Συλλογή κειμένων και ντοκουμέντων
πάνω στο ζήτημα της οργάνωσης
του Αναρχικού Κινήματος

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

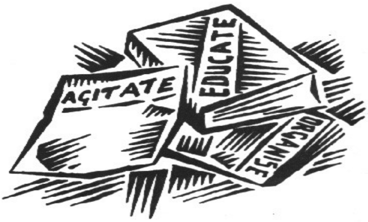
2η Έκδοση

ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΑΝΑΡΧΙΚΩΝ ΚΟΣΜΟΣ

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

(Συλλογή κειμένων και ντοκουμέντων πάνω στο ζήτημα της οργάνωσης του αναρχικού κινήματος)

Πρωτοβουλία για τον Κοινωνικό Αναρχισμό «Κόσμος» *

Επιμέλεια, σύνθεση, σύνταξη κειμένων Γιώργος Μεριζιώτης

Πρώτη έκδοση: Πρωτοβουλία Αναρχικών Πειραιά. Δεύτερη έκδοση τροποποιημένη: Πρωτοβουλία για τον Κοινωνικό Αναρχισμό «Κόσμος».

*** Φόρος τιμής στην αναρχική ομάδα «Κόσμος» που έδρασε στα μεταλλεία του Λαυρίου, στα τέλη του 19 αιώνα, (βλέπε Λαυρεωτικά) και συνέβαλε στις νικηφόρες απεργίες των μεταλλωρύχων ,όπου το κράτος και τα αφεντικά τις αιματοκύλισαν αλλά οι εργάτες έδωσαν την απάντηση τους.**

Για επικοινωνία, E-mail : isopedotes@yahoo.gr
http://eleftheriakos.blogspot.com

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ…………………………………………………… *σελ.: 4*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αναρχισμός και Οργάνωση……………………………………….13

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 - Το Ζήτημα Της Οργάνωσης

Μια σύντομη Ιστορική αναδρομή……………………………….23

Η ειδική αναρχική οργάνωση…………………………………… 54

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 – Οργάνωση σε έκτατες συνθήκες

Κανονικός στρατός ή πολιτοφυλακές με πλήρη ελευθερία….74

Πολιτοφύλακες ναι, στρατιώτες ποτέ!......................80

Επέμβαση του εκπροσώπου της σιδερένιας φάλαγγας στην ολομέλεια της περιφέρειας της Βαλένθια…………………82

Το ιταλικό τμήμα της φάλαγγας Ασκάσο εναντίον της στρατιωτικοποίησης……………………………….91

Ο λαϊκός στρατός και τα συμβούλια στρατιωτών…………… 92

Μιλάει ο Ντουρούτι……………………………………………………98

Το πνεύμα του Ντουρούτι…………………………………………100

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 - Οργάνωση και πρόγραμμα

ΕΡΡΙΚΟ ΜΑΛΑΤΕΣΤΑ « Ένα αναρχικό πρόγραμμα»………… 104

Διακήρυξη του συνεδρίου της Σαραγόσα……………………..131

Το πρόγραμμα των ομόσπονδων αναρχικών ομάδων Ιταλίας………………………………………………………..155

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 - Μιλώντας για δομές

ΛΟΥΙΣ ΜΕΡΘΙΕ ΒΕΓΑ: Σχετικά με τις ομάδες Συγγένειας.. σελ.:...201

Οι ομάδες χωρίς δομή και τα όρια τους.................................221

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ . Α

Δυο αναρχοκομμουνιστικές αφηγήσεις

Ι. Αναρχικοί κομμουνιστές και οι μαζικές οργανώσεις..244

ΙΙ. Η αναρχική κομμουνιστική θεωρία και η αντι-οργανωτική παρέκκλιση...276

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ. Β

ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΑΡΧΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ.............................286

Πρόλογος

Στο παρόν βιβλιο[1]επαναδημοσιεύουμε κείμενα που αφορούν το ζήτημα της οργάνωσης. Κείμενα που μπορούν να βοηθήσουν και να συμβάλλουν εποικοδομητικά όσους συντρόφους - συντρόφισσες προβληματίζονται μ' αυτό το ζήτημα. Κείμενα που βοηθούν να αποκτήσουμε μια μικρή ιστορική εικόνα για τις θέσεις και τάσεις που εμφανίστηκαν από τις απαρχές του παγκόσμιου αναρχικού κινήματος

Πιστεύοντας πως οι παλιές κριτικές και αναλύσεις δεν είναι για πέταμα και χρειάζονται όσο και οι νέες, και αποσκοπώντας να ξεκινήσει μία νέα συζήτηση πάνω στο ζήτημα της οργάνωσης, αυτά τα κείμενα αναδεικνύουν το φάσμα των απόψεων γύρω από το ζήτημα καθεαυτό.

Κατά τη γνώμη μας, η οργάνωση δεν είναι το παν και δεν επιτρέπει να χαθούν ή να κερδηθούν τα πάντα (δηλαδή, δεν πρέπει η οργάνωση να είναι αυτοσκοπός). Η οργάνωση των αναρχικών λειτουργεί σε δύο επίπεδα: το πρώτο είναι η οργάνωση, η συνοχή και η αποτελεσματικότητα του αγώνα μας, το δεύτερο -που κατά τη γνώμη μας είναι και το πιο ουσιώδες- είναι η επιβεβαίωση στην πράξη ότι μπορούν να υπάρξουν δομές και υποδομές οργάνωσης οριζόντιας και κυκλικής σύνθεσης χωρίς τον συγκεντρωτισμό, την ιεραρχία και το διατάζειν.

Γύρω μας τα πάντα είναι ιεραρχικοποιημένα και είναι επόμενο να δεχόμαστε τις επιδράσεις αυτής της ιεραρχίας και κυριαρχίας. Αυτό όμως, δεν σημαίνει ότι δεν πρέπει να πειραματιστούμε σε συμφωνία με το αξιακό μας πλαίσιο. Δε

μιλάμε εδώ για τις μικρές κυτταρικές μορφές συλλογικότητας (ομάδες) -που τις περισσότερες φορές η εσωτερική τους συγκρότηση είναι εμπειρική, εθιμική- αλλά για ευρύτερα σύνολα ατόμων και ομάδων, όπου λόγω της ευρύτητας τους είναι αναγκασμένα να πραγματώνουν την αυτο-θέσμιση και την αυτο-διεύθυνση. Αυτοί οι ευρύτεροι οργανισμοί, είναι επίσης απαραίτητοι γιατί μπορεί να συγκεράσουν την τάση των ατόμων ή των μικρών ομάδων να βλέπουν τον κόσμο μοριακά και μικροσκοπικά (τοπικιστικά όχι μόνο με την έννοια του χώρου αλλά και των ιδεών), κάτι που δεν είναι απαραίτητα κακό αρκεί να μην θέλουν να αναγορεύουν το μικρόκοσμο τους σαν το όλο.

Δεν μπορεί να είμαστε παντού και να τα ξέρουμε όλα. Το ποσοτικό και το ποιοτικό για μας τους αναρχικούς, βρίσκεται σε μια αλληλουχία. Είναι οργανικά συνδεδεμένο το ένα με το άλλο γιατί αν μείνουμε μόνο στην ποιότητα κινδυνεύουμε να γίνουμε ελιτιστές, ενώ αν μείνουμε μόνο στην ποσότητα υπάρχει ο κίνδυνος να μετατραπούμε σε μάζα. Να γιατί είναι απαραίτητοι οι μαζικοί (από το πολλοί μαζί-όσο πιο πολλοί τόσο καλύτερα) οργανισμοί. Απαραίτητοι στους αναρχικούς που είναι διατεθειμένοι να υπερβούν το κίνημα διαμαρτυρίας, εμπαθούς δράσης που επικρατεί τα τελευταία είκοσι χρόνια στην Ελλάδα και να θέσουν τις βάσεις για ένα ιστορικό - επαναστατικό κίνημα αμφισβήτησης και ανατροπής του ισχύοντος πολιτικού - κοινωνικού συστήματος. Δηλαδή, να θέσουν κοινωνικό και πολιτειακό ζήτημα.

Η προσπάθειά μας, αποτελεί συμβολή στον κοινωνικό αγώνα και σε καμιά περίπτωση δεν αποτελεί άρνηση ή ακύρωση του σημαντικού έργου συλλογικοτήτων και ατόμων

στα τριάντα πέντε χρόνια αναρχικής - αντιεξουσιαστικής παρουσίας και δράσης στην Ελλάδα. Από την άλλη, το πρόβλημα της οργάνωσης και της συνεκτικότητας του αντιεξουσιαστικού - αναρχικού κινήματος, αλληλεπιδρά με την κοινωνική και ηλικιακή του διαστρωμάτωση. Η πλειοψηφία της προηγούμενης γενιάς απογοητεύτηκε, αφομοιώθηκε ή επέλεξε την παθητικότητα και την ιδιώτευση, γι' αυτό παραμένουμε ένα κίνημα στην ουσία του νεολαιίστικο και φοιτητικό, ανακυκλώνοντας τα ίδια λάθη, τις ίδιες ανεπάρκειες και τις ίδιες καταστάσεις του παρελθόντος . Όμως, χωρίς γνώση της ιστορίας μας αναπαράγουμε τον ιστορισμό μας σαν νεοτερικότητα, και όπως έλεγε ένας σύντροφος: *«όποιος τραβάει από το μανίκι την ιστορία γίνεται καρικατούρα της»!*

Τα κείμενα αυτά - άγνωστα σε πολλούς παλαιότερους συντρόφους/συντρόφισσες και παντελώς άγνωστα στους νεότερους - είναι χρήσιμα για την εξαγωγή συμπερασμάτων Μόνο μελετώντας την ιστορία μας γύρω από τις μορφές οργάνωσης, που παρουσιάστηκαν στο παρελθόν, δε θα επαναλάβουμε τα ίδια λάθη και τις ίδιες παραλείψεις από τη μια και από την άλλη θα μπορέσουμε να επανακαθορίσουμε και να ανασυνθέσουμε αυτά τα ζητήματα στις σημερινές συνθήκες . Όσο αποφεύγουμε να θέτουμε το ζήτημα της οργάνωσής μας, τόσο δεν μπορούμε να προτείνουμε μια άλλη εναλλακτική οργάνωση της κοινωνίας, αφήνοντας το προνόμιο αυτό στα αφεντικά και στους εξουσιαστές. Στην κοινωνική ιστορία βλέπουμε ότι οι επαναστατικές οργανώσεις είναι εν δυνάμει ένας μικρόκοσμος της κοινωνικής οργάνωσης που

έχουν σαν όραμα. Άρα, λοιπόν, άλλο τρόπο οργάνωσης προτείνουμε εμείς για μας και άλλο για την κοινωνία;

Η συλλογή αποτελείται από τέσσερα κεφάλαια:

Το πρώτο κεφάλαιο, αναφέρεται στις πρώτες προτάσεις και μορφές οργάνωσης του παγκόσμιου αναρχικού κινήματος, μέσα από μια ιστορική παρουσία και πρωτοδημοσιεύτηκαν στο αντιεξουσιαστικό περιοδικό "Μαύρος Ήλιος", 1/10/1981

Το δεύτερο κεφάλαιο[2], αναφέρεται στον τρόπο οργάνωσης των αναρχικών σε συνθήκες έκτακτης ανάγκης (εμπόλεμη κατάσταση) στην Ισπανία, μέσα από τις φάλαγγες(κολόνες) με τις αρχές της αντιιεραρχίας - αντιεξουσίας και τις αμεσοδημοκρατικές διαδικασίες λήψης των αποφάσεων, χωρίς να έρθουν σε αντίθεση μ' αυτές, ακόμα και κατά τη διεξαγωγή των πολεμικών επιχειρήσεων, σε συνθήκες που δεν ευδοκιμούσαν οι ψευτοδιαφωνίες (αλλιώς. καραδοκούσε ο ελεύθερος σκοπευτής του εχθρού). Γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στη Σιδερένια Φάλαγγα[3], γιατί αποτελεί υπόδειγμα αναρχικών αρχών και στόχων. Αυτή η φάλαγγα πολιτοφυλάκων αποτελούνταν κατά το ενενήντα τοις εκατό από κατάδικους των φυλακών, είτε για πολιτικά είτε για ποινικά ζητήματα.

Η φάλαγγα[4], που αποτελούνταν από τρεις χιλιάδες συντρόφους, ήταν αυτή που έδωσε τις πρώτες και πιο αποφασιστικές μάχες . Είχε τέτοια φήμη, που και μόνο στο άκουσμά της οι φασίστες πετούσαν τα όπλα και έτρεχαν να κρυφτούν. Άσκησε σθεναρή αντίσταση στην προσπάθεια στρατιωτικοποίησης της από την κυβέρνηση και σαμποταρίστηκε και από μερικούς αναρχικούς. Μετά την κατάρρευση του μετώπου, ένα μεγάλο τμήμα της δε συνελήφθηκε ούτε παραδόθηκε, αλλά μέσα από συνθήκες παρανομίας ή αυτοεξορίας συνέχισε για αρκετό διάστημα να αντιστέκεται και να αγωνίζεται ενάντια στο καθεστώς των φασιστών.
Το παράδειγμα της Σιδερένιας Φάλαγγας είναι καίριο και απαντά άμεσα στην άποψη των αστών αλλά και των μαρξιστών - λενινιστών, ότι «η αναρχία δεν μπορεί να προτείνει μοντέλο οργάνωσης σε έκτακτες συνθήκες, είτε παραγωγής προϊόντων είτε σε συνθήκες πολέμου, χωρίς να ξεφύγει από τις φιλοσοφικές και ηθικές αρχές και αξίες της».

Το τρίτο κεφάλαιο, παρουσιάζει τρεις προγραμματικές διακηρύξεις που δείχνουν τον πλούτο και την ευρύτητα της αναρχικής σκέψης στο παρελθόν συγκριτικά με το σήμερα, που ο αναρχικός χώρος στην ιδικά στην Ελλάδα, βρίσκεται μεταξύ δύο καταστάσεων όσο αφορά το πρόταγμά του δηλαδή, μεταξύ της σύγχυσης και της ασάφειας.

Το πρώτο κείμενο είναι συνταγμένο από τον Μαλατέστα και δεν είναι πολύ γνωστό.

Το δεύτερο, είναι η προγραμματική διακήρυξη του Συνεδρίου της CNT στη Σαραγόσα, «ψηφισμένο την 1η Μάη του 1936, δύο μήνες πριν την επαναστατική έκρηξη, ένα από τα ωραιότερα προγράμματα που προτάθηκαν ποτέ από μια επαναστατική οργάνωση του παρελθόντος». (*International Situationist, «Γενικευμένη αυτοδιεύθυνση», Νο 12 – Σεπτέμβριος 1969).*
Επιλέξαμε τη μετάφραση από την αντιεξουσιαστική εφημερίδα «Δοκιμή», γιατί είναι πληρέστερη και περιεκτικότερη.

Το τρίτο κείμενο, παρουσιάζει το πρόγραμμα και τις θέσεις των Ομόσπονδων Αναρχικών Ομάδων Ιταλίας . (Κατά τη γνώμη μας, αξεπέραστο σε πολλά σημεία μέχρι και σήμερα, παρόλο που συντάχτηκε το Μάρτη του 1976)

Το τέταρτο κεφάλαιο, αναφέρεται: **α.** σε στοιχειώδης (πρωτόλιες) μορφές οργάνωσης ασκώντας μια εποικοδομητική κριτική όσον αφορά αγκυλώσεις και στενότητες του μικρόκοσμου των ομάδων συγγένειας, και **β.** σε ειδική οργάνωση γυναικών. Το κλίμα και οι συνθήκες που περιγράφει, αγγίζει αρκετές πλευρές και του αναρχικού κινήματος στον ελλαδικό χώρο στις μέρες μας.

Το παράρτημα Α, παρουσιάζει δυο αναρχοκομμουνιστικές προσεγγίσεις γύρω από το ζήτημα των σχέσεων των αναρχικών με τα μαζικά κινήματα.

Το παράρτημα β, αναφέρετε στην γεωπολιτική και τα αναρχικά κινήματα οπου σαν επιστήμη που εξετάζει, την

αλληλεξάρτηση μεταξύ φύσης(γεωγραφικού χώρου) και των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων και κατά συνέπεια μελετά την πολιτισμική και κοινωνική σχέση του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον. Η γεωπολιτική όμως όπως θα δούμε στη συνέχεια πιο περιληπτικά περιορίστηκε στη μελέτη της αλληλεξάρτησης κράτους και χώρου(ενώ επιρροή στη διαμόρφωση του χώρου έχουν βέβαια και οι απλοί άνθρωποι και όχι μόνο τα κράτη και οι γενικότεροι εξουσιαστικοί μηχανισμοί) καθώς η κοινωνία ταυτίστηκε γενικά από τους ακαδημαϊκούς (κοινωνιολόγους, γεωγράφους, ανθρωπολόγους κλπ) με το κράτος παρά τις αντίθετες απόψεις αρκετών ακαδημαϊκών (βλέπε το κλασσικό ανθρωπολογικό έργο -ΚΡΑΤΟΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ-του Πιερ Κλαστρ).

Τελικά, η απάντηση στο ερώτημα που έθεσε το 1920 ο σερ Lloyd George στους εργάτες και που επαναλαμβάνουν εν χωρώ οι υπηρέτες του παλιού κόσμου: «*Θέλετε να καταστρέψετε την κοινωνική μας οργάνωση, όμως με τι θα την αντικαταστήσετε;*», δίνεται μέσα από την ιστορική εμπειρία των επαναστατικών κινημάτων εναντίον του καπιταλισμού, των κυβερνήσεων και της οργάνωσης των αφεντικών, το κράτος.

Σημειώσεις

1) Στη πρώτη έκδοση δυστυχώς δεν αποφύγαμε τα λάθη που έγιναν στην σελιδοποίηση και εκ των υστέρων δεν μπορούσαμε να κάνουμε τίποτα. Έγιναν λάθη στην εισαγωγή (μπλέχτηκε άλλη σελίδα με άλλη), στο κείμενο των ομάδων από την Ιταλία και επίσης στο ιστορικό παράρτημα, αντί να γράφει το δεύτερο συνέδριο της Γ΄ Διεθνούς, έγραφε το εντέκατο. Αυτό, έκανε μερικούς κακοπροαίρετους να αμφισβητήσουν το ντοκουμέντο. Ζητάμε τη συμπάθεια όσων έχουν την πρώτη έκδοση.

2) Υπάρχουν κι άλλα παραδείγματα οργάνωσης σε έκτακτες συνθήκες. Άλλα μεγαλύτερης και άλλα μικρότερης εμβέλειας. Όπως πχ, στη Γαλλία, Ρωσία, Ουκρανία, Ιταλία, Αργεντινή, Χιλή, κλπ. Αναφέρουμε το παράδειγμα της Ισπανίας για τη μαζικότητα και την ευρηματικότητά της. Όσον αναφορά τις αναρχικές φάλαγγες αναφέρουμε τη σιδερένια, χωρίς να υποτιμούμε τις άλλες όπως τις φάλαγγες Ντουρρούτι, Ασκάσο, κλπ. Αυτή η μπροσούρα δεν έχει σα στόχο να ιστοριογραφίσει αλλά να παρουσιάσει μερικές στιγμές του κοινωνικού αγώνα και να καταδείξει το γεγονός ότι *αφού* υπήρξαν αυτού του είδους οι συσσωματώσεις, είναι δυνατόν να υπάρξει τέτοιου είδους οργάνωση της κοινωνίας από τα κάτω αρκεί να το θελήσει η ίδια η κοινωνία.

Όσο γι΄αυτούς που λένε ότι οι αναρχικοί ηττήθηκαν στην Ισπανία, τους απαντάμε ότι δεν ηττηθήκαμε εμείς αλλά οι καταπιεσμένη εκμεταλλευόμενη κοινωνία, για τον απλούστατο, όσο και ουσιώδη, λόγο ότι οι αναρχικοί δεν θέλησαν -ούτε θέλουν- να διοικήσουν και να κυβερνήσουν. Όσο θα υπάρχουν η πολιτική και οικονομική κυριαρχία, αλλά

και το παράγωγο της η ιεραρχία, τόσο θα υπάρχει και η αναρχία. Μετά βλέπουμε!

3) Βλ. και στην μπροσούρα: «Ανωνύμου, Διαμαρτυρία ενώπιον των ελευθεριακών του παρόντος και του μέλλοντος για τους συμβιβασμούς του 1937», εκδ. μικρός Ελεύθερος Τύπος.

4) Οι αναρχικές φάλαγγες (κολόνες) μιμούνταν τη λοξή φάλαγγα των Θηβαίων, στο εξής σημείο: άτομα με φιλικές και συναισθηματικές σχέσεις αποτελούσαν τη ραχοκοκαλιά των φαλαγγών, δηλαδή, τις δεκαρχίες. Μία δεκαρχία αποτελούνταν από δέκα άτομα. Μία εκατονταρχία ήταν δέκα δεκαρχίες. Μία φάλαγγα αποτελούνταν από τριάντα εκατονταρχίες, συνδεμένες οριζόντια και ομοσπονδιακά μεταξύ τους. Οι καθολικοί ακροδεξιοί φασίστες χρησιμοποίησαν αυτή την ονομασία στους δικούς τους ένοπλους σχηματισμούς (όπως οι φαλαγγιστές του Φράνκο ή αργότερα οι ακροδεξιοί χριστιανοί φαλαγγίτες του Λιβάνου), αλλά αυτό είχε να κάνει με τη λεγόμενη «πέμπτη φάλαγγα», δηλαδή με ομάδες δήθεν ανεξέλεγκτες που πραγματοποιούσαν εκκαθαρίσεις στα μετόπισθεν, κάτι σαν τα δικά μας τάγματα ασφαλείας και τους χίτες.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΑΝΑΡΧΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

"Δε φαντάζονται ότι μια κοινωνία μπορεί να λειτουργήσει χωρίς αφέντες και υπηρέτες,
χωρίς αρχηγούς και στρατιώτες "

ΚΑΤΩ ΟΙ ΑΡΧΗΓΟΙ . J. De jacques

Οι δημοσιεύσεις αυτές έχουν σαν στόχο ή την πρόθεση να ξανανοίξουν τη συζήτηση σχετικά με την οργάνωση, τον αυθορμητισμό και την συνείδηση. Πιστεύουμε ότι η παρούσα κατάσταση καθιστά επίκαιρη αυτήν τη συζήτηση από την στιγμή που θέλουμε να βάλλουμε το λιθαράκι για την δημιουργία προοπτικά ενός πλατιού ελευθεριακού επαναστατικού κινήματος[1] ταυτόχρονα με την αργή αλλά σταθερή ανανέωση του αναρχικού χώρου.

Εκείνο που είναι ενδιαφέρον, στην προκειμένη περίπτωση, είναι ότι οι νέες καταστάσεις που προβάλλουν στο προσκήνιο - παράλληλα με τα παλιά προβλήματα - στο μέτρο που γίνονται πια ολοφάνερες στα μάτια χιλιάδων προλετάριων της

σημερινής εποχής ορισμένες καταστάσεις, λογουχάρη, ο αποκλεισμός των εφικτών λύσεων μέσα στη αστική καπιταλιστική κοινωνία, η πλήρης αποτυχία του σοβιετικού «κομμουνισμού» από την άποψη των δεδηλωμένων του στόχων, η συμπαιγνία ανάμεσα στη σοσιαλδημοκρατία, τον "προωθημένο φιλελευθερισμό" και μια ορισμένη λανθάνουσα φασιστικοποίηση ρατσιστικοποίηση της κοινωνίας, αναγκάζουν ένα ποσοστό του προλεταριάτου των πόλεων (ιδιαίτερα των νέων) και ορισμένα στρώματα των μισθωτών να αντιμετωπίσουν συνολικά το σύστημα (τηρουμένων των αναλογιών), όπως έκανε και το βιομηχανικό προλεταριάτο των πόλεων στο τέλος του δέκατου ένατου αιώνα. Αν σήμερα σπρώχνονται εκατοντάδες χιλιάδες καταπιεσμένοι και εκμεταλλευόμενοι άνθρωποι στο να διεκδικούν αυτό που ήδη υπάρχει και στον κρετινισμό του κοινοβουλευτισμού, αύριο θα καταλάβουν ότι αυτό το σύστημα δεν επιδέχεται βελτίωση προς το ανθρωπινότερο ούτε καν μεταρρύθμιση, γιατί η *αξιακή* του αναγωγή βασίζεται στο " παν μέτρο είναι το χρήμα και το κέρδος ".

Με αυτήν ακριβώς την έννοια, ανακαλύπτουμε πάλι ορισμένες κριτικές και δράσεις ενάντια στο συνδικαλιστικό οικονομισμό (τραίηντ-γιούνιονς) και κορπορατιβισμό, κριτικές ενάντια στις δομές κυριαρχίας, στην οικογένεια και την καθημερινή ζωή. Επιπλέον, ορισμένες μορφές αγώνα που κατατείνουν να αυτονομηθούν και να αυτοοργανωθούν έξω από το κατεστημένο συστημικό συνδικαλιστικό πλαίσιο, όπως και αρκετοί κοινωνικοί αγώνες έξω από την πολιτική διαμεσολάβηση, αλλά και το σαμποτάζ και ορισμένες μορφές

άμυνας, περισσότερο ή λιγότερο παράνομες, ξαναβγαίνουν στην επιφάνεια.

Οπωσδήποτε, η αντίθεση ανάμεσα στην τάση για οργάνωση και τη μη οργάνωση, ανάμεσα στον αυθορμητισμό, την αυτοθέσμιση και τη θεσμοποίηση, ανάμεσα στο συγκεντρωτισμό και την ετερονομία την αποκέντρωση και την αυτονομία, είναι εγγενής στο καπιταλιστικό σύστημα, στην ταξική κοινωνία, όπως και η μόνιμη αντίθεση ανάμεσα στο ρεφορμισμό και την επανάσταση. Είναι αλήθεια αυτό που γράφει ο Μάτικ: *“ Όσο θα διαιωνίζονται η ταξική κοινωνία και οι προσπάθειες για την καταστροφή της, θα υπάρχει αντίθεση ανάμεσα στην οργάνωση και τον αυθορμητισμό’’*.

Σε αυτή την συλλογή θέλουμε να καταδείξουμε τα διάφορα επίπεδα με βάση τα οποία μπορούμε να προσεγγίσουμε το θέμα της οργάνωσης. Γιατί αλλά ζητήματα θέτει κατά την γνώμη μας η οργάνωση και ο αυθορμητισμός των μαζών ειδικά κατά την εξεγερτική ή επαναστατική διαδικασία, άλλα η ειδική οργάνωση των επαναστατών και εντελώς άλλα πάλι, η εφικτή οργάνωση μιας κοινωνίας χωρίς κυριαρχία και εκμετάλλευση.
Με αυτό δεν θέλουμε να πούμε ότι βρισκόμαστε σε επαναστατική περίοδο, αλλά δεν είναι κακό να λαμβάνουμε υπόψη μας μερικούς παράγοντες.

Όπως έχει δείξει η κοινωνική ιστορία (την οποία *πρέπει να* λαμβάνουμε υπόψη, αν δεν θέλουμε να μας κλείνει πονηρά το μάτι), είναι ότι στα πλαίσια μιας επανάστασης, η σχέση μεταξύ *προγράμματος* και *πράξης* (εξέγερση) παίρνει δραματική οξύτητα.
Εκεί συναντώνται:

α. Η παλιά κοινωνία, μια κοινωνία που πεθαίνει αλλά ανθίσταται.
β. Ο αυθορμητισμός των μαζών που επιζητά την οργάνωση μιας νέας κοινωνίας.
γ. Οι επαναστάτες, αυτοί που έχουν μελετήσει και επεξεργαστεί ένα πρόγραμμα μέσα στα σκοτάδια των διώξεων, μέσα από τις ρωγμές του παλιού κόσμου.

Είναι φανερό ότι από αυτήν την άποψη, δύο είναι τα σημαντικά προβλήματα που εμφανίζονται συνεχώς κατά την κοινωνική επαναστατική διαδικασία :
α. Το ένα αναφέρεται στη δυνατότητα ύπαρξης μιας κοινωνίας χωρίς καταναγκασμούς, μιας κοινωνικής οργάνωσης, μιας αυτοθέσμισης της κοινωνικής ζωής που θα βασίζεται στην αυτονομία των ατόμων και των κοινοτήτων. Εν προκειμένω μιας αντιεξουσιαστικής οργάνωσης της κοινωνίας ως ένα όλον.
β. Το άλλο αναφέρεται στη σχέση που πρέπει να εδραιωθεί στο εσωτερικό της υπάρχουσας κοινωνίας, μιας ταξικής, ιεραρχικής και γραφειοκρατικής κοινωνίας, ανάμεσα στην *πλειοψηφία των εκμεταλλευομένων* που **"πρέπει"** να κάνουν την επανάσταση και τη *μειοψηφία των επαναστατών* που **''θέλουν''** να την κάνουν. Ανάμεσα σ΄ αυτά τα προβλήματα που περιγράψαμε σχηματικά, εμφανίζονται και τα προβλήματα που αναφέρονται στη *συνείδηση* της κατάστασης και στο *πρόγραμμα* για την αλλαγή.

Ως προς το πρώτο, είναι πια γνωστό ότι οι αναρχικοί επιμένουν πως υπάρχει η δυνατότητα μιας κοινωνικής οργάνωσης χωρίς κυριαρχία και ιεραρχία η οποία θα βασίζεται στις ελεύθερες συμφωνίες μεταξύ των ανθρώπων και στην

κοινωνική αλληλεγγύη. Η οργάνωση της ελευθεριακής κοινωνίας είναι ο βασικός πυρήνας της αναρχικής θεωρίας, όπως και η ιδέα ότι αυτή η δυνατότητα υπάρχει εδώ και τώρα, στο παρόν της καθημερινής ζωής και όχι σε ένα υποθετικό μέλλον όπου, χάρη στην ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων μέσα στα πλαίσια του καπιταλισμού, θα καταλήξουμε στην εξαφάνιση των τάξεων και στο μαρασμό του κράτους.

Πράγμα που σημαίνει – και αυτό αναφέρεται στο δεύτερο πρόβλημα που τέθηκε προηγουμένως - ότι στο εσωτερικό της πάλης των τάξεων (με τη σημερινή ευρύτερη έννοια), έτσι όπως εκδηλώνεται μέσα στο σημερινό καπιταλιστικό σύστημα και σε συνάρτηση με ένα αντιεξουσιαστικό επαναστατικό πρόγραμμα, η θεωρητική και πρακτική κριτική των σχέσεων εξουσίας (κυριαρχίας) θα πρέπει να γίνεται τόσο με βάση τον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε την εφικτή οργάνωση των αναρχικών, όσο και με βάση τις σχέσεις ανάμεσα στην πλειοψηφία και την μειοψηφία στο εσωτερικό των διαφόρων κοινωνικών ομάδων[2] που αγωνίζονται ενάντια στο σύστημα.

“Πρέπει να απαλλαγούμε από το ρομαντισμό. Θέλω να πω: να δούμε τις μάζες σε προοπτική. Δεν υπάρχει ο ομοιογενής λαός αλλά το πλήθος των ανθρώπων που διαφέρουν μεταξύ τους, που είναι χωρισμένοι σε κατηγορίες. Δεν υπάρχει η επαναστατική θέληση των μαζών αλλά επαναστατικές στιγμές κατά τις οποίες οι μάζες λειτουργούν ως κινητήριος μοχλός’’, γράφει πολύ σωστά από το 1925 κιόλας ο Καμίλο Μπερνέρι. Πώς να οργανωθούμε – ή να μην οργανωθούμε – λοιπόν; Να περιμένουμε πότε θα φτάσει η *επαναστατική στιγμή;* Να

θεωρήσουμε ως συνώνυμα τον αυθορμητισμό της μάζας και την αυτονομία της;

Είναι σαφές ότι για τους αναρχικούς η συνείδηση δεν είναι **“εξωγενής”** ως προς την τάξη. Δεν υπάρχει καμιά πρωτοποριακή ομάδα που πρέπει να διαφωτίσει και να καθοδηγήσει το προλεταριάτο. Ωστόσο, η συνείδηση αυτή δεν είναι ούτε **“ενδογενής”**. Είναι αποτέλεσμα της επαναστατικής διαδικασίας. Είναι η επεξεργασία του προγράμματος από μέρους των διαφορετικών επαναστατικών ομάδων οι οποίες, σε συνάρτηση με την επιμέρους συνείδηση που έχουν για τη διαδικασία, αγωνίζονται με διαφορετικούς τρόπους μέσα στα πλαίσια της ταξικής κοινωνίας. Αυτή η επιμέρους συνείδηση εκφράζεται με τις ιδέες, τις ιδεολογίες, τις θεωρητικές αντιλήψεις. Χάρη σε αυτές συναντώνται, έρχονται σε επαφή, οργανώνονται οι επαναστάτες και όχι μόνο σε σχέση με την ταξική τους θέση. Αλλά, όπως επεσήμανε ο Μπακούνιν, *“οι ιδέες μπορούν να επιδράσουν μόνο πάνω στα άτομα. Οι μάζες παραμένουν αδιάφορες ή εχθρικές εφόσον οι ιδέες τους δεν συναντώνται και δεν συνδέονται με τα ίδια τους τα ένστικτα, με τη μοιραία κίνηση που τους επιβάλλεται από την οικονομική τους κατάσταση”*.

Ειδικότερα στις μέρες μας που ο αστισμός αναπαράγεται κάθε δευτερόλεπτο από τα μαζικά μέσα αποβλάκωσης, και η εδραίωση του συστήματος της διαμεσολαβημένης κοινωνικής ζωής φαντάζει ακλόνητη μπορεί να αισθανόμαστε ασφυκτικά περικυκλωμένοι από αυτή την κατάσταση, όμως δεν χρειάζεται να περάσουμε σε άλογες πρακτικές. Αυτό που χρειάζεται είναι η ανασυγκρότηση των επαναστατικών εννοιών ενάντια στην ασυναρτησία, ιδιαίτερα τώρα που οι ελίτ παρουσιάζουν με ένα

κυνικό τρόπο την κρίση του συστήματος ως “δημιουργικό καταστροφισμό”.

Η διαστρέβλωση των εννοιών και του λόγου είναι μια πολύ παλιά τακτική των διανοούμενων απολογητών των κυρίαρχων τάξεων για να θολώνουν τα νερά και να προκαλούν σύγχυση στους κυριαρχούμενους. Ο Ράουτερ παρατηρούσε από την δεκαετία του 60 κιόλας στο "Η Κατασκευή Υπηκόων" ότι: "όσο ασαφέστερα εκφράζεται κανείς, τόσο περισσότερο μένει κρυμμένο το ψέμα που υπάρχει στον λόγο του…".

Αλλά δεν είναι μόνο το ψέμα που προκύπτει από την αποσύνθεση των εννοιών που προάγουν αναπαράγουν οι απολογητές (θεραπαινίδες) του συστήματος, είναι ο πόλεμος για τη διατήρηση του στάτους της κυριαρχίας, εδώ πολύ σωστά παρατηρεί ο Τόμας Σαζ στο «Ο Πόλεμος των Ορισμών» ότι: «… Ο πόλεμος για τον έλεγχο του κόσμου είναι πόλεμος ορισμών… Ο αγώνας καθορισμού και ελέγχου των νοημάτων είναι αγώνας για επιβίωση… αυτός που πρώτος θα ορίσει το νόημα μιας κατάστασης, επιβάλλει στον άλλον την δική του πραγματικότητα και τον ορίζει, είναι ο νικητής… έτσι κυριαρχεί κι επιβιώνει. Εκείνος που ετεροκαθορίζεται, υποτάσσεται και ίσως ακόμα και εξοντώνεται…»

Σίγουρα το ζήτημα της οργάνωσης δεν είναι εννοιολογικό, από την άλλη θα επαναλάβουμε με έναν κουραστικό τρόπο ότι η οργάνωση δεν λύνει όλα τα προβλήματα. Είμαστε της άποψης ότι καλύτερα μη οργανωμένοι παρά άσχημα οργανωμένοι. Όμως μπορούμε να ξεκινήσουμε τουλάχιστον σε ένα πρώτο επίπεδο να οργανώνουμε με σαφήνεια και συνοχή το ποιοι είμαστε και τι θέλουμε. Γνωρίζουμε ότι για να περάσουμε σε μια σοβαρή διαδικασία αμφισβήτησης και ανατροπής των αφεντικών και να γκρεμίσουμε την οργάνωση

τους το κράτος, πρώτα από όλα χρειάζεται οι ανατροπείς να έχουνε μεταξύ τους κοινότητα απόψεων, ιδεών και πεποιθήσεων. Από αυτή την κοινότητα εκπορεύονται οι κοινές θελήσεις.

Σημειώσεις

1) Δεν είναι ιστορικά επιβεβαιωμένο ότι οι καταπιεζόμενοι – εκμεταλλευόμενοι της σημερινής εποχής, θα ακολουθήσουν τον έναν ή τον άλλο δρόμο.

Εκείνο, όμως, που μπορεί να ειπωθεί με βεβαιότητα είναι, ότι χωρίς πλατιές μαζικές ελευθεριακές, αντιιεραρχικές, αντισυγκενρωτικές οργανώσεις, χωρίς λαϊκά αντιθεσμικά όργανα, χωρίς συνοχή θεωρίας και πράξης δεν μπορεί να επιτευχθεί αυτός ο αγώνας. Ή που θα είναι αγώνας απελευθερωτικός ή που δε θα είναι!

Καθώς δεν μπορεί να υπάρξει ελευθεριακη-αντιιεραρχική κοινωνία χωρίς ελευθεριακούς-αντιεξουσιαστές, και καθώς αυτοί δημιουργούνται μόνο από την ορθολογική συζήτηση και κατανόηση των αγώνων, εκείνοι που ήδη αντιπαρατίθενται στο κράτος και την ταξική κυριαρχία οφείλουν να υποστηρίξουν και να βοηθήσουν θετικά και πρακτικά αυτές τις διαδικασίες και τους αγώνες .

Σ΄ αυτή την κατεύθυνση, είναι αναγκαία η δημιουργία ελευθεριακών συλλογικοτήτων δράσης (συμβούλια γειτονιάς, επιτροπές κατοίκων, συνεργατικές δράσεις, αυτόνομα συνδικάτα, πολιτιστικά στέκια, εργασιακά συμβούλια, σύλλογοι νέων και φοιτητών, οικολογικές ομάδες και οργανώσεις, οικοκοινότητες, κτλ), που μπορούν να μετατραπούν σε όργανα αποδόμησης του κρατικού και κομματικού ελέγχου και ρήξης με την υπάρχουσα κατάσταση.

Αυτά τα όργανα αποδόμησης, σε οριζόντια διασύνδεση, συνεργασία και συντονισμό, τόσο για τα ιδιαιτέρα, τα τοπικά, όσο και για τα γενικότερα προβλήματα και ενδιαφέροντα τους, πρέπει να εμπεριέχουν ξέχωρα από το μερικό και το ολικό ζήτημα ανατροπής, μέσα από τη σύνδεση της καθημερινότητας με τα υπαρκτά προβλήματα που δημιουργεί αυτή η κοινωνία της εκμετάλλευσης, της καταπίεσης και της μόλυνσης, σε μια διαδικασία αναπόσπαστη από την υπόθεση της συνολικής ρήξης και ανατροπής της κεφαλαιο-κρατικής κοινωνίας.

Αυτές οι αυτοθεσμίσεις χρειάζεται να δημιουργούν το δικό τους πρότυπο ζωής, τη δική τους «εσωτερική» ζωή με τις δικές τους ανθρώπινες σχέσεις που είναι ενάντια στην αλλοτρίωση και ενάντια στην αποξένωση, όπου ο κάθε αγωνιστής, αλλά και ο καθένας καταπιεσμένος άνθρωπος, θα πρέπει να βρίσκει ζεστασιά, κατανόηση, αγάπη, θαλπωρή και αλληλεγγύη. Αυτές οι αυτοθεσμίσεις, αυτοί οι συλλογικοί οργανισμοί μπορούν και πρέπει να αποτελέσουν την «αντι- κοινωνία» μας, το πρόπλασμα για την μετάβαση στην νέα κοινωνική ζωή.

2) Ένα παράδειγμα που μας έρχεται στον νου και μπορεί να αποτελέσει οδηγό στην πρακτική μας είναι το εξής: κανένας δεν εμπόδισε τον Ντουρρούτι και τον Ασκάσο να είναι μέλη της αναρχικής ομοσπονδίας FAI και μέλη με ταυτότητα της αναρχο συνδικαλιστικής συνομοσπονδίας CNT και να αυτοπειθαρχούν με τις αποφάσεις της. Ενώ από την άλλη δημιούργησαν και συμμετείχαν στην ειδική αναρχική συλλογικότητα Los Solidarios.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

Μια σύντομη ιστορική αναδρομή

"Ένα κίνημα που αγνοεί ή αποστρέφεται την κοινωνική ιστορία, αλλά και την ιστορικότητά του, δεν κάνει τίποτα άλλο από το να βρίσκεται διαρκώς στο νησί των λωτοφάγων". Γ. Μ

Αναμφίβολα, οι περισσότεροι θεωρητικοί (εννοούνται εδώ οι γνωστότεροι από τους πρωτεργάτες του κοινωνικού αναρχισμού, ο Μπακούνιν, ο Κροπότκιν, ο Μαλατέστα, κ.α.) υπήρξαν θερμοί υποστηρικτές της οργάνωσης. Αποδέχτηκαν την έννοια οργάνωση, την εισηγήθηκαν στους συντρόφους τους και την εφάρμοσαν και οι ίδιοι.

Όσον αφορά τον Μπακούνιν, αρκεί να μάθουμε τις δραστηριότητές του στα πλαίσια της 1ης Διεθνούς, να γνωρίσουμε τις βασικές αρχές της Συμμαχίας, που ο ίδιος συνέβαλε στη δημιουργία της και συνέταξε το πρόγραμμά της, ή να ανατρέξουμε σε οποιοδήποτε από τα γραπτά του για να πειστούμε για τις αντιλήψεις του και να

αναγνωρίσουμε το καθαρά οργανωτικό του πνεύμα. Θα επανέλθουμε.

Ο Μαλατέστα υπήρξε όχι μόνον ο πνευματικός κληρονόμος και ο πιστότερος συνεχιστής του Μπακούνιν αλλά και από τους αναρχικούς θεωρητικούς (όλων των εποχών και όλων των χωρών) αυτός που εργάστηκε ακούραστα για να υπερασπίσει και να διαδώσει τις βασικές αρχές της οργάνωσης. Αρκεί να απαριθμήσουμε τις πολλαπλές δραστηριότητές του ή να παραθέσουμε ορισμένα αποσπάσματα από τα γραπτά του σχετικά με το θέμα.

Διετέλεσε ιδρυτικό μέλος της Ιταλικής Ομοσπονδίας, τμήματος της Διεθνούς (1872). Την ίδια χρονιά συμμετέχει στο Συνέδριο του Σαιντ-Ιμιέ (ιδρυτική πράξη του οργανωμένου κοινωνικού αναρχισμού), αγωνίζεται δραστήρια μαζί με τον Μπακούνιν στα πλαίσια της Συμμαχίας, συμμετέχει στο Συνέδριο του ιταλικού τμήματος (στη Μπολόνια, 1873) και στο παράνομο αναρχικό Συνέδριο της Φλωρεντίας (1876). Στη διάρκεια αυτού του Συνεδρίου, έγινε μια πρώτη επεξεργασία του λεγόμενου κομμουνιστικού αναρχισμού. Τον ίδιο χρόνο, συμμετέχει στο 6ο Συνέδριο της αντιεξουσιαστικής Διεθνούς που έγινε στη Βέρνη και οργανώνει το Συνέδριο των Επαναστατών – Σοσιαλιστών στο Λονδίνο, το 1881 (εδώ, μαζί με τον Κροπότκιν, ορίζεται μέλος της τριμελούς γραμματείας). Ο Μαλατέστα έγραψε στη συνέχεια το ‘’Πρόγραμμα της Διεθνούς Εργατικής Ένωσης’’ (1884) και ένα δεύτερο οργανωτικό πρόγραμμα γνωστό σαν ‘’Μανιφέστο της Νίκαιας’’ (1889). Οργανωτής του Επαναστατικού Συνεδρίου του Capolago (1891) στο οποίο προέδρευσε, και συντάκτης ενός τρίτου προγράμματος που

υιοθετήθηκε από αυτό το συνέδριο, έκανε επίσης μια μεγάλη περιοδεία προπαγανδιστικής δράσης στην Ισπανία (τέλος του 1891–αρχές του 1892) που συνέβαλε στην ενίσχυση του οργανωτικού προσανατολισμού του ισπανικού κινήματος. Τον βρίσκουμε ακόμη μεταξύ των πιο δραστήριων οργανωτών του Σοσιαλιστικού Συνεδρίου του Λονδίνου (1896). Όπου ολοκληρώνεται η οριστική διάσπαση μεταξύ των αναρχικών και των εξουσιαστών σοσιαλιστών. Στη συνέχεια, παίρνει μέρος στο Διεθνές Αναρχικό Συνέδριο του Άμστερνταμ (1907) όπου παίζει σημαντικό ρόλο, έπειτα στο πρώτο Συνέδριο της Αναρχικής Ένωσης Ιταλίας (1920) της οποίας το πρόγραμμα συνέταξε. Συμμετέχει επίσης στη Διεθνή Συνδιάσκεψη του 1922 στην Ελβετία, για τα 50 χρόνια από το Συνέδριο του Σαιντ-Ιμιέ, κτλ, κτλ. Ο Μαλατέστα ήταν πάντα παρών όταν το κίνημα αντιμετώπιζε το πρόβλημα της οργάνωσης και την πρακτική του λύση.

Απ΄ τα πολυάριθμα άρθρα για την οργάνωση που έγραψε ο Μαλατέστα, θα αναφέρω μόνο ορισμένα σαν παράδειγμα : ‘’L΄ organizzazione’’, δημοσιεύτηκε στα τεύχη 13, 14 και 15, (Ιούνιος 1897) του περιοδικού ‘’L΄ agitazione’’ και αναδημοσιεύτηκε από τον Λουίτζι Φάμπρι (Μοντεβιδέο,1950) αναφέρω επίσης : ‘’organizzatori e antiorganizzatori’’ και ‘’organizzazione’’, που δημοσιεύτηκαν το πρώτο στην Umanita Nova (1922) και το δεύτερο στο IL Risveglio (1929) . Ττα κείμενα αυτά περιλαμβάνονται στο ‘’Scribi Scelti’’ (Νάπολη, 1947 σελ. 288 – 292.

Παραθέτω ορισμένα αποσπάσματα :

‘’ Θεωρούμε ότι η οργάνωση, δηλαδή, η ένωση για την πραγμάτωση ενός συγκεκριμένου σκοπού, είναι αναγκαία

για την κοινωνική ζωή. Ο απομονωμένος άνθρωπος δεν μπορεί να ζήσει ακόμη και στην κατάσταση της αγριότητας ''
'' Αλλά, θα μας πει κάποιος, η οργάνωση προϋποθέτει την υποχρέωση συντονισμού των πράξεών μας με τις πράξεις των άλλων, πράγμα που σημαίνει έναν περιορισμό της ελευθερίας και της πρωτοβουλίας μας. Κατά τη δική μας γνώμη, εκείνο που καταστρέφει την ελευθερία και καθιστά ανέφικτη την πρωτοβουλία είναι η απομόνωση. Η ελευθερία δεν είναι αφηρημένο δικαίωμα αλλά η δυνατότητα δράσης, πράγμα που ισχύει τόσο για μας τους ίδιους όσο και για τα άτομα που αποτελούν την κοινωνία. Μόνο με τη συνεργασία μπορεί ο άνθρωπος ν΄ αναπτύξει τη δραστηριότητά του, το πνεύμα πρωτοβουλίας.'' …
'' Είναι φανερό : η οργάνωση σημαίνει τον συντονισμό των δυνάμεων προς έναν κοινό σκοπό και την υποχρέωση όσων δέχονται να οργανωθούν να μη δρουν ενάντια σ΄ αυτό το σκοπό. Όταν, όμως, πρόκειται για άτομα της ίδιας οργάνωσης, η αμοιβαία υποχρέωση είναι επωφελής για όλους. '' …
Όσο για το συγγραφέα της ''Αλληλοβοήθειας'', χρειάζεται να ανατρέξουμε σε κείμενα όταν όλοι ξέρουν ότι ο Κροπότκιν, όπως και ο Μπακούνιν άλλωστε, έθετε την αλληλεγγύη πάνω απ΄ την ελευθερία και βάσισε την αναρχική φιλοσοφία και ηθική στην αρχή της κοινωνικότητας ; Ο Ζαν Γκραβ και η Μαρία Γκόλντσμιθ, πιο γνωστή ως Μαρία Κορν, που ανήκαν και οι δύο στην τάση του Κροπότκιν, εξέφρασαν πολλές φορές, με πολύ συγκεκριμένο τρόπο, τη σκέψη του – βλ. λόγου χάρη : ''Οργάνωση, πρωτοβουλία και συνοχή'' , εισήγηση του Ζαν Γκραβ στο Διεθνές Συνέδριο του 1900, το

οποίο απαγορεύτηκε από τη Γαλλική κυβέρνηση. **1** Αυτή η τοποθέτηση για το πρόβλημα της οργάνωσης εκφράζεται με σαφήνεια στην απόφαση της συνδιάσκεψης του 1906, στην οποία πήρε μέρος κι ο Κροπότκιν :
‘’ Οι αναρχικοί κομμουνιστές, όπως και οι σύντροφοί τους της Δυτικής Ευρώπης, απορρίπτουν κάθε μορφή ιεραρχικής οργάνωσης που ταιριάζει στους εξουσιαστές σοσιαλιστές και προτείνουν να δημιουργηθεί στους κύκλους τους ένα άλλο είδος οργάνωσης που θα βασίζεται στην ελεύθερη συμφωνία ανάμεσα στις ανεξάρτητες ομάδες’’. **2**
Και η Μαρία Κορν γράφει στην εισήγηση, που χρησίμευσε ως βάση για τη λήψη αυτής της απόφασης : … ‘’η επιθυμία για την πλήρη ανάπτυξη του ανθρώπινου υποκειμένου μας ωθεί προς την τελειότερη μορφή κοινωνικής αλληλεγγύης. Δεν είμαστε κομμουνιστές παρόλο που είμαστε αναρχικοί, αλλά ακριβώς γιατί είμαστε αναρχικοί ‘’.
Αυτή η τοποθέτηση υπέρ της αρχής της οργάνωσης αποδεικνύεται σαφώς μέσα από τη μακρόχρονη συλλογική πείρα, αποκρυσταλλώνεται σε πολλά ‘’καταστατικά’’, ‘’προγράμματα’’, ‘’συμφωνίες ένωσης’’ κτλ
Η απόφαση του διεθνούς αναρχικού συνεδρίου του Άμστερνταμ (26-31 Αυγούστου, 1907) είναι ξεκάθαρη ως προς τη συλλογική διακήρυξή της :

Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ

«… Οι αναρχικοί που συγκεντρώθηκαν στο Άμστερνταμ στις 27 Αυγούστου 1907, επειδή θεωρούν ότι η ιδέα της αναρχίας και η αρχή της οργάνωσης, χωρίς καθόλου να είναι ασυμβίβαστες μεταξύ τους όπως υποστηριζόταν άλλοτε, συμπληρώνουν και διασαφηνίζουν η μια την άλλη, αφού αυτή καθαυτή η αρχή της αναρχίας βασίζεται στην ελεύθερη οργάνωση των παραγωγών,
‘’… επειδή θεωρούν ότι η ατομική δράση όσο σημαντική κι αν είναι, δε θα μπορούσε να αναπληρώσει την έλλειψη συλλογικής δράσης, όπως και η συλλογική δράση δε θα μπορούσε να αναπληρώσει την ατομική δράση… ‘’
‘’… ότι η οργάνωση των αγωνιστών θα εξασφαλίσει την παραπέρα ανάπτυξη της προπαγάνδας και δε μπορεί παρά να επιταχύνει τη διάδοση των ιδεών του επαναστατικού φεντεραλισμού στην εργατική τάξη…”
“… ότι η εργατική οργάνωση, που βασίζεται στην ταυτότητα των συμφερόντων, δεν αποκλείει την οργάνωση που βασίζεται στην ταυτότητα των επιθυμιών και των ιδεών…”

‘’…πιστεύουν ότι οι σύντροφοι απ΄ όλες τις χώρες πρέπει να θέσουν στην ημερήσια διάταξη της δράσης τους τη δημιουργία αναρχικών ομάδων και την ομοσπονδιοποίηση των ομάδων που υπάρχουν…”
‘’… Η Αναρχική Ομοσπονδία είναι μία ένωση ομάδων και ατόμων, όπου κανείς δε μπορεί να επιβάλλει τη θέληση του ή να περιορίσει την πρωτοβουλία των άλλων. Όσο αφορά τη σημερινή κοινωνία, θέτει ως συγκεκριμένο στόχο της να

μεταβάλλει όλες τις ηθικές και οικονομικές συνθήκες. Μ΄ αυτήν την έννοια, διακηρύσσει την αναγκαιότητα του αγώνα με όλα τα κατάλληλα μέσα …» **3**

Ο κοινωνικός αναρχισμός είναι, λοιπόν, υπέρ της οργάνωσης. Αλλά ποιο είδος οργάνωσης διαλέγει ;

Τέσσερα είναι τα είδη οργάνωσης που εφαρμόστηκαν από τους αναρχικούς :

1) **η συνδικαλιστική οργάνωση.**
2) **η οργάνωση σύνθεσης.**
3) **η οργάνωση των ομάδων συγγένειας.**
4) **η οργάνωση που έχει ως βάση ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα.**

1. Η ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Η 1η Διεθνής θεωρείται εργατική οργάνωση αλλά δεν ήταν συνδικαλιστική οργάνωση με τη συγκεκριμένη έννοια του όρου. Πράγματι, τα μέλη της, αρχίζοντας από το Μαρξ και τον Μπακούνιν, δεν ήταν όλοι εργάτες. Η Μπακουνική πτέρυγα αντιλαμβανόταν τη διεθνή σα μια εργατική ένωση με επαγγελματικό χαρακτήρα και της απέδιδε το ρόλο της αληθινής συνδικαλιστικής οργάνωσης.

Μετά το συνέδριο της Χάγης, όπου διαγράφηκαν ο Μπακούνιν και οι φίλοι του δημιουργήθηκε η διάδοχη διεθνής οργάνωση (Σαιντ Ιμιέ, 1872) που κι αυτή θεωρήθηκε εργατική και συνδικαλιστική. Στην πραγματικότητα όμως, ήταν μάλλον

ιδεολογική οργάνωση, αφού δημιουργήθηκε βασικά από αντιεξουσιαστές σοσιαλιστές. 4

Η ενεργός συμμετοχή κάποιων Γάλλων αναρχικών στο συνδικαλιστικό κίνημα, προς το τέλος του περασμένου αιώνα, προσδίνει σ΄ αυτό ολοφάνερα επαναστατική και αντιεξουσιαστική κατεύθυνση. Έτσι γεννήθηκε ο επαναστατικός συνδικαλισμός. Σύμφωνα με ορισμένους δεν ήταν παρά μια μέθοδος οργάνωσης και πάλης της εργατικής τάξης. Άλλοι, όμως, αντιλαμβάνονταν τον επαναστατικό συνδικαλισμό σαν ένα κίνημα ιδεολογικά ανεξάρτητο, αυτάρκες : ένα είδος ''καθαρού συνδικαλισμού''. Ωστόσο, αρκετοί αναρχικοί φοβούμενοι το ''συντηρητικό'' και βαθιά οπορτουνιστικό χαρακτήρα των εργατικών διεκδικήσεων έμειναν αδιάφοροι και αρνήθηκαν να συμμετάσχουν στο συνδικαλιστικό κίνημα.

Στην Ισπανία, όπου οι αναρχικοί δημιούργησαν ένα ισχυρό συνδικαλιστικό κίνημα με ελευθεριακό προσανατολισμό (χωρίς να απορρίπτουν, ωστόσο, την ανεξάρτητη οργάνωση με ιδεολογική βάση), το κίνημα απέκτησε βαθιές ρίζες και πήρε μεγάλη έκταση.

Σ΄ άλλες χώρες, όπως η Αργεντινή π.χ., οι αναρχικοί (παραμένοντας πιστοί στο πνεύμα της Διεθνούς και εξακολουθώντας να αποδέχονται τις αρχές που διακηρύχθηκαν στο συνέδριο του Σαιντ Ιμιέ) δημιούργησαν ένα άλλο είδος ''καθαρού συνδικαλισμού''. Θεωρούσαν τη F.O.R.A ταυτόχρονα συνδικαλιστική οργάνωση και αναρχική ομοσπονδία. Πράγμα που καθιστούσε άχρηστη ακόμη και επιζήμια, την ύπαρξη ενός αναρχικού κινήματος με αποκλειστικά ιδεολογική βάση.

2. Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΥΝΘΕΣΗΣ

Στο διάστημα ανάμεσα στους δυο παγκόσμιους πολέμους, ο Σεμπάστιαν Φόρ πρότεινε και υπερασπίστηκε τη ''σύνθεση'', δηλαδή, μια οργάνωση που πρέπει να συγκεντρώνει τους αναρχικούς όλων των τάσεων: κομμουνιστές, συνδικαλιστές και ατομικιστές ***5***. Η ιδέα αυτή είχε, εκείνη την εποχή, τόσο θερμούς υποστηρικτές όσο και φανατικούς αντιπάλους. Ελάχιστες πρωτοβουλίες προς αυτήν την κατεύθυνση στέφθηκαν με επιτυχία. Η σημερινή Γαλλική Αναρχική Ομοσπονδία μας δίνει μια εικόνα και το τελευταίο παράδειγμα της εφαρμογής αυτής της άποψης.

Η γνώμη μου για αυτήν τη μέθοδο αναρχικής οργάνωσης ταυτίζεται με τη γνώμη του Μαλατέστα: ''Πολύ θα θέλαμε βέβαια να μπορούσαμε να προχωρήσουμε όλοι μαζί και να ενώσουμε όλες τις δυνάμεις του αναρχισμού σε ένα πανίσχυρο κίνημα, αλλά δεν πιστεύουμε ότι έχουν σταθερότητα οι οργανώσεις που δομούνται με βάση ένα σωρό παραχωρήσεις και αποσιωπήσεις, οργανώσεις όπου δεν υπάρχει συμφωνία ανάμεσα στα μέλη, ούτε και πραγματική συμπάθεια. Είναι καλύτερα να μείνουμε διασπασμένοι παρά να ενωθούμε σε λάθος βάση...''

Η ''σύνθεση'' θα μπορούσε να έχει μεγάλη αξία αν ήταν μια σύνθεση στο επίπεδο των βασικών αρχών και ιδεών. Ευτυχώς, αυτού του είδους η ''σύνθεση'' αρχίζει πια να

πραγματώνεται με άξονα την κυριότερη τάση του αναρχισμού: τον ελευθεριακό κομμουνισμό.

Τι είναι ο πραγματικός αναρχικός ατομικισμός αν όχι η προσωπική προσπάθεια πνευματικής και ηθικής εξύψωσης, η επιθυμία για απόλυτη ελευθερία, για ολοκληρωμένη ανάπτυξη του ατόμου, ενώ παράλληλα γίνονται σεβαστά οι ανάλογες επιθυμίες και τα δικαιώματα του άλλου; Τι είναι ο επαναστατικός ή ελευθεριακός συνδικαλισμός της εποχής μας αν όχι η μέθοδος οργάνωσης και άμεσης πάλης των εργαζομένων που αρνούνται επίμονα και ανυποχώρητα τα αφεντικά και το κράτος, την εκμετάλλευση και την καταπίεση του ανθρώπου, παραγωγού όλων των αγαθών που εξασφαλίζουν τη ζωή της κοινωνίας; Τι είναι ο κομμουνισμός αν όχι αυτά καθαυτά τα δικαιώματα του ατόμου που ενώνεται με τα άλλα άτομα μέσα σε συνθήκες ελευθερίας και αμοιβαίου σεβασμού, που οργανώνεται σήμερα για να αμυνθεί ενάντια στα αφεντικά και αύριο για να οικοδομήσει την οικονομία πάνω στη βάση της κοινωνικής αλληλεγγύης; Τι είναι ο κομμουνισμός αν όχι η πιο πλατιά εφαρμογή της δικαιοσύνης που πραγματώνεται μέσα στην ισότητα και την ελευθερία; Αυτές δεν είναι, άλλωστε, οι ιδιαιτερότητες των τριών τάσεων του αναρχισμού οι οποίες, κατά τη γνώμη μας, αποτελούν τα βασικά χαρακτηριστικά του ελευθεριακού κομμουνισμού, που από δω και πέρα θα μπορούσε να ονομάζεται απλά αναρχισμός;

3. Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΣΥΓΓΕΝΕΙΑΣ

Οι ομάδες συγγένειας, ή ομάδες που βασίζονται στην εξειδίκευση των καθηκόντων που πρέπει να εκπληρωθούν, είναι η πιο παλιά, η περισσότερο εφαρμοσμένη μορφή οργάνωσης και όπως αποδείχτηκε τελικά, είχαν πάντα τα καλύτερα αποτελέσματα. Η υιοθέτηση μιας από τις προηγούμενες μορφές οργάνωσης ή η γενίκευση μιας τέταρτης μορφής, που θα παρουσιάσουμε στη συνέχεια, σε καμιά περίπτωση δεν αναιρούν την εγκυρότητα και την αναμφισβήτητη χρησιμότητα των ομάδων συγγένειας όσον αφορά την προπαγάνδιση των ιδεών μας, ούτε και αποκλείουν την ύπαρξή τους, τόσο μέσα στα πλαίσια ενός δομημένου κινήματος όσο και έξω από αυτό το κίνημα, ως αδελφικών σχηματισμών.

Ωστόσο, οι ομάδες συγγένειας (ακόμη και αν κατόρθωναν να συγκροτηθούν σε ένα ομοσπονδιοποιημένο σύνολο σε εθνικό ή διεθνικό επίπεδο, πράγμα που φαίνεται μάλλον απίθανο αφού η συγγένεια σχεδόν ποτέ δεν ξεπερνάει τα όρια ενός περιορισμένου κύκλου) δε θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν σαν βάση για ένα οργανωμένο κίνημα που αποσκοπεί, πέρα από την απλή διάδοση των ιδεών, στην ανασυγκρότηση της κοινωνίας σε όλους τους τομείς.

4. Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΩΣ ΒΑΣΗ ΕΝΑ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Φτάνουμε, τέλος, στην τέταρτη μορφή αναρχικής οργάνωσης. Πρόκειται για την οργάνωση που δομείται και δρα με βάση ένα συγκεκριμένο κοινωνικό πρόγραμμα. Δεν πρόκειται για καμιά καινοτομία. Χάρη στην εφαρμογή της γεννήθηκε ο οργανωμένος αναρχισμός. Ορισμένοι, ωστόσο, βασιζόμενοι σε ένα άκαμπτο, και σχεδόν ακατανόητο σύνολο προκαταλήψεων ''αναρχικής καθαρότητας'', τη θεωρούν ως ύπουλη εισβολή αντιλήψεων ξένων προς τον αναρχισμό: πολιτικών, εξουσιαστικών και (μετά την επικράτηση του μπολσεβικισμού) μπολσεβίκικων.

Αυτός καθαυτός ο όρος ''πρόγραμμα'' εμφανίζεται σαν να μην έχει καμιά θέση μέσα στο ''ναό'' της αναρχικής καθαρότητας.

Είναι λοιπόν αναγκαίο (πριν ασχοληθούμε εκτενέστερα με αυτή τη μέθοδο οργάνωσης) να ανασκευάσουμε αυτές τις προκαταλήψεις που όχι μόνο εμποδίζουν την παραπέρα ανάπτυξη του μοναδικού σοσιαλιστικού ιδεώδους το οποίο εξακολουθεί να διατηρεί την εγκυρότητα του, αλλά και εμπεριέχουν τον κίνδυνο εγκλωβισμού των δυνάμεων μας και περιορισμού των δυνατοτήτων επέμβασης ενός κινήματος το οποίο συγκεντρώνει όλο και πιο πολύ την προσοχή του κόσμου ύστερα από την αποκάλυψη του εκτρωματικού χαρακτήρα των μαρξιστικών ''παραδείσων''.

5. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ – ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΑ – ΠΛΑΤΦΟΡΜΕΣ

Η επιθυμία να διευκρινιστούν και να διατυπωθούν με απλή, σαφή και κατανοητή μορφή οι σκοποί, τα συγκεκριμένα καθήκοντα που ορίζονται από το κίνημα, να προσδιοριστούν τα μέσα που θα επιτρέψουν την πραγμάτωση αυτού του έργου, οι κανόνες που διέπουν τις σχέσεις ανάμεσα στα μέλη της οργάνωσης, οι αμοιβαίες υποχρεώσεις, η σύναψη σχέσεων βάσει συμφωνίας ή η ελεύθερη συμφωνία όπως θα έλεγαν ο Προυντόν και ο Κροπότκιν, ή ακόμη και η ύπαρξη ''μιας διακήρυξης αρχών'' (που θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη της τα δεδομένα της εποχής), όλα αυτά είναι ασυμβίβαστα με τις ''ιερές'' αρχές του αναρχισμού;

Χωρίς να θέλουμε να υμνολογήσουμε άκριτα το έργο των προδρόμων (του αναρχισμού), ας δούμε πρώτα από όλα την τοποθέτηση του Μπακούνιν ως προς το θέμα αυτό:

Ο Μπακούνιν αρχίζει με την ίδρυση (από κοινού με τους στενότερους φίλους του) της περίφημης ''Συμμαχίας'' και με την επεξεργασία μιας σειράς ''προγραμμάτων'' και ''καταστατικών'' για τα διάφορα τμήματα αυτής της ''Συμμαχίας''. Αυτά τα ''προγράμματα'' και τα ''καταστατικά'' παρουσιάζουν μεγάλες ομοιότητες γιατί, στην ουσία, είναι επεξεργασμένα με βάση το ίδιο μοντέλο. Ωστόσο, αντανακλούν τις κοινές απόψεις του κύκλου των ανθρώπων που αποτελούσαν τη ''Συμμαχία'' τόσο σε διεθνές επίπεδο όσο και στις διάφορες χώρες στις οποίες είχαν διεισδύσει οι φεντεραλιστικές και ελευθεριακές ιδέες. Ας δούμε, λογουχάρη, το ''Πρόγραμμα της Σοσιαλιστικής

Δημοκρατίας'' του ισπανικού τμήματος, που καταρτίστηκε χωρίς την άμεση συμμετοχή του Μπακούνιν.

Το Πρόγραμμα και το Καταστατικό, ενώ καταρτίσθηκαν και εγκρίθηκαν το 1869 ή το 1870, για συνωμοτικούς λόγους, δημοσιεύτηκαν αργότερα, το 1872. Έφεραν τις υπογραφές των J. Garcia Viňas, Pedro Gaya, Charles Alerini, A. Marine, Gabriel Albages, J. Jaime Balasch, Miguel Batle, F. Albages, A. Pellicer, R. Farga Pellicer.

Το πρόγραμμα της ''Συμμαχίας της ''Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας'' περιλαμβάνει τα πέντε παρακάτω σημεία:

I. Η Συμμαχία επιδιώκει, πάνω απ΄ όλα την πλήρη και οριστική κατάργηση όλων των τάξεων και την οικονομική και κοινωνική ισότητα όλων των ατόμων – και των δύο φύλων. Για να επιτευχθεί η πραγμάτωση αυτού του σκοπού, η Συμμαχία επιδιώκει την κατάργηση της ατομικής ιδιοκτησίας και του κληρονομικού δικαιώματος ώστε στο μέλλον, κάθε άνθρωπος να απολαμβάνει τους καρπούς της εργασίας του · και αφού συμφωνώντας με τις αποφάσεις του συνεδρίου των Βρυξελλών και της Βασιλείας, η γη και τα εργαλεία δουλειάς, καθώς και κάθε είδους κεφάλαιο, θα είναι συλλογική ιδιοκτησία της κοινωνίας, δε θα μπορούν να χρησιμοποιούνται παρά μόνο από τους εργαζόμενους, δηλαδή, από τις αγροτικές και βιομηχανικές ενώσεις.

II. Η Συμμαχία επιδιώκει για τα παιδιά και των δύο φύλων, και μάλιστα από την πρώτη στιγμή της γέννησής τους, την ισότητα όσον αφορά τα μέσα ανάπτυξης, δηλαδή, διατροφή, μάθηση και εκπαίδευση σ΄ όλες τις βαθμίδες της επιστήμης,

της βιομηχανίας και των τεχνών. Η συμμαχία είναι πεπεισμένη ότι η ισότητα αυτή, οικονομική και κοινωνική στην αρχή, θα γίνει στη συνέχεια, πνευματική, με αποτέλεσμα να εξαφανιστούν όλες οι τεχνητές ανισότητες, ιστορικά προϊόντα μιας κοινωνικής οργάνωσης τόσο υποκριτικής όσο και άδικης.

III. Όντας ενάντια σε κάθε δεσποτισμό, η συμμαχία δεν αποδέχεται καμιά μορφή κράτους. Απορρίπτει κάθε επαναστατική δράση που δεν έχει σαν άμεσο αντικειμενικό στόχο το θρίαμβο της υπόθεσης των εργατών ενάντια στο κεφάλαιο, γιατί η Συμμαχία επιδιώκει (…) την εδραίωση της παγκόσμιας ένωσης των ελεύθερων αγροτικών και βιομηχανικών ενώσεων.

IV. Θεωρώντας ότι το κοινωνικό ζήτημα δε μπορεί να επιλυθεί οριστικά και ουσιαστικά παρά μόνο στη βάση της διεθνούς αλληλεγγύης των εργατών όλων των χωρών, η Συμμαχία αρνείται κάθε δράση που βασίζεται στον πατριωτισμό και τον ανταγωνισμό ανάμεσα στα έθνη.

V. Η Συμμαχία είναι άθεη. Επιδιώκει την κατάργηση όλων των θρησκειών. Την αντικατάσταση της πίστης με την επιστήμη και της δικαιοσύνης του Θεού με την ανθρώπινη δικαιοσύνη. ‘’

Όσο για το καταστατικό, δεν είναι παρά μια ελεύθερη συμφωνία, μια τυπική αμοιβαία δέσμευση ανάμεσα στα μέλη της οργάνωσης τα οποία θέλουν να υλοποιήσουν το πρόγραμμα της Συμμαχίας. Λόγω του παραδειγματικού χαρακτήρα του και επειδή πρόκειται για κείμενο που

συμβάλλει στην κατανόηση των δραστηριοτήτων του Μπακούνιν σε διεθνές επίπεδο, αξίζει να το παραθέσουμε (…) .

1. Η Συμμαχία της Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας απαρτίζεται από μέλη της Διεθνούς Ένωσης Εργαζομένων. Έχει ως αντικειμενικό της στόχο την προπαγάνδιση και ανάπτυξη των αρχών του προγράμματός της, καθώς και τη μελέτη και πρακτική εφαρμογή όλων των μέσων που μπορούν να συμβάλλουν στην άμεση και απόλυτη χειραφέτηση της εργατικής τάξης.

2. Για να έχει καλύτερα αποτελέσματα η δράση της και για να μη θέτει σε κίνδυνο την καλή λειτουργία της οργάνωσης, η συμμαχία θα είναι οπωσδήποτε συνωμοτική .

3. Τα νέα μέλη θα γίνονται δεκτά ύστερα από πρόταση ενός παλιού μέλους. Θα ορίζεται μια επιτροπή που θα αναλαμβάνει τη λεπτομερειακή εξέταση του υποψήφιου μέλους. Το νέο μέλος θα πρέπει να γίνει δεκτό από την πλειοψηφία των μελών, αφού πρώτα ληφθεί υπόψη η έκθεση της επιτροπής.

4. Κανένα μέλος δε μπορεί να γίνει δεκτό αν προηγουμένως δεν αποδεχτεί ειλικρινά και απόλυτα τις αρχές του προγράμματος και δεν υποσχεθεί ότι θα προπαγανδίσει ένθερμα στο περιβάλλον του (τόσο με το παράδειγμά του, όσο και με το λόγο) αυτές τις βασικές αρχές.

5. Η Συμμαχία πρέπει να επαγρυπνεί ώστε η τοπική εργατική ομοσπονδία να μην πάρει αντιδραστική ή αντεπαναστατική κατεύθυνση.

6. Η Συμμαχία πρέπει να οργανώνει, τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα, γενική συνέλευση των μελών της.

7. Σε κάθε συνέλευση θα ορίζεται ένας πρόεδρος και ένας γραμματέας. Ο πρώτος για όσο διαρκεί η συνέλευση, ο δεύτερος θα διατηρεί τα καθήκοντα του για το διάστημα που μεσολαβεί ανάμεσα σε δυο συνελεύσεις και θα παρουσιάζει τον απολογισμό της δράσης του στην επόμενη συνέλευση. Τα πρακτικά και οι αποφάσεις θα κατατίθενται στον τόπο της συνέλευσης.

8. Πρέπει να υπάρχει απόλυτη αλληλεγγύη ανάμεσα στα μέλη της συμμαχίας και οι αποφάσεις που λαμβάνονται από την πλειοψηφία είναι δεσμευτικές για όλους. **6**

9. Η πλειοψηφία των μελών (βλ σημ. 6) μπορεί χωρίς παραπέρα εξηγήσεις να διαγράφει οποιοδήποτε μέλος (στα ισπανικά, το κείμενο αντί ‘’διαγράφει’’, λέει ‘’να διαχωρίζει τη θέση της από …’’)

10. Κάθε μέλος της Συμμαχίας, στις δύσκολες στιγμές της ζωής του, δικαιούται την αδελφική προστασία όλων των συντρόφων του.

11. Για την εξασφάλιση των χρημάτων που είναι απαραίτητα για τη δράση την οποία προτείνει η Συμμαχία κάθε μέλος προσφέρει εβδομαδιαία συνδρομή : μισό ρεάλι.

12. Για όσα δεν προβλέπονται σ΄ αυτό το καταστατικό, θα εξετάζεται η πρακτική που είναι η πιο κατάλληλη γι΄ αυτού του είδους την ένωση.

13. Κάθε τροποποίηση αυτού του καταστατικού θα πρέπει θα πρέπει να εγκριθεί από τα 2/3 τουλάχιστον των μελών. (βλ. σημ. 6)

Δεν έχουμε τη δυνατότητα να αναδημοσιεύουμε, ούτε και να σχολιάσουμε εδώ, όλα τα προγράμματα που συντάχθηκαν στα πλαίσια του αναρχικού κινήματος, απ΄ την εποχή του Μπακούνιν – από τότε, δηλαδή, που τέθηκαν οι βάσεις του οργανωμένου κοινωνικού αναρχισμού – μέχρι σήμερα. Επισημαίνουμε, ωστόσο, δύο κείμενα που παρέμειναν σχεδόν άγνωστα στη Δύση μια και δημοσιεύτηκαν στα ρωσικά. Το ένα είναι : ‘’Το πρόγραμμα μας’’, που υπογράφεται από τον Μπακούνιν και δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα ‘’Ναρόντνογιε Ντιέλο’’ (Νο 1, Γενεύη, Σεπτ. 1869, σελ. 6-7). Το άλλο είναι το πρόγραμμα του σλαβικού τμήματος της Συμμαχίας, που εκδόθηκε στη Ζυρίχη και συντάχτηκε απ΄ τον ίδιο. Το ‘’πρόγραμμα’’ αυτό αναδημοσιεύτηκε ως παράρτημα στο ‘’Κρατισμός και Αναρχία’’, το μόνο έργα του Μπακούνιν που γράφτηκε και εκδόθηκε στα ρωσικά (Ζυρίχη, 1873).

Αυτός ο τρόπος παρουσίασης (με τη μορφή προγράμματος), των βασικών αρχών, των σκοπών, των μέσων πάλης και των τρόπων λειτουργίας της αναρχικής οργάνωσης εφαρμόστηκε σε πάρα πολλές χώρες – σύμφωνα με το αρχικό παράδειγμα της Συμμαχίας. Το ρωσικό κίνημα γνώρισε κατά καιρούς δώδεκα περίπου προγράμματα και πλατφόρμες που δημοσιεύτηκαν σε διάφορα έντυπα (‘’Νατσάλο’’, Νο 1, 1878 – ‘’Ζέμια ί Βόλια’’,Νο1, 1878 – ‘’Τσόρνι Πρέντελ’’, Νο1, 1880 κ.ά.) Μετά την επανάσταση, οι ιστορικοί ανακάλυψαν στα αρχεία της ρώσικης αστυνομίας, το κείμενο ενός τέτοιου προγράμματος, που είχε συνταχθεί απ΄ τον Κροπότκιν πριν συλληφθεί. Αυτό το εντελώς άγνωστο στους αναρχικούς της Δύσης πρόγραμμα, εκδόθηκε στα ρωσικά κατά τα πρώτα μετεπαναστατικά χρόνια. Το 1917 – 18 στους κύκλους των Ρώσων αναρχικών, κυκλοφορούσε ευρύτατα ένα σχέδιο ‘’προγράμματος’’ της Ρωσικής Αναρχοσυνδικαλιστικής Ομοσπονδίας, που είχε συνταχθεί από μια ομάδα γνωστών αγωνιστών όπως ο Γκ. Μαξίμωφ και ο Ρ. Ρόκερ. Εκδόθηκε πολύ αργότερα όταν ο Μαξίμωφ, έφυγε από τη Ρωσία και κατέφυγε στη Δυτική Ευρώπη και ύστερα στις ΗΠΑ. Το 1926, δημοσιεύτηκε η περιβόητη πλατφόρμα των Αρσίνωφ – Μάχνο. Το κείμενο αυτό προκάλεσε συζητήσεις και φοβερές διαμάχες. Ορισμένοι Ρώσοι αναρχικοί, εξόριστοι στην Αργεντινή, απάντησαν στην Πλατφόρμα δημοσιεύοντας ένα άλλο πρόγραμμα. **7**

Ο Μαλατέστα από την άλλη συνέταξε τρία ‘’προγράμματα’’ που εκδόθηκαν, άλλα παράνομα κι άλλα νόμιμα, κατά τον περασμένο αιώνα (1884, 1889, 1891). Η τελευταία και

σημαντικότερη προσπάθειά του προς αυτή την κατεύθυνση, ήταν το πρόγραμμα της Αναρχικής Ένωσης Ιταλίας, που εγκρίθηκε από το Συνέδριο της Μπολόνια, τον Ιούλιο του 1920.Το κείμενο αυτού του προγράμματος είναι αρκετά γνωστό (δημοσιεύεται στις επόμενες σελίδες). Παραθέτουμε στη συνέχεια ένα απόσπασμα από κάποιο άρθρο του Μαλατέστα στο οποίο εκφράζεται με σαφήνεια η άποψή του σχετικά με την αναγκαιότητα του προγράμματος.

Απαντώντας σ΄ ορισμένους συντρόφους οι οποίοι πρόβαλαν το επιχείρημα ότι ''οι ιδέες αναπτύσσονται και αλλάζουν συνεχώς'' και ότι ''ένα πρόγραμμα ενδέχεται να είναι καλό σήμερα, αλλά σίγουρα θα είναι ξεπερασμένο αύριο'' ,
ο Μαλατέστα είπε (χωρίς η απάντησή του να σημαίνει ότι υποστηρίζει το αναλλοίωτο των ιδεών και την αιώνια εγκυρότητα των προγραμμάτων – η δράση του είναι απόδειξη για το αντίθετο) :

''Κάτι τέτοιο θα ήταν αλήθεια, αν επρόκειτο για σοφούς που αναζητούν την αλήθεια χωρίς να ενδιαφέρονται για την πρακτική εφαρμογή των ανακαλύψεων τους. Οι μαθηματικοί, οι χημικοί, οι ψυχολόγοι, οι κοινωνιολόγοι μπορούν να πουν ότι δεν έχουν πρόγραμμα ή ότι το μόνο πρόγραμμα που έχουν είναι να αναζητούν την αλήθεια : θέλουν να μάθουν, δε θέλουν να κάνουν κάτι. Αλλά ο αναρχισμός και ο σοσιαλισμός δεν είναι επιστήμες : είναι προτάσεις, προσχέδια κοινωνικής οργάνωσης, που οι αναρχικοί και οι σοσιαλιστές θέλουν να τα θέσουν σ΄ εφαρμογή. Γι΄ αυτόν ακριβώς το λόγο, χρειάζεται

να προσπαθήσουν να τα διατυπώσουν με συγκεκριμένα προγράμματα ''.

Σημειώσεις:

1) Το 1900, με τις εισηγήσεις που έγιναν σε αυτό το συνέδριο, 'εμφανίστηκαν δύο τάσεις… αυτή των ESRI (Διεθνιστών Επαναστατών Σοσιαλιστών Φοιτητών), που υποστήριξε τη δημιουργία μιας Διεθνούς Επαναστατικής Κομμουνιστικής Ομοσπονδίας, και εκείνη του Jean Grave, που υποστήριξε την απλή σύνθεση για τη διευκόλυνση της αμοιβαίας ενημέρωσης'' (βλ. *Chronologie des Internationales Libertaires, 1864-1914, Roland Bardy, Documents No2,* έκδοση της ORA, Παρίσι 1974).

Το 1902, με ένα κείμενο που δημοσιεύτηκε στο *Les Temps Nouneaur,* ο *Jean Grave* επαναλαμβάνει την άρνησή του για ένα συγκεκριμένο τρόπο οργάνωσης: ''προς τι όλες αυτές οι διαμαρτυρίες; Ότι δηλαδή, οι αναρχικοί δεν έχουν συνοχή, ότι δρουν λίγο στην τύχη, χωρίς κανενός είδους σύνδεση, χάνοντας έτσι αρκετές από τις δυνάμεις τους ελλείψει της αναγκαίας σταθερότητας για να δώσουν συνέχεια στη δράση τους.
Είναι αλήθεια ότι, πολύ συχνά, οι ομάδες και τα άτομα αγωνίζονται δίχως να επιδιώκουν τον συντονισμό της δράσης τους με τη δράση των άλλων που αγωνίζονται παράλληλα για τον ίδιο σκοπό.

Είναι επίσης αλήθεια ότι οι αναρχικοί, φαινομενικά, δεν έχουν συνοχή, ότι σε πολλές περιπτώσεις έχουν μεγάλη δυσκολία να βρουν τους συντρόφους που χρειάζονται. Δεν πιστεύω όμως πως κάτι τέτοιο είναι τόσο μεγάλο κακό. Η μέθοδος των εξουσιαστικών κομμάτων είναι ακριβώς να αποφασίζουν διά διατάγματος τη συνένωση, την ομοσπονδία, δημιουργώντας ένα σωρό οργανώσεις που έχουν σαν σκοπό να εξασφαλίζουν αυτή τη συνένωση και την ενότητα ως προς τους στόχους. Οι αναρχικοί είναι αδιάλλακτοι πολέμιοι αυτού του τρόπου οργάνωσης, θεωρούν πολύ πιο φυσικό ν΄ αρχίσουν να αγωνίζονται ο καθένας απ΄ την πλευρά του…''

Προτείνει, ωστόσο, τη δημιουργία μιας χαλαρής και ρεαλιστικής οργανωτικής δομής, όπου : ''… η Οργάνωση, θα πρέπει να απορρέει απ΄ την ενότητα ως προς το σκοπό και τη δράση … Απ΄ τις ίδιες τις Ομάδες, που συνενώνονται σιγά - σιγά μέσα από τη δράση, πρέπει να ξεπηδήσει η αναρχική ομοσπονδία κι όχι επειδή θα έχει αποφασιστεί η δημιουργία μιας ομάδας επιφορτισμένης να οργανώσει αυτήν την ομοσπονδία.

2) Παραθέτουμε ένα εκτενέστερο απόσπασμα αυτής της απόφασης :'' Οι ρώσοι αναρχικοί- κομμουνιστές, όπως και οι σύντροφοί τους της Δυτ. Ευρώπης, απορρίπτου κάθε μορφή ιεραρχικής οργάνωσης που ταιριάζει στους εξουσιαστές σοσιαλιστές και προτείνουν να δημιουργηθεί στους κύκλους τους ένα άλλο είδος οργάνωσης που θα βασίζεται στην ελεύθερη συμφωνία ανάμεσα στις ανεξάρτητες ομάδες. '' Η στενή σύνδεση μεταξύ όλων των μελών κάθε ομάδας είναι

αναγκαία προϋπόθεση για την ύπαρξη και την επιτυχία αυτού του είδους της οργάνωσης. Γι΄ αυτόν ακριβώς το λόγο, είναι πιο χρήσιμο να υπάρχουν στις πόλεις και τις ευρύτερες περιοχές πολλές μικρές ομάδες, συνδεμένες σε μια ομοσπονδία, παρά σε μια μόνο μεγάλη ομάδα. ‘’ Οι ομάδες, ακόμη και όταν αναλαμβάνουν πολύ ειδικά καθήκοντα, δε μπορούν ποτέ να λειτουργούν σαν επιτροπές, εφόσον οι αποφάσεις δεν είναι υποχρεωτικές για τις άλλες ομάδες που δεν τις εγκρίνουν. ‘’ Η καλύτερη σύνδεση ανάμεσα στις ομάδες δε μπορεί να επιτευχθεί με τη μεσολάβηση διαφόρων μόνιμων επιτροπών, που εκλέγονται εκ των προτέρων για να χειριστούν τις δραστηριότητες της ομοσπονδίας. Αυτές οι επιτροπές έχουν την τάση να γίνονται

(και πολύ γρήγορα γίνονται), όπως και όλες οι κυβερνήσεις, εμπόδιο για την παραπέρα ανάπτυξη. ‘’ Η καλύτερη σύνδεση ανάμεσα στις ομάδες μπορεί να επιτευχθεί - όπως αποδεικνύει η πείρα – με διάφορες ειδικές συνδιασκέψεις … που συγκαλούνται περιοδικά, σε καθορισμένες χρονικές στιγμές ή όταν το απαιτούν οι περιστάσεις, για τη βαθύτερη μελέτη των προβλημάτων που θέτει η ζωή. Οι εκπρόσωποι των ομάδων εξουσιοδοτούνται για ένα συγκεκριμένο καθήκον και είναι άμεσα ανακλητοί.

Οι αποφάσεις των συνελεύσεων δεν είναι υποχρεωτικές για τις ομάδες. Αυτές οι τελευταίες μπορούν να τις αποδεχτούν ή να τις απορρίψουν τελείως. (…)

‘’Πώς να αποφασίζουμε όταν προκύπτουν διαφωνίες ; Όχι, φυσικά, με βάση τη πλειοψηφία. Οι αριθμοί δεν έχουν καμιά σημασία για μας : όντας πάντοτε μειοψηφία (αυτή είναι πάντα η μοίρα των επαναστατών), γνωρίζουμε καλά την αξία

της αριθμητικής υπεροχής και κατά συνέπεια δεν πιστεύουμε ότι μια απόφαση είναι σωστή απλά και μόνο επειδή πήρε 11 ψήφους έναντι 10. Η ομάδα πρέπει να αποφασίζει για κάθε πρόβλημα ομόφωνα. Αν το πρόβλημα είναι τόσο σημαντικό ώστε να μην επικρατεί τελικά καμιά γνώμη, θα ήταν ασυγχώρητο να καταφύγουμε στην καθαρά μηχανική πίεση των αριθμών :υπάρχει κι άλλη λύση , η λύση της διάσπασης. ‘’ Η λαμβανόμενη απόφαση είναι υποχρεωτική για κείνους που την προτείνουν και για όσους την αποδέχονται ή την εγκρίνουν εθελοντικά. (…) ‘’ Αποφάσεις της Συνδιάσκεψης των Ρώσων αναρχικών – κομμουνιστών, 1906’’, ύστερα από εισήγηση της Μαρίας Κορν και του Κροπότκιν. Δημοσιεύτηκαν στην εφημερίδα ‘’ Ψωμί κι ελευθερία’’, Νο 1, 30 Οκτωβρίου 1906.

3) Τον Αύγουστο του 1907, στα πλαίσια Διεθνούς συνεδρίου του Άμστερνταμ, συζητήθηκε διεξοδικά το θέμα ‘’ Αναρχισμός και οργάνωση ‘’. Δύο ήταν οι τάσεις που συγκρούστηκαν σχετικά μ΄ αυτό το θέμα : από τη μια η τάση των αναρχοκομμουνιστών, που έκανε την επιλογή της ειδικής αναρχικής οργάνωσης, και από την άλλη, η μειοψηφούσα τάση των ατομικιστών,που αρνήθηκαν αυτή καθαυτή την αρχή της οργάνωσης.

Ο Amedee Dunois (πρώτη παρέμβαση μετά την αρχική εισήγηση), άσκησε οξεία κριτική εναντίον ενός είδους αναρχισμού που ‘με τις συνεχείς εκκλήσεις του για την αναμόρφωση του ατόμου, εμφανίζεται σαν η ανανεωμένη μορφή του παλιού αστικού ατομικισμού’’. Ανέλυσε την

ανάπτυξη του αναρχικού κομμουνισμού, που γεννήθηκε ‘’απ΄ την Διεθνή, δηλαδή, σε τελευταία ανάλυση, από το ίδιο το εργατικό κίνημα ‘’. Υποστήριξε ότι αυτός ‘’ο αναρχισμός δεν είναι ατομικιστικός, είναι φεντεραλιστικός, και συνδικαλιστικός’’. Πρώτα απ΄ όλα ένα κομμάτι του επαναστατικού σοσιαλισμού.
Εισηγούμενος τη συσπείρωση των αναρχικών, πιο συγκεκριμένα: ‘’ όσων ανήκουν στην τάση μας η οποία δε διαχωρίζεται απ΄ τον αναρχισμό του προλεταριάτου’’ , κατέληξε ως εξής : Αυτό το αναρχικό κίνημα θα ξεπηδήσει απ΄ την κοινή μας δράση, απ΄ την συνδυασμένη και συντονισμένη δράση μας. Θα πρέπει να προσθέσουμε πως η αναρχική οργάνωση δε θα έχει την αξίωση να συνενώσει όλα τα στοιχεία που επικαλούνται, πολλές φορές λαθεμένα, την ιδέα της αναρχίας. Θα αρκεστεί να συσπειρώσει γύρω από ένα πρόγραμμα δράσης τους συντρόφους που αποδέχονται τις βασικές αρχές μας και επιθυμούν να συνεργαστούν μαζί μας’’.

Ο Croiset, εκ μέρους της ατομικιστικής τάσης που πήρε μέρος σε αυτό το συνέδριο, απάντησε στην προηγούμενη τοποθέτηση ως εξής : εγώ, εγώ, εγώ…και μετά όλοι οι άλλοι! Η οργάνωση έχει σαν μοιραίο αποτέλεσμα, σχεδόν πάντα, να περιορίζει την ελευθερία του ατόμου. Επομένως, ο αναρχισμός αντιτίθεται σε κάθε σύστημα μόνιμης οργάνωσης’’. Συνδυάζοντας τη συζήτηση περί οργάνωσης, με την αναρχική δράση στα πλαίσια του εργατικού κινήματος, ο Georges Thonar επέμεινε και έδωσε έμφαση στην πρόταση περί *άμεσης δράσης* : ‘’Να οργανωθούμε, όχι μόνο για την προπαγάνδα, αλλά και πάνω απ΄ όλα, για την ΑΜΕΣΗ ΔΡΑΣΗ ‘’.

Ο Ερρίκο Μαλατέστα έκλεισε τη συζήτηση με μια μακρά παρέμβαση υπέρ της οργάνωσης. ‘’ Αν θέλουμε να επιτελέσουμε *κάτι πραγματικά χρήσιμο,* η συνεργασία είναι απόλυτα αναγκαία σήμερα περισσότερο από ποτέ. Αναμφίβολα, η συνένωση πρέπει να είναι τέτοια που να επιτρέπει την πλήρη αυτονομία των ατόμων που συμμετέχουν και η ομοσπονδία πρέπει να σέβεται αυτή την αυτονομία στην περίπτωση των ομάδων. Καλό θα είναι, όμως, να απορρίψουμε την πεποίθηση ότι η έλλειψη οργάνωσης αποτελεί εγγύηση ελευθερίας. Όλα αποδεικνύουν ότι ισχύει το αντίθετο. ‘’.

Τελικά η εισήγηση Dunois υπέρ της οργάνωσης υιοθετήθηκε ως απόφαση του συνεδρίου. Απόσπασμα αυτής της απόφασης είναι το παραπάνω.

4) Παραθέτουμε απόσπασμα της απόφασης του συνεδρίου του Σαιντ Ιμιέ που έγινε το1872. Αναφέρεται στη ‘’Φύση της πολιτικής δράσης του προλεταριάτου’’. Θεωρώντας ότι το να θέλει κανείς να επιβάλλει στο προλεταριάτο μια γραμμή συμπεριφοράς ή ένα ενιαίο πολιτικό πρόγραμμα ως μόνη οδό η οποία μπορεί να οδηγήσει στην κοινωνική του χειραφέτηση είναι μια αξίωση τόσο παράλογη όσο και αντιδραστική.

‘’ Ότι οι βλέψεις του προλεταριάτου δεν μπορούν να έχουν ως αντικείμενο παρά μόνο τη θεμελίωση μιας απόλυτα ελεύθερης οργάνωσης και μιας απόλυτα ελεύθερης ομοσπονδίας, που θα βασίζονται στην εργασία και στην ισότητα όλων και θα είναι εντελώς ανεξάρτητες από κάθε

πολιτική κυβέρνηση, και ότι αυτή η οργάνωση και αυτή η ομοσπονδία δε μπορούν να είναι παρά το αποτέλεσμα της αυθόρμητης δράσης του ίδιου του προλεταριάτου, των εργατικών ενώσεων και των αυτόνομων κοινοτήτων. ‘’θεωρώντας ότι κάθε πολιτική οργάνωση δε μπορεί παρά να είναι η οργάνωση της κυριαρχίας προς όφελος των τάξεων και σε βάρος των μαζών, και ότι το προλεταριάτο αν θελήσει να καταλάβει την πολιτική εξουσία, θα γίνει κι αυτό μια κυρίαρχη και εκμεταλλεύτρια τάξη’’

Το συνέδριο του Σαιντ Ιμιέ, δηλώνει :

«… **α**. Η καταστροφή κάθε πολιτικής εξουσίας είναι το πρώτο καθήκον του προλεταριάτου

β. Κάθε οργάνωση που καταλαμβάνει την πολιτική εξουσία, ακόμη και αν ονομάζεται προσωρινή και επαναστατική, για να εξασφαλίσει αυτή την καταστροφή, δε μπορεί να είναι παρά μια απάτη, και θα είναι τόσο επικίνδυνη για το προλεταριάτο, όσο και οι κυβερνήσεις που υπάρχουν σήμερα

γ. Αρνούμενοι κάθε συμβιβασμό για να επιτύχουν την πραγματοποίηση της κοινωνικής επανάστασης, οι προλετάριοι όλων των χωρών πρέπει να θεμελιώσουν, έξω από τα πλαίσια κάθε αστικής πολιτικής, την αλληλεγγύη της επαναστατικής δράσης…»

Πέντε χρόνια αργότερα, το Σεπτέμβριο του 1877, στο συνέδριο του Βερβιέ (το τελευταίο της αντιεξουσιαστικής διεθνούς) εγκρίθηκε μια απόφαση σχετικά με ‘’ τις τάσεις της παράγωγης από την άποψη της ιδιοκτησίας’’ : ‘’ … το συνέδριο θεωρεί ως αναγκαιότητα την πραγμάτωση της

συλλογικής ιδιοκτησίας, δηλαδή, την ανάληψη της κατοχής του κοινωνικού κεφαλαίου από τις ομάδες των εργαζομένων.

Το συνέδριο θεωρεί επιπλέον ότι μια σοσιαλιστική οργάνωση, για να είναι πραγματικά σοσιαλιστική, πρέπει να μην αντιλαμβάνεται την αρχή της συλλογικής ιδιοκτησίας ως ιδανικό που πρόκειται να πραγματοποιηθεί στο μέλλον, αλλά να την περιλάβει στα άμεσα προγράμματά της και τις καθημερινές εκδηλώσεις της'' . Στην απόφαση σχετικά με ''τη στάση του προλεταριάτου απέναντι στα πολιτικά κόμματα'', διασαφηνίζεται ότι '' στην πραγματικότητα η υπάρχουσα κοινωνία, δε διαιρείται σε πολιτικά κόμματα…αλλά, αντίθετα, σε οικονομικές καταστάσεις εκμεταλλευτής και εκμεταλλευόμενος, εργάτης και αφεντικό, μισθωτός και καπιταλιστής. …επιπλέον,
ο ανταγωνισμός που υπάρχει μεταξύ αυτών των κατηγοριών δε μπορεί να εξαλειφθεί χάρη στη θέληση οποιασδήποτε κυβέρνησης ή εξουσίας, αλλά μόνο χάρη στις συντονισμένες προσπάθειες όλων όσων υφίσταται την εκμετάλλευση ενάντια στους εκμεταλλευτές τους … ''και δίνεται έμφαση στην αναγκαιότητα της οργάνωσης των εργαζομένων η οποία θα πρέπει να θέτει ως σκοπό της την κατάργηση της μισθωτής εργασίας ''.

5. Η ''οργάνωση σύνθεσης'', προτάθηκε από τον Sebestien Faure το 1928, σε μια εποχή αρκετά προβληματική για το γαλλικό αναρχικό κίνημα, σαν απάντηση στις απόψεις της ''Οργανωτικής πλατφόρμας'' των ρώσων αναρχικών. Με αφετηρία τη διαπίστωση για το διασκορπισμό των δυνάμεων αναρχικών και την ασθενική συμμετοχή τους στο πεδίο των

κοινωνικών αγώνων ''…πρέπει να τεθεί το ερώτημα : πώς γίνεται και τα τελευταία χρόνια κυρίως, ιδιαίτερα στη Γαλλία, η ύπαρξη αυτών των τριών αναρχικών τάσεων (συνδικαλιστές, κομμουνιστές, ατομικιστές), αντί να έχει ενισχύσει το ελευθεριακό κίνημα, είχε σαν αποτέλεσμα να το εξασθενήσει; … αυτή η εξασθένιση της αναρχικής σκέψης και δράσης … οφείλεται βασικά στην ανελέητη σύγκρουση μεταξύ των τάσεων, στον ανοιχτό, μανιακό, αμείλικτο πόλεμο ανάμεσά τους …'', το κείμενο του Faure προσδιορίζει την ''αναρχική σύνθεση'' ως την ιδεώδη οργανωτική μορφή που μπορεί να συνενώσει τις τρεις βασικές τάσεις του αναρχισμού : '' … τα τρία αυτά ρεύματα καλούνται να συνδυαστούν με σκοπό να ανασυστήσουν … όσο γίνεται πιο γρήγορα την τεράστια οικογένεια που διασπάστηκε λόγω των περιστάσεων''.

Στην έκκληση για συσπείρωση όλων των ελευθεριακών αγωνιστών, η οποία αποτελεί συνέχεια της μπροσούρας για την αναρχική σύνθεση, ο Faure διευκρινίζει : «Υπάρχει χώρος για όλους. Τόσο για να διαλέξει κανείς την τοποθέτησή του όσο και για να συνδυάζονται ή να συντονίζονται οι κοινές προσπάθειες ! Αντικαπιταλιστής, αντικρατιστής, αντικοινοβουλευτικός, πολέμιος των θρησκειών, αντιμιλιταριστής : δηλαδή, δε μπορεί κανείς να είναι αναρχικός αν είναι ένα από όλα αυτά ; Πρέπει να είναι όλα αυτά μαζί ; »

6. Όταν διάβασε αυτό το κείμενο ο Μπακούνιν έγραψε σχετικά στον Morago : ''Πρέπει να γίνει η πρόταση και να συζητηθεί ότι καμιά ομάδα ή συσπείρωση, ομάδων δε θα δέχεται στο μέλλον νέα μέλη παρά μόνο ύστερα από απόφαση

που θα λαμβάνεται ομόφωνα και ποτέ με βάση την πλειοψηφία''…. Η πρόταση αυτή αφορούσε τις διαδικασίες διαγραφής ή προσχώρησης νέων μελών, σε συνθήκες διώξεων και παρανομίας, και δεν αφορούσε τους τρόπους λήψης *των αποφάσεων*.

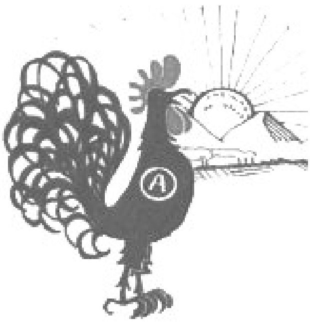
7. Η ''Οργανωτική πλατφόρμα της Γενικής Ένωσης Αναρχικών '' ,προσχέδιο, της ομάδας των εξόριστων Ρώσων αναρχικών ''Ντιέλο Τρούντα'' – που αρχικά την αποτελούσαν ο Πιότρ Αρσίνοφ, ο Νέστωρ Μάχνο ο Βαλέφσκι, ο Λίνσκι, η Ίντα Μετ – δημοσιεύτηκε το 1926, στο Παρίσι, στα ρωσικά και στα γαλλικά. Γραμμένη μέσα στο κλίμα της ήττας, που έζησαν οι Ρώσοι αναρχικοί μετά την άνοδο των μπολσεβίκων στην εξουσία και την αμείλικτη συντριβή της εξέγερσης της Κροστάνδης και της μαχνοβτσίνας της Ουκρανίας, κάτω από τις λόγχες του κομμουνιστικού κόμματος, η πλατφόρμα αυτή διαπιστώνει κατ΄ αρχήν : ''είναι πολύ σημαντικό ότι, παρά τη δύναμη και τον αναμφισβήτητα θετικό χαρακτήρα των ελευθεριακών ιδεών, παρά τη διαύγεια και την ακεραιότητα των αναρχικών θέσεων όσον αφορά την κοινωνική επανάσταση και τέλος, παρά τον ηρωισμό και τις αμέτρητες θυσίες των αναρχικών στον αγώνα για τον ελευθεριακό κομμουνισμό, το αναρχικό κίνημα εξακολουθεί να είναι αδύνατο …'', αυτή η κατάσταση του επαναστατικού αναρχισμού … δε μπορεί να χαρακτηριστεί παρά μόνο σαν κατάσταση χρόνιας και γενικής αποδιοργάνωσης''.

Για να προχωρήσει στην πρόταση : ''η μόνη μέθοδος που μπορεί να επιφέρει την επίλυση του προβλήματος της γενικής οργάνωσης, είναι η συσπείρωση των δραστήριων αγωνιστών

του αναρχισμού με βάση πολύ συγκεκριμένες θέσεις. θεωρητικές, τακτικές και οργανωτικές, δηλαδή, με βάση ένα απόλυτα ομοιογενές πρόγραμμα. (Δες'' Η Οργανωτική Πλατφόρμα των Ελευθεριακών Κομμουνιστών '', εκδ. Άρδην, Μάρτιος 2004). Δύο από τις πιο γνωστές κριτικές ενάντια σ΄ αυτή την Πλατφόρμα είναι το κείμενο του Ερρίκο Μαλατέστα, '' Η Αναρχική Οργάνωση'' και η απάντηση του Camillo Berneri, '' Ο Αναρχισμός των Πλατφορμιστών '

Η ΕΙΔΙΚΗ ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ *

" Η οργάνωση, δεν μπορεί να είναι παρά η πρακτική της συνεργασίας και της αλληλεγγύης, είναι φυσική και απαραίτητη προϋπόθεση της κοινωνικής ζωής. Είναι ένα αναπόφευκτο γεγονός που αφορά τον καθένα, τόσο στην ανθρώπινη κοινωνία γενικά όσο και σε οποιαδήποτε ομάδα ανθρώπων που έχουν κάποιο κοινό σκοπό." **Ερρίκο Μαλατέστα**

Απ΄ την πρώτη στιγμή, η οργάνωση αποτελούσε πρόβλημα, γράφει ο Μετρόν στην ιστορία του για το γαλλικό αναρχικό κίνημα. Και είναι αλήθεια ότι, σχεδόν παντού, το θέμα της μορφής και του περιεχομένου της οργάνωσης δίχασε το διεθνές αναρχικό κίνημα. Αν και το πρόβλημα αυτό εμφανίστηκε στη Γαλλία με πολύ μεγαλύτερη οξύτητα απ΄ ότι σε άλλες περιοχές όπου το εργατικό κίνημα ήταν πιο στενά

***** *La Lanterne Noire*, Revue de Critique Anarchiste, No 6-7, Παρίσι, Νοέμβριος 1976. Αναδημοσίευση από το αντιεξουσιαστικό περιοδικό '' Μαύρος Ήλιος '', 1/10/1981

συνδεδεμένο με τον αναρχισμό, όπως λογουχάρη στην Ισπανία, στην Αργεντινή ή την Ιταλία. Γενικά, απ΄ τις απαρχές του κινήματος και την εποχή μετά τη διάσπαση της 1ης Διεθνούς, εμφανίστηκαν δυο τάσεις σχετικά με την οργάνωση – τάσεις που συνεχίζουν να υπάρχουν ακόμη και σήμερα.

Ως προς την ακραία τους μορφή, οι δυο αυτές τάσεις μπορούν να περιγραφούν ως εξής: για τη μια, ο αναρχισμός είναι σαφώς μη οργανώσιμος, δηλαδή, η οργάνωση των αναρχικών ως αναρχικών δεν μπορεί να προχωρήσει πιο πέρα απ΄ την ομάδα συγγένειας ή τη λίγο πολύ εφήμερη σύνδεση για πολύ συγκεκριμένες περιστάσεις (για την υπεράσπιση των φυλακισμένων, λογουχάρη). Για την άλλη, οι αναρχικοί πρέπει να οργανώνονται σε μιαν ομοσπονδία εθνικών ή περιφερειακών και διεθνών ομάδων ώστε να αντιπαραθέτουν συνεχώς μια συνεκτική δύναμη απέναντι στο κράτος και τις άλλες οργανώσεις που είναι έτοιμες να καταλάβουν την εξουσία και να αποκλείσουν κάθε άλλη εναλλακτική λύση που μπορεί να παρουσιαστεί.

Αυτή η πρώτη τοποθέτηση ενδέχεται να απορρέει από μια πολύ ‘‘οργανωτική’’ αντίληψη για τις μάζες των εργαζομένων και έτσι δεν απαιτεί καμιά ειδική οργανωτική συσπείρωση (στο βαθμό που το εργατικό κίνημα θεωρείται ότι είναι επαναστατικό ή αναρχικό) και τελικά καταλήγει σε μια κριτική της οργάνωσης που εκτείνεται σε όλους τους τομείς (ειδική ομάδα, συνδικάτο, κτλ.). Η δεύτερη συμπίπτει γενικά με μια οργανωτική τάση σε συνδικαλιστικό επίπεδο αλλά μπορεί να διατυπωθεί ακόμη κι απ΄ τους ατομικιστές. Πράγμα που σημαίνει ότι η κλασική διαίρεση των αναρχικών σε

ατομικιστές, αναρχοκομμουνιστές και συνδικαλιστές δε χρησιμεύει απαραίτητα για τη διαφοροποίηση των υποστηρικτών της οργάνωσης – ούτε στον εργατικό χώρο ούτε ειδικά.

Οι συζητήσεις αυτές που έχουν σήμερα ιστορία ενός αιώνα, δεν μπορούν να θεωρηθούν αφηρημένα ως συζητήσεις ''αρχής'' σχετικά με την οργάνωση αλλά είναι φανερό ότι έχουν άμεση σχέση με το επίπεδο που κατακτά η πάλη των τάξεων σε κάθε συγκεκριμένη περιοχή, όπως και με την επαναστατική στιγμή και τη διαδικασία ενσωμάτωσης των εν δυνάμει επαναστατικών τάξεων στο σύστημα. Είναι φανερό ότι η ύπαρξη ενός μαζικού και δραστήριου επαναστατικού εργατικού κινήματος άλλοτε μετέθετε συστηματικά το πρόβλημα της οργάνωσης σε ένα άλλο επίπεδο (η περίπτωση της CNT – FAI) και άλλοτε το ελαχιστοποιούσε περίπτωση (FOR A) . **(1)**

Όταν οι αστοί ιστορικοί και ιδεολόγοι ασχολούνται με τον αναρχισμό, διαβλέπουν σ΄ αυτήν τη διαρκή συζήτηση, στις αλλαγές του, στη δημιουργία και τη διάλυση των αναρχικών οργανώσεων, μια απόδειξη για το ανέφικτο και το παράλογο του αναρχισμού που, παρά τη θεωρητική του συνοχή, έρχεται σε άμεση αντίθεση με την πραγματικότητα. Με άλλα λόγια, παίρνουν την ευθύνη για την *''ιστορική πραγματικότητα''*, για την ορθολογικότητα του εδραιωμένου λόγου και μας λένε : υπάρχει μια αντίθεση ανάμεσα στη θεωρία και τις αναγκαιότητες της πραγματικότητας.

Ας δούμε, όμως, το πρόβλημα της οργάνωσης πρώτα γενικά και μετά ειδικά, εδώ και τώρα. Πρώτα απ΄ όλα αν αυτό που επιδιώκουμε είναι η κατάργηση της εκμετάλλευσης, της

κυριαρχίας ανθρώπου από άνθρωπο, άρα η κατάργηση της ιδιοκτησίας, της μισθωτής εργασίας και του κράτους (ως προς αυτό, θεωρητικά τουλάχιστον, όλη η κλασική αριστερά συμφωνεί ότι είναι ο τελικός στόχος), τότε η οργάνωση αποτελεί πρόβλημα στο βαθμό που ξαναβρίσκουμε σαφέστατα σ΄ αυτήν τα φαινόμενα του διευθυντισμού, του ηγετισμού, της διευθύνουσας ελίτ, της γραφειοκρατίας. Πράγμα που συνεπάγεται ότι η οργάνωση δεν αποτελεί πρόβλημα για τους αναρχικούς : απλά οι αναρχικοί είναι ευαίσθητοι, λόγω των ιδεών τους και του επαναστατικού τους προγράμματος, απέναντι στα εξουσιαστικά φαινόμενα που αποκαλύπτει η οργάνωση.

1. Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

Ταυτόχρονα, όμως, η οργάνωση ως θεσμοποιημένη και συγκεκριμένη μορφή κοινωνικών σχέσεων είναι μια θετική και δημιουργική απάντηση στις ανάγκες σύνδεσης της ανθρώπινης ζωής.

Δεν πρόκειται εδώ να επιχειρηματολογήσουμε για τις αρετές της οργάνωσης. Θεωρώ ολοφάνερο ότι η δύναμη των ισχυρών θεμελιώνεται πάνω στην απομόνωση και την αποδιοργάνωση των αδυνάτων. Η δυσκολία δε βρίσκεται στην οργάνωση αλλά στην κυριαρχία, στην εξουσία και τους διαχωρισμούς στους οποίους στηρίζεται : άντρας – γυναίκα, διευθύνων – διευθυνόμενος, χειρωνακτική εργασία – πνευματική εργασία, κτλ.

''Κατά τη γνώμη μας, η εξουσία όχι μόνο δεν είναι αναγκαία για την κοινωνική οργάνωση αλλά , αντί να την ωφελεί, ζει σε βάρος της παρασιτικά και χρησιμοποιεί τα πλεονεκτήματά της για να ωφελήσει μια συγκεκριμένη τάξη που καταπιέζει και εκμεταλλεύεται τις άλλες… Αυτό πιστεύουμε και γι΄ αυτό είμαστε αναρχικοί, γιατί αν πιστεύαμε ότι δεν μπορεί να υπάρξει οργάνωση χωρίς εξουσία θα ήμαστε εξουσιαστές, γιατί τότε θα προτιμούσαμε την εξουσία, που υποδουλώνει και εξαθλιώνει τη ζωή, από την αποδιοργάνωση που την καθιστά ανέφικτη.'' **(2)**

Επιπλέον, η αυτονομία του ατόμου, η ελευθερία του, είναι προϊόν της συνένωσης, της από κοινού ζωής, της κοινωνίας. Η αντίθεση άτομο – κοινωνία είναι αφηρημένη και δεν έχει νόημα στο βαθμό που το ένα όσο και η άλλη αναπαράγονται αμοιβαία και η ελευθερία είναι κοινωνικό προϊόν. Όπως πολύ σωστά λέει ο Μπακούνιν : η κοινωνική ζωή, οι σχέσεις με τους άλλους, η συλλογική εργασία, είναι μια στιγμή της ελευθερίας του ατόμου. (**3)**

Όσοι έχουν την ίδια συνείδηση για την κοινωνική τους κατάσταση και ένα πρόγραμμα για τον καινούργιο κόσμο είναι λογικό και επιθυμητό να ενώνονται, να συντονίζονται για την προπαγάνδα και τη δράση τους και να αναπτύσσουν από κοινού την στρατηγική τους. Μια στρατηγική που θα διαμορφώνεται χάρη στις αμοιβαίες σχέσεις, που δεν θα επιβάλλεται ούτε θα τίθεται a priori από μια θεωρία ολοκληρωμένη και καθορισμένη ως πρόγραμμα το οποίο θα πρέπει να ακολουθηθεί, αλλά θα είναι προϊόν ανθρώπινων σχέσεων και ελεύθερα αποδεκτών και άμεσα τροποποιήσιμων υποχρεώσεων.

Η εισήγηση των επαναστατικών κομμουνιστικών και αναρχικών ομάδων του Παρισιού, το 1900 **(4)** , αναφέρει – και συμφωνώ απόλυτα, εφόσον η μορφή που υιοθετείται ανταποκρίνεται στις ανάγκες της εκάστοτε εποχής : ‘’ Αυτό που θέλουμε είναι κάτι που θα μας επιτρέπει να ερχόμαστε σε επαφή μεταξύ μας – οι διάφορες συνοικίες μιας μεγάλης πόλης όπως το Παρίσι, οι διαφορετικές κοινότητες μιας χώρας – κάθε φορά που θα έχουμε αυτή την ανάγκη. Λίγο μας ενδιαφέρει αν κάτι τέτοιο θα ονομάζεται ‘’συμφωνία’’, ‘’συμμαχία’’, ‘’ένωση’’, ‘’ομοσπονδία’’ ή ‘’γραφείο αλληλογραφίας’’.´´

Από την ίδια μας την πείρα, όμως, ξέρουμε ότι μόλις δημιουργηθεί οποιοδήποτε είδος ‘’οργάνωσης’’ – και από διαφορετικές πηγές ανάλογα με την αυστηρότητα ή τη χαλαρότητα της σύνδεσης – παρουσιάζονται τα φαινόμενα του ηγετισμού και της γραφειοκρατίας.

Θα μπορούσε, λοιπόν, να θεωρηθεί ότι η ανάλυση που κάνει ο Michels λαμβάνει υπόψη μια ιστορική αναγκαιότητα. Και δεν μπορούμε να ξεφύγουμε από το νόμο, το σιδερένιο νόμο της ολιγαρχίας. Ο Michels γράφει : ‘’ Η δημιουργία ολιγαρχιών μέσα στα πλαίσια πολλών μορφών δημοκρατίας είναι οργανικό φαινόμενο και κατά συνέπεια μια τάση στην οποία μοιραία υποκύπτει κάθε οργάνωση, είτε είναι σοσιαλιστική είτε αναρχική’’. **(5)** Και που βρίσκεται η αιτία; Στην ίδια την οργάνωση. ‘’Η οργάνωση είναι η πηγή από την οποία γεννιέται η κυριαρχία των εκλεγμένων πάνω στους εκλογείς, των εντολοδόχων πάνω στους εντολοδότες, των αντιπροσώπων πάνω στους εκλογείς τους. Όποιος μιλάει για οργάνωση, μιλάει για ολιγαρχία’’. Αυτό το φαινόμενο της ολιγαρχίας που, στο επίπεδο της οργάνωσης, εμφανίζεται σαν

ολιγαρχία ή γραφειοκρατία παρουσιάζεται σε αυτό το βιβλίο – κλασικό στο είδος του και αρκετά ενδιαφέρον – σαν στοιχείο οργανικό, δομικό, απαραίτητο για κάθε οργάνωση. Και κάτι τέτοιο σημαίνει: χωρίς αρχηγούς δεν υπάρχει οργάνωση, χωρίς εξουσία δεν υπάρχει κοινωνία.

Και αυτό ακριβώς αρνείται ο αναρχισμός. Για τους αναρχικούς, οι σχέσεις κυριαρχίας είναι ενδεχόμενες αλλά όχι απαραίτητες. Αποτελούν στοιχείο ενός συγκεκριμένου είδους καταπιεστικής κοινωνίας και εμφανίζονται στην οργάνωση γιατί η οργάνωση ανήκει σ΄ αυτήν την κοινωνία.

Για να αποφύγουν αυτό το τόσο εμφανές – ή τόσο αισθητό – στην οργάνωση στοιχείο καταναγκασμού, οι ατομικιστές, ή ορισμένοι ατομικιστές, καταφεύγουν στη φιλοσοφία του εγώ (Στίρνερ). Το κείμενο του Αρμά **(6)** είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα : ‘‘Αν είσαι ατομικιστής, κάθε ένωση δεν μπορεί να είναι για σένα παρά η τελευταία λύση ελλείψει καλύτερης, αφού όταν συνενώνεσαι χάνεις έστω και λίγο από την ανεξαρτησία σου. Η τελευταία λύση, για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, με συγκεκριμένα άτομα, για ένα συγκεκριμένο έργο, χωρίς την οποία το έργο που σε ενδιαφέρει δε θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί’’. Όχι μόνο οι ατομικιστές, αλλά και οι αναρχοκομμουνιστές παλιότερα – γεγονός που επαναλαμβάνεται σήμερα με τα άπορα ορφανά του Μάη – από φόβο για την οργάνωση κατέφευγαν στην ‘‘ομάδα συγγένειας’’.

2. Η ΟΜΑΔΑ ΣΥΓΓΕΝΕΙΑΣ

Οπωσδήποτε, η ομάδα συγγένειας δεν αποτελεί εναλλακτική λύση ενάντια στους κινδύνους της οργάνωσης. Η κυριαρχία, που διώχνεται απ΄ την πόρτα, ξαναμπαίνει απ΄ το παράθυρο.

Οι ομάδες συγγένειας υπήρχαν πάντα στο αναρχικό κίνημα. Μερικές φορές, η ύπαρξή τους ερμηνεύτηκε σαν ένα είδος αμυντικής αντίδρασης ενάντια στις διώξεις που υπέστη το εργατικό κίνημα, λογουχάρη μετά την Κομμούνα, γεγονός που ανάγκασε τους συντρόφους να αναδιοργανωθούν σε κατάσταση ημιπαρανομίας. Σε άλλες περιπτώσεις πάλι, μπορούμε να τις δούμε, όπως είπαμε πριν, σαν μια αντίδραση ενάντια στην ‘’πολιτική’’ δραστηριότητα των κομματικών οργανώσεων που αναπόφευκτα προσανατολίζονται στον αγώνα για την κατάληψη της εξουσίας και τις ίντριγκες. Επιπλέον είναι γεγονός ότι ορισμένες δραστηριότητες προπαγάνδας και ιδεολογικής επεξεργασίας διευκολύνονται χάρη στην ύπαρξη της μικρής ομάδας συγγένειας· ταυτόχρονα, έχουμε το πολύ θετικό γεγονός της από κοινού δραστηριότητας των ατόμων, που συσπειρώνονται τόσο λόγω ενός κοινού επαναστατικού προγράμματος όσο και λόγω ιδιοσυγκρασίας ή συναισθηματισμού.

Με τα σημερινά δεδομένα, θεωρούμε ότι ο πολλαπλασιασμός αυτών των ομάδων καθώς και των άλλων ομαδικών σχηματισμών, με μεγαλύτερη ή μικρότερη συνέπεια, που βασίζονται όμως στις καθημερινές δραστηριότητες της συνοικίας, του εργοστασίου ή αφορούν την επικοινωνία μεταξύ των ομάδων και των περιοχών, αποτελεί λίγο πολύ ιδανική κατάσταση – αρκεί να υπάρχει ταυτόχρονα ένα κίνημα

με επαναστατικό περιεχόμενο τόσο στις τάξεις του προλεταριάτου με την καθεαυτή έννοια του όρου όσο και στα άλλα στρώματα του πληθυσμού. Ο Ζαν Γκραβ έλεγε : ''Δεν πιστεύουμε (…) στις ενώσεις, τις ομοσπονδίες, κτλ., σαν κάτι το μακροπρόθεσμο. Για μας η ομάδα πρέπει να δημιουργείται στην πολύ συγκεκριμένη βάση κάποιας χρονικά άμεσης πράξης· όταν πραγματοποιηθεί αυτή η πράξη, η ομάδα αναδιοργανώνεται σε νέες βάσεις, είτε με τα ίδια είτε με νέα μέλη''.

Ωστόσο, το θεμελιακό από την άποψη της οργάνωσης είναι ότι το πρόβλημα της κυριαρχίας παραμένει άλυτο.

Αυτή καθαυτή η δομή της ομάδας συγγένειας, όπως και κάθε πρωτογενούς ομάδας – οικογενειακής ή ιδεολογικής – αναπτύσσει προσωπικούς δεσμούς έντονα φορτισμένους συναισθηματικά – στους οποίους ο έρωτας και το μίσος παίζουν το συνηθισμένο τους κρυφτό – όπου το φαντασιακό περιεχόμενο (ασυνείδητο, απωθημένο) δομείται πάνω στην πατριαρχική κοινωνία.

Ο αγώνας για την εξουσία στα πλαίσια της ομάδας είναι κάπως αφανής και συνήθως ασυνείδητος. Ο ηγετισμός φαίνεται ότι κεντροθετείται στα προς εκτέλεση καθήκοντα και όλοι οι ανταγωνισμοί έχουν την τάση να παίρνουν ιδεολογική μορφή. Η βιαιότητα, όμως, των συγκρούσεων που ξεσπούν και η συχνότητα που χαρακτηρίζει τη διάλυση αυτών των ομάδων δείχνουν ότι βασίζονται αποκλειστικά σε συναισθηματική βάση.

Η σχέση άντρας – γυναίκα και η σχέση γονείς – παιδιά, η σεξουαλικότητα και η βιολογική συγγένεια, επιβάλλουν τον αποκλεισμό της γυναίκας και των παιδιών και έτσι

παραχωρούν την εξουσία στον πατέρα. Η δομή αυτή δεν είναι αποκλειστικό γνώρισμα της ''οικογένειας'', είναι επίσης η βασική δομή της εξουσίας, της κυριαρχίας, στο επίπεδο του ατομικού ασυνείδητου. Εδραιώνεται συνεχώς μέσα στην κοινωνία και πάνω σε αυτήν ακριβώς τη βάση συγκροτείται το ατομικό ασυνείδητο. Βρίσκουμε στον εξωτερικό κόσμο αυτό που έχουμε μέσα μας. Και το έχουμε μέσα μας γιατί η κοινωνία δομείται ως κοινωνία εδραιώνοντας ως αναγκαία μιαν ενδεχόμενη σχέση : την απαγόρευση της αιμομιξίας, το νόμο, την πατρική εικόνα. Αυτές οι ερμηνείες δεν αναιρούν τις κοινωνιολογικές, οικονομικές και ιστορικές αιτίες της λειτουργίας της εξουσίας και της γραφειοκρατίας αλλά προσπαθούν να κάνουν τη σύνδεση ή τη συνάρθρωση ανάμεσα στο ασυνείδητο επίπεδο και την ''πραγματικότητα'' έτσι όπως μας παρουσιάζεται και η οποία δεν είναι παρά καθαρά κοινωνικό οικοδόμημα.

Ο σιδερένιος νόμος της ολιγαρχίας και ο πατρικός νόμος σε κάθε ατομικό πεπρωμένο και στην ιστορία κάθε οργάνωσης αναδομούνται αμοιβαία. Η ομάδα συγγένειας μας δείχνει ξεκάθαρα τη συναισθηματική μήτρα της εξουσίας.

Οι δυσκολίες κάθε μικρής ομάδας – ακόμη και αναρχικής! – όπου οι αποφάσεις λαμβάνονται ομόφωνα (δεν υπάρχει πλειοψηφία και μειοψηφία), όπου τα άτομα αγωνίζονται ενάντια στον καταμερισμό της εργασίας και όπου η ανάθεση των υπευθυνοτήτων καθορίζεται από την εκ περιτροπής ανάληψη καθηκόντων – όπως στη δική μας ομάδα λογουχάρη – περιλαμβάνουν επίσης κάποια πλευρά του αγώνα για την εξουσία αν τις αναλύσουμε στο επίπεδο ''αυτού που δε

λέγεται'', του ασυνείδητου, αυτού που λείπει για να γίνουν κατανοητά αυτά που συμβαίνουν.

Σε αυτά τα πλαίσια, ''η γυναίκα'' και ''η γνώση'' – ως αντικείμενα μιας συμβολικής δομής και όχι, φυσικά, αυτή ή εκείνη η γυναίκα, αυτή ή εκείνη η συγκεκριμένη γνώση – είναι τα σημασιοδοτικά στοιχεία μιας ασυνείδητης κατάστασης που είναι βαθιά ριζωμένη στη δομή της εξουσίας και η οποία, με τη σειρά της, επιβάλλει το ριζικό διαχωρισμό ανάμεσα σε κυρίαρχους και κυριαρχούμενους. Ιδιοκτησία, ζήλια, σεξουαλικότητα, εξουσία, κυριαρχία, όλα αυτά είναι οι διαφορετικοί όροι που, συνδεδεμένοι με διαφορετικό τρόπο ο ένας με τον άλλο, υφαίνουν τον ιστό πάνω στον οποίο αναπαράγεται αδιάκοπα η ταξική κοινωνία.

Ακόμη και αν οι αναρχικοί έχουν συνείδηση αυτής της κατάστασης, η συνείδηση αυτή δεν μπορεί να είναι παρά μόνο μερική· το αντίθετο θα σήμαινε ότι ξεφεύγουν από την ιστορία: δεν μπορούν να ξεφύγουν ολότελα από τις κοινωνικές συνθήκες που καθορίζει η πάλη των τάξεων, η κατάσταση της γυναίκας και η ασυνείδητη εσωτερίκευση της εξουσίας . **(7)**

Παρόλο που αυτή η πλευρά της κυριαρχίας έγινε αντιληπτή από τις απαρχές κιόλας του αναρχικού κινήματος , μόνο σήμερα γίνεται αντιληπτή με όλη τη σημασία της (πράγμα που δεν θα μπορούσε να συμβεί πριν τον Φρόιντ). Κυρίως χάρη στην κριτική της καθημερινής ζωής και ιδιαίτερα χάρη στη δράση των διαφόρων κινημάτων απελευθέρωσης των γυναικών, η βαθύτερη σημασιοδότηση της κυριαρχίας γίνεται πια ολοφάνερη και αρχίζει να αποτελεί μέρος του επαναστατικού προγράμματος.

Δεν μπορεί να είναι κανείς αναρχικός στη C.N.T. και πατριαρχικός στο σπίτι του. Αυτή η διάσταση των κοινωνικών σχέσεων αναπαράγει την κοινωνική εξουσία. Τώρα, τουλάχιστον, το ξέρουμε.

Στο πρώτο τεύχος του La Lanterne Noire, με αφορμή τον κοινωνικό και τεχνικό καταμερισμό της εργασίας και ειδικότερα το διαχωρισμό διευθυνόντων – διευθυνόμενων, μπορεί κανείς να διαβάσει κάτω από τον τίτλο ''Οι Κοινές μας Θέσεις'' : ''Από δω και πέρα, μπορούμε να αγωνιζόμαστε ενάντια σε αυτούς τους καταμερισμούς ακόμα και μέσα στην ομάδα μας, αφού ξέρουμε ότι η λύση δε θα μπορούσε να είναι ούτε ατομικιστική, ούτε του γκρουπούσκουλου, ούτε βολονταριστική. Μολονότι απαραίτητες, οι αλλαγές στο επίπεδο των διαπροσωπικών σχέσεων είναι αναγκαστικά μερικές. Για να γίνει μια αλλαγή σε βάθος, πρέπει να αλλάξουμε ταυτόχρονα το δομικό πλαίσιο του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής και του κράτους. Με άλλα λόγια, στη σημερινή ιστορική κατάσταση, η Επανάσταση απαιτεί μια συλλογική εξεγερσιακή φάση''.

Πιο συγκεκριμένα, πιστεύω ότι δεν έχουμε να διαλέξουμε ανάμεσα στην Ο ρ γ ά ν ω σ η με κεφαλαίο Ο και την ο μ ά δ α σ υ γ γ έ ν ε ι α ς – ακόμη λιγότερο, φυσικά, την αδράνεια, την παθητικότητα, όσο κριτική και στοχαστική και αν είναι, εκείνων που περιμένουν ότι το πραγματικό κίνημα θα τους χτυπήσει την πόρτα – αλλά πρέπει να αποκτήσουμε συνείδηση των προβλημάτων (να διατυπώσουμε την κριτική θεωρία) και να συμμετάσχουμε στις διάφορες οργανωτικές μορφές που μας προσφέρει η κοινωνική κατάσταση σε άμεση σχέση με το επαναστατικό μας πρόγραμμα (αρμονία μέσων και σκοπών).

Η πολιτική κυριαρχία, το κράτος, δεν επιτρέπει σε κανένα να απαλλαγεί από το είδος των κοινωνικών σχέσεων που επιβάλλει η ύπαρξή της· μπορούμε να αγωνιστούμε ενάντιά της και να περιορίσουμε στο ελάχιστο τις επιπτώσεις της στις σχέσεις μεταξύ συντρόφων, αλλά δεν μπορούμε να την αρνηθούμε στην πράξη και να συνεχίσουμε να ζούμε. Γι΄ αυτό ακριβώς, η καθημερινή ζωή είναι σαφώς ρεφορμιστική. Γι' αυτό ακριβώς η ''διαπαιδαγώγηση'' δεν είναι κάτι εφικτό. Γι' αυτό ακριβώς είναι αναγκαία η επαναστατική στιγμή (η συλλογική εξεγερσιακή δράση). Μόνο μέσα από τη δράση, που ο χρόνος της είναι μόνο το παρόν και τίποτε άλλο, μπορεί το επαναστατικό πρόγραμμα να εισχωρήσει στο σύστημα και να μεταβάλλει τα όρια του εφικτού. Να δημιουργήσει, δηλαδή, μιαν άλλη πραγματικότητα.

3. Η ΕΦΙΚΤΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Για να επανέλθουμε στη βασική πλευρά του όλου προβλήματος, θα πω: η εφικτή οργάνωση για τους αναρχικούς είναι στενά συνδεδεμένη με το βαθμό συνείδησης του εργατικού και αγροτικού κινήματος μέσα στα πλαίσια της πάλης των τάξεων σε μια συγκεκριμένη στιγμή.

Σήμερα, η κατάσταση στη Γαλλία χαρακτηρίζεται από την αυξανόμενη δυσαρέσκεια διαφόρων στρωμάτων του πληθυσμού και ειδικότερα από την αυξανόμενη εργατική αγωνιστικότητα που συχνά ξεπερνάει τα συνδικαλιστικά πλαίσια.

Η επιρροή των ρεφορμιστικών συνδικαλιστικών οργανώσεων είναι τεράστια και η λειτουργία ελέγχου που

ασκούν στο εσωτερικό του καπιταλιστικού συστήματος γίνεται ολοένα και πιο φανερή. Ωστόσο, θα πρέπει να ακολουθήσουν στο βαθμό που αναπτύσσεται το κίνημα των άγριων απεργιών και δημιουργούνται οι συνθήκες μιας επαναστατικής διαδικασίας. Η κρίση του καπιταλιστικού συστήματος και ο διεθνής συσχετισμός δυνάμεων, που καταστρέφει την πλασματική και αρνητική ‘’επαναστατική’’ εικόνα των λεγόμενων κομμουνιστικών χωρών, διευκολύνουν τη διαδικασία.

Αν εξελιχθεί αυτή η κατάσταση, η ύπαρξη επαφής ανάμεσα στις διαφορετικές αναρχικές ομάδες θα είναι ολοένα και πιο αναγκαία για να μπορέσουμε να επέμβουμε με κάποια αποτελεσματικότητα και ταυτόχρονα για να καταστεί εφικτή μια κοινή στρατηγική με βάση την ανταλλαγή των αναλύσεων και των πληροφοριών σχετικά με αυτήν την κοινωνική πραγματικότητα. Κοινή στρατηγική δεν σημαίνει ενιαία ούτε και μοναδική στρατηγική αλλά απλά, κατά τη γνώμη μου, τη δυνατότητα αυτόνομης ανάπτυξης των διαφορετικών ομάδων του αναρχικού κινήματος οι οποίες, παράλληλα, στηρίζονται στην ολότητα του επαναστατικού και αντιεξουσιαστικού κινήματος.

Συνοψίζοντας όσα είπα μέχρι τώρα, θεωρώ ότι η ειδική οργάνωση σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο δεν επαρκεί τόσο σε σχέση με την πραγματική κατάσταση των διαφόρων ομάδων και ρευμάτων του αναρχισμού όσο και σε σχέση με το βαθμό δόμησης του επαναστατικού κινήματος. Αντίθετα, εκείνο που είναι απαραίτητο είναι η σ ύ ν δ ε σ η μεταξύ των ομάδων - γεγονός που θα επιτρέψει την αλληλοενημέρωση ή την ανταλλαγή εμπειριών, και θα δώσει τη δυνατότητα

δημιουργίας επιμέρους οργανώσεων με πιο συγκεκριμένους στόχους δράσης ή / και άμυνας.

Όσο για το βασικό πρόβλημα που εμφανίζεται συνήθως όταν τίθεται το θέμα της κριτικής της οργάνωσης, δηλαδή, το πρόβλημα της εξουσίας, της κ υ ρ ι α ρ χ ί α ς, η απάντησή μου είναι ξεκάθαρη. Η πολιτική εξουσία και η κυριαρχία τόσο στο επίπεδο του κράτους όσο και του ζευγαριού – καθώς και σε αυτό της ομάδας συγγένειας – αποτελούν στοιχεία της καταπιεστικής κοινωνίας στο σύνολό της. Μέσα στα πλαίσια αυτής ακριβώς της κοινωνίας πρέπει να δημιουργηθεί το επαναστατικό κίνημα που θα την καταστρέψει για να δώσει τη θέση της σε μια νέα κοινωνική εξέλιξη χωρίς οικονομική εκμετάλλευση ούτε και πολιτική κυριαρχία. Μόνο η συλλογική και επαναστατική δράση μπορεί να δημιουργήσει τις συνθήκες ενός νέου καθορισμού των κοινωνικών σχέσεων, τις συνθήκες μιας βαθιάς αλλαγής προς την κατεύθυνση της μη εξουσιαστικής κοινωνικής οργάνωσης.

Η καθημερινή κριτική της εξουσίας θέτει τις βάσεις του επαναστατικού προγράμματος και μεταβάλλει τα θ ε ω ρ η τ ι κ ά όρια της ''εφικτής συνείδησης''· αλλά την κοινωνική κ υ ρ ι α ρ χ ί α πρέπει να την καταπολεμήσουμε στο κοινωνικό επίπεδο, στο επίπεδο του κράτους, και μόνον η ύπαρξη ενός αντιεξουσιαστικού, επαναστατικού, συλλογικού κινήματος που είναι ικανό να οδηγήσει σε μια επαναστατική κατάσταση θα μπορέσει να δημιουργήσει μια άλλη κοινωνία χωρίς αφέντες και δούλους.

Το εφικτό είδος οργάνωσης των αναρχικών εξαρτάται άμεσα από την ύπαρξη ή τη μη ύπαρξη αυτού του επαναστατικού κινήματος. Αυτή η οργάνωση είναι, επιπλέον,

θεμελιακό στοιχείο για τη διαμόρφωση ενός αντιεξουσιαστικού προγράμματος που θα μπορεί να εκφράζεται από το μαζικό κίνημα και να είναι η έκφραση αυτού του μαζικού κινήματος.

Σε περιόδους υποχώρησης και αδράνειας, το ουτοπικό περιεχόμενο του επαναστατικού προγράμματος καθορίζει την απομόνωση, τον εσωτερισμό και το χιλιασμό των ομάδων, που τόσο συχνά καταγγέλλονται από τους βδελυρούς νεκροθάφτες του αναρχισμού. Αλλά ακόμη και τότε, σε αυτές τις περιόδους που είναι κενές ιστορίας ‘’ενδέχεται να υπάρχουν ορισμένοι που το έργο τους δεν πρόκειται να χαθεί – τίποτα δεν χάνεται σε αυτό τον κόσμο – ακόμα και οι σταγόνες του νερού, όσο αόρατες και αν είναι, φτιάχνουν έναν ωκεανό’’.

Σε επαναστατικές περιόδους ή όταν, όπως σήμερα, αρχίζει η αναδίπλωση, οι ομάδες ανοίγονται, διευρύνονται και ξανασυνδέονται μέχρι να επανενωθούν, μέσα από τη δράση, με το μαζικό κίνημα. Η απελευθέρωση των εργαζομένων θα είναι έργο των ίδιων των εργαζομένων και η οργάνωση της μελλοντικής κοινωνίας θα είναι έργο των ανθρώπων που θα θελήσουν να τη ζήσουν. L.L.N. – N. 1976

Σημειώσεις:

1) Στην περίπτωση της Ισπανίας, η ‘’ειδική οργάνωση’’ *FAI* (Ιβηρική Αναρχική Ομοσπονδία) δημιουργήθηκε σαν απάντηση σε μια εσωτερική κατάσταση της *CNT* (Εθνική Συνομοσπονδία Εργασίας), και το πρόβλημα που τέθηκε (και εξακολουθεί να τίθεται) είναι η σχέση ανάμεσα στο επαναστατικό μαζικό κίνημα και την ειδική οργάνωση των αναρχικών.
Στην περίπτωση της *FORA* (Περιφερειακή Εργατική Ομοσπονδία Αργεντινής), που είχε αναρχικό προσανατολισμό και ήταν η ισχυρότερη οργάνωση του εργατικού κινήματος στο πρώτο τέταρτο του αιώνα, η ‘’ειδική οργάνωση’’ σε εθνική κλίμακα *(FACA:* Αναρχοκομμουνιστική Ομοσπονδία Αργεντινής, αργότερα μετονομάστηκε σε *FLA:* Ελευθεριακή Ομοσπονδία Αργεντινής) συγκεκριμενοποιήθηκε μόνο μετά την ‘’παρακμή’’ του επαναστατικού εργατικού κινήματος.

2) Errico Malatesta, βλ. περιοδικό *L’ Agitazione,* Ανκόνα 1897.

3) Αφού δηλώσει πρώτα ότι ‘’η ελευθερία του άλλου δεν είναι με κανένα τρόπο όριο ή άρνηση της ελευθερίας μου, είναι αντίθετα ή αναγκαία συνθήκη και η επιβεβαίωσή της. Δε γίνομαι πραγματικά ελεύθερος παρά μόνο μέσω της ελευθερίας των άλλων…’’, ο Μπακούνιν υποστηρίζει ότι η ελευθερία είναι το ‘’κατ΄ εξοχήν κοινωνικό’’ και ότι

‘’μπορούμε να διακρίνουμε στην ελευθερία τρεις φάσεις ανάπτυξης’’:… η πρώτη, η κατ΄ εξοχήν θετική και κοινωνική, είναι η από μέρους της κοινωνίας ‘’πλήρης ανάπτυξη των ανθρώπινων ικανοτήτων και δυνάμεων’’. Η δεύτερη είναι αρνητική: πρόκειται για την εξέγερση του ανθρώπου ενάντια στην εξουσία, ενάντια στο κράτος. Η τρίτη φάση είναι η εξέγερση του ατόμου ενάντια ‘’στη φυσική επιρροή της κοινωνίας’’. Ενάντια στα ήθη και τα έθιμα, δηλαδή ενάντια στην εσωτερικευμένη κοινωνία. Συνεπώς, ‘’για να εξεγερθεί ενάντια σε αυτήν την επίδραση που εξασκεί ολότελα φυσικά η κοινωνία πάνω του, ο άνθρωπος πρέπει, τουλάχιστον ως ένα βαθμό, να εξεγερθεί ενάντια στον ίδιο του τον εαυτό…’’. Μ. Μπακούνιν, ‘’Θεός και Κράτος’’, Μετ.: Θέμη Μιχαήλ, Εκδόσεις Διεθνής Βιβλιοθήκη, Αθήνα 1974, σ. 104-106.

Μιλώντας για την τυραννία ο La Boetie λέει: ‘’Τι κακό θα μπορούσε να σας κάνει αν δε συγκαλύπτατε εσείς οι ίδιοι τον κλέφτη που σας ληστεύει, αν δεν είσαστε συνένοχοι του φονιά που σας φονεύει και προδότες του ίδιου σας του εαυτού;’’. Βλ. *Le Discours de la servitude volontaire,* Payot, Παρίσι 1976, σ.196.

> ‘’{ Η επιρροή της κοινωνίας}… περιβάλλει τον άνθρωπο από τη γέννησή του, τον διαπερνά, διεισδύει μέσα του και αποτελεί τη βάση της ατομικής του ύπαρξης. Έτσι που ο καθένας είναι κατά κάποιο τρόπο συνένοχός της ενάντια στον ίδιο του τον εαυτό, τις περισσότερες φορές χωρίς να το υποπτεύεται.’’ Μ. Μπακούνιν, ‘’Θεός και Κράτος’’, Μετ.: Θ. Μιχαήλ, Εκδ. Διεθνής Βιβλιοθήκη, Αθήνα 1974, σ. 106.

4) Εισήγηση σχετικά με την αναγκαιότητα μόνιμης συνεργασίας μεταξύ των επαναστατικών κομμουνιστικών και αναρχικών ομάδων. Παρίσι 1900. Inst. Inter. De Sciences Sociales.

5) Βλ. Μ. Μπρίντον, ‘’Το παράλογο στην Πολιτική’’, Μετ.: Ν. Μπαλή, Εκδόσεις Διεθνής Βιβλιοθήκη, Αθήνα 1974.

6) Ernest Armand, ατομικιστής αναρχικός (1872-1962).

7) ’’Είμαστε επίσης εχθροί της πατριαρχικής και νομικής εξουσίας των συζύγων πάνω στις γυναίκες, των γονέων πάνω στα παιδιά και αυτό επειδή η ιστορία μας διδάσκει ότι ο δεσποτισμός στην οικογένεια είναι το σπέρμα του πολιτικού δεσποτισμού στο ‘’κράτος’’, 1871. Μ Μπακούνιν, ‘’Επιστολή προς τους συντάκτες του *Proletaric Italiano*’’ Βλ. *Oeuvres Completes*, τόμος 2, σ. 58.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΕ ΕΚΤΑΤΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

Κανονικός Στρατός ή πολιτοφυλακές με πλήρη ελευθερία;

Οι δρόμοι ήταν γεμάτοι από αφίσες, ταινίες και σήματα προς το τέλος του Αυγούστου και τα στρατολογικά γραφεία, που είχαν οργανωθεί αυτοσχέδια, λειτουργούσαν ασταμάτητα. Τι θα γινόταν με αυτές τις μάζες των φρεσκοστρατολογημένων, τη στιγμή που ο φασισμός και ο αντιφασισμός σχημάτιζαν νησίδες, ουδέτερες ζώνες, αξεδιάλυτα αλληλομπλεξίματα δυνάμεων, χωρίς κανένα δημιουργημένο μέτωπο; Συμπαγείς μάζες για να τις αντιτάξεις στους Μαροκινούς και τις ένοπλες ομάδες από τη Ναβάρα που οργανώθηκαν και εκπαιδεύτηκαν στο όνομα του ''Θεού, της πατρίδας και του βασιλιά'', για τον εμφύλιο πόλεμο ; Ή μαχητές κατά τον επαναστατικό τρόπο, προπαγανδιστές του επαναστατικού γεγονότος, αντάρτες, ελεύθεροι σκοπευτές;

Οι στρατιωτικοί εμπειρογνώμονες ήταν διχασμένοι. Αλλά, πράγμα παράξενο, όλοι οι πολιτικοί έκλιναν υπέρ του μαζικού στρατού, επειδή προφανώς φοβούνταν μήπως φανούν όχι αρκετά διαποτισμένοι από το πολεμικό πνεύμα και μη έχοντας πολύ συνειδητοποιήσει ''τις ανάγκες της ώρας''!

(…) Όλο και πιο πολύ φαίνεται αναγκαίο να αναρωτηθούμε εάν ο μιλιταρισμός των στασιαστών στρατηγών θα κατορθώσει να επιβάλει τους δικούς του τύπους πάλης στους Ισπανούς επαναστάτες ή εάν, αντίστροφα, οι σύντροφοί μας θα κατορθώσουν να αποσυνθέσουν τον μιλιταρισμό αντιπαραβάλλοντάς του μεθόδους δράσης που καταλήγουν στη διάλυση του στρατιωτικού μετώπου και στην επέκταση σε όλη την Ισπανία της κοινωνικής επανάστασης.

Τα στοιχεία της επιτυχίας που διαθέτουν οι φασίστες είναι τα παρακάτω: αφθονία υλικού, δρακόντεια σκληρότητα στην πειθαρχία, πλήρη στρατιωτική οργάνωση και τρομοκρατία που ασκείται πάνω στον πληθυσμό με τη βοήθεια των αστυνομικών σχηματισμών του φασισμού. Αυτά τα στοιχεία επιτυχίας αξιοποιούνται με την τακτική του πολέμου θέσεων, συνεχούς μετώπου, με μεταφορές μαζικών δυνάμεων στα σημεία που θέλει κανείς να έχει αποφασιστική επιτυχία. Από τη λαϊκή πλευρά, τα στοιχεία επιτυχίας είναι απόλυτα αντίθετης τάξης: αφθονία ανθρώπων, παθιασμένες πρωτοβουλίες και επιθετικότητα των ατόμων και των ομάδων, δραστήρια συμπάθεια του συνόλου των εργαζομένων μαζών όλης της χώρας, οικονομικό όπλο την απεργία και το σαμποτάζ στις περιοχές που έχουν καταλάβει οι φασίστες. Η πλήρης χρησιμοποίηση αυτών των ηθικών και φυσικών δυνάμεων, που είναι πολύ ανώτερες από εκείνες που διαθέτει ο αντίπαλος, δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί παρά μόνο με μια γενικευμένη πάλη εγχειρημάτων, ενεδρών και αντάρτικου που να επεκτείνονται στο σύνολο της χώρας.

Η σταθερή θέληση μερικών πολιτικών στοιχείων του Ισπανικού Λαϊκού Μετώπου είναι να πολεμηθεί ο φασισμός αντιπαραβάλλοντάς του μια στρατιωτική τεχνική της ίδιας τάξης· δηλαδή, κάνοντάς του έναν ''κανονικό'' πόλεμο με μεγάλα χτυπήματα σωμάτων στρατού και συγκέντρωσης υλικού, διατάζοντας υποχρεωτική κινητοποίηση, εφαρμόζοντας ένα στρατηγικό σχέδιο, με λίγα λόγια, αντιγράφοντας λιγότερο ή περισσότερο τέλεια τον φασισμό. Ενώ δημοσιεύουν τη γνώμη συντρόφων που έχουν επηρεαστεί από τον μπολσεβικισμό σε σημείο που να ζητάνε τη δημιουργία ενός ''Κόκκινου Στρατού''.

Αυτή η στάση μας φαίνεται επικίνδυνη από πολλές απόψεις. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι ο Κόκκινος Στρατός των μπολσεβίκων είναι δημιούργημα του καιρού ειρήνης, αφού η νίκη πάνω στην αντίδραση υπήρξε πριν από όλα έργο των ομάδων ''παρτιζάνων'', με μεθόδους πάλης ανάλογες με τις μεθόδους του ισπανικού αντάρτικου.

Τούτη την ώρα, το ουσιαστικό πρόβλημα δεν είναι η μετατροπή της πολιτοφυλακής, που είναι σύνολο παρτιζάνων ικανών να κάνουν τον αντάρτικο πόλεμο, σε ένα κανονικό στρατό που να έχει τα χαρακτηριστικά ενός επαγγελματικού στρατού. Το πρόβλημα είναι πολύ περισσότερο το ανέβασμα της τεχνικής ικανότητας των πολιτοφυλάκων παίρνοντας υπόψη τις τακτικές αντιλήψεις της μαχητικής ομάδας και της σχολής της κατανομής σε τμήματα, που ισχύουν στους βασικούς ευρωπαϊκούς στρατούς και προικίζοντας τις μαχητικές ομάδες με κατάλληλο υλικό (αυτόματα, χειροβομβίδες, οπλοβομβίδες κλπ.). Διαφορετικά, θα σήμαινε να περιμένεις την έκβαση μιας ναπολεόντειας μάχης της

οποίας δεν έχει δημιουργηθεί κανένα όργανο, στο ισπανικό αντιφασιστικό στρατόπεδο. Αυτό θα σήμαινε ρίξιμο της απόφασης στις ελληνικές καλένδες, διαιώνιση της σημερινής κατάστασης και σε αυτή την περίπτωση παίξιμο στην τύχη μιας νίκης που από τα πριν θα ήταν δική μας, αν ξέραμε να χρησιμοποιήσουμε πλήρως τα δικά μας όπλα.
Όλα μας κάνουν να πιστεύουμε ότι η απόφαση στην πάλη που γίνεται και στις τέσσερις γωνιές της Ισπανίας, θα είναι ηθικής και όχι στρατηγικής τάξης.
Ας φυλαχτούμε από τις μανούβρες των καιροσκόπων και των συμβιβαστών, που παραφυλάνε για να βρουν τη στιγμή να προδώσουν το λαό ξαναφτιάχνοντάς τα με το φασιστικό τμήμα της αστικής τάξης, με μόνο σκοπό να εκμηδενίσουν και να πνίξουν για πάντα την επαναστατική ορμή του προλεταριάτου.
(…) Καθημερινά, γίνονται στη Βαρκελώνη νέες στρατολογίες. Τα τμήματα, ύστερα από λίγες μέρες πρόχειρης προπαρασκευής, παίρνουν τον εξοπλισμό τους και αποχαιρετούν την πρωτεύουσα με μια παρέλαση στους δρόμους. Στη διάρκεια αυτής της πορείας των εθελοντών, οι τιμές αποδίδονται στην έδρα όλων των οργανώσεων που συγκροτούν την Επιτροπή των αντιφασιστικών πολιτοφυλακών, και επευφημίες ανταλλάζονται ανάμεσα σε εκείνους που φεύγουν και σε εκείνους που είναι μαζεμένοι στα παράθυρα και στα μπαλκόνια.
Κάθε φάλαγγα έχει την ξεχωριστή της φυσιογνωμία, που την διακρίνει περισσότερο παρά τα εμβλήματα που φέρνει. Τα κομμουνιστικά και σοσιαλιστικά αποσπάσματα ξεχωρίζουν από την κάποια στρατιωτική τους δυσκαμψία, την παρουσία

τμημάτων ιππικού και ειδικών όπλων, από ένα πιο μαζικό σχηματισμό, που βαδίζει ρυθμικά, και τις υψωμένες γροθιές. Οι δυνάμεις του μαρξιστικού κόμματος εργατικής ενοποίησης (POUM , αντισταλινικής μαρξιστικής τάσης), της αστυνομίας και των Καταλανιστών (μελών ενός αυτονομιστικού Καταλανικού κόμματος) ξεχωρίζουν για την ομορφιά και τον πλούτο του εξοπλισμού τους. Οι σύντροφοι της CNT και της FAI παρελαύνουν χωρίς χορωδίες και ορχήστρες.

Νάτους, σε τρεις παράμερες σειρές, αραιές, ακανόνιστες, ταραγμένες, άντρας με άντρα, που τις διακόπτουν απότομες αναταραχές, ατέλειωτες σε μήκος. Επί κεφαλής σε μία μόνο γραμμή, το γενικό πολεμικό συμβούλιο με σήμα μπλε εργατών. Σε κάθε οργανωτή ή προπαγανδιστή βρισκόταν και ένας αντάρτης, ένας αγκιτάτορας και ένας μαχητής. Στη Βαρκελώνη, οι άντρες που την ημέρα ελέγχουν την οικονομία της χώρας και κάθονται στις πολυθρόνες που εγκατέλειψαν οι τραπεζίτες, παίρνουν το βράδυ το πιστόλι ή το τουφέκι του πολιτοφύλακα για να πραγματοποιήσουν με τα χέρια τους τη διάλυση των φασιστικών στοιχείων, που τα οχυρά τους είναι ακόμα πολλά στο καταλανικό έδαφος. Άρα, κανένας φραγμός δε χωρίζει στις γραμμές των αναρχικών, τους χειριστές μυδραλιοβόλων και γραφομηχανών, εκείνους που πολεμούν στο μέτωπο και εκείνους που πολεμούν στα μετόπισθεν. Δεν υπάρχουν επαγγελματίες ‘’αρχηγοί’’, αλλά εκπαιδευτές πολιτοφυλάκων που εκπληρώνουν κάθε μέρα από μόνοι τους το καθήκον τους. Δεν υπάρχει γραφειοκρατική ειδίκευση αλλά πλήρεις μαχητές επαναστάτες από την κορυφή ως τα νύχια.

Οι τρεις λεπτοί ανθρώπινοι χείμαρροι που διατρέχουν τις πλατιές λεωφόρους, σέρνουν μαζί τους ένα ολόκληρο πλήθος. Κοντά στον πολιτοφύλακα, με τον κοκκινόμαυρο σκούφο, το όπλο με τον αορτήρα, βαδίζει ένας φίλος, ένα παιδί, μια μάνα, μια σύζυγος, μια αδελφή, μια ερωμένη, μερικές φορές μια ολόκληρη οικογένεια συγγενών και φίλων. Ανταλλάσσονται χαιρετούρες, ξεπηδούν ονόματα, σφίγγονται χέρια, φιλαράκια που δουλεύουν στο ίδιο εργαστήρι αγκαλιάζονται αδελφικά και ένας ολόκληρος λαός μπαίνει στην πορεία των φαλαγγών, τις κόβει κατά διαστήματα και τις κατακυριεύει με τη θερμότητα της φλογερής του καρδιάς.
Στο δρόμο της μεσαίας σειράς, έχει πάρει θέση μια γριά με γκρίζα μαλλιά. Κάθε άντρας που περνάει, δέχεται, χωρίς διάκριση, το μητρικό χαιρετισμό αυτής της γυναίκας. Εκατοντάδες, αμέτρητοι άντρες δέχονται έτσι το ενεργητικό και σύντομο σφιχταγκάλιασμα, το αδέξιο και παθητικό σφιχταγκάλιασμα, το ανώτερο από κάθε άλλο σφιχταγκάλιασμα μιας άγνωστης μάνας, που θεωρεί ‘όλα τα αγόρια της FAI σαν παιδιά της, κρεμιέται μια στιγμή στο μπράτσο τους, επαναλαμβάνοντας χιλιάδες φορές το δευτερόλεπτο του αποχωρισμού που ξεσκίζει την καρδιά. Τότε μια κραυγή φεύγει από το πλήθος χτυπώντας τον άνεμο σαν τα φτερά του γλάρου : ‘’ Ζήτω η FAI ! Ζήτω η αναρχία!’’
Και εκείνος που ακούει αυτή τη κραυγή καταλαβαίνει τότε ότι η UGT, η CNT, ΕΣΚ Καταλονίας (σταλινικό), όλα τα ονόματα κομμάτων και ομάδων, δεν είναι τίποτα άλλο από συνθήματα, πράγματα, αρχικά, αλλά η FAI, είναι μια γυναίκα : ερωμένη, συντρόφισσα, αδελφή, κόρη και ιδανική μάνα

όλων εκείνων που η καρδιά τους χτυπάει από αγάπη για την ελευθερία.
(…) Λογική των αισθημάτων, θα πουν ! Αλλά αυτή η λογική δεν είναι η λογική των επαναστάσεων ;

Πολιτοφύλακες, ναι ! Στρατιώτες, ποτέ !

Οι εργατικές πολιτοφυλακές έπαιξαν έναν καθοριστικό ρόλο στην αντιφασιστική πολεμική δράση. Θα κατόρθωναν να επιβάλλουν το δικό τους χαρακτήρα στην ίδια τη φύση των επιχειρήσεων. Η λογική απαιτούσε τη διάλυση των τακτικών στρατιωτικών σωμάτων μέσα στην πολιτοφυλακή και όχι την ενσωμάτωση της πολιτοφυλακής στο στρατό. Ακριβώς αυτό παραγνώρισαν οι ‘’αρχές’’ της Βαρκελώνης και της Μαδρίτης, προβαίνοντας σε απόπειρες κινητοποίησης που είχαν σκοπό τους να πετύχουν μια πολιτική αδιαφορία και να πετύχουν έτσι τη στρατιωτικοποίηση των πολιτοφυλάκων. Στην Καταλονία αυτή η απόπειρα κινητοποίησης απέτυχε.

(…) Οι δρόμοι της Βαρκελώνης πλημμύρισαν από τους κληρωτούς των κλάσεων 33-34-35 που, μη έχοντας εμπιστοσύνη στους αξιωματικούς και πιστεύοντας ότι ήταν απελευθερωμένοι από την παλιά στρατιωτική αντίληψη του μαντρώματος στους στρατώνες, αρνούνταν να πάνε στις μονάδες τους. Πολλοί από αυτούς τους νέους εγγράφονταν στην πολιτοφυλακή και μερικοί ήθελαν ακόμα και να φύγουν αμέσως για τη Σαραγόσα. Για να εκθέσουν την άποψη τους, οργάνωσαν μια πλατιά συνέλευση που παραβρέθηκαν 10.000

από αυτούς, στη διάρκεια της οποίας ψήφισαν την παρακάτω ημερήσια διάταξη : ‘’ Δεν αρνούμαστε να εκπληρώσουμε το καθήκον μας σαν πολίτες και επαναστάτες. Θέλουμε να πάμε να ελευθερώσουμε τα αδέλφια μας στη Σαραγόσα. Θέλουμε να είμαστε πολιτοφύλακες της ελευθερίας, αλλά όχι στρατιώτες με στολή. Ο στρατός αποδείχτηκε κίνδυνος για το λαό. Μόνο οι λαϊκές πολιτοφυλακές προστατεύουν τις δημόσιες ελευθερίες : ‘’ Πολιτοφύλακες, ναι ! Αλλά στρατιώτες, ποτέ ! ‘’

Η CNT έκανε διαβήματα στη Μαδρίτη και στη Βαρκελώνη υποστηρίζοντας την άποψή της. Οι δηλώσεις των νεοσύλλεκτων εκφράστηκαν αμέσως σε πράξεις. Χιλιάδες ήρθαν αυθόρμητα να εγγραφούν στην πολιτοφυλακή. Και η κινητοποίηση χωρίς ταξική διάκριση ή επαναστατική θέληση εγκαταλείφθηκε σ΄ αυτό που αφορά στην πάλη ‘’εναντίον των στασιαστών’’. Εξ΄ ‘άλλου η Μαδρίτη και η Βαρκελώνη κατάλαβαν ότι δεν πρόκειται για μια απλή καταστολή ενός ‘’στασιαστικού’’ κινήματος. Είμαστε απέναντι σ΄ ένα κοινωνικό φαινόμενο που η φασιστική απόπειρα επιτάχυνε την εμφάνισή του. Όλοι εκείνοι που θα ήθελαν να του αντιταχθούν θα σαρώνονταν. Αντίθετα, εάν οι ηγετικοί κύκλοι καταλάβαιναν τη δύναμή του και του άφηναν ελεύθερο τον τόπο, θα αποφεύγονταν ανεπανόρθωτα κακά. Η CNT, είπε σ΄ αυτούς τους νεοσύλλεκτους : ‘’Αφού δεν πρόκειται να αποφύγετε την εκπλήρωση ενός καθήκοντος, θα υποστηρίξουμε τα δίκαιά σας : θα πολεμήσετε σαν πολιτοφύλακες, όχι σαν στρατιώτες’’. Λύση που χειροκρότησαν οι νεοσύλλεκτοι !

Σκεπτόμαστε πως οι ισπανικές κυβερνήσεις δε θα τους αρνηθούν αυτό το δικαίωμα. Πρέπει να ξέρουν πως ένας στρατός που πολεμάει κάτω από καταναγκασμό, καταλήγει τελικά στην ήττα. Μάρτυρας οι στρατιές του Ναπολέοντα, που δεν απέφυγαν ούτε το Βατερλώ ούτε την πτώση της αυτοκρατορίας. Οι εθελοντικοί στρατοί έχουν πίσω τους μια ολόκληρη εποποιία, σαν εκείνη των πολεμιστών της Γαλλικής επανάστασης. Η CNT, ξέρει ότι καλώντας τους πολιτοφύλακες στα όπλα, κανένας δε θα την κοπανούσε, διότι η λιποταξία στη μάχη σημαίνει προδοσία.

Επέμβαση του εκπροσώπου της Σιδερένιας φάλαγγας στην Ολομέλεια της περιφέρειας της Βαλένθια

(Επιδοκιμάστηκε από τη φάλαγγα και τυπώθηκε στο όργανό της ‘’Λίνεα Φουέγκο‘’, της 27 Νοέμβρη 1936, μέτωπο Τερουέλ)

Η Σιδερένια φάλαγγα ζητάει να μην ασχολείται η επιτροπή εισηγητών της Γενικής Διοίκησης με τη δομή των πολιτοφυλακών της CNT. Η Σιδερένια φάλαγγα πρέπει να εκθέσει τη δομή της, την εσωτερική της οργάνωση. Πάνω σε αυτό το θέμα, η συζήτηση πρέπει να αγγίζει πολλά σημεία. Κατ΄ αρχή, το σημείο της στρατιωτικοποίησης. Υπάρχει ένα κυβερνητικό διάταγμα που προβλέπει να στρατιωτικοποιηθούν όλες οι φάλαγγες και υπάρχουν

σύντροφοι που πιστεύουν ότι η στρατιωτικοποίηση τακτοποιεί τα πάντα. Εμείς λέμε ότι δεν τακτοποιεί τίποτα.
Απέναντι στους δεκανείς, τους λοχίες και τους αξιωματικούς βγαλμένους από ακαδημίες, που αγνοούν ολότελα, μερικές φορές, τα προβλήματα του πολέμου, παρουσιάζουμε την οργάνωσή μας. Η Σιδερένια φάλαγγα και όλες οι φάλαγγες της CNT και της FAI και ακόμα και άλλες που δεν ανήκουν στην συνομοσπονδία, δεν έχουν αποδεχτεί τη στρατιωτική πειθαρχία.

Μοναδική διοίκηση ή συντονισμός ;

Σε μια πρόταση που παρουσιάστηκε και επιδοκιμάστηκε σε μια συγκέντρωση στη Βαλένθια από την CNT και την FAI, τη Σιδερένια φάλαγγα κτλ, θεωρήθηκε σαν αναγκαία η δημιουργία ενός οργανισμού που θα εξυπηρετούσε σαν σύνδεσμος μεταξύ των δυνάμεων που μάχονται στο Τερουέλ και σε διάφορα μέτωπα. Σ΄ αυτή ζητήθηκε η δημιουργία επιτροπών πολέμου και επιτροπών φάλαγγας, με το σκοπό να σχηματιστεί από εκπροσώπους η επιτροπή επιχειρήσεων. Αυτή η επιτροπή θα αποτελούνταν από δύο αντιπροσώπους πολίτες και έναν στρατιωτικό γενικό τεχνικό σαν πάρεδρο, για κάθε φάλαγγα και από τον πολεμικό αντιπρόσωπο της λαϊκής εκτελεστικής επιτροπής που θα υπηρετούσε σαν σύνδεσμος μεταξύ των φαλαγγών των άλλων μετώπων.

Αυτό θέλει να πει ότι εμείς που είμαστε ενάντια σ΄ αυτό που ονομάζεται μοναδική διοίκηση, προπαγανδίζουμε με το παράδειγμα και την πρακτική το συντονισμό όλων των

δυνάμεων που παλεύουν. Εμείς δεν μπορούμε να αποδεχτούμε ένα γενικό επιτελείο ή έναν υπουργό, που δε γνωρίζουν πρακτικά την κατάσταση του εδάφους, που δεν πήγαν ποτέ στο πεδίο μάχης, που αγνοούν ολότελα το χαρακτήρα των ανθρώπων που διοικούν (όταν αυτή η άγνοια δεν επεκτείνεται, επί πλέον στην στρατιωτική τεχνική) να μας διευθύνουν από ένα γραφείο και να μας δίνουν διαταγές που τις περισσότερες φορές είναι ανόητες. Εμείς που αναγκαστήκαμε πάντα σχεδόν να υποταχθούμε στις διαταγές της στρατιωτικής διοίκησης, των πολεμικών αντιπροσωπειών και του γενικού επιτελείου, οφείλουμε να διαμαρτυρηθούμε και να ζητήσουμε την καθαίρεση του λεγόμενου γενικού επιτελείου της Βαλένθια. Όσο καιρό το έχουμε υπακούσει ο αποπροσανατολισμός ήταν τόσο μεγάλος, ώστε δε γνωρίζαμε τίποτα για την κατάσταση των άλλων μετώπων, ούτε για τη δραστηριότητα των άλλων φαλαγγών. Μας βομβάρδιζαν και δε μπορούσαμε να μάθουμε από πού. Γι΄ αυτό προτείνουμε τη δημιουργία μιας επιτροπής επιχειρήσεων, που να αποτελείται από άμεσους ανακλητούς αντιπροσώπους των φαλαγγών και όχι όπως το θέλουν οι μαρξιστές από επιτρόπους (κομμισάριους) κάθε κεντρικής οργάνωσης. Θέλουμε αντιπροσώπους που να γνωρίζουν καλά το έδαφος και να ξέρουν πού να πάνε.

Η σύσταση πολεμικών συμβουλίων είναι αποδεκτή από όλες τις πολιτοφυλακές της συνομοσπονδίας. Ξεκινάμε από το άτομο και σχηματίζουμε ομάδες των δέκα, που τακτοποιούνται μεταξύ τους για τις μικρές επιχειρήσεις. Η συγκέντρωση δέκα ομάδων, σχηματίζει μια εκατονταρχία, που υποδείχνει έναν αντιπρόσωπο για να την εκπροσωπήσει. Τριάντα

εκατονταρχίες σχηματίζουν μια φάλαγγα που διοικείται από την πολεμική επιτροπή, στην οποία οι αντιπρόσωποι των εκατονταρχιών έχουν ψήφο που λογαριάζεται.

Ένα άλλο σημείο, είναι αυτό του συντονισμού όλων των μετώπων. Αυτός θα πραγματοποιείται από επιτροπές αποτελούμενες από δύο πολιτικούς αντιπροσώπους, έναν στρατιωτικό εκπρόσωπο σαν πάρεδρο, εκτός από την εκπροσώπηση της λαϊκής εκτελεστικής επιτροπής. Έτσι ενώ κάθε φάλαγγα διατηρεί την ελευθερία δράσης της, φτάνουμε στο συντονισμό των δυνάμεων, που δεν είναι το ίδιο πράγμα με την ενότητα της κεντρικής διοίκησης.

Οι μαρξιστές και οι ρεπουμπλικάνοι δεν το ήθελαν αυτό, γιατί έλεγαν πως οι φάλαγγες δεν έχουν τίποτα να συζητήσουν και ότι όλοι οφείλουν να σέβονται αυτό που διατάζει το γενικό επιτελείο. Έτσι ήταν προτιμότερη μια ήττα με το επιτελείο παρά πενήντα νίκες με πενήντα επιτροπές.

Στρατιωτική ιεραρχία ή ομοσπονδιακό σύστημα;

Όσο για τη στρατιωτικοποίηση, θέλουμε να παραδεχτούμε ότι οι στρατιωτικοί, που αφιέρωσαν όλη τους τη ζωή στη μελέτη των πολεμικών τακτικών, είναι πιο κατατοπισμένοι από μας και ότι συχνά οι συμβουλές τους αξίζουν περισσότερο από τις δικές μας. Κατά συνέπεια, δεχόμαστε τις συμβουλές τους και τη συνεργασία τους. Στη φάλαγγά μας, π.χ., το στρατιωτικό στοιχείο στο οποίο έχουμε εμπιστοσύνη, δουλεύει σε συμφωνία μαζί μας και συνολικά, συντονίζουμε τις προσπάθειές μας. Αλλά αν μας στρατιωτικοποιήσουν, το μόνο πράγμα που θα συμβεί θα είναι (να περάσουμε) από μια

ομοσπονδιακή δομή σε μια πειθαρχία στρατώνα, πράγμα που ακριβώς δεν θέλουμε.

Μιλούν επίσης για μικτές εθνοφρουρές. Σκεπτόμαστε πως η ανάπτυξη ομάδων κατά συγγένειες θα πρέπει να ισχύει και αύριο όπως και σήμερα. Τα άτομα να κάνουν ομάδες σύμφωνα με τις ιδέες τους και το χαρακτήρα τους. Αυτοί που σκέπτονται με τούτο ή εκείνο τον τρόπο να ενώνουν τις προσπάθειές τους για να πραγματοποιήσουν τους κοινούς τους σκοπούς. Εάν οι φάλαγγες σχηματιστούν κατά τρόπο ετερογενή, δεν θα φτάσουν σε κανένα πρακτικό αποτέλεσμα.

Αυτό θέλει να πει ότι δεν απαρνιόμαστε καθόλου την ανεξαρτησία των φαλαγγών και δεν θέλουμε να υποδουλωθούμε σε καμιά κυβερνητική διοίκηση. Εμείς παλεύουμε να νικήσουμε κατ΄ αρχή το φασισμό, σε συνέχεια για το ιδανικό μας, που είναι η αναρχία. Η δράση μας δεν πρέπει να τείνει στο δυνάμωμα του κράτους, αλλά στην προοδευτική του καταστροφή και να κάνει άχρηστη την κυβέρνηση.

Δεν αποδεχόμαστε τίποτα αντίθετο με τις αναρχικές μας ιδέες, που είναι μια πραγματικότητα,, δεδομένου ότι κανείς δεν μπορεί να ενεργεί διαφορετικά από ό,τι σκέφτεται.

Προτείνουμε άρα, να γίνει δεκτός ο τρόπος οργάνωσής μας σε ομάδες εκατονταρχίες, , επιτροπές φάλαγγας και επιτροπές πολέμου, συγκροτημένες από στρατιωτικά και πολιτικά στοιχεία, για να επιτύχουν το συντονισμό όλων των πολιτοφυλάκων που παλεύουν στα διάφορα μέτωπα.

Η έλλειψη υλικού.

Το τελευταίο σημείο συζήτησης, είναι η έλλειψη υλικού πολέμου. Μέχρι τώρα, οι φάλαγγες μας τροφοδοτήθηκαν μερικά από την κυβέρνηση. Παράδειγμα: στη φάλαγγα που αντιπροσωπεύω, που αποτελείται από τρεις χιλιάδες άντρες, η κυβέρνηση έδωσε σχεδόν χίλια ντουφέκια. Άρα, το 80% περίπου έπρεπε να τα προμηθευτούμε μόνοι μας και το πραγματοποιήσαμε παίρνοντάς τα από τον εχθρό. Αυτό σημαίνει ότι η κυβέρνηση και οι επίσημες οργανώσεις δεν ενδιαφέρονταν για το θέμα του εξοπλισμού αυτών των φαλαγγών και της προμήθειας τους με το αναγκαίο υλικό. Αυτό είναι ένα πρόβλημα που έπρεπε να το λύσει η οργάνωση, γιατί η Βαλένθια (σημ. έδρα της κεντρικής κυβέρνησης που είχε εγκαταλείψει τη Μαδρίτη) απασχολούνταν πολύ λίγο με αυτό. Η οργάνωση οφείλει να επαγρυπνεί για να μη λείψει τίποτα.

Είπαν επίσης ότι με την πειθαρχία αποφεύγονται η πτώση του ηθικού και η λιποταξία. Αυτό δεν είναι βέβαιο. Το θάρρος και ο φόβος εξαρτώνται από πάρα πολλές περιστάσεις, διότι το ίδιο άτομο μπορεί να φοβάται σε μια σύγκρουση και να συμπεριφέρεται σαν ήρωας σε μια άλλη. Πειθαρχία ή όχι, είναι το ίδιο πράγμα, αφού αποδείχτηκε πως εκείνοι που είναι στρατιωτικοποιημένοι είναι οι πρώτοι που φεύγουν. Και όταν παρουσιάζεται ο κίνδυνος, το άτομο που είναι αναρχικός, μαρξιστής ή ρεπουμπλικάνος κυριαρχείται από το ίδιο ένστικτο αυτοσυντήρησης και το βάζει στα πόδια ή προχωρεί.

Το πρόβλημα του μισθού.

Να, τώρα ένα πρόβλημα που πιστεύουμε ότι είναι δουλειά της οργάνωσης να το λύσει. Οι εισηγητές της κυβέρνησης λένε ότι οι πολιτοφύλακες πρέπει να εξαρτώνται οικονομικά από αυτήν. Σε αυτό, πρέπει να απαντήσουμε πως στην αρχή οι φάλαγγες της Συνομοσπονδίας σχηματίζονταν κατά τρόπο αυθόρμητο και ξεκινούσαν για το μέτωπο. Κανένας δεν απασχολούνταν για μισθό, γιατί τα χωριά που έμεναν αυτοί οι μαχητές βοηθούσαν τις οικογένειες, που έτσι είχαν εξασφαλισμένη την ύπαρξή τους . Αλλά, έφτασε μια στιγμή που τα χωριά σταμάτησαν να τροφοδοτούν τις οικογένειες και άρχισαν τα αιτήματα. Υπήρξαμε πάντοτε εχθρικοί σε αυτό το μισθό των δέκα πεσετών, διότι το άτομο συνηθίζει να ζει από τα όπλα και γίνεται επαγγελματίας. Αυτός ο φόβος ήταν δικαιολογημένος, διότι αριθμός συντρόφων μας, θα μπορούσε κανείς να πει, ότι διαφθάρηκε. Εμείς λέμε πως εάν τα συνδικάτα μπορούν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες των οικογενειών, να απαρνηθούμε τις δέκα πεσέτες και να μη θέλουμε να αγγίξουμε τίποτα. Αν όχι, τότε θα συνεχίσουμε να τις παίρνουμε όπως μέχρι τώρα.

Το ενιαίο συνδικάτο Σεγκόρμπε πρέπει να μας πει ότι είναι ολότελα σύμφωνο με τη δομή της Σιδερένιας φάλαγγας, της φάλαγγας Τόρρες – Μπενεντίτο και της Νο 23 (φάλαγγα Ντουρούτι). Η Σεγκόρμπε που είναι η ζώνη σύγκρουσης και κινητοποίησης αναγνώριζε ότι αυτή η δομή των πολιτοφυλάκων είναι αναγκαία, διότι μπορεί να κρίνει καλύτερα από την πλειοψηφία των αντιπροσωπειών που παραβρίσκονται στην ολομέλεια, γιατί, ακόμα περισσότερο,

έχει σαν αντιπρόσωπο στην ολομέλεια μας μια συντρόφισσα που πέρασε στη Σιδερένια φάλαγγα περισσότερο από ένα μήνα, συνεργαζόμενη στην οργάνωση των εμπροσθοφυλακών.

Με αυτή την έννοια, γελάμε με αυτή την ενότητα διοίκησης, με αυτή τη στρατιωτικοποίηση που θέλουν να πραγματοποιήσουν στις συνομοσπονδιακές μας φάλαγγες. Και γελάμε γιατί, όπως σωστά είπε ένας σύντροφος της Σιδερένιας φάλαγγας, έχουμε κιόλας τη δομή μας και την ενότητα διοίκησης χωρίς να καταφύγουμε στη στρατιωτικοποίηση. Και την έχουμε γιατί είμαστε οι πρώτοι και καλύτεροι της περιοχής του Λεβάντε που ξεσηκωθήκαμε εναντίον του φασισμού και που τον εμποδίσαμε να καταλάβει (αρχικά στη Σεγκόρμπε, έπειτα στη Βαλένθια) αυτή την περιοχή και καθώς είμαστε οι πρώτοι έχουμε το δικαίωμα να μιλάμε και να πληροφορούμε την ολομέλεια πώς λειτουργεί η Σιδερένια φάλαγγα.

Ο πολιτοφύλακας συνειδητό άτομο

Ο προηγούμενος που μίλησε από αυτό το βήμα άσκησε κριτική για τον τρόπο οργάνωσής μας. Θέλω να αναπτύξω περισσότερο το θέμα. Μια μονάδα ελεγχόμενη από την κεντρική διοίκηση που αποφασίζει για το πώς ένα άτομο πρέπει να λειτουργεί στον πόλεμο θα είναι πιο αποτελεσματική στη δράση, από τις πεποιθήσεις αυτού του ατόμου ;

Γιατί σας το λέω : εκείνοι που αγανακτούν εναντίον της Σιδερένιας φάλαγγας, αγανακτούν επειδή αυτή κατεβαίνει και στα μετόπισθεν να κάνει την επανάσταση που δεν θέλουν να κάνουν, αυτοί, δεν ξέρουν τι λένε.

Ένας απλός πολιτοφύλακας έρχεται στη φάλαγγα διότι ξέρει ότι θα βρει σ΄ αυτή μια ηθική, επαναστατική και πνευματική ενότητα. Να, γιατί εμείς, που κατεβήκαμε πρώτοι στο πεδίο της μάχης, δε μπορούμε να επιτρέψουμε τώρα στο μαρξισμό και στην αστική δημοκρατία όπως χτες δεν επιτρέψαμε στην αντίδραση να επιχειρήσει την εκμηδένιση του καλύτερου επαναστατικού στρατοπέδου του Λεβάντε, δηλαδή, την καλύτερη επαναστατική και αναρχική σοδειά.

Για έναν λόγο ακόμα δεν μπορούμε να δεχτούμε την κεντρική διοίκηση. Γιατί οι στρατιωτικοί παραμένουν στην οπισθοφυλακή. Και εμείς, που έχουμε θαυμάσει το ηθικό των ομόσπονδων αδελφών μας, που ξέρουμε ότι μεταξύ τους υπάρχουν στοιχεία εκατό φορές περισσότερο από τα στρατιωτικοποιημένα, δε θέλουμε εμπόδια. Θέλουμε μόνο να θυμίσουμε αυτό το ψέμα που μας λέει ότι χωρίς κεντρική διοίκηση δε μπορεί κανείς να κερδίσει τον πόλεμο.

Η πρακτική των πολιτικών κομμάτων του παλιού καθεστώτος που θέλουν να δημιουργήσουν την κεντρική και ενιαία διοίκηση για να την δώσουν στους κόκκινους στρατούς τους, για να δημιουργήσουν μια δικτατορία τόσο μοιραία, ίσως όπως η προηγούμενη, βάζει την επανάσταση σε κίνδυνο. Εμείς δε μπορούμε να συγκατατεθούμε σε αυτό. Και πρέπει να πω ως προς αυτό το θέμα, ότι η ολομέλεια όλη, δυστυχώς άσχημα προσανατολισμένη από την περιφερειακή επιτροπή, είναι έτοιμη να προχωρήσει σ΄ ένα περιβάλλον καθαρά ρεφορμιστικό και πολιτικό. Να, γιατί πρέπει να ακουστεί η αδύνατη φωνή μας, διότι, αργότερα, όλοι θα πληρώσουμε τις συνέπειες αυτής της εξέλιξης.

Το Ιταλικό τμήμα της φάλαγγας Ασκάσο εναντίον της **Στρατιωτικοποίησης.**

(Μόντε Πελάτο, στις 30 Οκτωβρίου 1936)

Τα μέλη του ‘’ιταλικού τμήματος’’ της φάλαγγας Ασκάζο είναι εθελοντές που έτρεξαν από διάφορα έθνη για να φέρουν τη συμβολή τους στην υπόθεση της ισπανικής ελευθερίας και στην υπόθεση της παγκόσμιας ελευθερίας. Έχοντας πάρει γνώση του διατάγματος που δημοσιεύτηκε από το Συμβούλιο της Τζενεραλιτέ (κυβέρνησης) το σχετικό με τη μεταβολή της σύστασης των πολιτοφυλάκων, επιβεβαιώνουν την αφοσίωση τους στην υπόθεση που τους έφερε στο μέτωπο του αντιφασιστικού αγώνα και δηλώνουν ότι :

1. Το διάταγμα της στρατιωτικοποίησης για το οποίο γίνεται λόγος δεν μπορεί να αναφέρεται παρά μόνο σε εκείνους που αποδέχονται τις αρχές που το δημοσίευσαν – μέτρο για την επικαιρότητα του οποίου, δεν θα κάνουμε καμιά εκτίμηση αρχής.
2. Αυτό επιβεβαιώνει την θέλησή μας αυτό το διάταγμα να μην εφαρμοστεί σε εμάς. Άλλωστε, εμείς διαβεβαιώνουμε με την απόλυτη καθαρότητα που είναι αναγκαία, ότι στην περίπτωση που οι αρχές θεωρήσουν ότι θα πρέπει να υποστούμε την εφαρμογή του, δεν μπορούμε παρά να θεωρήσουμε ότι δεν έχουμε καμιά

δέσμευση και υποχρέωση να υπακούσουμε και διεκδικούμε πλήρη ελευθερία δράσης.

« Ο λαϊκός στρατός και τα συμβούλια στρατιωτών »

‘’ Οι Γερμανοί σύντροφοι της διεθνούς ομάδας της φάλαγγας Ντουρούτι πήραν θέση πάνω στο θέμα της στρατιωτικοποίησης γενικά και ιδιαίτερα μέσα στη φάλαγγα. Οι σύντροφοι κατηγορούν ότι οι αποφάσεις για την πραγματοποίηση της στρατιωτικοποίησης έγιναν αντικείμενο επεξεργασίας χωρίς καμιά στενή επαφή με τα στοιχεία του μετώπου. Θεωρούν τα μέτρα που πάρθηκαν μέχρι τώρα σαν προσωρινά μέχρι τη δημιουργία ενός νέου ‘’στρατιωτικού κώδικα’’, που απαιτούν τη σύνταξή του να γίνει όσο το δυνατόν πιο γρήγορα για να μπει τέλος στη σημερινή κατάσταση διαρκούς σύγχυσης. Οι Γερμανοί σύντροφοι προτείνουν να παρθούν υπόψη κατά τη σύνταξη αυτού του νέου κώδικα οι παρακάτω διεκδικήσεις:

1. Κατάργηση του χαιρετισμού.
2. Όμοιος μισθός για όλους.
3. Ελευθερία του τύπου (εφημερίδες του μετώπου).
4. Ελευθερία συζήτησης.
5. Συμβούλια τάγματος (τρεις εκλεγμένοι αντιπρόσωποι κατά λόχο).

6. Κανένας αντιπρόσωπος δε θα ασκεί λειτουργία διοίκησης.

7. Το Συμβούλιο τάγματος θα συγκαλεί μια γενική συγκέντρωση στρατιωτών, αν τα δύο τρίτα των αντιπροσώπων λόχων είναι αυτής της γνώμης.

8. Οι στρατιώτες κάθε μονάδας (συντάγματος), θα εκλέγουν μια αντιπροσωπεία τριών ανδρών της εμπιστοσύνης της μονάδας. Αυτοί οι άντρες εμπιστοσύνης θα μπορούν να συγκαλέσουν κάθε στιγμή μια γενική συνέλευση.

9. Ο ένας από αυτούς θα είναι αποσπασμένος στο γενικό επιτελείο (της ταξιαρχίας) σαν παρατηρητής.

10. Αυτή η δομή θα πρέπει να επεκτείνεται μέχρι τη γενική αντιπροσώπευση των συμβουλίων των στρατιωτών για το σύνολο του στρατού.

11. Το γενικό επιτελείο πρέπει να έχει έναν αντιπρόσωπο του γενικού συμβουλίου των στρατιωτών.

12. Πολεμικά συμβούλια εκστρατείας που να αποτελούνται αποκλειστικά από στρατιώτες. Σε περίπτωση κατηγορίας εναντίον βαθμοφόρων, θα παίρνει μέρος στο πολεμικό συμβούλιο ένας αξιωματικός.

Η ΑΜΥΝΑ ΤΗΣ ΜΑΔΡΙΤΗ

Νοέμβρης – Δεκέμβρης 1936

(Απόσπασμα από το βιβλίο του Πριουντρομιώ Καταλονία 1935 – 1937)

Την αναχώρηση της κυβέρνησης για τη Βαλέντσια που ήταν μια κούρσα δειλών και ηττοπαθών, ακολούθησε η διάθεση για ενότητα’ μια πραγματική ορμή ευθύνης και πρωτοβουλίας ανταποκρινόμενη στην έκκληση της επιτροπής άμυνας της Μαδρίτης. Καθένας κατάλαβε ότι κάτι είχε να κάνει, για το οποίο υπολόγιζαν σ΄ αυτόν. Καθένας κατάλαβε ότι μπορούσε να υπολογίζει στον άλλο για μια ειλικρινή αντίσταση και αντί μερικών ρητορικών ηρωικών επιθέσεων που τέλειωναν με διακηρύξεις εμπιστοσύνης στην κυβέρνηση, υπήρχε πραγματική δουλειά. Η μόλυνση της κυβέρνησης ήταν εμπόδιο στη πλατιά συμμετοχή στον αγώνα του λαού ενάντια στο φασισμό. Η αναχώρηση των υπουργών ήταν μια εξυγίανση.

Η άφιξη του Ντουρούτι με 5000 Καταλάνους πολεμιστές’ η σκληρή και γεμάτη ζωή προκήρυξή του από το ράδιο, με την οποία κακομεταχειριζόταν τους τεμπέληδες, τους ηττοπαθείς και τους ψευτοεπαναστάτες’ η προσφορά του σε κάθε κάτοικο της Μαδρίτης ενός ντουφεκιού ή ενός φτυαριού και η πρόσκληση σε όλους να σκάψουν χαρακώματα και να φτιάξουν οδοφράγματα, όλα αυτά συντέλεσαν στο να δημιουργηθεί ένα είδος ευφορίας φλογερής και χαρούμενης που τα ψεύτικα ανακοινωθέντα και οι ψεύτικοι λόγοι της κυβέρνησης υπήρξαν ανίκανοι να υποκινήσουν.

Μέχρι τότε, δεν είχαν οργανώσει ούτε την άμυνα ούτε είχαν εκκενώσει την πόλη από τους ανήμπορους κατοίκους επειδή φοβούνταν τον κλονισμό του ηθικού. Ο Ντουρούτι και η Επιτροπή άμυνας μεταχειρίστηκαν τους κατοίκους της Μαδρίτης σαν ανθρώπους και αυτοί συμπεριφέρθηκαν σαν

άνθρωποι. Η CNT που συμπεριλάμβανε στη Μαδρίτη τα ριζοσπαστικότερα στοιχεία της εργατικής τάξης, δίνει το παράδειγμα κινητοποιώντας όλα τα μέλη της για τη δημιουργία μιας ταξιαρχίας, κατασκευής οχυρών και άλλων ανάλογων σχηματισμών.

Η παρακάτω διακήρυξη δημοσιεύτηκε από την καθημερινή εφημερίδα που έβγαζε στη Μαδρίτη η CNT.

‘’ Η τοπική Ομοσπονδία των ενιαίων συνδικάτων της Μαδρίτης, των οποίων η ευθύνη είναι δεμένη με την τύχη της αντιφασιστικής πάλης, κινητοποίησε χτες, Δευτέρα, όλους τους ελεγχόμενους από αυτή εργαζόμενους για να συμβάλλουν, κατά τρόπο αποφασιστικό, στην πάλη εναντίον των στασιαστών στα περίχωρα της πρωτεύουσας της δημοκρατίας. Όλα τα έργα που δεν έχουν άμεση σχέση με τον πόλεμο σταμάτησαν και σαράντα χιλιάδες εργάτες μέλη της Ομοσπονδίας είναι σήμερα στα όπλα στη Μαδρίτη για να βοηθήσουν την κυβέρνηση.

Η φασιστική απόπειρα θα σπάσει μπροστά στο χαράκωμα το φτιαγμένο με τη σάρκα των προλετάριων, αν αυτή δε νικηθεί πριν από τα όπλα μας, που κάθε ημέρα δυναμώνουν και γίνονται πιο αποφασιστικά. Τώρα έχουμε απαλλαγεί από όλους τους προδότες. Ο λαός, τον Ιούλη επιτέθηκε εναντίον των φασιστικών φωλιών με τον μαχητικό αυθορμητισμό του και επαναστατικό του θάρρος. Ύστερα από τρεις μήνες μάχες έχει γίνει πιο εμπειροπόλεμος και θα εκμηδενίσει οριστικά τους προδότες. Ας ενεργοποιηθούμε, σύντροφοι, και θα νικήσουμε ! ‘’

Η άμυνα της Μαδρίτης προξενεί μια σύγκρουση των μεθόδων πάλης που μεταχειρίζονταν τα μέλη της ομοσπονδίας

και οι οπαδοί της πλήρους ελευθερίας και των κυβερνητικών και σταλινικών μεθόδων. Αποδείχτηκε από την πείρα, πως ο τρόπος που μεταχειρίζονταν τους ανθρώπους στις αναρχικές μονάδες δεν έβλαπτε σε τίποτα τη μαχητική αξία και την καλή οργάνωση των υπηρεσιών. Αυτή ήταν η αιτία, που ένας μεγάλος αριθμός διεθνών προλετάριων που είχαν στρατευθεί κάτω από τη ρώσικη εξουσία, εγκατέλειψε τους σχηματισμούς του, για να ευθυγραμμιστεί με τον Ντουρούτι. Η επιθυμία να τους μεταχειρίζονται σαν συνειδητούς πολίτες και όχι σαν ''κρέας για τα κανόνια'', έκανε τους πολιτοφύλακες της CNT και της FAI έναν πόλο έλξης για όλες τις τάσεις. Έχοντας συνείδηση του ρόλου τους σαν εκπαιδευτών και αισθανόμενοι σαν θεματοφύλακες της επαναστατικής ψυχής και τιμής, οι οργανωτές της CNT έβαλαν σε εφαρμογή τις θέσεις τους που αφορούσαν τον αντιμιλιταρισμό και την αυτοπειθαρχία. Η προπαγάνδα τους, ενθαρρυμένη και ενισχυμένη από τις νίκες και τις κατακτήσεις στα διάφορα μέτωπα των πολεμικών συρράξεων, πήρε το προβάδισμα. Να, τι λέει μια προκήρυξη του Νοέμβρη :

(...) '' Γνωρίζοντας τη ψυχολογία του λαού μας, ξέρουμε ότι ο στρατιώτης της επανάστασης δε θα πολεμήσει κατά τρόπο αποτελεσματικό, αν τον προσηλυτίσουν σε μια μηχανική δράση χωρίς ψυχή, κάτω από την αλύγιστη πειθαρχία ενός κώδικα που δε μιλάει ούτε για δικαίωμα ούτε για καθήκον, αλλά για υπακοή και τιμωρία. Εδώ οι παλιές φόρμουλες είναι απαράδεκτες γιατί δεν υπαγορεύτηκαν από ένα λαό που υπερασπίζεται τον εαυτό του. Προοριζόταν για την υποδούλωση του λαού, για την υπεράσπιση των εκμεταλλευτριών τάξεων που χρησιμοποιούν την ένοπλη

δύναμη για την προστασία των συμφερόντων τους και των προνομίων τους''.

(…) '' Ο ισπανικός στρατός που εξαφανίστηκε στις 19 Ιούλη, όποια κι αν υπήρξε η αυστηρότητα του στρατιωτικού του κώδικα, δεν έλαμπε καθόλου για την πειθαρχία του ούτε για το θάρρος του ούτε για την οργάνωσή του. Η αστική δημοκρατία δεν πρέπει να ξαναβρεί πια τους κυβερνήτες της ούτε να ξανακατασκευάσει ένα νέο στρατό. Η προλεταριακή επανάσταση που ετοιμαζόμαστε να κάνουμε δεν πρέπει να πάει να βρει υλικά στις εθνικές, πολιτικές, στρατιωτικές ή κοινωνικές επιβιώσεις που είναι αντίθετες στην ανάπτυξή της''.

(…) '' Η επαναστατική πειθαρχία είναι γεννημένη στη βάση του συνειδητού καθήκοντος και όχι του καταναγκασμού. Η πιο αυστηρή τιμωρία που μπορεί να αξίζει ένας σύντροφος που αρνείται να εκτελέσει το καθήκον του μέσα στην προλεταριακή, επαναστατική κοινωνία , στο στρατιωτικό ή στο οικονομικό πεδίο, είναι να υποστεί την περιφρόνηση, την απομόνωση και τελικά την απομάκρυνσή του από μια κοινωνία όπου δεν έχουν θέση τα παράσιτα. ''

Μιλάει ο Ντουρούτι

(Απόσπασμα από τα ‘’ τετράδια ελεύθερης γης ‘’, του Αντρέ Προυντομμώ, 1937)

Είμαι ικανοποιημένος από τη φάλαγγα. Οι σύντροφοί μου είναι καλά εξοπλισμένοι και όταν έρχεται η ώρα, όλα λειτουργούν σαν μια καλή μηχανή. Δε θέλω να πω με αυτό πως παύουν να είναι άνθρωποι. Οι σύντροφοί μας στο μέτωπο ξέρουν για τι και για ποιον πολεμούν. Αισθάνονται επαναστάτες, δεν παλεύουν για να υπερασπίσουν νέους νόμους που τους έχουν περισσότερο ή λιγότερο υποσχεθεί, αλλά για την κατάκτηση του κόσμου, των εργοστασίων, των εργαστηρίων, των μεταφορικών μέσων, του ψωμιού τους, της νέας κουλτούρας. Ξέρουν ότι η ζωή τους εξαρτάται από τον θρίαμβο.

Κάνουμε κατά τη γνώμη μου, τον πόλεμο και την επανάσταση ταυτόχρονα, γιατί το απαιτούν οι περιστάσεις. Τα επαναστατικά μέτρα δεν παίρνονται μόνο στη Βαρκελώνη, αλλά επίσης και από τις γραμμές της φωτιάς. Σε όλα τα χωριά που απελευθερώνονται, αρχίζουμε να αναπτύσσουμε την επανάσταση. Είναι ο καλύτερος από τους πολέμους μας και όταν τον σκέφτομαι, λογαριάζω περισσότερο την ευθύνη μου. Από τις πρώτες γραμμές μέχρι τη Βαρκελώνη υπάρχουν μόνο μαχητές που παλεύουν για τον πόλεμο και την επανάσταση.

Ένα από τα πιο ενδιαφέροντα ζητήματα που επιβάλλει η επικαιρότητα είναι η πειθαρχία. Μιλούμε πολύ γι΄ αυτήν, αλλά λίγοι δουλεύουν σ΄ αυτό το σκοπό. Για μένα, η πειθαρχία δεν έχει άλλη σημασία από την αντίληψη που έχει κανείς για την

ευθύνη του. Είμαι εχθρός της πειθαρχίας του στρατώνα, εκείνης που οδηγεί στην αποκτήνωση, στον τρόμο και τη μηχανιστική δράση. Ούτε ακόμα, δέχομαι τη λαθεμένη άποψη που λέει ότι καταπιέζεται η ατομική ελευθερία. Δεν πρέπει στις σημερινές στιγμές του πολέμου να επικρατήσει η άποψη αυτή, που κατά τη γνώμη μου είναι πρόσχημα που καταφεύγουν σ' αυτή μόνο οι δειλοί. Τα μέλη της φάλαγγας που είναι μέλη και της Συνομοσπονδίας (CNT), αποδέχονται και υλοποιούν τις αποφάσεις των επιτροπών πολέμου που προτείνονται από τους εκλεγμένους αντιπροσώπους. Κατά τη διάρκεια των πολεμικών επιχειρήσεων πρέπει να ακολουθούν τις οδηγίες των αντιπροσώπων που διάλεξαν. Καμιά επιχείρηση δε μπορεί να γίνει με άλλο τρόπο. Αν εμείς ξέρουμε πως έχουμε απέναντι μας διστακτικούς, τότε μιλάμε στη συνείδηση τους και στο φιλότιμό τους. Κατά αυτό τον τρόπο θα τους κάνουμε καλούς συντρόφους.

Είμαι ικανοποιημένος από τους συντρόφους που με ακολουθούν. Ελπίζω κι αυτοί επίσης να είναι ευχαριστημένοι από εμένα. Δεν τους λείπει τίποτα. Έχουν να φάνε, να διαβάσουν, έχουν επαναστατικές συζητήσεις. Δεν υπάρχουν σε μας αργόσχολοι. Συνέχεια κατασκευάζουμε χαρακώματα.

Θα κερδίσουμε τον πόλεμο, σύντροφοι !

Το πνεύμα του Ντουρούτι

(Από τον Καρλ Αϊνστάιν)

Η φάλαγγα Ντουρούτι έμαθε το θάνατο του Ντουρούτι τη νύχτα, χωρίς πολλά λόγια. Η αυτοθυσία και η αυταπάρνηση είναι πράγμα συνηθισμένο ανάμεσα στους συντρόφους του Ντουρούτι. Μια φράση, όμως, μουρμουριζόταν : '' Ήταν ο καλύτερος μεταξύ μας '' . Μια κραυγή ξέσκιζε ταυτόχρονα την νύχτα : ''Θα εκδικηθούμε γι΄ αυτόν ''. Αυτό εκφράζανε οι σύντροφοι. Το σύνθημα της μέρας ήταν : ''Εκδίκηση ''.

Ο Ντουρούτι είχε καλά καταλάβει το νόημα της ανώνυμης δουλειάς. Ανωνυμία και κομμουνισμός είναι ένα. Ο σύντροφος Ντουρούτι δρούσε χωρίς τη ματαιοδοξία που διακρίνει τις βεντέτες της αριστεράς. Ζούσε με τους συντρόφους και πολεμούσε στο πλευρό τους. Φωτεινό παράδειγμα που μας γέμιζε από ενθουσιασμό. Εμείς δεν είχαμε στρατηγό. Είχε το πάθος του μαχητή, τη βαθιά μετριοπάθεια, την ολοκληρωτική εξαφάνιση του ατόμου του μπροστά στη μεγάλη υπόθεση της επανάστασης που έλαμπε στα όμορφα μάτια του, πλημμύριζε τις καρδιές μας που χτυπούσαν ταυτόχρονα με τη δική του, που συνεχίζει να ζει για μας στο βουνό. Πάντοτε θα ακούμε τη φωνή του : ''Αντελάντε ! Αντελάντε ! ''(Εμπρός ! Εμπρός !). Ο Ντουρούτι δεν ήταν ένας στρατηγός, ήταν ο σύντροφος μας.

Οι σύντροφοι συγκεντρώνονταν στην τέντα του. Τους εξηγούσε τη σημασία των μέτρων και συζητούσε μαζί τους. Ο

Ντουρούτι δεν διοικούσε' έπειθε. Μόνο η πεποίθηση ότι ένα μέτρο ήταν καλοβασισμένο εγγυάται μια καθαρή και αποφασιστική δράση. Σε μας ο καθένας γνώριζε τις αιτίες της δράσης του και ταυτιζόταν μαζί της. Και εξ' αιτίας αυτού, ο καθένας έδινε με κάθε τρόπο, αυτό που χρειαζόταν για να πετύχει αυτή η δράση. Ο σύντροφος Ντουρούτι μας έδωσε το παράδειγμα.

Ο στρατιώτης υπακούει από ένα αίσθημα φόβου και κοινωνικής κατωτερότητας. Πολεμάει ασυνείδητα. Έτσι πάντοτε πολέμησαν οι στρατιώτες για τα συμφέροντα των κοινωνικών τους αντιπάλων, καπιταλιστών. Οι φτωχοί διάβολοι που πολεμούν στο πλευρό των φασιστών είναι ένα παράδειγμα για λύπηση. Ο πολιτοφύλακας πολεμάει πριν από όλα για το προλεταριάτο. Θέλει να πραγματοποιήσει την νίκη των εργαζομένων τάξεων. Οι φασίστες στρατιώτες πολεμούν, για το συμφέρον μιας παρακμασμένης μειοψηφίας, των εχθρών τους. Ο πολιτοφύλακας για το μέλλον της δικής του τάξης. Αυτός ο τελευταίος φαίνεται, άρα, πως είναι πιο έξυπνος από το στρατιώτη. Η φάλαγγα Ντουρούτι είναι πειθαρχημένη από το ιδανικό της και όχι από την πορεία με το βήμα της χήνας.

Παντού όπου μπαίνει η φάλαγγα, γίνεται κολεκτιβοποίηση.

Η γη δίνεται στο σύνολο. Από δουλοπάροικοι που ήταν, οι αγρότες προλετάριοι έγιναν ελεύθεροι άνθρωποι. Πέρασαν από το φεουδαρχισμό της υπαίθρου στον κομμουνισμό με πλήρεις ελευθερίες. Ο πληθυσμός εφοδιάζεται σε ρουχισμό και τροφή από τη φάλαγγα. Αυτή ενσωματώνεται στη χωριάτικη κοινότητα όσο αυτή παραμένει στον τόπο.

Η επανάσταση επιβάλλει στη φάλαγγα μια αυστηρότερη πειθαρχία από εκείνη που θα μπορούσε να της επιβάλλει η στρατιωτικοποίηση. Καθένας αισθάνεται υπεύθυνος για την επιτυχία της κοινωνικής επανάστασης, που είναι στο κέντρο της πάλης μας, και που θα την καθορίσει και στο μέλλον όπως και στο παρελθόν. Δεν πιστεύω ότι οι στρατηγοί ή ο στρατιωτικός χαιρετισμός θα μας εντύπωναν με τη δύναμη της επανάληψης μια στάση πιο σύμφωνη με τις σημερινές ανάγκες. Λέγοντας αυτό, έχω την πεποίθηση ότι ερμηνεύω τη σκέψη του Ντουρούτι και των συντρόφων.

Δεν αρνιόμαστε τον παλιό μας αντιμιλιταρισμό, την υγιή μας περιφρόνηση προς το σχηματικό μιλιταρισμό που μόνο στους καπιταλιστές έφερνε πλεονεκτήματα. Για να ευνοηθεί αυτός ο σχηματικός μιλιταρισμός εμπόδισαν τους προλετάριους να εκπαιδευτούν και τους κράτησαν σε μια κοινωνική κατωτερότητα. Ο στρατιωτικός επαγγελματίας έπρεπε να σπάει τη θέληση και την πνευματικότητα των προλετάριων. Στο τέλος του λογαριασμού πολεμάμε εναντίον των στασιαστών στρατηγών . Αυτό αποδείχνει μόνο του την αμφίβολη αξία της στρατιωτικής πειθαρχίας.

Εμείς δεν υπακούουμε σε κανένα στρατηγό. Επιδιώκουμε την πραγματοποίηση ενός κοινωνικού ιδανικού που θα επιτρέπει, δίπλα σε πολλούς άλλους νεωτερισμούς ακριβώς αυτή την ανώτατη εκπαίδευση της προλεταριακής προσωπικότητας. Η στρατιωτικοποίηση, αντίθετα, ήταν και παραμένει ένα μέσο με το οποίο επιχειρείται η μείωση της προσωπικότητας. Καταλαβαίνει κανείς το πνεύμα της φάλαγγας Ντουρούτι όταν καταλάβει ότι αυτή θα παραμένει πάντα η θυγατέρα και ο υπερασπιστής της προλεταριακής

επανάστασης. Η φάλαγγα ενσαρκώνει το πνεύμα του Ντουρούτι και της CNT και ο Ντουρούτι συνεχίζει να ζει δια μέσου αυτής’ η φάλαγγα του θα διαφυλάξει πιστά την κληρονομιά της. Πολεμάει μαζί με όλους τους προλετάριους για τη νίκη της επανάστασης. Έτσι θα τιμήσουμε τη μνήμη του νεκρού συντρόφου μας, του Ντουρούτι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΡΡΙΚΟ ΜΑΛΑΤΕΣΤΑ «Ένα αναρχικό πρόγραμμα» *

1. ΤΙ ΘΕΛΟΥΜΕ

Πιστεύουμε ότι τα περισσότερα από τα δεινά που μαστίζουν την ανθρωπότητα πηγάζουν απ' την κακή οργάνωση και ότι οι άνθρωποι χάρη στη θέληση και τη γνώση τους, μπορούν να τα εξαλείψουν.

Η σύγχρονη κοινωνία είναι αποτέλεσμα μακραίωνων αγώνων ανάμεσα στους ανθρώπους. Δίχως να κατανοούν τα πλεονεκτήματα που θα μπορούσαν να προκύψουν για όλους χάρη στη συνεργασία κα την αλληλεγγύη και θεωρώντας κάθε άλλον άνθρωπο (εκτός ίσως από τα μέλη της οικογένειάς τους) ως ανταγωνιστή και εχθρό, επιδίωξαν να εξασφαλίσουν, ο καθένας για τον εαυτό του, όσο γίνεται περισσότερα πλεονεκτήματα χωρίς να νοιάζονται για τα συμφέροντα των άλλων.
Σ' αυτόν τον αγώνα, φυσικά, οι ισχυρότεροι ή οι πιο τυχεροί αναδεικνύονται νικητές και με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, εκμεταλλεύονται και καταπιέζουν τους ηττημένους.

---

* Πρώτη δημοσίευση αντιεξουσιστικό περιοδικό '' Μαύρος Ήλιος '', 1/10 / 1981

Όταν ο άνθρωπος δεν μπορούσε να παράγει περισσότερα από όσα του ήταν απολύτως αναγκαία για την επιβίωσή του, οι νικητές δεν μπορούσαν παρά να τρέπουν σε φυγή ή να σφαγιάζουν τα θύματά τους και ν' αρπάζουν τα τρόφιμα που είχαν συγκεντρώσει.
Αργότερα -όταν με την ανακάλυψη της βοσκής και της γεωργίας, ο άνθρωπος μπορούσε να παράγει περισσότερα απ' όσα χρειαζόταν για να ζήσει- οι νικητές θεώρησαν επωφελέστερο να μετατρέψουν τους ηττημένους σε δούλους και να τους αναγκάσουν να εργάζονται προς όφελος των δουλοκτητών.
Αργότερα ακόμα, οι νικητές αντιλήφθηκαν ότι είναι βολικότερο, επικερδέστερο και πιο σίγουρο να εκμεταλλεύονται την εργασία των άλλων με άλλα μέσα: να διασφαλίσουν για τον εαυτό τους την ιδιοκτησία της γης και των εργαλείων και να παραχωρήσουν φαινομενική ελευθερία στους απόκληρους οι οποίοι, μη διαθέτοντας μέσα επιβίωσης, αναγκάστηκαν να καταφύγουν στους γαιοκτήμονες και να εργαστούν για αυτούς, με τους δικούς τους όρους.
Κι έτσι, βήμα-βήμα, μέσα σε μια περίπλοκη σειρά κάθε είδους αγώνων, εισβολών, πολέμων, εξεγέρσεων, καταστολών, παραχωρήσεων που δόθηκαν ύστερα από πολύμοχθους αγώνες, ενώσεων των καταπιεσμένων για να αμυνθούν και των καταπιεστών για να επιτεθούν, φτάσαμε στη σημερινή κατάσταση της κοινωνίας όπου ορισμένοι, κληρονομικώ δικαίω, κατέχουν τη γη και όλον τον κοινωνικό πλούτο, ενώ η πλειονότητα των ανθρώπων, στερημένη από όλα, υφίσταται την εκμετάλλευση και καταπιέζεται από μια ολιγάριθμη τάξη.

Απ’ όλα αυτά απορρέει η αθλιότητα στην οποία ζουν σήμερα οι περισσότεροι εργαζόμενοι και όλα τα δεινά που τη συνοδεύουν: η αμάθεια, το έγκλημα, η πορνεία, οι ασθένειες που οφείλονται στην κακή διατροφή, η ψυχοδιανοητική κατάρρευση και ο πρόωρος θάνατος. Και μέσα από όλα αυτά αναδύεται μια ειδική τάξη (η κυβέρνηση) που διαθέτοντας τα αναγκαία μέσα καταστολής, αναλαμβάνει να νομιμοποιεί και να προστατεύει την κατέχουσα τάξη ενάντια στις διεκδικήσεις των εργαζομένων, και στη συνέχει χρησιμοποιεί τις δυνάμεις που διαθέτει για να εξασφαλίσει προνόμια για τον εαυτό της και να υποδουλώσει, αν μπορεί, κι αυτήν την κατέχουσα τάξη. Εμφανίζεται κα μια άλλη ειδική τάξη (ο κλήρος) που χάρη σε μια σειρά μύθους για τη θέληση του θεού, για τη μελλοντική ζωή κλπ… επιδιώκει να πείσει τους καταπιεσμένους να αποδεχθούν πειθήνια καταπίεση και (όπως και η κυβέρνηση) υπηρετώντας τα συμφέροντα της κατέχουσας τάξης, υπηρετεί ταυτόχρονα και τα δικά της συμφέροντα. Σ’ όλα αυτά οφείλεται και η δημιουργία μιας επίσημης επιστήμης που -σ’ ότι αφορά την εξυπηρέτηση των συμφερόντων της κυρίαρχης τάξης- είναι η άρνηση της αληθινής επιστήμης. Απ’ όλα αυτά πηγάζει το πατριωτικό πνεύμα, το φυλετικό μίσος, οι πόλεμοι και η ένοπλη ειρήνη, που αποδεικνύεται πολλές φορές πιο καταστροφική από τον ίδιο τον πόλεμο. Σ’ όλα αυτά οφείλεται η μετατροπή του έρωτα σε βασανιστήριο και χυδαία συνδιαλλαγή. Σ’ όλα αυτά οφείλεται το περισσότερο ή λιγότερο κεκαλυμμένο μίσος, η αντιζηλία, η καχυποψία, η ανασφάλεια και ο φόβος που χαρακτηρίζουν τις ανθρώπινες σχέσεις.

Θέλουμε ν' αλλάξουμε ριζικά αυτήν την κατάσταση πραγμάτων. Κι εφόσον όλα αυτά τα δεινά απορρέουν απ' τον ασυμφιλίωτο αγώνα ανάμεσα στους ανθρώπους, από την επιδίωξη της ευημερίας του καθένα για τον εαυτό του και ενάντια στους άλλους, θέλουμε να αντικαταστήσουμε το μίσος με την αγάπη, τον ανταγωνισμό με την αλληλεγγύη, την ατομική επιδίωξη της προσωπικής ευημερίας με την αδελφική συνεργασία για την ευημερία όλων, την καταπίεση με την ελευθερία, το θρησκευτικό και επιστημονικό ψέμα με την αλήθεια.

Συνεπώς:

1. Κατάργηση της ιδιωτικής ιδιοκτησίας στη γη, τις πρώτες ύλες και τα μέσα εργασίας: κανένας δεν θα εξασφαλίζει τα μέσα επιβίωσης εκμεταλλευόμενος την εργασία των άλλων και όλοι, έχοντας εξασφαλίσει τα μέσα να παράγουν και να ζουν. Θα είναι αληθινά ανεξάρτητοι και σε θέση να συνενώνονται ελεύθερα για το κοινό συμφέρον τους και σύμφωνα με τις απόλυτα προσωπικές συμπάθειές τους.

2. Κατάργηση της κυβέρνησης και κάθε εξουσίας, που φτιάχνει τους νόμους και τους επιβάλλει στους άλλους: επομένως κατάργηση των μοναρχιών, των δημοκρατιών, των κοινοβουλίων, των στρατών, των αστυνομιών, των δικαστικών εξουσιών και κάθε θεσμού που κατέχει τα μέσα καταναγκασμού.

3. Οργάνωση της κοινωνικής ζωής με βάση τις ελεύθερες ενώσεις και ομοσπονδίες των παραγωγών και των καταναλωτών, οι οποίες δημιουργούνται και τροποποιούνται σύμφωνα με τις επιθυμίες των μελών τους, βασίζονται στη

γνώση και στην εμπειρία και είναι απαλλαγμένες από κάθε καταναγκασμό που δεν απορρέει απ’ τις φυσικές ανάγκες στις οποίες όλοι εκούσια υποτάσσονται εφόσον αποδέχονται τον αναπόφευκτο χαρακτήρα τους.

4. Εξασφάλιση των μέσων επιβίωσης, ανάπτυξης και ευημερίας για τα παιδιά και όλους όσους αδυνατούν να τα εξασφαλίσουν από μόνοι τους.

5. Πόλεμος ενάντια στις θρησκείες και σ’ όλα τα ψέματα, ακόμη κι αν καλύπτονται με τον μανδύα της επιστήμης. Επιστημονική διαπαιδαγώγηση για όλους ως το ανώτερο επίπεδο.

6. Πόλεμος ενάντια στον πατριωτισμό. Κατάργηση των συνόρων, συναδέλφωση όλων των λαών.

7. Αναδόμηση τα οικογένειας με τέτοιο τρόπο ώστε να απορρέει από την πρακτική του έρωτα, ελεύθερου από κάθε νομικό δεσμό, από κάθε οικονομική και φυσική καταπίεση, από κάθε θρησκευτική προκατάληψη. Αυτό είναι το ιδανικό μας.

2. ΤΡΟΠΟΙ ΚΑΙ ΜΕΣΑ

Εκθέσαμε μέχρι τώρα το σκοπό που θέλουμε να πραγματώσουμε, το ιδανικό για το οποίο αγωνιζόμαστε.

Δεν αρκεί όμως να επιθυμεί κανείς κάτι να το θέλει πραγματικά, πρέπει να χρησιμοποιεί τα κατάλληλα μέσα για την πραγμάτωσή του. Και τα μέσα αυτά δεν είναι αυθαίρετα: απορρέουν υποχρεωτικά απ’ τους σκοπούς στους οποίους αποβλέπουμε κι απ’ τις συνθήκες στις οποίες αγωνιζόμαστε.

Γιατί αν αγνοήσουμε την επιλογή των κατάλληλων μέσων θα πραγματώσουμε άλλους σκοπούς, ίσως μάλιστα εντελώς αντίθετους απ' αυτούς στους οποίους αποβλέπουμε, και κάτι τέτοιο θα έχει ολοφάνερη και αναπόφευκτη συνέπεια των μέσων που επιλέξαμε. Όποιος ακολουθήσει λάθος δρόμο δεν θα πάει εκεί που θέλει αλλά εκεί που θα τον οδηγήσει ο δρόμος.

Είναι λοιπόν, αναγκαίο να δηλώσουμε ποια είναι τα μέσα που, κατά τη γνώμη μας, οδηγούν στην πραγμάτωση των επιθυμούμενων σκοπών και τα οποία προτείνουμε να χρησιμοποιηθούν.

Το ιδανικό μας δεν ανήκει στην κατηγορία των ιδανικών που η πλήρης πραγμάτωσή τους εξαρτάται από το απομονωμένο άτομο. Το ζήτημα είναι ν' αλλάξουμε τον τρόπο ζωής όλης της κοινωνίας: να διαμορφώσουμε μεταξύ των ανθρώπων σχέσεις που θα βασίζονται στην αγάπη και την αλληλεγγύη να επιτύχουμε την πλήρη υλική ηθική και πνευματική ανάπτυξη όχι μόνο των απομονωμένων ατόμων, όχι των μελών μιας συγκεκριμένης τάξης ή ενός πολιτικού κόμματος, αλλά όλης της ανθρωπότητας. Αυτός ο κοινωνικός μετασχηματισμός δεν είναι κάτι που μπορεί να επιβληθεί με τη βία πρέπει να ξεπηδήσει απ' τη φωτισμένη συνείδηση καθενός από μας και να επιτευχθεί με την ελεύθερη συναίνεση όλων. Το πρώτο μας καθήκον, επομένως, πρέπει να είναι το να πείσουμε τους ανθρώπους. Πρέπει να στρέψουμε την προσοχή των ανθρώπων στα δεινά που υφίστανται και στη δυνατότητά τους να τα εξαλείψουν. Πρέπει να ξυπνήσουμε στον καθένα το αίσθημα της

συμπόνιας για τα δεινά και τις δυστυχίες των άλλων και μια ζωηρή επιθυμία για το καλό όλων των ανθρώπων.

Σ’ όσους κρυώνουν και πεινούν θα δείξουμε ότι είναι εφικτό και εύκολο να εξασφαλιστεί για όλους η ικανοποίηση των υλικών αναγκών. Στους καταφρονεμένους και καταπιεσμένους θα δείξουμε ότι είναι εφικτό να ζούμε ευτυχισμένα σε μια κοινωνία με ίσους και ελεύθερους ανθρώπους. Σ’ όσους βασανίζονται από το μίσος και τη μνησικακία θα δείξουμε το δρόμο που οδηγεί στην αγάπη των συνανθρώπων, στην ειρήνη και την ανθρώπινη ζεστασιά.

Κι όταν θα έχουμε επιτύχει να ξυπνήσουμε στις καρδιές των ανθρώπων το αίσθημα της εξέγερσης ενάντια στα άδικα και απευκταία δεινά απ’ τα οποία υποφέρουμε σήμερα στην κοινωνία όταν θα έχουν κατανοήσει οι άνθρωποι ποιες είναι οι αιτίες αυτών των δεινών κι ότι εξαρτάται από την ανθρώπινη θέληση να τα εξαλείψουμε κι όταν θα έχουμε εμπνεύσει τους ανθρώπους τη ζωηρή και παθιασμένη επιθυμία του μετασχηματισμού της κοινωνίας για το καλό όλων, τότε όσοι θα έχουν πειστεί, με τις δικές τους δυνάμεις και ακολουθώντας το παράδειγμα όσων πείστηκαν προηγουμένως, θα συνενωθούν, θα θέλουν και θα μπορούν να δράσουν για την πραγμάτωση του κοινού τους ιδανικού.

Όπως ήδη τονίσαμε, είναι εντελώς γελοίο και διαμετρικά αντίθετο με το σκοπό μας να επιδιώξουμε να επιβάλλουμε με τη βία την ελευθερία, την αγάπη ανάμεσα στους ανθρώπους και την πλήρη ανάπτυξη των ανθρώπινων ικανοτήτων. Πρέπει, λοιπόν, να βασιζόμαστε στην ελεύθερη θέληση των άλλων και το μόνο που μπορούμε να κάνουμε είναι να προκαλέσουμε την ανάπτυξη και την έκφραση αυτής της θέλησης. Είναι, όμως,

εξίσου γελοίο και αντίθετο με το σκοπό μας ότι όσοι δεν συμμερίζονται τις απόψεις μας έχουν το δικαίωμα να μας εμποδίζουν όσον αφορά την έκφραση της θέλησής μας – εφόσον βέβαια, δεν τους αρνούμαστε το δικαίωμα στην ίδια την ελευθερία που απολαμβάνουμε εμείς.

Ελευθερία, επομένως, για όλους. Ελευθερία να προπαγανδίζουν στην πράξη τις ιδέες τους, χωρίς κανέναν περιορισμό πέρα απ' το πολύ φυσικό γεγονός ότι θα πρέπει να εξασφαλίζεται η ελευθερία για όλους.

Σ' όλα αυτά, όμως, αντιτίθενται –και μάλιστα με κτηνώδη βία- εκείνοι που επωφελούνται από τα υφιστάμενα προνόμια, εκείνοι που σήμερα κυριαρχούν κι επιβάλλουν το έλεγχό τους σ' όλη την κοινωνία.

Έχουν στα χέρια τους όλα τα μέσα παραγωγής: επομένως, καταπνίγουν όχι μόνο τη δυνατότητα ελεύθερου πειραματισμού στους νέους τρόπους κοινωνικής ζωής, όχι μόνο το δικαίωμα των εργαζομένων να ζουν ελεύθερα βασιζόμενοι στις ίδιες τους τις δυνάμεις, αλλά και το δικαίωμα σ' αυτή καθαυτή τη ζωή. Υποχρεώνουν όσους δεν ανήκουν στην τάξη των αφεντικών ν' αποδέχονται την ίδια την καταπίεση και την εκμετάλλευσή τους αν δεν θέλουν να πεθάνουν από την πείνα.

Οι προνομιούχοι διαθέτουν τις αστυνομίες, τα δικαστήρια και τους στρατούς, που έχουν δημιουργηθεί ακριβώς για την υπεράσπιση των προνομίων τους και καταδιώκουν, φυλακίζουν και σφαγιάζουν ανελέητα όλους όσους θέλουν να καταργήσουν αυτά τα προνόμια διεκδικώντας για τον καθένα τα μέσα για τη ζωή και την ελευθερία. Διαφυλάττοντας

ζηλόφθονα τα σημερινά και άμεσα συμφέροντά τους, διεφθαρμένοι από το πνεύμα της κυριαρχίας, φοβισμένοι για το μέλλον, οι προνομιούχοι είναι γενικά ανίκανοι για γενναιόδωρες χειρονομίες, είναι εξίσου ανίκανοι για μια ευρύτερη αντίληψη των συμφερόντων τους. Επιπλέον, είναι βλακώδες να ελπίζουμε ότι μπορούν ελεύθερα να παραιτηθούν απ' την ιδιοκτησία και την εξουσία που κατέχουν και να αποδεχθούν ότι θα ζήσουν σαν ίσοι μ' όσους σήμερα έχουν υποδουλώσει. Εκτός απ' όσα μας διδάσκει η ιστορία (που μας αποδεικνύει ότι καμιά προνομιούχα τάξη δεν παραιτήθηκε ποτέ απ' όλα ή και μερικά προνόμιά της, ότι καμιά κυβέρνηση δεν εγκατέλειψε ποτέ την εξουσία της εκτός και αν υποχρεώθηκε με τη βία ή από το φόβο της βίας), αρκεί η σύγχρονη πραγματικότητα για να πείσει τον καθένα ότι οι αστοί και οι κυβερνήσεις σκοπεύουν να χρησιμοποιήσουν ένοπλη βία για να υπερασπίσουν τον εαυτό τους -όχι μόνο ενάντια στην πλήρη κατάργηση των προνομίων τους, αλλά και ενάντια στα πιο ασήμαντα λαϊκά αιτήματα- και ότι είναι πάντα έτοιμοι να εξαπολύσουν τις πιο ανελέητες διώξεις και τις πιο αιματηρές σφαγές ενάντια στους αντιπάλους τους. Όσοι θέλουν να χειραφετηθούν ένα μόνο δρόμο μπορούν να ακολουθήσουν: ν' αντιτάξουν βία στη βία.

Επομένως, πρέπει να συγκεντρώσουμε όλες μας τις προσπάθειες στο να εμπνεύσουμε στους καταπιεσμένους τη συνειδητή επιθυμία για ένα ριζοσπαστικό μετασχηματισμό της κοινωνίας και να τους πείσουμε ότι, αν συνενωθούν, έχουν τη δύναμη να νικήσουν. Πρέπει να προπαγανδίσουμε το ιδανικό μας και να προετοιμάσουμε τις απαιτούμενες υλικές και ηθικές δυνάμεις για να κατατροπώσουμε τις εχθρικές

δυνάμεις και να οργανώσουμε την νέα κοινωνία. Κι όταν θα διαθέτουμε τις αναγκαίες δυνάμεις, πρέπει, εκμεταλλευόμενοι τις ευνοϊκές περιστάσεις που ενδέχεται να υπάρχουν ή δημιουργώντας τες από μόνοι μας, να κάνουμε την κοινωνική επανάσταση: να καταστρέψουμε με τη βία την κυβέρνηση και να απαλλοτριώσουμε με τη βία τους κατόχους του πλούτου, να θέσουμε στη διάθεση όλων τα μέσα επιβίωσης και παραγωγής και να αποτρέψουμε τη δημιουργία νέων κυβερνήσεων που θα επιβάλλουν τη θέλησή τους και θα αντιταχθούν στην αναδιοργάνωση της κοινωνίας απ' τους ίδιους τους ενδιαφερόμενους.

Όλα αυτά, όμως, δεν είναι τόσο απλά όσο φαίνονται. Έχουμε να κάνουμε με ανθρώπους: έτσι όπως είναι σήμερα στην κοινωνία, στις πιο άθλιες υλικές και ηθικές συνθήκες θα είχαμε αυταπάτες αν πιστεύαμε ότι η προπαγάνδα αρκεί για ν' ανυψώσει τους ανθρώπους στο επίπεδο της πνευματικής ανάπτυξης που είναι αναγκαίο για την πραγμάτωση του ιδανικού μας.

Ανάμεσα στον άνθρωπο και το κοινωνικό του περιβάλλον παρεμβαίνει μια αμοιβαία δράση. Οι άνθρωποι δίνουν στην κοινωνία τη μορφή που έχει και η κοινωνία διαμορφώνει τους ανθρώπους:το αποτέλεσμα είναι, λοιπόν, ένα είδος φαύλου κύκλου. Για να μετασχηματιστεί η κοινωνία πρέπει να αλλάξουν οι άνθρωποι και για να μετασχηματιστούν οι άνθρωποι πρέπει να αλλάξει η κοινωνία.

Η αθλιότητα αποκτηνώνει τον άνθρωπο και για να εξαλειφθεί η αθλιότητα οι άνθρωποι πρέπει να έχουν κοινωνική συνείδηση και αποφασιστική θέληση. Η δουλεία διδάσκει τους ανθρώπους να είναι δούλοι και για να

επιτευχθεί η απελευθέρωση απ’ τη δουλεία χρειάζεται οι άνθρωποι να αποβλέπουν στην ελευθερία. Η αμάθεια έχει σαν αποτέλεσμα να μην γνωρίζουν οι άνθρωποι τις αιτίες της δυστυχίας τους καθώς και τα μέσα για το ξεπέρασμά της: και για να εξαλειφθεί η αμάθεια οι άνθρωποι πρέπει να έχουν το χρόνο και τα μέσα για να διαπαιδαγωγηθούν.

Οι κυβερνήσεις εθίζουν τους ανθρώπους και τους αναγκάζουν να υπακούν στους νόμους και να πιστεύουν ότι οι νόμοι είναι αναγκαίοι για την κοινωνία και από την άλλη για να καταργηθούν οι κυβερνήσεις οι άνθρωποι πρέπει να πειστούν ότι οι κυβερνήσεις είναι άχρηστες και επιβλαβείς.

Πώς μπορεί να ξεφύγει κανείς απ’ αυτόν τον φαύλο κύκλο;

Ευτυχώς, η υπάρχουσα κοινωνία δε δημιουργήθηκε χάρη στην εμπνευσμένη θέληση μιας κυρίαρχης τάξης που κατόρθωσε να μετατρέψει όλους τους υπηκόους της σε παθητικά και ασυνείδητα όργανα στην υπηρεσία των συμφερόντων της. Είναι αποτέλεσμα χιλιάδων αιματηρών αγώνων, χιλιάδων ανθρώπινων και φυσικών παραγόντων που λειτούργησαν τυχαία, χωρίς συνειδητή κατεύθυνση κι επομένως δεν υπάρχουν ξεκάθαροι, απόλυτοι διαχωρισμοί μεταξύ των ανθρώπων, ούτε και μεταξύ των τάξεων.

Είναι απειράριθμες οι παραλλαγές όσον αφορά τις υλικές συνθήκες απειράριθμα και τα επίπεδα ηθικής και πνευματικής ανάπτυξης. Πολύ σπάνια, μπορούμε να πούμε ότι η θέση ενός ανθρώπου στην κοινωνία ανταποκρίνεται στις ικανότητες και τις βλέψεις του. Πολύ συχνά, βλέπουμε ανθρώπους να ξεπέφτουν και να ζουν σε συνθήκες

κατώτερες απ’ αυτές που συνήθισαν και άλλους πάλι που, χάρη σε ορισμένες εξαιρετικά ευνοϊκές περιστάσεις, κατορθώνουν να υπερβούν τις συνθήκες στις οποίες γεννήθηκαν. Μεγάλο ποσοστό της εργατικής τάξης έχει ήδη κατορθώσει ή να ξεφύγει από την κατάσταση της απόλυτης αθλιότητας ή δεν ήταν ποτέ σε τέτοια κατάσταση. Κανένας εργάτης, ας πούμε, δεν βρίσκεται σε κατάσταση πλήρους άγνοιας, απόλυτης έλλειψης κοινωνικής συνείδησης, ολοκληρωτικής συναίνεσης προς τις συνθήκες που του επιβάλλονται απ’ τα αφεντικά. Και αυτοί καθαυτοί οι θεσμοί, που είναι προϊόντα της ιστορίας, περιέχουν οργανικές αντιφάσεις που είναι κάτι σαν σπέρματα του θανάτου τα οποία, καθώς αναπτύσσονται, επιφέρουν την αποσύνθεση της κοινωνικής δομής και την αναγκαιότητα του μετασχηματισμού της.

Απ’ ατό ακριβώς απορρέει και η δυνατότητα της προόδου. Όχι όμως και η δυνατότητα να φέρουμε όλους τους ανθρώπους, απλά και μόνο με την προπαγάνδα, στο αναγκαίο επίπεδο και να θέλουν να πραγματώσουν την αναρχία -χωρίς ένα προηγούμενο βαθμιαίο μετασχηματισμό του κοινωνικού περιβάλλοντος.

Η πρόοδος πρέπει να συντελείται ταυτόχρονα και παράλληλα στα άτομα και στο κοινωνικό περιβάλλον. Πρέπει να επωφεληθούμε απ’ όλα τα μέσα, να εκμεταλλευτούμε όλες τις δυνατότητες και τις ευκαιρίες που μας προσφέρει το υφιστάμενο κοινωνικό περιβάλλον για να επενεργήσουμε στους συνανθρώπους μας και ν’ αναπτύξουμε τη συνείδηση και τις βλέψεις τους. Πρέπει να χρησιμοποιήσουμε την κάθε πρόοδο ως προς τη συνείδηση των ανθρώπων για να τους

παρακινήσουμε να διεκδικήσουν και να επιβάλλουν τους μεγάλους κοινωνικούς μετασχηματισμούς που είναι εφικτοί σήμερα και οι οποίοι θ’ ανοίξουν το δρόμο για παραπέρα πρόοδο.

Δεν πρέπει να περιμένουμε πότε θα μπορέσουμε να πραγματώσουμε την αναρχία ενώ, στο μεταξύ θα περιοριζόμαστε απλά και μόνο στην προπαγάνδα. Αν κάνουμε κάτι τέτοιο, πολύ γρήγορα θα έχουμε εξαντλήσει όλες μας τις δυνατότητες δράσης, δηλαδή, θα έχουμε πείσει όλους όσους στο υφιστάμενο κοινωνικό περιβάλλον, μπορούν να κατανοήσουν και να αποδεχθούν τις ιδέες μας, αλλά η παραπέρα προπαγάνδα μας θα είναι εντελώς στείρα ταυτόχρονα αν οι μετασχηματισμοί του κοινωνικού περιβάλλοντος να ευνοήσουν τη δημιουργία νέων λαϊκών στρωμάτων ικανών να αποδεχθούν τις νέες ιδέες, αυτό θα έχει συμβεί χωρίς τη δική μας συμμετοχή και επομένως σε βάρος των ιδεών μας.

Πρέπει να προσπαθήσουμε να πείσουμε το λαό, ή τα νέα λαϊκά στρώματα, ότι χρειάζεται να διεκδικήσουν, να επιβάλλουν και να πραγματοποιήσουν από μόνοι τους όλες τις βελτιώσεις και τις ελευθερίες που επιθυμούν, εφόσον βέβαια κατανοούν τις ανάγκες τους κι έχουν τη δύναμη να τις επιβάλλουν. Επιπλέον, προπαγανδίζοντας πάντα το πρόγραμμά μας στην ολότητά του και αγωνιζόμενοι αδιάκοπα για την πλήρη εφαρμογή του, πρέπει να παρακινούμε το λαό να διεκδικεί ολοένα και περισσότερα πράγματα, μέχρι να επιτύχει την πλήρη χειραφέτησή του.

3. Ο ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ

Η πιο άμεση καταπίεση, η πιο βασανιστική σήμερα για τους εργάτες, αυτή που είναι η βασική αιτία της ατμόσφαιρας ηθικής και υλικής υποταγής στην οποία εργάζονται, είναι η οικονομική καταπίεση. Δηλαδή, η εκμετάλλευση της εργασίας από τα αφεντικά και τους επιχειρηματίες, χάρη στο από μέρους τους μονοπώλιο όλων των σημαντικών μέσων παραγωγής και ανταλλαγής.

Για να καταστραφεί ολοκληρωτικά και χωρίς δυνατότητα παλινόρθωσής της αυτή η εκμετάλλευση, πρέπει να πειστεί όλος ο λαός για το δικαίωμά του στα μέσα παραγωγής και να προετοιμαστεί ώστε να ασκήσει αυτό το βασικό δικαίωμα απαλλοτριώνοντας τους γαιοκτήμονες τους βιομηχάνους και τους κεφαλαιούχους, και θέτοντας τον κοινωνικό πλούτο στη διάθεση όλων των ανθρώπων.

Μπορεί, όμως να πραγματοποιηθεί σήμερα αυτή η απαλλοτρίωση; Μπορούμε να περάσουμε άμεσα, χωρίς ενδιάμεσα στάδια, από την κόλαση στην οποία ζει το προλεταριάτο στον παράδεισο της κοινοκτημοσύνης; Η πραγματικότητα αποδεικνύει τι μπορούν και τι δεν μπορούν να κάνουν σήμερα οι εργαζόμενοι.

Το δικό μας καθήκον είναι η ηθική και υλική προετοιμασία του λαού γι’ αυτήν την αναγκαία απαλλοτρίωση και πρέπει να προσπαθούμε να την πραγματοποιήσουμε συνεχώς, κάθε φορά που μας δίνεται η ευκαιρία από τα επαναστατικά γεγονότα και τις εξεγέρσεις, μέχρι τον τελικό θρίαμβο. Με ποιο τρόπο, όμως, μπορούμε να προετοιμάσουμε το λαό; Με

ποιο τρόπο μπορούμε να προετοιμάσουμε τις συνθήκες που θα κάνουν εφικτό όχι μόνο το υλικό γεγονός της απαλλοτρίωσης αλλά και τη χρησιμοποίηση του κοινωνικού πλούτου προς όφελος όλων;

Όπως είπαμε και προηγούμενα, η γραπτή και προφορική προπαγάνδα από μόνη της δεν μπορεί να προσελκύσει στις ιδέες μας τις μεγάλες μάζες. Χρειάζεται και μια πρακτική διαπαιδαγώγηση που θα πρέπει να είναι ταυτόχρονα η αιτία και το αποτέλεσμα του βαθμιαίου μετασχηματισμού του κοινωνικού περιβάλλοντος. Πρέπει να φροντίσουμε ν' αναπτυχθεί στους εργαζόμενους η αίσθηση της εξέγερσης ενάντια στις αδικίες και στ' άχρηστα δεινά των οποίων γίνονται θύματα, η επιθυμία να βελτιώσουν την κατάστασή τους. Ενωμένοι και αλληλέγγυοι μεταξύ τους, θα πρέπει να αγωνιστούν οι ίδιοι για να πραγματώσουν τις επιθυμίες τους.

Κι εμείς σαν αναρχικοί και σαν εργαζόμενοι, πρέπει να τους παρακινούμε και να τους ενθαρρύνουμε στον αγώνα πρέπει να αγωνιζόμαστε μαζί τους.

Είναι, όμως, εφικτές αυτές οι βελτιώσεις στα πλαίσια του καπιταλιστικού καθεστώτος; Είναι χρήσιμες απ' την άποψη της μελλοντικής πλήρους χειραφέτησης των εργαζομένων;

Όποια κι αν είναι τα πρακτικά αποτελέσματα του αγώνα για άμεσες βελτιώσεις, εκείνο που έχει πολύ μεγάλη σημασία είναι αυτός καθαυτός ο αγώνας. Γιατί, μ' αυτόν τον τρόπο, οι εργαζόμενοι μαθαίνουν να υπερασπίζονται τα ταξικά τους συμφέροντα, συνειδητοποιούν ότι τα αφεντικά και οι κυβερνώντες έχουν διαμετρικά αντίθετα συμφέροντα απ' τα δικά τους και ότι δεν μπορούν να βελτιώσουν τις συνθήκες της ζωής τους, πόσο μάλλον να χειραφετηθούν, παρά μόνο

αν συνενωθούν και γίνουν ισχυρότεροι από τα αφεντικά τους. Αν επιτύχουν την ικανοποίηση των αιτημάτων τους, θα ζουν καλύτερα: θα κερδίζουν περισσότερα, θα εργάζονται λιγότερες ώρες, θα έχουν περισσότερο χρόνο και ενεργητικότητα στη διάθεσή τους για να σκεφτούν για τα πράγματα που τους απασχολούν και θα αποκτούν συνεχώς περισσότερες επιθυμίες και μεγαλύτερες ανάγκες. Αν δεν επιτύχουν την ικανοποίηση των αιτημάτων τους, θα παρακινηθούν να μελετήσουν τις αιτίες της αποτυχίας τους και ν' αναγνωρίσουν την ανάγκη για μεγαλύτερη ενότητα, για περισσότερη δραστηριοποίηση και στο τέλος, θα καταλάβουν ότι, για να εξασφαλίσουν την οριστική τους νίκη, πρέπει να καταστρέψουν τον καπιταλισμό. Η υπόθεση της επανάστασης, η υπόθεση της ηθικής εξύψωσης και της χειραφέτησης των εργαζομένων δεν μπορεί παρά να βγει κερδισμένη απ' το γεγονός ότι οι εργαζόμενοι συνενώνονται και αγωνίζονται για τα συμφέροντά τους.

Γι' άλλη μια φορά: μπορούν, όμως οι εργαζόμενοι να επιτύχουν, στην τωρινή κατάσταση της κοινωνίας, την πραγματική βελτίωση των συνθηκών της ζωής τους;

Αυτό εξαρτάται από πάρα πολλούς παράγοντες.

Παρ' όλα όσα λένε μερικοί, δεν υπάρχει κανένας φυσικός νόμος (νόμος των μισθών) που να καθορίζει ποιο τμήμα της εργασίας του πρέπει να παίρνει ο εργάτης. Ή αν θέλει κανείς να διατυπώσει ένα νόμο, αυτός είναι ο εξής: οι μισθοί, κατά κανόνα, δεν μπορούν να είναι τόσο μικροί ώστε να μη διατηρείται η ζωή, ούτε τόσο μεγάλοι ώστε να μην απομένει περιθώριο κέρδους για το αφεντικό. Είναι φανερό ότι στην

πρώτη περίπτωση πεθαίνουν οι εργαζόμενοι και έτσι παύουν να μισθώνουν εργασία και, συνεπώς, να πληρώνουν οποιοδήποτε μισθό. Ωστόσο, ανάμεσα σ' αυτά τα δυο απίθανα άκρα, υπάρχουν απειράριθμες διαβαθμίσεις και καταστάσεις: από τις πραγματικά άθλιες συνθήκες στις οποίες ζουν πολλοί εργάτες γης μέχρι τις σχεδόν αξιοπρεπείς συνθήκες των εξειδικευμένων εργατών πόλεων.

Οι μισθοί, οι εργάσιμες ώρες και όλες οι άλλες συνθήκες εργασίας είναι αποτέλεσμα της πάλης ανάμεσα στ' αφεντικά και τους εργαζόμενους. Οι πρώτοι προσπαθούν να δώσουν στους εργαζόμενους όσο γίνεται λιγότερα και να τους αναγκάσουν να εργάζονται μέχρι την τελική τους εξόντωση οι δεύτεροι προσπαθούν, ή θα έπρεπε να προσπαθούν, να εργάζονται όσο γίνεται λιγότερο και να κερδίζουν όσο γίνεται περισσότερα. Όταν οι εργάτες αποδέχονται τους όρους των αφεντικών, ή όταν ενώ δυσαρεστούνται, δεν γνωρίζουν πώς να αντισταθούν αποτελεσματικά ενάντια στις απαιτήσεις των αφεντικών, καταλήγουν να υφίστανται πραγματικά κτηνώδεις συνθήκες ζωής. Όταν, αντίθετα, έχουν κάποιες ιδέες για το πώς πρέπει να ζουν τα ανθρώπινα όντα όταν ξέρουν να συνενώνονται και, με την από μέρους τους άρνηση της εργασίας ή την κρυφή και φανερή απειλή της εξέγερσης, κερδίζουν το σεβασμό των αφεντικών, τότε αντιμετωπίζονται με σχετικά αξιοπρεπή τρόπο. Μπορεί, λοιπόν, να πει κανείς ότι, ως ένα βαθμό, ο μισθός είναι αυτό που απαιτεί ο εργάτης (όχι σαν άτομο αλλά σαν τάξη).

Επομένως, με τον αγώνα, με την αντίσταση ενάντια στ' αφεντικά, οι εργάτες μπορούν, ως ένα βαθμό, να εμποδίσουν την επιδείνωση των συνθηκών της ζωής τους καθώς και να

επιτύχουν πραγματικές βελτιώσεις. Και η ιστορία του εργατικού κινήματος έχει ήδη αποδείξει αυτήν την αλήθεια.
Δεν πρέπει όμως να υπερβάλλουμε όσον αφορά αυτήν την πάλη ανάμεσα στους εργαζόμενους και τ' αφεντικά η οποία διεξάγεται αποκλειστικά στο οικονομικό πεδίο. Τα αφεντικά μπορούν να υποχωρήσουν και πολύ συχνά υποχωρούν όταν αντιμετωπίζουν τα με επιμονή διεκδικούμενα αιτήματα των εργαζομένων, αρκεί βέβαια αυτά τα αιτήματα να μην θεωρηθούν «υπερβολικά». Αν, όμως, οι εργαζόμενοι προβάλλουν αιτήματα (και είναι επιτακτικό κάτι τέτοιο) που απορροφούν όλο το κέρδος των αφεντικών και αποτελούν, στην ουσία, μια έμμεση μορφή απαλλοτρίωσης, είναι σίγουρο ότι τα αφεντικά θα ζητήσουν τη βοήθεια της κυβέρνησης και θα χρησιμοποιήσουν βία για να υποχρεώσουν τους εργαζόμενους να παραμείνουν στην κατάσταση των μισθωτών σκλάβων.
Και πριν ακόμα, πολύ πριν οι εργάτες μπορούν να ελπίζουν ότι θα λαμβάνουν όλο το προϊόν της εργασίας τους, ο οικονομικός αγώνας καθίσταται ανίκανος να εξασφαλίσει τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου.
Οι εργάτες παράγουν τα πάντα και χωρίς την εργασία τους, η ζωή θα ήταν ανέφικτη. Φαίνεται, λοιπόν, ότι αρνούμενοι να εργαστούν οι εργαζόμενοι μπορούν να επιβάλλουν όλα τους τα αιτήματα. Αλλά η συνένωση όλων των εργαζομένων, ακόμη και σ' ένα μόνο επάγγελμα, ακόμη και σε μια μόνο χώρα, πολύ δύσκολα πραγματοποιείται -στη συνένωση των εργαζομένων αντιπαρατίθεται η συνένωση των αφεντικών. Οι εργαζόμενοι ζουν εγκλωβισμένοι στην καθημερινότητα κι όταν δεν εργάζονται στερούνται ακόμα και το ψωμί. Ενώ τ'

αφεντικά μέσω του χρήματος, έχουν στη διάθεσή τους όλων των ειδών τα αγαθά και μπορούν να περιμένουν πότε θα πέσουν στα πόδια τους οι εργάτες. Η ανακάλυψη ή η χρησιμοποίηση νέων μηχανών καθιστά άχρηστη την εργασία πάρα πολλών εργαζομένων, αυξάνοντας έτσι τις στρατιές των ανέργων, οι οποίοι εξαναγκάζονται από την πείνα να πουλάνε την εργασία τους σ’ οποιαδήποτε τιμή. Η μετανάστευση δημιουργεί αμέσως μεγάλα προβλήματα στις χώρες όπου επικρατούν καλύτερες συνθήκες εργασίας, γιατί οι ορδές των πεινασμένων εργατών, θέλοντας και μη, προσφέρουν στ’ αφεντικά την ευκαιρία να μειώνουν δραστικά τους μισθούς. Κι όλα αυτά, που απορρέουν αναγκαστικά από το καπιταλιστικό σύστημα, κατορθώνουν να εξουδετερώσουν και συχνά να καταστρέψουν κάθε ανάπτυξη της εργατικής συνείδησης και αλληλεγγύης. Έτσι κι αλλιώς, όμως, το ουσιαστικό είναι ότι, στο καπιταλιστικό σύστημα, η παραγωγή οργανώνεται από τον κάθε καπιταλιστή για δικό του λογαριασμό και όχι, φυσικά, για την ικανοποίηση των αναγκών των εργαζομένων.

Κατά συνέπεια, το χάος, η κατασπατάληση των ανθρώπινων δυνάμεων, η οργανωμένη σπανιότητα των αγαθών, οι άχρηστες κι επικίνδυνες εργασίες, η ανεργία, η εγκατάλειψη της γης, η ελλιπής χρήση των μηχανών, κτλ., είναι πράγματα που δεν μπορούν να αποφευχθούν παρά μόνο αν αφαιρεθούν τα μέσα παραγωγής από τους καπιταλιστές και επομένως, αν φύγει απ΄ τα χέρια τους η οργάνωση της παραγωγής.

Πολύ γρήγορα, λοιπόν, οι εργαζόμενοι που θέλουν να απελευθερωθούν, ή απλά να βελτιώσουν ριζικά τις συνθήκες ζωής τους, συνειδητοποιούν την ανάγκη να υπερασπιστούν

τον εαυτό τους ενάντια στις επιθέσεις της κυβέρνησης, την ανάγκη να επιτεθούν ενάντια στην κυβέρνηση η οποία, με το να νομιμοποιεί το δικαίωμα της ιδιοκτησίας και να το προστατεύει με την κτηνώδη βία, αποτελεί τεράστιο εμπόδιο που πρέπει να συντριβεί με τη βία αν δεν θέλουμε να παραμείνουμε για πάντα εγκλωβισμένοι στις τωρινές ή και σ' ακόμη χειρότερες συνθήκες ζωής.
Απ' τον οικονομικό αγώνα πρέπει να περάσουμε στον πολιτικό αγώνα, δηλαδή, στον αγώνα ενάντια στην κυβέρνηση. Κι αντί ν' αντιπαλεύουμε τα εκατομμύρια των καπιταλιστών με τις δεκάρες που δύσκολα συγκεντρώνονται απ' τους εργάτες, θα πρέπει να αντιπαρατάξουμε στα ντουφέκια και τα κανόνια, που υπερασπίζονται την ιδιοκτησία, τα πιο αποτελεσματικά μέσα που θα μπορέσει να βρει ο λαός για ν' αντιτάξει βία στη βία.

4. Ο ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ

Όταν λέμε «πολιτικός αγώνας» εννοούμε τον αγώνα ενάντια στην κυβέρνηση. Η κυβέρνηση είναι το σύνολο που αποτελείται από όλους εκείνους οι οποίοι κατέχουν την εξουσία, όπως κι αν την έχουν αποκτήσει, να φτιάχνουν τους νόμους και να τους επιβάλλουν στους κυβερνώμενους, δηλαδή, στο λαό.

Η κυβέρνηση είναι συνέπεια του πνεύματος κυριαρχίας και βίας με το οποίο ορισμένοι άνθρωποι επιβλήθηκαν πάνω στους άλλους και ταυτόχρονα δημιούργημα και δημιουργός των προνομίων καθώς και φυσικός υπερασπιστής τους.

Είναι εντελώς λαθεμένο αυτό που λέγεται σήμερα ότι η κυβέρνηση παίζει το ρόλο του προστάτη του καπιταλισμού, ενώ όταν θα έχει καταργηθεί ο καπιταλισμός θα γίνει ο εκπρόσωπος και διαχειριστής των συμφερόντων όλων των ανθρώπων. Πρώτ' απ' όλα, ο καπιταλισμός δεν θα καταστραφεί παρά μόνο όταν οι εργάτες, αφού απαλλαγούν απ' την κυβέρνηση, πάρουν στα χέρια τους όλον τον κοινωνικό πλούτο και οργανώσουν από μόνοι τους την παραγωγή και την κατανάλωση για το συμφέρον όλων, χωρίς να περιμένουν ν' αναληφθεί ή σχετική πρωτοβουλία από καμιά κυβέρνηση που, και να το θέλέι, είναι ανίκανη να το κάνει.

Υπάρχει, όμως, κι ένα άλλο πρόβλημα: αν καταργηθεί ο καπιταλισμός χωρίς να καταργηθεί και η κυβέρνηση, η κυβέρνηση παραχωρώντας όλων των ειδών τα προνόμια δεν θα παραλείψει να δημιουργήσει εκ νέου τον καπιταλισμό. Μην μπορώντας να ικανοποιήσει όλον τον κόσμο, η κυβέρνηση θα έχει ανάγκη μιας οικονομικά ισχυρής τάξης που θα την υποστηρίζει σ' αντάλλαγμα για τη νομική και υλική προστασία που θ' απολαμβάνει.

Κατά συνέπεια, δεν μπορούν να καταργηθούν τα προνόμια και να θεμελιωθεί οριστικά η ελευθερία και η κοινωνική ισότητα χωρίς να καταργηθεί ταυτόχρονα και η κυβέρνηση – όχι αυτή ή εκείνη η κυβέρνηση αλλά αυτός καθαυτός ο θεσμός της κυβέρνησης.

Για αυτό το θέμα, όπως και για όλα τα ζητήματα που αναφέρονται στο γενικό συμφέρον, είναι αναγκαία η συγκατάθεση όλων των ανθρώπων. Επομένως, πρέπει να συγκεντρώσουμε όλες μας τις προσπάθειες στο να πείσουμε

τους ανθρώπους ότι η κυβέρνηση είναι άχρηστη και επιβλαβής και ότι μπορούμε να ζήσουμε καλύτερα τη ζωή μας χωρίς κυβερνήσεις.

Αλλά, όπως είπαμε τόσες φορές μέχρι τώρα, απλά και μόνο η προπαγάνδα δεν μπορεί να επιτύχει όλα αυτά και αν αρκεστούμε μόνο στο να προπαγανδίζουμε ενάντια στην κυβέρνηση περιμένοντας με σταυρωμένα χέρια την ημέρα που οι άνθρωποι θα έχουν πειστεί για τη δυνατότητα και τη χρησιμότητα της ολοκληρωτικής καταστροφής όλων των ειδών των κυβερνήσεων, αυτή η μέρα δεν θα έλθει ποτέ.

Ενώ πρέπει να καταγγέλλουμε πάντα όλων των ειδών τις κυβερνήσεις, ενώ θα απαιτούμε πάντα την απόλυτη ελευθερία, ταυτόχρονα θα πρέπει να υποστηρίζουμε όλους τους αγώνες για επί μέρους ελευθερίες, μια και είμαστε πεπεισμένοι ότι με τον αγώνα μαθαίνει κανείς να αγωνίζεται. Αρχίζοντας να απολαμβάνει κανείς λίγη ελευθερία, καταλήγει να τη θέλει ολόκληρη, την απόλυτη ελευθερία. Πρέπει να τασσόμαστε πάντα μαζί με το λαό κι όταν δεν καταφέρνουμε να κάνουμε το λαό να θέλει πολλά, πρέπει να επιμένουμε για να τον πείσουμε να θέλει, τουλάχιστον κάτι. Και πρέπει να καταβάλλουμε όλες μας τις προσπάθειες για να τον κάνουμε να καταλάβει πως μπορεί ν’ αποκτήσει ότι θέλει από μόνος του -πολλά ή λίγα- και ότι θα πρέπει να μισεί και να περιφρονεί όποιον συμμετέχει, ή αποβλέπει να συμμετάσχει, σ’ οποιαδήποτε κυβέρνηση.

Αφού σήμερα η κυβέρνηση έχει τη δύναμη να ρυθμίζει, μέσω των νόμων την κοινωνική ζωή και να διευρύνει ή να περιορίζει την ελευθερία των πολιτών και επειδή δεν είμαστε ακόμα ικανοί να της αφαιρέσουμε αυτήν την δύναμη, πρέπει

να προσπαθούμε να περιορίζουμε τη δύναμη και την εξουσία της και να υποχρεώνουμε τις κυβερνήσεις να τη χρησιμοποιούν μ' όσο γίνεται λιγότερο επιβλαβείς τρόπους.

Αλλά αυτό θα πρέπει πάντα να το κάνουμε παραμένοντας εκτός κι εναντίον της κυβέρνησης, πιέζοντας την με την κινητοποίησή μας μέσα στους δρόμους, απειλώντας να πάρουμε με τη βία αυτά που ζητάμε. Δεν πρέπει ποτέ να αποδεχθούμε καμιά νομοθετική λειτουργία, ούτε σ' εθνική ούτε σε τοπική κλίμακα: γιατί αν κάνουμε κάτι τέτοιο, θα εξουδετερώσουμε κάθε αποτελεσματικότητα της δράσης μας και θα προδώσουμε το μέλλον της υπόθεσής μας. Ο αγώνας ενάντια στην κυβέρνηση είναι σε τελευταία ανάλυση, αγώνας άμεσα υλικός.

Οι κυβερνήσεις φτιάχνουν τους νόμους. Επομένως, πρέπει να διαθέτουν τις υλικές δυνάμεις (αστυνομία και στρατός) για να επιβάλλουν αυτούς τους νόμους. Γιατί διαφορετικά μόνο όσοι το θέλουν θα υπακούν και έτσι δεν θα πρόκειται πια για νόμους αλλά για απλές προτάσεις που θα έχουν όλοι το δικαίωμα να τις αποδέχονται ή να τις απορρίπτουν. Ωστόσο, οι κυβερνήσεις διαθέτουν αυτές τις δυνάμεις και τις χρησιμοποιούν για να ενισχύουν την κυριαρχία τους και για να υπηρετούν τα συμφέροντα των κυρίαρχων τάξεων, ασκώντας την καταπίεση και την εκμετάλλευση σε βάρος των εργαζομένων.

Το μόνο που μπορεί να περιορίσει την καταπίεση, που ασκεί η κυβέρνηση, είναι η δύναμη που μπορεί να αντιπαρατάξει ο ίδιος ο λαός. Η σύγκρουση μπορεί να είναι φανερή ή κεκαλυμμένη ωστόσο, πρόκειται πάντα για σύγκρουση αφού ο κυβερνήσεις δε δίνουν καμιά σημασία στη δυσαρέσκεια και

την αντίσταση του λαού παρά μόνο όταν αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο της επανάστασης.

Όταν ο λαός υπακούει πειθήνια στους νόμους ή οι διαμαρτυρίες του είναι ασθενικές και περιορίζονται στα λόγια, η κυβέρνηση φροντίζει για τα δικά της συμφέροντα και αγνοεί εντελώς τις ανάγκες του λαού όταν οι διαμαρτυρίες είναι έντονες, επίμονες, απειλητικές, η κυβέρνηση, ανάλογα με το πόση κατανόηση μπορεί να δείξει, υποχωρεί ή καταφεύγει στην καταστολή. Κι έτσι πάντα επανερχόμαστε στο θέμα της εξέγερσης, γιατί αν η κυβέρνηση υποχωρήσει, τότε ο λαός αποκτά αυτοπεποίθηση και απαιτεί ολοένα και περισσότερα, μέχρι που η ασυμφιλίωτη αντίθεση ανάμεσα στην ελευθερία και την εξουσία να γίνει τόσο φανερή ώστε ν' αρχίσει η ένοπλη πάλη.

Για αυτόν ακριβώς το λόγο, είναι απαραίτητο να είμαστε έτοιμοι, τόσο ηθικά όσο και υλικά, ώστε όταν συμβεί κάτι τέτοιο, όταν ξεσπάσει η ένοπλη πάλη, ο λαός να βγει νικητής.

Η νικηφόρα επανάσταση είναι ο σημαντικότερος παράγοντας για τη λαϊκή χειραφέτηση, γιατί απ' τη στιγμή που οι άνθρωποι θα απαλλαγούν απ' το ζυγό της καταπίεσης θα μπορέσουν να δημιουργήσουν από μόνοι τους, τους θεσμούς που θα θεωρούν καλύτερους. Η απόσταση ανάμεσα στο νόμο (που μένει πάντα πίσω) και το επίπεδο πολιτισμού που έχει κατακτήσει η μάζα του πληθυσμού διανύεται με ένα άλμα. Η εξέγερση καθορίζει την επανάσταση, δηλαδή, το αιφνίδιο

ξέσπασμα των λανθανουσών δυνάμεων που συσσωρεύτηκαν στη διάρκεια της προηγούμενης «εξελικτικής» περιόδου.
Όλα εξαρτώνται απ' το τι θέλουν οι άνθρωποι. Κατά τις εξεγέρσεις του παρελθόντος, αγνοώντας τις πραγματικές αιτίες της δυστυχίας τους, ήθελαν πάντα πολύ λίγα και κέρδισαν ελάχιστα.

Τι θα θέλουν στις επόμενες εξεγέρσεις;

Η απάντηση εξαρτάται, εν μέρει, απ' την αξία της προπαγάνδας μας και τις δικές μας προσπάθειες.
Πρέπει να παρακινούμε το λαό ν' απαλλοτριώσει τα αφεντικά και να αποδώσει όλα τα αγαθά στην κοινή κατοχή, να οργανώσει την κοινωνική ζωή από μόνος τους, με τις ελεύθερα δημιουργημένες ενώσεις του, δίχως να περιμένει διαταγές από κανένα, ν' αρνηθεί να διορίσει ή ν' αναγνωρίσει οποιαδήποτε κυβέρνηση, ν' αρνηθεί κάθε θεσμοποιημένο σώμα, όποια μορφή κι αν έχει (συντακτική συνέλευση, δικτατορία, κλπ.) έστω και προσωρινή, που παρέχει στον εαυτό του το δικαίωμα να φτιάχνει νόμους και να επιβάλλει τη θέλησή του στους άλλους.
Κι αν η μάζα του πληθυσμού δεν ανταποκριθεί στις εκκλήσεις μας, εμείς – εν ονόματι του δικαιώματός μας να είμαστε ελεύθεροι ακόμα κι όταν οι άλλοι θέλουν να είναι σκλάβοι, και για να δώσουμε το παράδειγμα – πρέπει να βάλουμε σε εφαρμογή όσο περισσότερες από τις ιδέες μας μπορούμε : να μην αναγνωρίσουμε την νέα κυβέρνηση, να κρατήσουμε ζωντανή την αντίσταση, να επιδιώξουμε ώστε οι κοινότητες

που αποδέχονται ως ένα βαθμό τις ιδέες μας να γίνουν αναρχικές κοινότητες, απορρίπτοντας κάθε κυβερνητική παρέμβαση και θεμελιώνοντας ελεύθερες συμφωνίες με τις άλλες κοινότητες που θέλουν να ζήσουν εντελώς αυτόνομα.
Πρέπει, πάνω απ΄ όλα, ν΄ αντιταχθούμε στην ανασύσταση της αστυνομίας και του στρατού, και να χρησιμοποιούμε κάθε ευκαιρία για να παρακινήσουμε τους εργαζόμενους να εκμεταλλευτούν την απουσία κατασταλτικών δυνάμεων για να επιβάλλουν όσο γίνεται περισσότερες απ΄ τις ακραίες διεκδικήσεις τους.
Όποιο κι αν είναι το αποτέλεσμα του αγώνα, πρέπει να συνεχίσουμε τον αγώνα ενάντια στην κατέχουσα τάξη και τους κυβερνώντες χωρίς την παραμικρή διακοπή, έχοντας πάντα στο μυαλό μας την πλήρη οικονομική, πολιτική και ηθική χειραφέτηση όλης της ανθρωπότητας.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Επομένως, θέλουμε, να καταργήσουμε εντελώς την κυριαρχία και την εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο. Θέλουμε τους ανθρώπους ενωμένους και συναδελφωμένους με μια απόλυτα συνειδητή αλληλεγγύη, να συνεργάζονται εκούσια για την ευημερία όλων. Θέλουμε να έχει η κοινωνία ως βασικό σκοπό την παροχή σε όλους των μέσων για την πραγμάτωση όσων γίνεται μεγαλύτερης ευημερίας, όσο γίνεται μεγαλύτερης ηθικής και πνευματικής ανάπτυξης. Θέλουμε ψωμί, ελευθερία, έρωτα και γνώση για όλους.

Και για να πραγματοποιήσουμε αυτούς τους σημαντικούς σκοπούς, είναι αναγκαίο κατά τη γνώμη μας να τεθούν τα μέσα παραγωγής στη διάθεση όλων ‘ κανένας άνθρωπος (και καμιά ομάδα ανθρώπων) να μην είναι σε θέση να εξαναγκάζει τους άλλους να υπακούουν στη θέληση του και να μην ασκεί καμιά επιρροή πέρα από εκείνη που βασίζεται στη λογική και στη δύναμη του παραδείγματος. Επομένως, *απαλλοτρίωση των κατόχων της γης και του κεφαλαίου προς όφελος όλων και κατάργηση των κυβερνήσεων*.

Και όσο θα περιμένουμε την ημέρα που θα καταστεί εφικτή η πραγμάτωση αυτού του σκοπού : προπαγάνδιση των ιδεών μας. Οργάνωση των λαϊκών δυνάμεων. Αδιάκοπος αγώνας, βίαιος ή μη βίαιος ανάλογα με τις συνθήκες, ενάντια στην κυβέρνηση και ενάντια στην τάξη των αφεντικών για να κατακτήσουμε όσο γίνεται περισσότερη ελευθερία και ευημερία για όλους.

ΤΟ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ CNT *

ΔΙΑΚΥΡΗΞΗ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΗΣ ΣΑΡΑΓΟΣΑ

1η Μάη 1936

Διακηρύσσουμε:

1) Για να θέσουμε τον ακρογωνιαίο λίθο του οικοδομήματος της δράσης μας πρέπει να προχωρήσουμε έχοντας επίγνωση της αρμονίας που υπάρχει ανάμεσα στα δύο επίπεδα, το ατομικό και το συλλογικό, δίνοντας όλα τα περιθώρια παράλληλης και ανεμπόδιστης ανάπτυξης και στα δύο.

2) Αποδεχόμαστε προς χάριν της αρμονικής σύνθεσης, την αναγνωρισμένη σημασία του ατομικού. Με αυτή την έννοια ''τοποθετούμε'' την ελευθερία πάνω από κάθε επιβαλλόμενη πειθαρχία. Πρέπει να δημιουργήσουμε τους κατάλληλους

***** Πρώτη δημοσίευση από την αντιεξουσιαστική εφημερίδα «ΔΟΚΙΜΗ», αρ. φύλλου 10 , 1 Γενάρη 1987

θεσμούς, αυτούς που είναι αναγκαίοι από τη ζωή, στρέφοντας προς τα εκεί τις σχέσεις μας. Και αυτό μέσα από την κοινωνικοποίηση του κοινωνικού πλούτου, την κατάκτηση των μέσων παραγωγής, δίνοντας την δυνατότητα σε όλους για την παραγωγή, δυνατότητα, να έχουν όλοι το δικαίωμα να πράττουν όπως οι φυσικοί νόμοι ορίζουν επιτακτικά για την επιβίωση, από όπου και ξεπηδά η αναρχική αρχή της ελεύθερης συμφωνίας για να υπάρξει μέσα στους ανθρώπους η διατήρηση, η συνέχεια της συμφωνίας αυτής.

Να σχεδιάσουμε όλα αυτά που θα υπάρχουν στη νέα κοινωνία, με μαθηματική ακρίβεια, θα είναι παράλογο, γιατί πολλές φορές υπάρχει ανάμεσα στην ''θεωρία'' και στην πράξη πολλή μεγάλη διαφορά. Γι΄ αυτό δεν πρόκειται να κάνουμε το λάθος ορισμένων πολιτικών, που δήθεν έχουν και παρουσιάζουν έτοιμες λύσεις για όλα τα προβλήματα.
Λύσεις που στην πρακτική εφαρμογή σφάλλουν τραγικά, μια και ακολουθούν μια μέθοδο για όλες τις εποχές, χωρίς να λογαριάζουν την πραγματική εξέλιξη της ανθρώπινης ζωής.

Δεν πρόκειται να κάνουμε αυτό το λάθος εμείς γιατί έχουμε μια διαφορετική αντίληψη για τα κοινωνικά προβλήματα. Σύμφωνα με τις αρχές του Ελευθεριακού Κομμουνισμού, δεν παρουσιάζουμε ένα πρόγραμμα μοναδικό, που δεν επιδέχεται αλλαγές. Τέτοιες λογικά θα προκύψουν άμεσα από τις νέες αναγκαιότητες και εμπειρίες που θα τις υποδείξουν.
Έστω και αν φανεί ότι απομακρυνόμαστε λίγο από αυτά που λέμε, πιστεύουμε ότι μια ακριβής και λεπτομερής περιγραφή της δικιάς μας αντίληψης για την επανάσταση, ‘όπως και των βασικότερων προβλημάτων ασφαλώς θα πρέπει να προΐσταται.

Έχει συζητηθεί πολύ το πρόβλημα του χαρακτήρα της επανάστασης και της σχέσης της ως προς το καπιταλιστικό σύστημα, σαν ένα βίαιο επεισόδιο ή σαν ολική ρήξη με το καθεστώς. Στην πραγματικότητα, το πρόβλημα εντοπίζεται στο φαινόμενο της ενσωμάτωσης αυτής της τάξης των πραγμάτων στην συλλογική συνείδηση.
Επιβάλλεται επομένως να οδηγηθεί η επανάσταση στο σημείο εκείνο – δεδομένης της κοινά αποδεκτής αντίθεσης που υπάρχει μεταξύ του κοινωνικού καθεστώτος και της ατομικής συνείδησης – μιας συλλογικής αντίδρασης εναντίον του.
Γι΄ αυτό πρέπει να ειπωθούν λίγα λόγια για την αντίληψη μας για τον χαρακτήρα της επανάστασης:

1) Σαν ψυχολογική κατάσταση εναντίον μιας τάξης πραγμάτων που καταπιέζει τις κοινωνικές ανάγκες και επιθυμίες.

2) Σαν μια κοινωνική εκδήλωση που προωθεί την συλλογικότητα, κάτι που έρχεται σε αντίθεση με τα καπιταλιστικά δεδομένα.

3) Σαν ένας σχηματισμός που προσπαθεί να δημιουργήσει τις κατάλληλες εκείνες προϋποθέσεις, που χρειάζονται για την πραγματοποίησή του.

Επομένως πάνω σε αυτά πρέπει να επιτευχθούν οι εξής στόχοι:

α) Πάλη ενάντια στον εθισμό καθυπόταξης του καπιταλιστικού καθεστώτος.

β) Επιδίωξη κατάρρευσής του στο οικονομικό επίπεδο.

γ) Χτύπημα της πολιτικής του έκφρασης, και στο δημοκρατικό καθεστώς, σαν τελευταία και πιο ραφιναρισμένη έκφραση του, όπως και για τον κρατικό καπιταλισμό που δεν είναι άλλο πράγμα από έναν Αυταρχικό Κομμουνισμό.
Ο συνδυασμός αυτών των παραγόντων θα ''ανοίξει'' την περίοδο εκείνη του βίαιου περάσματος για την κοινωνική επανάσταση.
Θεωρώντας ότι είμαστε ακριβώς σ΄ αυτήν την περίοδο και στο ακριβές σημείο απαρχής, όπου συγκλίνουν όλοι αυτοί οι παράγοντες που γεννούν αυτή την υποσχόμενη δυνατότητα, πρέπει σε γενικές γραμμές να ανασυντάξουμε τις θέσεις μας, βάζοντας τα πρώτα θεμέλια για την οικοδόμηση της μελλοντικής κοινωνίας.

Το προπαρασκευαστικό έργο της Επανάστασης

1. Κατανοούμε ότι η δικιά μας επανάσταση θα πρέπει να οργανωθεί πάνω σε βάσεις αυστηρής ισότητας.

2. Η Επανάσταση δεν μπορεί να οικοδομηθεί πάνω στις έννοιες της αλληλοβοήθειας, αλληλεγγύης ούτε και της εμπιστοσύνης. Σε κάθε περίοδο αυτές οι τρεις έννοιες

διαμέσου των καιρών φαίνονται σαν φορείς επούλωσης ελαττωμάτων και τραυμάτων κοινωνικών, όταν το άτομο βρισκόταν εγκαταλελειμμένο απέναντι στο διαιτητικό δίκαιο και έρμαιο της φορολογίας, επομένως αυτές οι έννοιες πρέπει να επαναδιατυπωθούν και ορισθούν επακριβώς, σαν νέα σχήματα κοινωνικής συμβίωσης, και μια ξεκάθαρη έκφραση και σημασία τους βρίσκεται στον Ελευθεριακό Κομμουνισμό: η ικανοποίηση των αναγκών του κάθε ανθρώπου σύμφωνα με την ικανοποίηση των αναγκών που θα απαιτεί η νέα οικονομία. Εάν όλοι οι δρόμοι που οδηγούν στη Ρώμη οδηγούν και στην Αιώνια Πόλη πρέπει όλοι οι τρόποι διανομής και εργασίας να διαποτίζονται από μια αντίληψη για μια ίση κοινωνία ώστε να μας οδηγήσουν στην πραγματοποίηση του Δικαίου και της κοινωνικής αρμονίας.
Άρα: Πιστεύουμε ότι η επανάσταση θα πρέπει να θεμελιωθεί πάνω στις αρχές και στο πνεύμα του Ελευθεριακού Κομμουνισμού που είναι:

1) Ικανοποίηση των αναγκών του κάθε ανθρώπου χωρίς αυτές να θέτουν όρια που ξεπερνούν τις δυνατότητες της οικονομίας.

2) Έκκληση για το μάξιμουμ της προσφοράς των δυνάμεων του καθενός σύμφωνα με τις ανάγκες της κοινωνίας παίρνοντας υπόψη τις ιδιάζουσες φυσικές και ηθικές δυνάμεις του.
Οργάνωση της νέας κοινωνίας έπειτα από το επαναστατικό έργο.

Τα πρώτα μέτρα της επανάστασης

Τελειώνοντας η βίαιη φάση της επανάστασης θα καταργηθούν : Η ατομική ιδιοκτησία, το κράτος, η εξουσία, σαν αίτια που χωρίζουν τους ανθρώπους σε εκμεταλλευτές και εκμεταλλευόμενους, καταπιεστές και καταπιεζόμενους.

Κοινωνικοποίηση του πλούτου της κοινωνίας και οι συνεταιρισμοί των ελεύθερων παραγωγών θα διευθύνουν απευθείας μόνοι τους την παραγωγή και την κατανάλωση.

Εγκαθιδρύοντας σε κάθε τόπο ελευθεριακές κομμούνες, θα θέτουν σε λειτουργία, τους νέους κοινωνικούς μηχανισμούς.

Οι εργαζόμενοι, χειρώνακτες ή του γραφείου, θα αποφασίζουν ενωμένοι μέσα από τα συνδικάτα τους ή τους τόπους εργασίας τους για αυτό που θα πρέπει να παραχθεί ή οργανωθεί.

Η Ελεύθερη Κομμούνα θα πρέπει να ελέγχει και να αποφασίζει για πράγματα που πρώτα αποφάσιζε η μπουρζουαζία, όπως : ρούχα, τροφή, πρώτες ύλες, εργαλεία δουλειάς κ. ά.

Αυτά θα πρέπει να περάσουν στα χέρια των παραγωγών για να διανέμεται το προϊόν της συλλογικής εργασίας.

Σε πρώτο στάδιο οι κομμούνες θα πρέπει να αναλάβουν να εξασφαλίσουν στο έπακρο σε κάθε σημείο, βοήθεια στους άρρωστους και εκπαίδευση για τους νέους.

Σύμφωνα με μια βασική αρχή του Ελευθεριακού Κομμουνισμού που αναφέραμε πιο πάνω όλοι οι άνθρωποι θα πρέπει εθελοντικά να διατεθούν, ώστε να γίνει πραγματικότητα το δικαίωμα του καθενός για ελεύθερη

εργασία - να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους με συλλογικότητα, σύμφωνα με τις ιδιαιτερότητες και δυνατότητες του καθένα και η κομμούνα θα αναλάβει την υποχρέωση της ικανοποίησης των αναγκών τους.
Πρέπει να έχουμε υπόψη μας από τώρα ότι τουλάχιστον τον πρώτο καιρό της επανάστασης ο καθένας θα πρέπει να προσφέρει το μάξιμουμ των δυνατοτήτων του και δεν θα μπορεί να απολαμβάνει παρά μόνο ότι θα επιτρέπουν τα όρια των δυνατοτήτων της παραγωγής. Σ΄ αυτή τη φάση θα χρειαστούν θυσίες και θα πρέπει να μην υπάρξει αντίθεση ανάμεσα στο ατομικό και συλλογικό επίπεδο, ώστε να ξεπεραστούν οι δυσκολίες και να συνεχίσουμε το έργο της κοινωνίας που θέλουμε να οικοδομήσουμε.

Σχέδιο οργάνωσης των παραγωγών

Το σχέδιο της οργάνωσης της οικονομίας το οποίο επεκτείνεται σε εθνικό επίπεδο, θα διευθύνεται απευθείας από τους παραγωγούς, μέσα από τα επιμέρους όργανά τους, θα χαράζεται από γενικές συνελεύσεις των διαφόρων σχηματισμών τους και που την ίδια στιγμή θα ελέγχεται από αυτούς.
Σαν βάση θα είναι (στον τόπο δουλειάς, στο συνδικάτο, στις κομμούνες, σε όλα τα όργανα που θα ρυθμίζουν την κοινωνία) ο παραγωγός σαν ο ακρογωνιαίος λίθος όλων των κοινωνικών δραστηριοτήτων.
Σαν συνδετικός κρίκος ανάμεσα στην Κομμούνα και στους τόπους δουλειάς θα είναι τα εργοστάσια και τα εργατοτεχνικά συμβούλια με τα λοιπά κέντρα δουλειάς.

Σαν συνδετικός κρίκος επίσης ανάμεσα στα συνδικάτα θα είναι τα συμβούλια στατιστικής και παραγωγής μέχρι να δημιουργηθεί μια σταθερή σχέση ανάμεσα σε όλους τους παραγωγούς της Ιβηρικής Συνομοσπονδίας.
Όσο για τους αγρούς σαν βάση θα είναι ο παραγωγός της Κομμούνας, που θα ωφελείται από τον φυσικό πλούτο ανάλογα με τις δυνατότητες της περιοχής του. Σαν όργανο σύνδεσης θα είναι το Συμβούλιο Καλλιεργητών, όπου θα συμμετέχουν τεχνικοί και εργαζόμενοι καλλιεργητές απεσταλμένοι των αγροτικών συνεταιρισμών παραγωγών, επιφορτισμένοι με την καλυτέρευση της παραγωγής, επιλέγοντας τη γη σε κάθε μέρος σύμφωνα με τη γεωφυσική του σύνθεση.
Αυτά τα Συμβούλια Καλλιέργειας θα εγκαθιδρύσουν μια σταθερή και μόνιμη σχέση – όπως προηγουμένως με τα εργοστασιακά συμβούλια – παραγωγής και στατιστικής, προσδιορίζοντας την ελεύθερη ομοσπονδία που αντιπροσωπεύει η Κομμούνα βάσει μιας υποδιαίρεσης γεωγραφικής και πολιτικής.
Έτσι με αυτό τον τρόπο, θα ομοσπονδοποιηθούν οι βιομηχανικοί εργάτες με τους αγρότες σε εθνικό επίπεδο – ο μοναδικός τρόπος ώστε ο κοινωνικός μετασχηματισμός να γίνει πράξη στην Ισπανία – με αυτό τον τρόπο θα καταφέρουμε να αναπτύξουμε την οικονομία. Πάνω στο ίδιο μοτίβο θα ομοσπονδοποιηθούν οι λοιπές υπηρεσίες της χώρας που θα διευκολύνουν με σχέσεις λογικές και αναγκαίες όλες τις Ελευθεριακές Κομμούνες της χερσονήσου.
Πιστεύουμε ότι με τον καιρό, η νέα κοινωνία θα καταφέρει να εφοδιάσει κάθε Κομμούνα με όλα εκείνα τα βιομηχανικά και

γεωργικά αγαθά που είναι απαραίτητα για την αυτονομία της σύμφωνα με την φυσική αρχή του ανθρώπινου γένους πως πάνω απ΄ όλα, αυτό που χρειάζεται είναι η ελευθερία.

Οι Ελευθεριακές Κομμούνες και η λειτουργία τους

Βάθρο της πολιτικής μας έκφρασης είναι οι παρακάτω τρεις έννοιες :
α) Το άτομο, **β)** η κομμούνα, **γ)** η ομοσπονδία.

Μέσα στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων που θα δομούνται από το ένα άκρο της χερσονήσου ως το άλλο η διεύθυνση θα είναι καθολικού τύπου με κοινωνικό χαρακτήρα.

Η βάση αυτής της διεύθυνσης θα είναι ασφαλώς η κομμούνα. Αυτές οι κομμούνες θα είναι αυτόνομες και ομοσπονδιακές, εθνικά και τοπικά, για τη σύνδεση ανάμεσα στα γενικά αντικειμενικά χαρακτηριστικά τους.

Το δικαίωμα της αυτονομίας, δεν θα αποκλείει τα καθήκοντα που απορρέουν από τη συλλογική συμβίωση, όταν θα υπάρχουν εκτιμήσεις που θα γίνονται αποδεκτές στα γενικά τους σημεία. Με αυτό τον τρόπο και η κομμούνα των καταναλωτών – εθελοντική στη βάση της και χωρίς περιορισμό – θα αναγκαστεί να σεβαστεί εκείνα ακριβώς τα γενικά σημεία αναφοράς, που αργότερα θα συμφωνούνται από το σύνολο με το διάλογο.

Αντίθετα, άλλες κομμούνες που ακολουθούν άλλο τρόπο συμβίωσης, χωρίς να έχουν ιδιαίτερες σχέσεις με την παραγωγή, όπως αυτές των φυσιολατρών ή των γυμνιστών

θα απολαμβάνουν και αυτές το δικαίωμα της αυτοδιαχείρισης (αποδεχόμενες μερικούς γενικούς συμβιβασμούς).

Επειδή αυτού του τύπου οι κομμούνες δεν μπορούν μόνες τους να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους θα εκλέγουν αντιπροσώπους που θα παρευρίσκονται στα συνέδρια της Ιβηρικής Συνομοσπονδίας Ελευθεριακών Αυτόνομων Κοινοτήτων (κομμούνων) και θα μπορούν να κλείνουν συμφωνίες οικονομικού χαρακτήρα με τις υπόλοιπες κομμούνες αγροτικές ή εργοστασιακές.

Προτείνουμε, λοιπόν :

α) Τη σύσταση της κομμούνας ως μονάδας πολιτικής και αυτοδιαχειριζόμενης.

β) Η κομμούνα να είναι αυτόνομη και η σχέση της με τις άλλες να είναι ομοσπονδιακή.

γ) Οι κομμούνες θα δημιουργούν κατά επαρχίες και τόπους, ορίζοντας οι ίδιες τα γεωγραφικά τους όρια συμφωνώντας να συνενωθούν σε μια κομμούνα, χωριά και μικρές κωμοπόλεις. Η συνένωση αυτών των κομμούνων θα αποτελέσει μια συνομοσπονδία των ελευθεριακών και αυτόνομων κοινοτήτων.

Για τη διανομή της παραγωγής και για την καλυτέρευση της διατροφής στις κομμούνες θα μπορούν να δημιουργήσουν εκείνα τα κατάλληλα συμπληρωματικά όργανα τα οποία θα επιφορτιστούν με την πραγματοποίηση αυτού του έργου, π.χ. ένα συμβούλιο παραγωγής και διανομής με κανονική

αντιπροσώπευση στις εθνικές ομοσπονδίες παραγωγής και στο ετήσιο συνέδριο των κομμούνων.

Αποστολή και εσωτερική λειτουργία της Κομμούνας

Η κομμούνα θα ενδιαφέρεται για ότι απασχολεί το άτομο. Θα κανονίζει για τις υποθέσεις του λαού. Θα μεριμνά για τα προβλήματα στέγασης για τα μέλη της, έχοντας στη διάθεση της τα αγαθά και προϊόντα των συνδικάτων ή των συνεταιρισμένων παραγωγών. Θα ασχοληθεί επίσης και με την υγιεινή των κοινοτικών στατιστικών, καθώς και με τις αναγκαιότητες της κολεκτίβας. Για την κατασκευή ιδρυμάτων υγείας, όπως και για συντήρηση, τελειοποίηση των τοπικών μέσων επικοινωνίας.

Θα διοργανώσει τις σχέσεις με τις άλλες κομμούνες και θα ενισχύσει τις καλλιτεχνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες.

Για την καλύτερη διεκπεραίωση του έργου της θα ιδρύσει ένα κοινοτικό συμβούλιο στο οποίο θα συμμετέχουν αντιπρόσωποι από τα συμβούλια καλλιέργειας, υγείας, πολιτισμού, διανομής και παραγωγής - στατιστικής.

Το εκλογικό σύστημα στα συμβούλια θα καθορίζεται έτσι ώστε να αντιπροσωπεύεται η πολυμορφία του πληθυσμού, έχοντας υπόψη ότι θα καθυστερήσει η πολιτική αποκέντρωση των μητροπόλεων, θα θεσμοθετηθούν ομοσπονδιακοί κανόνες.

Όλες αυτές οι αρμοδιότητες δε θα είναι εκτελεστικού και γραφειοκρατικού χαρακτήρα. Ξέχωρα από αυτούς που θα αναλάβουν τις τεχνικές και στατιστικές λειτουργίες οι άλλοι

θα εκτελούν το έργο τους ως παραγωγοί ενωμένοι σε τμήματα που θα προσπαθούν να δώσουν λύσεις σε μικροπροβλήματα που δε θα χρειάζονται γι΄ αυτά γενικές συνελεύσεις.
Θα γίνονται συνελεύσεις κάθε φορά που θα το επιβάλλουν οι ανάγκες της κομμούνας με αίτηση των μελών του κοινοτικού συμβουλίου και με την θέληση των μελών της κομμούνας.

Σχέσεις ανταλλαγής των προϊόντων

‘Όπως έχουμε ήδη τονίσει, η δικιά μας οργάνωση είναι ομοσπονδιακού τύπου και εξασφαλίζει την ελευθερία του ατόμου στην ομάδα σε σχέση με την κομμούνα, αυτής σε σχέση με τις ομοσπονδίες και αυτών τέλος με τις συνομοσπονδίες.
Περνάμε, λοιπόν, από το άτομο στη συλλογικότητα εξασφαλίζοντας τα δικαιώματά του, υπηρετώντας την αρχή της ελευθερίας.
Τα μέλη της κομμούνας, θα συζητούν τα εσωτερικά τους προβλήματα παραγωγής, κατανάλωσης, υγιεινής όποτε χρειάζεται. Όταν θα πρόκειται για προβλήματα τέτοια που έχουν σχέση με κάθε περιοχή ή επαρχία θα πρέπει να γίνονται ομοσπονδίες που θα συσκέπτονται και στις συνελεύσεις που αυτοί θα κάνουν θα αντιπροσωπεύονται όλες οι κομμούνες.
Για παράδειγμα, αν είναι να φτιαχτούν δρόμοι που θα ενώνουν διάφορα χωριά μιας επαρχίας για να εξυπηρετηθεί η ανταλλαγή των προϊόντων ή δρόμοι που θα συνδέουν

επαρχίες αγροτικές με βιομηχανικές είναι φυσικό κάθε κομμούνα να παρουσιάσει την έκθεσης της και να αναλάβει το έργο που θα της αναλογεί. Για τα επαρχιακά ζητήματα θα υπάρχει η ομοσπονδία της επαρχίας, που θα αναλάβει να θέσει σε εφαρμογή τις διάφορες συμφωνίες, οι οποίες θα αντιπροσωπεύουν τη θέληση των μελών της επαρχίας.
Έτσι, λοιπόν, από το άτομο και την κομμούνα στην ομοσπονδία και στην συνομοσπονδία.
Με τον ίδιο τρόπο θα συζητούνται όλα τα εθνικά ζητήματα. Η Εθνική Οργάνωση θα ρυθμίζει τις διεθνείς σχέσεις, θα βρίσκεται σε στενή επαφή με το διεθνές προλεταριάτο διαμέσου των οργανώσεών του που θα ενωθούν – όπως και το δικό μας – σε μια Διεθνή Ένωση των Εργαζομένων.
Για την ανταλλαγή προϊόντων από τη μια κομμούνα στην άλλη, τα κοινοτικά συμβούλια θα έρχονται σε επαφή με τις επαρχιακές ομοσπονδίες κοινοτήτων (κομμούνων) και με το Συνομοσπονδιακό Συμβούλιο Παραγωγής και διανομής, επισημαίνοντας σε αυτές αυτό που σφάλλει και προσφέροντας αυτό που αξίζει.
Με ένα δίκτυο σύνδεσης ανάμεσα στις κομμούνες και τα συμβούλια παραγωγής και στατιστικών φτιαγμένο από τις εθνικές ομοσπονδίες των παραγωγών, απλοποιείται και λύνεται το πρόβλημα.
Μέσα στην κοινοτική αντίληψη επίσης είναι ότι το κάθε συμβούλιο εργοστασιακό ή εργοτεχνικό θα εφοδιάζει με κάρτες παραγωγού δίνοντας έτσι τη δυνατότητα στους εργάτες να προμηθευτούν τα αναγκαία τρόφιμα. Η κάρτα του παραγωγού θα είναι το τεκμήριο της ανταλλαγής και θα στηρίζεται σε δύο βασικούς κανόνες : **α.** θα είναι

αμεταβίβαστη και **β.** υιοθετείται ένα σύστημα καταγραφής της αξίας του εργάσιμου χρόνου ανά εργάσιμες ημέρες με μάξιμουμ ισχύος ένα χρόνο για την απόκτηση των προϊόντων.
Όσο για τα παθητικά στοιχεία του πληθυσμού, αυτά θα διευκολύνονται με κάρτες κατανάλωσης από το κοινοτικό συμβούλιο.
Βέβαια, από τώρα δε μπορούμε να εγκαθιδρύσουμε ένα απόλυτο σχέδιο. Πρέπει να σεβαστούμε την αυτονομία των κομμούνων εκείνων – που θα κρίνουν ορθότερους – άλλους τρόπους εσωτερικής συναλλαγής, φθάνει να μην ζημιώνουν σε καμιά περίπτωση τις άλλες κομμούνες.

Τα καθήκοντα του ατόμου στη συλλογικότητα και σχέδιο για την δικαιοσύνη

Ο Ελευθεριακός Κομμουνισμός είναι ασυμβίβαστος στο καθεστώς αναμόρφωσης και στο έργο του περιλαμβάνεται και η εξαφάνιση του τωρινού αναμορφωτικού συστήματος δικαιοσύνης και των ιδρυμάτων του σωφρονισμού (φυλακές, κάτεργα κ.ά.)
Θεωρούμε ότι αιτία για όλες τις αδικίες είναι η παρούσα διάρθρωση του κοινωνικού συστήματος που αυτή τα γεννά, επομένως πιστεύουμε ότι η εξαφάνισή του θα τα απαλείψει συγχρόνως.

Γι΄ αυτό δηλώνουμε :

1) Ότι ο άνθρωπος δεν είναι κακός από τη φύση του και το έγκλημα είναι αποτέλεσμα αυτού του καθεστώτος κοινωνικής αδικίας στο οποίο ζούμε.

2) Οι αιτίες - που για την αναγκαιότητα επιβίωσης και διαιώνισης του συστήματος παραμερίζουν μία εκπαίδευση λογική και ανθρώπινη - πρέπει να εξαφανιστούν.
Από αυτό, βγάζουμε το συμπέρασμα ότι θα πρέπει να γίνονται λαϊκές συνελεύσεις που με αρμονική διάθεση θα δίνουν λύσεις σε κάθε περίπτωση που το άτομο θα σφάλλει στα καθήκοντά του τόσο στις δραστηριότητές του σαν παραγωγού, όσο και στους ηθικούς κανόνες.
Ο Ελευθεριακός Κομμουνισμός επίσης θα ενδιαφερθεί με ‘’διορθωτική δράση’’ πάνω στην Ιατρική και στην Παιδαγωγική σαν προληπτικούς τομείς που αναγνωρίζει σήμερα η νέα επιστήμη.
‘Ετσι, όταν ένα άτομο που κάτω από παθολογικές αιτίες θα έρχεται σε σύγκρουση με την αρμονική κοινωνική συμβίωση που θα πρέπει να εγκαθιδρυθεί, τότε θα παρεμβαίνει η παιδαγωγική θεραπευτική που θα προσπαθήσει να εμφυφήσει στο άτομο το συναίσθημα της υπευθυνότητας προς την κοινωνία.

Η οικογένεια και οι σεξουαλικές σχέσεις

Αναγνωρίζουμε ότι η οικογένεια υπήρξε ο πρωταρχικός πυρήνας εκπολιτισμού του ανθρώπινου είδους. Και έχει προσφέρει σημαντικά σε δραστηριότητες τέχνης, ηθικής και αλληλεγγύης.

Η οικογένεια μέσα από μια διαδικασία εξέλιξης, συνυπήρξε από την μητριαρχία με τη φυλή, το λαό, το έθνος και υποθέτουμε ότι για πολύ καιρό ακόμα θα συνεχίσει. Η επανάσταση δε θα πρέπει να επέμβει βίαια πάνω της εκτός από εκείνες τις περιπτώσεις που θα συνεχίζουν τη διαδικασία της καταπίεσης. Σαν ένα από τα πρώτα μέτρα που θα πάρει η Ελευθεριακή Επανάσταση θα είναι να εξασφαλίσει την οικονομική ανεξαρτησία για όλα τα ανθρώπινα όντα, χωρίς διάκριση φύλου. Η εξάρτηση της γυναίκας που υπάρχει στο καπιταλιστικό καθεστώς από τον άντρα που προέρχεται από την οικονομική κατωτερότητα θα εξαφανιστεί μαζί του.
Θα πρέπει να υπάρξει ισότητα των δύο φύλων τόσο στα δικαιώματα όσο και στις υποχρεώσεις. Ο Ελευθεριακός Κομμουνισμός υποστηρίζει τον ελεύθερο έρωτα χωρίς περιορισμούς της θέλησης, ούτε του άντρα ούτε της γυναίκας. Εγγυάται στα παιδιά την συλλογικότητα που θα τα εξασφαλίζει από τυχόν βιολογικές και γενετικές παρεκκλίσεις.
Αρχίζοντας από μια σωστή εκπαίδευση από το σχολείο που θα βοηθήσει ώστε τα ζευγάρια να αυτοεπιλέγονται συνειδητά για να κάνουν σωστά και υγιή παιδιά.
Για τα ηθικά προβλήματα που μπορεί να προκύψουν στην ελευθεριακή κομμουνιστική κοινωνία και θα προέρχονται από εναντιώσεις σε ερωτικά θέματα το κοινοτικό δίκαιο και η ελευθερία δεν έχουν παρά δύο δρόμους ώστε να αναπτυχθούν φυσιολογικά οι ανθρώπινες και σεξουαλικές σχέσεις.
Όσο γι΄ αυτόν που θα θέλει να φέρεται κτηνώδικα και βίαια, αν δεν αρκούν οι συστάσεις του συμβουλίου ή ο σεβασμός

στα δικαιώματα του ατόμου θα πρέπει να απομονωθεί και να του επιβληθεί η στέρησή του. Σε πολλές αρρώστιες συστήνεται η αλλαγή του περιβάλλοντος έτσι και στην αρρώστια από τον έρωτα που τυφλώνει και κάνει τον άνθρωπο επίμονο, πρέπει να στέλνεται σε άλλη κομμούνα, όπου οι συνθήκες που τον καθιστούν τρελό να εξαλείφονται, αν και πιστεύουμε ότι σε ένα καθεστώς σεξουαλικής ελευθερίας τέτοιες καταστάσεις δεν θα υπάρχουν.

Το θρησκευτικό ζήτημα

Η θρησκεία που είναι ένα ζήτημα καθαρά προσωπικό του κάθε ανθρώπου θα αναγνωρίζεται όσο θα παραμένει προσωπική υπόθεση του καθένα αλλά σε καμία περίπτωση δε θα θεωρείται ως μία μορφή λαϊκής εκδήλωσης ούτε σαν εξαναγκασμός πνευματικός ή ηθικός.
Τα άτομα θα είναι ελεύθερα να έχουν ότι ιδέες θέλουν συμφωνημένες από κοινού και θα πρέπει να εξαφανιστούν όλα τα τελετουργικά έργα (ιεροτελεστίες).

Για την παιδαγωγική, την Τέχνη, την Επιστήμη και την Ελεύθερη έκφραση

Το ζήτημα της εκμάθησης θα πρέπει να τεθεί πάνω σε ριζοσπαστικές βάσεις. Σαν έργο πρωτίστης σημασίας θα είναι να καταπολεμηθεί συστηματικά και αποφασιστικά ο αναλφαβητισμός. Η Τέχνη θα πρέπει να αγκαλιάσει αυτούς που εκδιώχθηκαν από αυτήν. Ένα από τα καθήκοντα της Επανάστασης για την δίκαιη οικοδόμηση της κοινωνίας,

αποφασίζοντας ότι όπως ο καπιταλισμός έλεγχε και κατείχε τον κοινωνικό πλούτο έτσι και οι πόλεις θα ελέγχουν και θα κατέχουν την τέχνη και την οικοδόμηση.
Από τα βασικά έργα της επανάστασης είναι η αποκατάσταση του υλικού πλούτου και του πολιτισμού της τέχνης. Πώς; Απαλλοτριώνοντας τον καπιταλισμό στο υλικό επίπεδο και κατανέμοντας την τέχνη στο πολιτιστικό.
Το παιδαγωγικό μας έργο πρέπει να διαιρεθεί σε δύο μέρη. Έχοντας να πραγματοποιήσουμε ένα παιδαγωγικό έργο αμέσως μετά την επανάσταση και ένα έργο γενικά ανθρώπινο στην νέα κοινωνία που θα οικοδομείται. Θα πρέπει αμέσως να δοθεί μια στοιχειώδης εκπαίδευση στον αναλφάβητο πληθυσμό, δηλαδή, το διάβασμα, το γράψιμο, στοιχεία φυσικής, υγιεινής, ιστορία της εξέλιξης και των επαναστάσεων καθώς και μαθήματα για την αθεΐα. Αυτό το έργο μπορούν να βγάλουν σε πέρας ένας μεγάλος αριθμός καλλιεργημένων νέων, που θα σταλούν στις απόμακρες περιοχές, προσφέροντας υπηρεσία στην υπόθεση του εκπολιτισμού για ένα ή δύο χρόνια και θα ενισχύονται, οργανώνονται από την Εθνική Ομοσπονδία της Εκπαίδευσης, κατευθείαν αμέσως μετά την εγκαθίδρυση του Ελευθεριακού Κομμουνισμού, ώστε να υπάρχει επάρκεια θέσεων σε όλα τα κέντρα διδασκαλίας καθορίζοντας την αξία του εκπαιδευτικού έργου, επαγγελματικό και εθελοντικό. Η Ομοσπονδία θα πρέπει να τονίζει και να διαχωρίζει σαφώς από αυτό ότι οι πνευματικές και πολιτιστικές αξίες δε φτάνουν για να καλύψουν τις απαιτήσεις μιας ελεύθερης παιδαγωγικής, γι΄ αυτό και τα πρώτα μαθήματα θα ασχολούνται περισσότερο με την πρακτική εξάσκηση.

Η εκμάθηση και η διδασκαλία σαν προορισμό της έχει την εκπαίδευση μιας νέας ανθρωπότητας και θα παρέχεται και στα δύο φύλα’ θα δίνει όλα τα απαιτούμενα για εξάσκηση και δε θα διαχωρίζει βαθμό γνώσης ή την παραγωγική δραστηριότητα του καθένα. Ειδικότερα για την υγιεινή και την παιδοκομία θα πρέπει να βρεθούν κατάλληλα μέρη να βοηθούν στην εκπαίδευση της γυναίκας από το σχολείο, να γίνει μητέρα.

Επίσης, θα δοθεί ιδιαίτερη προσοχή για τη σεξουαλική εκπαίδευση, απαραίτητη για τη διαιώνιση του είδους.

Πρωταρχικός σκοπός του παιδαγωγικού μας έργου, πιστεύουμε, είναι να βοηθήσουμε στην διαμόρφωση ανθρώπων να σκέφτονται και να πράττουν με δικά τους κριτήρια και γι΄ αυτό ο δάσκαλος θα πρέπει να διευκολύνει το δυνατότερο το παιδί, ώστε να αναπτύξει πλήρως όλες τις δυνατότητές του.

Στο παιδαγωγικό σύστημα που θα θέσει σε λειτουργία ο Ελευθεριακός Κομμουνισμός θα αποκλειστούν εξαρχής οι αρχές της τιμωρίας και ανταμοιβής, επειδή, αυτές είναι οι αιτίες για κάθε ανισότητα.

Ο κινηματογράφος, το ραδιόφωνο, τα παιδαγωγικά εργαλεία (μέσα) - βιβλία, σχεδιάσματα, χειροτεχνίες - θα είναι εξαιρετικά και αποτελεσματικά βοηθήματα για ένα ταχύ πολιτιστικό και πνευματικό μετασχηματισμό αυτής της γενιάς. Επίσης, θα βοηθήσουν να αναπτυχθεί και η προσωπικότητα των παιδιών, και των νέων που θα γεννιούνται ή θα μεγαλώνουν στο νέο ελευθεριακό κομμουνιστικό καθεστώς.

Εκτός επίσης από την εκπαιδευτική της προσφορά στα πρώτα χρόνια της ζωής της η Ελευθεριακή Κομμουνιστική κοινωνία

θα φροντίσει να εξασφαλίσει σε όλους ανεξαιρέτως το δικαίωμα και την πρόσβαση στην επιστήμη, την τέχνη, την έρευνα, που είναι απαραίτητα και για την παραγωγική δραστηριότητα ώστε η άσκησή τους να εγγυάται την υγεία και την ισορροπία της ανθρώπινης φύσης.
Οι παραγωγοί στην Ελευθεριακή Κομμουνιστική κοινωνία δε θα διαχωρίζονται σε χειρώνακτες και σε πνεύματος, γιατί οι μεν θα γίνονται ότι είναι και οι δε’ θα είναι ελεύθερη η πρόσβαση στην επιστήμη και την τέχνη, γιατί ο χρόνος απασχόλησης με αυτές θα ανήκει στο άτομο και όχι στην κοινωνία, που θα είναι χειραφετημένο να κανονίζει και την άλλη του δραστηριότητα ως παραγωγού.
Υπάρχουν πνευματικές ανάγκες παράλληλα με τις υλικές που σε μια κοινωνία που τις ικανοποιεί και επιτρέπει τη χειραφέτηση του ατόμου, εκδηλώνονται εντονότερες.
Όπως η εξέλιξη είναι μια συνεχής γραμμή, αν και όχι πάντα ευθεία, πρέπει πάντα να παίρνει πρωτοβουλίες που κάνουν τη ζωή του ευκολότερη και μπορεί να συντηρήσει τους γονείς του, τους δικούς του και τον εαυτό του.
Οι ασχολίες με τη συντήρηση, τη δημιουργία (λογοτεχνία, επιστήμη κ.ά.) την έκφραση σε μια κοινωνία που βασίζεται πάνω στην ελεύθερη έκφραση των ανθρώπινων εκδηλώσεων της ζωής, δε μπορούν να πνίγονται προς χάρη καμιάς υλικής σκοπιμότητας, δεν πρόκειται να τις χτυπήσει όπως γίνεται τώρα, αν όχι αντίθετα θα τις ενισχύσει και θα τις καλλιεργήσει πάνω στο σκεπτικό ότι ο άνθρωπος δε ζει μόνο με ψωμί και σιχαίνεται την ανθρωπότητα που ζει μόνο μ΄ αυτό. Δεν είναι λογικό να πιστεύουμε ότι στην δική μας

κοινωνία οι άνθρωποι θα διακατέχονται από επιθυμίες επεκτατισμού.
Οι αυτόνομες ελευθεριακές κομμούνες θα ορίζουν μέρες γενικής αναψυχής, που θα αποφασίζουν οι συνελεύσεις, επίσης θα καθορίζουν συμβολικές ημερομηνίες για τη φύση και την ιστορία. Επίσης θα διαθέτουν καθημερινά ώρες για θέατρο, σινεμά ή άλλες πολιτιστικές εκδηλώσεις που θα προσφέρουν διασκέδαση και ψυχαγωγία στο λαό.

Για την άμυνα της επανάστασης

Ένα άλλο καθήκον μεγάλης σημασίας είναι και η υπεράσπιση των επαναστατικών κεκτημένων. Πιστεύουμε ότι η Ισπανία συγκεντρώνει τις περισσότερες πιθανότητες για την κοινωνική επανάσταση από κάθε άλλη χώρα που την περιτριγυρίζει, γιατί ο καπιταλισμός, δε θα παραιτηθεί τόσο εύκολα από τα συμφέροντα που έχει εδώ.
Γι΄ αυτό και για το διάστημα το οποίο η κοινωνική επανάσταση δε θα θριαμβεύει διεθνώς, πρέπει να παρθούν τα κατάλληλα μέτρα για μια πιθανή επέμβαση από άλλη καπιταλιστική χώρα, όπως και για την αντιμετώπιση των αντεπαναστατών στο εσωτερικό. Ο τακτικός και διαρκής στρατός αποτελεί το μεγαλύτερο κίνδυνο για την επανάσταση γιατί στους κόλπους του θα ευδοκιμούνται τάσεις για δικτατορία και πρέπει να του καταφερθεί ένα κτύπημα θανάτου.
Τη στιγμή της μάχης οι δυνάμεις του κράτους, εν μέρει ή στο σύνολό τους θα ενωθούν και θα παράσχουν σαν οργανωμένες

δυνάμεις τις υπηρεσίες τους για να νικήσει η μπουρζουαζία. Τότε θα τελειώσει το έργο τους.

Η καλύτερη εγγύηση, ενάντια σε κάθε προσπάθεια επανεγκαθίδρυσης του παλαιού καθεστώτος είτε από εξωτερικές είτε από εσωτερικές δυνάμεις, είναι ο οπλισμένος λαός. Υπάρχουν χιλιάδες εργαζόμενοι που έχουν πάει στο στρατό και γνωρίζουν την πολεμική τέχνη.

Κάθε κομμούνα θα πρέπει να διαθέσει τα μέσα για την άμυνα και όπλα. Μέχρι την τελική επικράτηση της επανάστασης αυτά τα μέσα δε θα μετατραπούν σε εργαλεία δουλειάς.

Πρέπει να διατηρήσουμε τα αεροπλάνα, τα τανκ, τα μεταγωγικά κανόνια για να αντιμετωπίσουμε μια πιθανή ξένη επέμβαση από τον αέρα.

Όταν θα έρθει αυτή η στιγμή ο λαός θα κινητοποιηθεί για να χτυπήσει τον εχθρό, ξαναγυρίζοντας στην παραγωγή όταν θα τελειώσει το έργο του. Στη γενική κινητοποίηση θα πρέπει να πεισθούν όλοι όσοι θα είναι ικανοί για μάχη να είναι διαθέσιμοι για κάθε εργασία που θα απαιτεί να γίνει στη μάχη.

Η δημιουργία αμυντικών ζωνών που επεκτείνονται μέχρι τα κέντρα παραγωγής θα είναι αυτές που θα βοηθήσουν πιο αξιόλογα για την υπεράσπιση των κεκτημένων της επανάστασης, η άμυνα αυτών θα σχεδιάζεται σε μεγάλα πλάνα.

Γι΄ αυτό διακηρύσσουμε :

1. Τα όπλα που θα προέλθουν από τον αφοπλισμό του καπιταλισμού θα τα πάρουν οι κομμούνες υπεύθυνες για τη

διατήρησή τους και θα αναλάβουν να οργανώσουν την άμυνα σε εθνικό επίπεδο.

2. Σε διεθνές επίπεδο θα διεξάγουμε επίμονη προσπάθεια να προπαγανδίσουμε στο διεθνές προλεταριάτο να εκδηλώσει ενεργητικά την υποστήριξή του φτιάχνοντας ένα κίνημα αλληλεγγύης που θα στέκεται ενάντιο σε κάθε απόπειρα στρατιωτικής επέμβασης, από τις χώρες τους. Παράλληλα η Συνομοσπονδία των Ελευθεριακών Αυτόνομων Κοινοτήτων θα προσφέρει κάθε ολική ή ηθική βοήθεια σε όλους τους εκμεταλλευόμενους ώστε να ελευθερωθούν για πάντα από κράτος και καπιταλισμό.

Μερικά τελευταία λόγια σαν επίλογος

Αυτή η δουλειά εδώ τελειώνει και πριν κλείσουμε θέλουμε να επαναλάβουμε ότι αυτή η ανάλυση δεν αποτελεί και την τελειωτική και απαραβίαστη φόρμα απέναντι στις δημιουργικές προσπάθειες του επαναστατικού προλεταριάτου. Οι απαιτήσεις αυτής της έκθεσης δεν είναι τόσο μεγάλες. Είναι ένα πρόγραμμα όπου συγκεντρώνονται σε γενικές γραμμές οι απόψεις του συνεδρίου σαν ένα αρχικό σχέδιο που πρέπει οι εργαζόμενοι να το μεταφέρουν στις τελικές του συνέπειες και να φέρουν σε πέρας, ώστε η ανθρωπότητα να φτάσει στην τέλεια ελευθερία. Και κάθε τι που θα προστεθεί με ευφυΐα, ικανότητα και σύλληψη καλυτερεύει την ανάλυση ακόμη περισσότερο.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΩΝ ΟΜΟΣΠΟΝΔΩΝ ΑΝΑΡΧΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΙΤΑΛΙΑΣ *

Ο ΑΝΑΡΧΙΣΜΟΣ

Ο αναρχισμός είναι, πρώτα απ΄ όλα ένα σύστημα αξιών. Δεύτερο, είναι η επιθυμία να εφαρμοστούν στην πράξη αυτές οι αξίες μέσα στα πλαίσια ενός κοινωνικού συστήματος με όσο γίνεται πιο ολοκληρωμένο τρόπο. Τρίτο, είναι μια μέθοδος προσέγγισης της κοινωνικής πραγματικότητας με σκοπό την κατανόηση, την ερμηνεία και το μετασχηματισμό της. Ο αναρχισμός είναι, λοιπόν, η *ηθική, η επιστήμη* και το *επαναστατικό πρόγραμμα* ταυτόχρονα : η ηθική της ελευθερίας, η επιστήμη της ελευθερίας και το πρόγραμμα της ελευθερίας.

Η σχηματική διάκριση βέβαια ανάμεσα στις τρεις αυτές πλευρές του αναρχισμού είναι απλά ένας συνεκτικός τρόπος παρουσίασης, που διαμορφώθηκε ύστερα από μια εκατονταετία ελευθεριακής σκέψης και αγώνα, θεωρίας και πρακτικής και δεν αποτελεί καμιά μεταφυσική μέθοδο για την άντληση ενός δόγματος από διάφορες αφηρημένες ιδέες για την κοινωνική δικαιοσύνη. Στην ουσία οι τρεις αυτές πλευρές, είναι αξεδιάλυτα συνδεδεμένες μεταξύ τους και εμφανίστηκαν σαν το απόσταγμα των ‘’βλέψεων’’ των καταπιεζόμενων.

---

* Μετάφραση από Edizioni del C.D.A. ,1978

Για τη χειραφέτηση, όπως αυτές εκφράστηκαν μέσα από τους αγώνες τους, για να εξελιχθούν τελικά σ΄ ένα συνεκτικό και ολοκληρωμένο σύστημα που τροποποιήθηκε και δοκιμάστηκε στην πράξη και επιβεβαιώθηκε με βάση διαδοχικές ιστορικές εξελίξεις.

Η ΑΝΑΡΧΙΑ

Το αναρχικό σύστημα ιδεών όταν εφαρμόζεται σε μια κοινωνία, ονομάζεται *αναρχία*. Με τον όρο αυτό δε θέλουμε να αναφερθούμε σε καμιά συγκεκριμένη και λεπτομερή περιγραφή της ''ιδανικής'' κοινωνίας αλλά, απεναντίας, στα διάφορα στοιχεία που είναι κοινά σ΄ όλες τις ποικιλότροπες εκφάνσεις της αναρχικής ''ουτοπίας'', στις βασικές λειτουργίες και δομές της.

Μ΄ αυτή την έννοια η αναρχία θεωρείται η κοινωνία όπου υφίσταται η πλήρης ε λ ε υ θ ε ρ ί α και ι σ ό τ η τ α. Γιατί, στην πραγματικότητα, η πρώτη είναι προϋπόθεση της δεύτερης. Δηλαδή, δεν μπορούν να υπάρξουν ελεύθερες σχέσεις παρά μόνο μεταξύ ίσων. Μ΄ άλλα λόγια, είναι η γενικευμένη εναλλακτική λύση ως προς τα ιεραρχικά πρότυπα της κοινωνίας.

Οι επιβαλλόμενες και αυστηρά πυραμιδοειδείς δομές της ιεραρχικής κοινωνίας αντικαθίσταται με μια λειτουργική πολυπλοκότητα ελεύθερων ομαδικών κοινοτήτων, κολεκτίβων και κοινοβίων που επιδέχονται πάντα τροποποιήσεις. Ο καταναγκασμός του νόμου, αντικαθίσταται από την *αμοιβαία συμφωνία* ' η εκμετάλλευση των εργαζομένων, αντικαθίσταται

από την *γενικευμένη αυτοδιεύθυνση* ‘ η ατομική ιδιοκτησία των μέσων παραγωγής, αντικαθίσταται με την *κοινή* κατοχή (ως προς τις κοινωνικές μορφές παραγωγής) και την *ατομική* κατοχή (ως προς τις ατομικές μορφές παραγωγής). Η συγκεντροποίηση της πολιτικής εξουσίας και του κράτους, αντικαθίσταται με την *αποκέντρωση* και την *ομοσπονδιοποίηση* ‘ η αντιπροσώπευση, αντικαθίσταται με την *άμεση δημοκρατία* . Ο καταμερισμός της εργασίας, αντικαθίσταται με την *ενοποιητική δημιουργική ολοκλήρωση* της εργασίας, είτε είναι αγροτική είτε βιομηχανική, είτε είναι χειρονακτική είτε πνευματική. Η παθητικότητα των μαζών, ως υποταγμένων παραγωγών και εξαρτημένων καταναλωτών, αντικαθίσταται με τη *δημιουργικότητα* των κοινοτήτων και των ατόμων. Η κοινωνική ανισότητα, αντικαθίσταται με τη φυσική *ποικιλομορφία* μέσα σε ένα πλαίσιο απόλυτης ισότητας. Η ηθική της υποταγής, της υπεκφυγής και του ψεύδους, αντικαθίσταται με την ηθική της *ελευθερίας* και της *αλληλεγγύης*.

Η καταπίεση και η εμπορευματοποίηση των αισθήσεων, αντικαθίσταται με την όλο χαρά *απελευθέρωση της ανθρώπινης φύσης*.

Μ΄ αυτή την έννοια, η αναρχία δεν είναι μύθος αλλά ένας πραγματικός σκοπός που πρέπει να επιδιωχθεί η επίτευξή του, μολονότι ενδέχεται να γίνεται εφικτός μόνο χάρη σε μια σειρά προσεγγίσεων και ίσως όχι απόλυτα ακόμη και τότε. Κάθε δραστηριότητα θα πρέπει να απορρέει από αυτό το σκοπό και να αναφέρεται σ΄ αυτόν για να μπορεί να ελέγχει τη συνοχή της.

ΤΟ ΑΝΑΡΧΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

Οι αναρχικοί δεν είναι μια καθοδηγητική μειονότητα, αλλά, απεναντίας, μια απόλυτα συνειδητή και ενεργός μειονότητα. Δεν είναι επομένως, η πρωτοπορία των καταπιεσμένων τάξεων, αλλά ένα στοιχείο του επαναστατικού αναβρασμού που επικρατεί στη ζωή των μαζών. Το αναρχικό κίνημα είναι η θεωρία και η πράξη, το σημείο αναφοράς για όλους όσους υφίστανται την εκμετάλλευση. Αυτό το κίνημα εκφράζει το πρόγραμμα για την επανάσταση, την ελευθερία και την ισότητα, στην ολότητά του και με όλη τη συνοχή και την πλουραλιστική ποικιλομορφία του. Μιλάει για ολότητα και συνοχή. Μας υπενθυμίζει τους ουσιαστικούς στόχους με κάθε επιμέρους επιτυχία, με κάθε παραλλαγή, με κάθε συνέπεια όσο σημαντική ή ασήμαντη κι αν είναι. Μιλάει για πλουραλιστική ποικιλομορφία και εννοεί τη γόνιμη ανάπτυξη των ποικίλων αναρχικών ερμηνειών, αναλύσεων και οργανωτικών αντιλήψεων.

Ένας από τους αντικειμενικούς στόχους της δραστηριότητάς μας είναι να οικοδομήσουμε ένα κίνημα ισχυρό από άποψη επιρροής, πλατύ, σοβαρό και οργανωμένο, χωρίς η οργάνωση να θυσιάζει τη συνοχή της στο όνομα του ψεύτικου ιδανικού της ‘’αποτελεσματικότητας’’. Οι αναρχικές οργανώσεις, ομάδες, ομοσπονδίες ή συντονιστικά, θα πρέπει να θυσιάζουν κάπως την αποτελεσματικότητα στο όνομα της συνοχής τους, γιατί σ΄ αυτήν ακριβώς τη συνοχή τους έγκειται και η αποτελεσματικότητά τους. Μόνο μ΄ αυτό τον τρόπο, μέσα από οριζόντιες αντιιεραρχικές διαδικασίες μπορούμε να αποφύγουμε τους κινδύνους του εξουσιασμού και της

γραφειοκρατίας και μπορούν να φιλοδοξούν οι αναρχικοί να γίνουν η κριτική συνείδηση των ελευθεριακών πλατιών οργανώσεων ενάντια στην υπερβολική φροντίδα για την επίτευξη της ‘’αποτελεσματικότητας’’.

ΟΜΑΔΕΣ ΚΑΙ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΕΣ

Η οργανωτική δομή του αναρχικού κινήματος πρέπει να διαρθρώνεται με τη μορφή της ομοσπονδίας, των ομαδικών σχημάτων που έχουν παρόμοιες αντιλήψεις για το τι σημαίνει αναρχισμός και των γεωγραφικών ομαδικών σχημάτων που συνενώνουν ομάδες από την ίδια πόλη ή περιοχή και επομένως, με τα ίδια προβλήματα και ανάλογες κοινωνικές συγκρούσεις. Η ομοσπονδία είναι η φυσική οργανωτική δομή του αναρχισμού και θα πρέπει να διαμορφώνεται σε διεθνικό επίπεδο.

Αλλά, πριν ακόμα δημιουργηθεί η ομοσπονδία, το θεμελιακό οργανωτικό βήμα είναι, κατά τη γνώμη μας η ‘’ομάδα συγγένειας’’, δηλαδή, ένας πυρήνας αγωνιστών που είναι αρκετά μικρός ώστε να διασφαλίζεται η ενεργός συμμετοχή όλων στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων και αρκετά ευρύς ταυτόχρονα για να περιλαμβάνει ποικιλία προσωπικών εμπειριών και αγώνων : χαλαρός όσον αφορά τις αποφάσεις του αλλά με εμμονή στην από μέρους των αναρχικών άρνηση της αρχής του δημοκρατικού συγκεντρωτισμού (δηλαδή, της υποταγής της μειοψηφίας στις αποφάσεις της πλειοψηφίας). Στο μέτρο που τα ουσιαστικά

γνωρίσματα της αναρχικής οργάνωσης είναι : η άμεση δημοκρατία των συνελεύσεων, η συναινετική διαδικασία στη λήψη των αποφάσεων, μόνο οι μικροί πυρήνες που έχουν κοινές ιδέες τόσο από γενική όσο και από πιο ειδική άποψη, μπορούν να είναι συνεπείς και να έχουν συνοχή όσον αφορά τις βασικές αρχές του αναρχισμού και να είναι ταυτόχρονα αποτελεσματικοί τόσο ως προς τη λήψη των αποφάσεων όσο και από λειτουργική άποψη. Η ''ομάδα συγγένειας'' όπως μπορούμε να πούμε αυτήν την ενότητα έχει συγγένεια ως προς τις ιδέες και επιπλέον απαιτεί την πλήρη ανάμιξη σε προσωπικό επίπεδο - πράγμα που είναι απαραίτητο αν λάβουμε υπόψη μας ότι η ομάδα δεν είναι μια ''επιχείρηση'' αλλά η από κοινού βίωση των αγώνων και των συγκρούσεων και σαν τέτοια αφορά και απασχολεί μεγάλο μέρος της ζωής του ατόμου. Όσο πλουσιότερη είναι η ζωή του κινήματος τόσο πυκνότερο και πιο ποικιλόμορφο θα είναι το οργανωτικό δίκτυο, ένα δίκτυο ομάδων, ομοσπονδιών, συνδεδεμένων πυρήνων σε τοπική ή εθνική κλίμακα, βραχύχρονων ή με μεγάλη διάρκεια, κολεκτίβων, επιτροπών κ.ά. Ακόμα και στον τομέα του έντυπου υλικού (βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες) υπήρχαν και θα υπάρχουν πάντα όργανα συνοχής και λειτουργικής σύνδεσης.

Ο ΑΝΑΡΧΟΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ

Από ιστορική άποψη, η ελευθεριακή παρουσία έγινε αισθητή πάνω απ΄ όλα στα κινήματα των αγροτών και των βιομηχανικών εργατών – πράγμα που δεν απλή σύμπτωση. Απ΄ την ίδια τη φύση του ο αναρχισμός ως θεωρία και της χειραφέτησης, δε μπορούσε παρά να συμμετέχει και να λειτουργεί προωθητικά στις οργανώσεις για την υπεράσπιση των εκμεταλλευόμενων και των αγώνων τους, δε μπορούσε και δε μπορεί παρά να συμμετέχει στις οργανωμένες εκφράσεις της ταξικής πάλης. Το αναρχικό κίνημα γεννήθηκε ουσιαστικά από την αντιεξουσιαστική πτέρυγα της 1ης διεθνούς.

Η σημαντικότερη και πιο συνηθισμένη μορφή που πήρε η παρουσία των αναρχικών στους αγώνες των εργατών είναι ο αναρχοσυνδικαλισμός, χάρη στον οποίο σε πολλές χώρες, ακόμα και όταν υπήρξε για μικρές χρονικές περιόδους, οικοδομήθηκε ένα τεράστιο ελευθεριακό κίνημα με επιθετική κατεύθυνση, επίφοβο και αξιοσέβαστο, ένα κίνημα παρόμοιο (στην περίπτωση της Ισπανίας, ίσως ταυτόσημο) με εκείνο το κίνημα που, κατά τη γνώμη μας, αποτελεί την αναγκαία προϋπόθεση για την πραγμάτωση της ελευθεριακής επανάστασης.

Περισσότερο πρακτικός παρά θεωρητικός, κάτι που εν μέρει είναι σωστό και με κάποια δυνατότητα παραλλαγών από χώρα σε χώρα, ο αναρχοσυνδικαλισμός φάνηκε πάντα συνεπής από δύο απόψεις : είναι ταυτόχρονα ελευθεριακός και επαναστατικός – δηλαδή, οι δομές του ήταν και είναι πάντα όσο γίνεται αποκεντρωμένες χωρίς γραφειοκρατία και ο

τελικός του στόχος ήταν και είναι η κοινωνική ανατροπή, δηλαδή η συμβολή του στην χειραφέτηση των εργαζομένων. Επιπλέον ο στόχος αυτός ήταν και είναι πάντα παρών ακόμη και στα μεμονωμένα επεισόδια του καθημερινού αγώνα, που βιώνονταν και βιώνονται πάντα σαν προπαρασκευαστικές αψιμαχίες για την τελική μάχη.

Παρόλο που έχει περάσει μισός αιώνας από την εποχή που έφτασε σ΄ ένα κάποιο αποκορύφωμα ο αναρχοσυνδικαλισμός, διαπιστώνουμε ότι εξακολουθεί να αποτελεί μια βασική μορφή ελευθεριακής επέμβασης, - κλειδί για το ελευθεριακό κίνημα που πρέπει να οικοδομήσουμε και να αναπτύξουμε. Το θέμα του αναρχοσυνδικαλισμού θα πρέπει να μελετηθεί και να ξανασυζητηθεί λεπτομερέστερα και σοβαρά. Το εργατικό κίνημα δεν είναι πια το ίδιο γιατί και η εργατική τάξη δεν πια η ίδια : από το να είναι μια περιθωριακή κοινότητα και επομένως πολιτικά αυτόνομη και ανατρεπτική καθώς και υφιστάμενη άγρια την εκμετάλλευση, έγινε σχεδόν μια στατιστική κατηγορία η οποία ωθείται προς την πολιτική ενσωμάτωσή της και υφίσταται την εκμετάλλευση σε τέτοια ένταση και με τέτοιο τρόπο που γίνεται πιο εύκολα ανεκτή. Οι εξουσιαστικές και ρεφορμιστικές οργανώσεις, που ηγεμόνευσαν και ηγεμονεύουν το εργατικό κίνημα, ήταν και είναι το αποτέλεσμα τόσο αυτής της ταξικής εξέλιξης, όσο και μιας επιτάχυνσης και διευκόλυνσης της ίδιας διαδικασίας.

Παρόλα αυτά η τελευταία δεκαετία απέδειξε ότι η πολιτική και πολιτιστική ενσωμάτωση της εργατικής τάξης δεν είναι μια αμετάκλητη διαδικασία. Διαπιστώσαμε ότι η άρνηση του συστήματος μπορεί ακόμα να βρίσκει ρίζες σε αγώνες που ξεκινούν με την επιθυμία της βελτίωσης της ταξικής θέσης

μέσα στο σύστημα. Διαπιστώσαμε, ειδικά στις χώρες που πλήττονται από τεράστιες οικονομικές και κοινωνικές αντιθέσεις, ότι οι προλετάριοι μπορούν να πρωταγωνιστήσουν σε μια βίαιη κοινωνική σύγκρουση που είναι επικίνδυνη για τη σταθερότητα του ίδιου του συστήματος. Απ΄ το 1969 μέχρι σήμερα οι εργάτες, σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό, παραμέρισαν τις θεσμοποιημένες μορφές της ταξικής πάλης (συνδικάτα) σε αρκετές περιπτώσεις, παρόλο που στη συνέχεια δεν μπόρεσαν να διαμορφώσουν κάποια οργανωμένη εναλλακτική λύση έξω από τα θεσμικά πλαίσια κι ενάντια σ΄ όλους τους θεσμούς – εκτός από ορισμένες εφήμερες κι επιμέρους εξαιρέσεις. Δυστυχώς στα κρίσιμα χρόνια της αναζωογόνησης της προλεταριακής αγωνιστικότητας, η αναρχοσυνδικαλιστική παρουσία υστερούσε όπως υστερούσε και η αναρχική παρουσία. Ωστόσο, μόνο μια τέτοια παρουσία θα μπορούσε να ευνοήσει τη σύνθεση του επεισοδιακού και του εφήμερου σ΄ ένα επαναστατικό πρόγραμμα και σε ελευθεριακές δομές για να αποφευχθεί τελικά η διάλυση και η αφομοίωση των πιο επαναστατικών μειονοτήτων. Σε αυτές ακριβώς τις δομές, που δεν επιβάλλονται ‘’απ΄ τα έξω’’, ή ‘’από τα πάνω’’ αλλά πηγάζουν μέσα από το κίνημα που αγωνίζεται ενάντια στους θεσμούς, σ΄ αυτή την ‘’αναγέννηση’’ του επαναστατικού κι ελευθεριακού συνδικαλισμού, έγκειται ακριβώς η υπέρτατη εγγύηση για την *προλεταριακή αυτονομία*.

Σήμερα στις αναπτυγμένες καπιταλιστικές κοινωνίες, πιστεύουμε ότι ο αναρχοσυνδικαλισμός εξακολουθεί να έχει δυνατότητες ανάπτυξης και μολονότι είναι κίνημα μειοψηφίας, εξακολουθεί να αποτελεί σημαντικό παράγοντα στον αγώνα

γιατί η αγωνιστικότητα και η ευελιξία του αναπληρώνουν τα μειονεκτήματα που πηγάζουν από την αριθμητική αδυναμία του σε σύγκριση με το γραφειοκρατικό συνδικαλισμό. Ιδιαίτερη απήχηση μπορεί να έχει ο ελευθεριακός χαρακτήρας του, δηλαδή η πίστη και η εμμονή του στη δημοκρατία των συνελεύσεων και στην άμεση δράση, πράγμα που είναι η καλύτερη εγγύηση για το θεμελιακό γεγονός ότι δε συμβιβάζεται με καμιά απολύτως κοινωνική, πολιτική και οικονομική ιεραρχία.

ΤΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

Το ελευθεριακό κίνημα είναι το σύνολο των οργανώσεων που αποτελούνται όχι από αναρχικούς – οι αναρχικοί μπορεί να αποτελούν μια μειοψηφία – αλλά από όλους εκείνους που συμμερίζονται, έστω και εν μέρει, τα μέσα και τους σκοπούς του αναρχισμού. Μ’ άλλα λόγια πρόκειται για οργανώσεις που ενώ δεν είναι απαραίτητο να αποδέχονται τον αναρχισμό συνολικά, αποδέχονται σε σημαντικό βαθμό την αντιεξουσιαστική βάση τόσο ως προς τη θεωρία όσο και ως προς την πρακτική, μολονότι με ιδιότυπο τρόπο και με τη μορφή ενός συμβιβασμού με την πραγματικότητα των κοινωνικών αγώνων. Στα εργοστάσια, στα σχολεία, στους στρατώνες, στη γειτονιά κτλ , οπουδήποτε εξελίσσεται η σύγκρουση, οπουδήποτε εκδηλώνεται η εξέγερση ενάντια στην ταξική κοινωνία, οπουδήποτε παρουσιάζεται η άρνηση της εκμετάλλευσης, της εθνικής καταπίεσης ή της σεξουαλικής καταπίεσης, οπουδήποτε παρουσιάζεται η λίγο πολύ συνειδητή άρνηση της εξουσίας, εμφανίζονται (μερικές φορές σαν

πρωτοβουλία των αναρχικών αλλά συχνότερα με αυθόρμητο τρόπο) ελευθεριακοί οργανωτικοί πυρήνες με λίγο πολύ εφήμερο χαρακτήρα. Όλες αυτές οι δομές βάσης, τα όργανα της άμεσης δημοκρατίας, οι συνεργατικές που ελέγχονται πραγματικά από τους ίδιους τους εργάτες, τα πειραματικά κοινόβια που έχουν να προβάλλουν κάποια βιώσιμη εναλλακτική λύση ως προς την παραδοσιακή οικογένεια, οι αντιεξουσιαστικοί παιδαγωγικοί πειραματισμοί – όλα αυτά αποτελούν το υλικό για την οικοδόμηση ενός ελευθεριακού κινήματος όπου εκείνο που ''κάνουν'' οι αναρχικοί αγωνιστές μπορεί να γίνει αυτό που κάνουν όλοι όσοι υφίστανται το ζυγό της εκμετάλλευσης.

ΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

Οι αναρχικοί θα πρέπει να προσπαθούν όχι μόνο για τη δημιουργία αυτοδιευθυνόμενων πυρήνων αγώνα αλλά και για τη σύνδεση αυτών των πυρήνων με βάση το χώρο επέμβασης καθώς και σε γεωγραφικό επίπεδο : για να αποφεύγεται η καταστροφή τους από την απομόνωση ή την επαναφομίωσή τους στους υπάρχοντες θεσμούς (απ΄ τα κόμματα, τα συνδικάτα και θλιβερούς λακέδες τους). Η ενεργός παρουσία των αναρχικών και η σαφήνεια των ιδεών τους είναι κρίσιμος παράγοντας σ΄ αυτή τη φάση της ανάπτυξης για να καταπολεμηθεί κάθε πιθανότητα ιεραρχικής παλινδρόμησης. Φυσικά, δεν είναι δυνατό να χρησιμοποιηθούν στις ελευθεριακές οργανώσεις τα ίδια οργανωτικά κριτήρια που είναι ουσιαστικά αλλά και σημαντικά για το αναρχικό κίνημα.

Το μόνιμο καθήκον των αναρχικών είναι, ωστόσο, να εμποδίζουν την ανάπτυξη μέσα σ΄ αυτές τις οργανώσεις κάθε μορφής ιεραρχία και να αποφεύγεται η διάβρωση της αυτοδιεύθυνσης των αγώνων και της ά μ ε σ η ς δημοκρατίας. Υποστηρίζουμε βασικά ότι στους κοινωνικούς αγώνες και στην οικοδόμηση ελευθεριακών οργανώσεων, οι αναρχικοί πρέπει να λειτουργούν με ''ενοποιητικό'' τρόπο, έχοντας πλήρη επίγνωση του γεγονότος ότι αυτό που τους διαφοροποιεί εξακολουθεί να είναι λιγότερο σημαντικό από αυτό που τους ενώνει. Στην ουσία, δεν υπάρχει κανένας λόγος να αναπαράγουν στο επίπεδο των ελευθεριακών οργανώσεων αυτόν τον οργανωτικό πλουραλισμό που σε αναρχικό επίπεδο είναι κάτι φυσικό και απόλυτα ζωτικό.

Απ΄ την άλλη μεριά, πιστεύουμε ότι αυτές οι σχέσεις ανάμεσα στο αναρχικό κίνημα και το ελευθεριακό κίνημα δε θα πρέπει σε καμιά περίπτωση να είναι θεσμοποιημένες και επιπλέον δε θα πρέπει ποτέ να δημιουργείται καμιά ιεραρχική σχέση με βάση τη σύνδεσή τους (π.χ. όπως οι σχέσεις ανάμεσα σε μια συνδικαλιστική οργάνωση και ένα πολιτικό κόμμα). Η μόνη σύνδεση, που πρέπει να είναι ιδιαίτερα ισχυρή, ανάμεσα στις ομάδες και τις αναρχικές ομοσπονδίες απ΄ τη μια και τις ελευθεριακές οργανώσεις από την άλλη, πρέπει να είναι η ενεργός παρουσία των αναρχικών αγωνιστών και η επιρροή που μπορούν να έχουν στους συντρόφους τους στον αγώνα εξαιτίας της καθημερινής δράσης τους.

Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ

Όλες οι ιεραρχικές κοινωνίες βασίζονται όχι μόνο στην καταπίεση και την καταστολή αλλά ακόμη περισσότερο και στη συναίνεση των καταπιεζόμενων που αποδέχονται το σύστημα των κυρίαρχων αξιών. Η συναίνεση αυτή λειτουργεί συνήθως έτσι που να διατηρείται ο αναπόφευκτος ανταγωνισμός μέσα σε ελέγξιμα όρια. Η υπάρχουσα τάση της αναπτυγμένης καπιταλιστικής κοινωνίας να εξελιχθεί προς τον ολοκληρωτισμό ασκεί ολοένα αυξανόμενο ψυχολογικό και ιδεολογικό έλεγχο, χάρη στις τρομακτικές δυνατότητες που έχουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης τα οποία κατορθώνουν να διανέμουν τις κυρίαρχες ιδεολογίες με ένταση και δύναμη πειθούς που μπορεί να συγκριθεί μόνο με τη χρυσή εποχή της θρησκείας. Επίσης, τα μαζικά μέσα ενημέρωσης και η μαζική εκπαίδευση εξαλείφουν με πολύ γρήγορο ρυθμό το μοναδικό πλεονέκτημα της λαϊκής περιθωριοποίησης : την πολιτιστική αυτονομία.

Η καθαυτή αστική ιδεολογία δεν υπάρχει πια – με την έννοια του φιλελευθερισμού που θεμελιώνεται πάνω στην ανισότητα και στον ατομισμό. Οι κυρίαρχες ιδεολογίες σήμερα στην Ιταλία (όσον αφορά την πληροφόρηση και γενικά την κουλτούρα) είναι απλά διάφορες παραλλαγές μιας και μόνης ιδεολογίας της ιδεολογίας της τεχνογραφειοκρατικής εξέλιξης, με μια μόνιμη απόχρωση που κυμαίνεται από τον κυνικότερο ατομικισμό με τις υβριδικές του αξίες για το γραφειοκρατικό πατερναλισμό μέχρι ένα συνεκτικότερο μαρξίζοντα

ρεφορμισμό με τις αξίες του για τον ιεραρχικό και αξιοκρατικό κολεκτιβισμό. Ο ρεφορμισμός αυτός είναι η πιο παγιωμένη και πιο συνεκτική πολιτιστική παρουσία, με αυξανόμενες ολοένα διαστάσεις σε ακαδημαϊκό και καλλιτεχνικό επίπεδο λόγω της μεγαλύτερης προσαρμοστικότητας του στην ιστορική εξέλιξη, λόγω της μεγαλύτερης πνευματικής αξιοπρέπειας του, λόγω των τριαντάχρονων υπομονετικών προσπαθειών του Ι.Κ.Κ. που κατόρθωσε να έχει μοναδική σχεδόν παρουσία στους κύκλους των προοδευτικών διανοουμένων της Ιταλίας.

Η ελευθεριακή πολιτιστική παρουσία είναι κυριολεκτικά ανύπαρκτη, τόσο μεταξύ των διανοουμένων όσο και στις μειονότητες των εξεγερμένων και τις μάζες. Λόγω αυτής της απουσίας, διάφορες θεμελιακά αντιεξουσιαστικές αντιλήψεις επαναφομοιώθηκαν σε ένα μαρξιστικό (άρα εξουσιαστικό) ιδίωμα στον τομέα της εκπαίδευσης, της πολεοδομίας, της κοινωνιολογίας, της ψυχολογίας κτλ, και εξουδετερώθηκε οποιοδήποτε επαναστατικό περιεχόμενο είχαν. Πρέπει λοιπόν, να αναγεννηθεί η ελευθεριακή παρουσία σε όλα τα επίπεδα με την ενίσχυση σε ποιότητα και ποσότητα της αναρχικής εκδοτικής δραστηριότητας, με την ανάληψη περισσότερων πολιτιστικών πρωτοβουλιών – πρώτα και κύρια, όμως, με μια προσπάθεια για τον συνεχή εμπλουτισμό των βασικών θεμάτων της αναρχικής σκέψης τα οποία είναι στην ουσία ταυτόσημα με τα βασικά θέματα της απελευθέρωσης της ανθρωπότητας.

Ο αναρχισμός, με την εξαίρετη συνοχή και την κριτική διαύγειά του, που αρνείται κάθε κυριαρχία, θα πρέπει να είναι το σημείο αναφοράς για οτιδήποτε ανθεί από γνήσια αντιεξουσιαστική άποψη, για όλους όσους βρίσκονται έξω από

τις θλιβερές ''ακαδημίες'' ή και εναντιώνονται σ΄ αυτές. Ο αναρχισμός με την παθιασμένη εμμονή του στην ατομική και συλλογική ελεύθερη δημιουργικότητα , θα πρέπει να είναι το σημείο αναφοράς για τους συγγραφείς, τους ηθοποιούς, τους τραγουδιστές, τους ζωγράφους που αρνούνται να είναι απλά υποχείρια του συστήματος και δε θέλουν να τεθούν στην υπηρεσία του παλιού και του νέου σταλινισμού. Ο αναρχισμός πρέπει πάνω απ΄ όλα να είναι σημείο αναφοράς και πολιτιστικού αναβρασμού για τις μάζες των καταπιεζόμενων : επειδή ένας γνήσιος εναλλακτικός πολιτισμός - που αντιστρατεύεται τον πολιτισμό της άρχουσας τάξης - είναι αξεχώριστος απ΄ την ανάπτυξη ενός ισχυρού ελευθεριακού κινήματος, δηλαδή, απ΄ την ανάπτυξη του συνειδητά αντιεξουσιαστικού αγώνα.

Η ΙΕΡΑΡΧΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Στις ιεραρχικές κοινωνίες όλες οι ανθρώπινες σχέσεις, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, βασίζονται ουσιαστικά στην κυριαρχία : στο μέτρο που το ιεραρχικό πρότυπο αναπαράγεται σε κάθε πλευρά της κοινωνίας και με την επιδίωξη για κατοχή εξουσίας, γίνεται έκδηλο γνώρισμα κάθε χαρακτήρα. Ιδιαίτερη σημασία όσο αφορά αυτές τις σχέσεις κυριαρχίας έχει η σχέση που απορρέει από την *οικονομική εκμετάλλευση* η οποία επικρατεί στην πρωταρχική κοινωνική δραστηριότητα. Η ιεραρχική στρωμάτωση που καθορίζεται απ΄ την εκμετάλλευση, με τις διάφορες μορφές που πήρε στα ποικιλόμορφα οικονομικά συστήματα τα οποία εμφανίστηκαν σ΄ όλη τη διάρκεια της ιστορίας είναι η θεμελιακή

στρωμάτωση. Παρόλα αυτά, τούτη η στρωμάτωση δεν αποτελεί έκφραση μόνο του ιεραρχικού καταμερισμού των παραγωγικών λειτουργιών με την περιορισμένη έννοια του όρου αλλά και του *ιεραρχικού καταμερισμού της κοινωνικής εργασίας* γενικότερα. Σ ορισμένες κοινωνίες η οικονομική εξουσία (ή και τα προνόμια) έχει συγχωνευτεί με την πολιτική εξουσία, ενώ σε άλλες εξακολουθεί να υπάρχει μια τυπική διάκριση : σε ορισμένες κοινωνίες η πρώτη φαίνεται σα να απορρέει από τη δεύτερη, σε άλλες το αντίθετο. Έτσι κι αλλιώς, όμως τόσο η μια όσο και η άλλη αποτελούν μονοπώλιο μιας προνομιούχας ελίτ.

Το κράτος είναι ο θεμελιακός πολιτικός θεσμός κάθε σύγχρονης ιεραρχικής κοινωνίας και οι επιθέσεις των αναρχικών στρέφονται επομένως, όπως και κατά το παρελθόν ενάντια στο κράτος πρώτα και κύρια – και όχι μόνο ενάντια στο αστικό κράτος (την πολιτική δομή της καπιταλιστικής κοινωνίας) αλλά και ενάντια σε κάθε είδους κράτος του παρόντος, του παρελθόντος ή του μέλλοντος : στο μέτρο που το κράτος είναι η οργανωμένη δύναμη, δηλαδή, η κυριαρχία. Η αναρχική κριτική ενάντια στο κράτος αποκτά νέες πια διαστάσεις μπροστά στην τερατώδη ολοκληρωτική επέμβαση που γίνεται ενάντια στην ατομική ελευθερία και στην άμεση μεταμόρφωση τόσο της οικονομικής όσο και της πολιτικής εξουσίας.

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΕΠΙΛΟΓΗ

Οι αναρχικοί αποσκοπούν στην επανάσταση γιατί η θεμελίωση της ελευθεριακής κοινωνίας, μιας κοινωνίας που βασίζεται στην ισότητα των ανθρώπων, είναι εφικτή μόνο μέσα από μια επανάσταση, δηλαδή, με μια λίγο πολύ βίαιη ιστορική φάση βαθιών και γρήγορων πολιτικών και ηθικών μετασχηματισμών, ανατροπών κτλ.

Η επαναστατική επιλογή είναι αναγκαία γιατί η επανάσταση αποτελεί ένα βήμα για κάθε ουσιαστική αλλαγή της κοινωνίας. Η επανάσταση αποτελεί όντως μια αναγκαιότητα, όχι μόνο ή ειδικά, λόγω της βίαιης αντίστασης που προβάλλει η άρχουσα τάξη όταν χάνει τα προνόμια της, αλλά γιατί πάνω από όλα, μόνο με την επανάσταση μπορεί να εκφραστεί πραγματικά η λαϊκή επιθυμία για ριζοσπαστική αλλαγή, η μειονότητα μπορεί να γίνει πλειονότητα ή σχεδόν ολότητα και οι καταπιεζόμενες μάζες μπορούν να αναδειχθούν σε πρωταγωνιστές της ιστορίας.

Μόνο σε συγκεκριμένες περιόδους, όταν οι ‘’βεβαιότητες’’ της ανθρώπινης υπόστασης καταλήγουν να χάνουν τη σημασία τους, όταν το παραδοσιακό σύστημα αξιών και οι εξουσιαστικοί θεσμοί χάνουν τον καθαγιασμένο χαρακτήρα τους – μόνο σ΄ αυτές τις έντονες στιγμές κρίσης, αρχίζει να καταρρέει η πραγματική βάση της καταστημένης τάξης πραγμάτων, μια και η βάση αυτή δεν είναι παρά η παθητική συναίνεση και αποδοχή από μέρους των μαζών. Μόνο σε αυτές τις περιόδους αρχίζει να καταρρέει η ψυχολογική κυριαρχία των ‘’αφεντικών’’, τόσο σε ατομικό όσο και σε μαζικό επίπεδο, μια κυριαρχία που αποτελείται από

χαρακτηρολογικές δομές και μυθοποιητικές ιδεολογίες οι οποίες επιβάλλονται και υποβάλλονται στους καταπιεζόμενους απ΄ την πρώτη στιγμή που γεννιούνται! Γι΄ αυτό το λόγο, στην ιστορία της ανθρωπότητας, η επαναστατική ‘’κρίση’’ θεωρήθηκε πάντα το αναγκαίο σημείο τερματισμού για τις εξελίξεις του παρελθόντος και ταυτόχρονα η αναγκαία αφετηρία για τις μελλοντικές εξελίξεις.

Είναι επομένως, εξαιρετικά σημαντικό αυτό το επαναστατικό πέρασμα, το sine qua non για την απελευθέρωση των εξισωτικών κι ελευθεριακών τάσεων και της λαϊκής, ελευθεριακής, ενεργητικής δημιουργικότητας, η ανατροπή που επιδιώκεται απ΄ τους αναρχικούς, αφορά όλες τις πλευρές των κοινωνικών σχέσεων και σε βάθος, πρέπει να απαιτήσει την *ενεργό*, *εθελοντική* και απόλυτα *συνειδητή* συμμετοχή όσο γίνεται περισσότερων ανθρώπων.

Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Μιλάμε για ‘’ελευθεριακή’’ επανάσταση και όχι για ‘’αναρχική’’ επανάσταση απλά. Δεν πιστεύουμε ούτε σε μια καθαρά αναρχική επανάσταση ούτε στη χρησιμότητα κάθε επανάστασης σαν τέτοιας. Ύστερα από 50 χρόνια ιστορικών εμπειριών (Ρωσία, Κίνα, κτλ) είναι πια σαφές ότι :

1. το ξέσπασμα των λαϊκών τάσεων για ισότητα και ελευθερία είναι βραχύχρονο φαινόμενο εκτός και αν αποκτηθεί η δυνατότητα αυτοέκφρασης με αρκετές αυτόνομες οργανώσεις.

2. Ο ‘’κρατιστικός σοσιαλισμός’’ δεν είναι ένα βήμα μπρος για τη χειραφέτηση του ανθρώπου.

Ταυτόχρονα, όσο και αν αναπτυχθούν οι αναρχικοί (τόσο σε ποιότητα όσο και αριθμητικά) πριν την επανάσταση, δεν πιστεύουμε ότι μπορούν να έχουν επαρκή δύναμη και ότι οι ιδέες τους θα έχουν επαρκή επιρροή για να δοθεί μονοσήμαντος χαρακτήρας στην επαναστατική ανατροπή : θα συμμετάσχουν και άλλες δυνάμεις. Ωστόσο από την πρώτη στιγμή κιόλας, η αναρχική παρουσία θα πρέπει να δώσει ελευθεριακό χαρακτήρα στην επανάσταση (με την κατάργηση του κρατικού μηχανισμού, την κατάργηση της ατομικής ιδιοκτησίας και τη δημιουργία οργανώσεων βάσης για την αυτοδιεύθυνση και την άμεση δημοκρατία). Τα άλλα επαναστατικά στοιχεία δε θα πρέπει να επικρατήσουν σε τέτοιο βαθμό ώστε να καταπνιγούν η αυτοδιεύθυνση, η άμεση δημοκρατία και ο επαναστατικός πειραματισμός, ούτε να αναπτυχθούν σε τέτοιο βαθμό ώστε να εμποδιστεί η αποκεντρωμένη και πλουραλιστική ανάπτυξη της επανάστασης. Η επανάσταση αυτή, η ελευθεριακή κοινωνική επανάσταση, η μοναδική επανάσταση για την οποία αξίζει τον κόπο να θυσιάσει κανείς ως ένα βαθμό το παρόν, απορρέει από τη συνδυασμένη ύπαρξη ορισμένων ευνοϊκών συνθηκών. Ο στόχος της αναρχικής δραστηριότητας είναι να δημιουργηθούν αυτές οι συνθήκες.

Από αυτές τις συνθήκες ορισμένες μπορούν να θεωρηθούν υποκειμενικές και ορισμένες αντικειμενικές, δηλαδή, ορισμένες καθορίζονται από τη θέληση του ‘’επαναστατικού υποκειμένου’’, ενώ άλλες από διάφορους εξωτερικούς

παράγοντες. Οι αντικειμενικές συνθήκες είναι εκείνες που γενικά έχουν την τάση να ευνοούν κάθε επανάσταση, οι οικονομικές κρίσεις οι πόλεμοι, οι συγκρούσεις ανάμεσα στις κυρίαρχες κοινωνικές ομάδες, κάποια υπερβολική εξασθένιση ή ακόμα και αποσύνθεση της εξουσίας, κτλ. Η ιστορία των επαναστάσεων προσφέρει πολυάριθμα παραδείγματα για αυτές τις ευνοϊκές αντικειμενικές συνθήκες.

Οι αναγκαίες υποκειμενικές συνθήκες για μια ελευθεριακή κοινωνική επανάσταση μπορούν σχηματικά να περιγραφούν σαν η μάξιμουμ εφικτή ποσοτική και ποιοτική ανάπτυξη του αναρχικού κινήματος και της οργανωμένης ελευθεριακής παρουσίας στην κοινωνική σύγκρουση και η μάξιμουμ εφικτή διάδοση της κριτικής επίγνωσης και του εξεγερσιακού πνεύματος ενάντια στην εξουσία.

Όταν λέμε μάξιμουμ ‘‘εφικτή’’, ανάπτυξη, θέλουμε να τονίσουμε ότι, αφενός, σε μια μη επαναστατική περίοδο υπάρχουν αρκετά περιορισμένες δυνατότητες για την επαναστατική αγωνιστικότητα ή για την αποδοχή, ακόμα και για την κατανόηση της αναρχικής θεωρίας και την πρακτική εφαρμογή της ελευθεριακής μεθόδου. Και αφετέρου, πρέπει να τονίσουμε ότι αυτό το επίπεδο ‘‘ωριμότητας’’ είναι αναγκαίο για να έχει τη δυνατότητα η επανάσταση να εξελιχθεί προς κάποια αναρχική κατεύθυνση, δηλαδή, για να έχουν την ευκαιρία οι φυσικές τάσεις των εκμεταλλευόμενων να αναδυθούν, να οργανωθούν και να ωριμάσουν σταδιακά προς την κατεύθυνση των πιο αναπτυγμένων μορφών ελευθερίας και ισότητας.

Αυτοί είναι, λοιπόν, οι στρατηγικοί αντικειμενικοί στόχοι της αναρχικής δραστηριότητας. Δεν είναι δυνατό να την

προσδιορίσουμε ποσοτικά ή να την καθορίσουμε από άποψη χρόνου. Ο χρόνος που είναι αναγκαίος για την ανάπτυξη των υποκειμενικών συνθηκών της Ελευθεριακής επανάστασης (και στην ουσία το εφικτό της πραγμάτωσης της μέσα σε κάποια λογικά χρονικά όρια) συνδέεται με τόσους πολλούς παράγοντες που οι προβλέψεις δεν μπορούν να δείξουν παρά τον πεσιμισμό ή τον οπτιμισμό μιας μεμονωμένης άποψης. Το μόνο που μπορούμε να πούμε είναι ότι όπως έχουν τα πράγματα σήμερα, υπάρχει πολύς δρόμος να διανύσουμε ακόμα και το έργο που πρέπει να γίνει είναι τεράστιο.

ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΙ

Μπορούμε να διερευνήσουμε μια σειρά ενδιάμεσων αντικειμενικών στόχων των διαδοχικών φάσεων που προσδιορίζουν την επαναστατική στρατηγική μόνο με την έννοια μιας σταδιακής οικοδόμησης των τελικών αντικειμενικών στόχων, δηλαδή, της σταδιακής πραγμάτωσης των υποκειμενικών συνθηκών που ευνοούν την ελευθεριακή κοινωνική επανάσταση. Τα μέσα και οι σκοποί συμβαδίζουν πάντα και η ανάπτυξη του ενός παράγοντα αντιστοιχεί στη βαθμιαία επιδίωξη του άλλου.

Δεν εννοούμε, ωστόσο, ότι πρέπει να αρνηθούμε ό λ ε ς τις επαναστατικές αξίες και τους χιλιάδες αγώνες που έκαναν οι καταπιεζόμενοι και οι εκμεταλλευόμενοι για να επιφέρουν βελτιώσεις, για να κερδίσουν μερικά ψίχουλα ελευθερίας ή για να μη χάσουν όσα κατακτήθηκαν ύστερα από σκληρές μάχες. Γιατί, όντως, χάρη στην παρουσία των αναρχικών σ΄ αυτές τις

συγκρούσεις, μπορούν να ωριμάσουν οι επαναστατικές συνθήκες.

Δεν μπορούμε να αρνηθούμε ότι αυτοί οι αγώνες, ανεξάρτητα από την αξία τους ως προς την πραγμάτωση του επαναστατικού σκοπού, σωστά αποδίδουν μεγάλη σημασία στις εκμεταλλευόμενες τάξεις από τις οποίες είναι αδιανόητο να ζητήσουμε να αγνοήσουν την επιθυμία τους να ζήσουν καλύτερα στο παρόν. Δεν πιστεύουμε ωστόσο, ότι οι επιμέρους κατακτήσεις, που πηγάζουν από αυτούς τους αγώνες, αποτελούν τους κρίκους μιας αλυσίδας που αντικειμενικά οδηγεί στην επανάσταση.

Η επέμβαση των αναρχικών σε αυτούς τους αγώνες έχει σαν κίνητρο, την υποκειμενική αξία (δηλαδή, την κοινωνική ωριμότητα εκείνων που πρωτοστατούν) που μπορούν να έχουν, ιδιαίτερα αν θέτουν αντικειμενικούς στόχους και χρησιμοποιούν μεθόδους που εμπεριέχουν τη δυναμική της ισότητας και της ελευθερίας. Επομένως, τα εργατικά αιτήματα, λόγου χάρη, που στοχεύουν στη μείωση της ανισότητας στον τόπο δουλειάς έχουν αξία στο μέτρο που υποβοηθούν την ανάπτυξη πνεύματος αλληλεγγύης και την έκφραση της επιθυμίας για ισότητα μεταξύ των εκμεταλλευόμενων και όχι γιατί ωθούν τους εργαζόμενους να πιστέψουν στη σταδιακή εξάλειψη της ανισότητας ώστε να καταστεί εφικτή η ενοποίηση των αντικειμενικών συμφερόντων των εργατών. Στην πραγματικότητα, υπάρχουν συγκεκριμένα μάξιμουμ όρια για την εξάλειψη της ανισότητας σε ένα σύστημα που βασίζεται στην εκμετάλλευση. Επομένως, ακόμη και ο αγώνας για την κατάκτηση περισσότερων ελευθεριών έχει αξία μόνο στο μέτρο

που έχει τη δυνατότητα να ενισχύει την εξέγερση των καταπιεζόμενων ενάντια στην εξουσία.

Το κράτος δεν μπορεί να αποφύγει να θέτει όρια στην ελευθερία που παραχωρεί στους υπηκόους του και πράγματι σε τυπικά "δημοκρατικά" καθεστώτα οι ποικιλόμορφοι αγώνες για ελευθερία καταλήγουν γενικά να είναι απλές προσπάθειες για την υπεράσπιση των υφιστάμενων ελευθεριών ενάντια στις επιθέσεις της εξουσίας – όσο πιο ολοκληρωτικό γίνεται το κράτος σε μια αναπτυγμένη βιομηχανική κοινωνία τόσο πιο αμυντικοί θα γίνονται αυτοί οι αγώνες. Το να έχουμε ψευδαισθήσεις ότι υπάρχουν επιμέρους αντικειμενικοί στόχοι και κατακτήσεις με αντικειμενικά επαναστατική αξία αποτελεί παραδοξολογική παραλλαγή του ρεφορμισμού. Επειδή ακριβώς είναι επιμέρους και περιορισμένοι πρέπει να είναι ρεφορμιστικοί, με την έννοια ότι μπορούν να ενσωματωθούν ή να αφομοιωθούν στη δυναμική του αναπτυγμένου καπιταλισμού. Αλλά η συνείδηση που αποκτάται, η ανάπτυξη της οργάνωσης έξω από τα θεσμικά πλαίσια – δηλαδή, όλα όσα απορρέουν από τον ελευθεριακό τρόπο αγώνα – είναι αυτά ακριβώς για τα οποία ενδιαφέρονται οι αναρχικοί. Γιατί τα αποτελέσματα, όταν επιτυγχάνονται με τα κινήματα αυτοδιεύθυνσης και άμεσης δράσης, φέρνουν λίγο πιο κοντά την ελευθεριακή επανάσταση' αλλά, όταν τα ίδια τα αποτελέσματα επιτυγχάνονται με την διαμεσολάβηση και την ιεραρχική οργάνωση, την απομακρύνουν ολοένα και πιο πολύ.

Η άποψη των αναρχικών για τη σχέση μέσων και σκοπών αποτελεί πια κλασική περίπτωση συνοχής και συνέπειας η οποία δεν έχει μόνον ηθική αλλά και επιστημονική βάση. Τα μέσα και οι σκοποί συνδέονται μεταξύ τους με μια σχέση αιτίας

– αποτελέσματος και η επιλογή των σκοπών απαραίτητα καθορίζει τα μέσα, οποιαδήποτε κι αν είναι η επιθυμία ή η πρόθεση όσων καταφεύγουν στα συγκεκριμένα μέσα. Είναι, λοιπόν, ιδεαλιστικό ή χειρότερα, μυθοποιητικό να λέμε ότι ο σκοπός αγιάζει τα μέσα.

Η ΤΑΞΙΚΗ ΠΑΛΗ ΚΑΙ Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Το αναρχικό πρόγραμμα για την επανάσταση αντλεί από την ταξική πάλη όλων όσων υφίστανται την εκμετάλλευση τις εγγυήσεις για το εφικτό ή το πιθανό της πραγμάτωσής του. Η γενικευμένη ύπαρξη ταξικής πάλης σε κάθε ιεραρχική κοινωνία αποτελεί μια αρχική ένδειξη με ιδιαίτερα κρίσιμη σημασία, όσο κοινότυπη κι αν φαίνεται : *η κοινωνική ανισότητα δεν είναι κάτι το φυσικό* και μόνο η επιβολή της βίας (τόσο ψυχολογικής όσο και άμεσα σωματικής) εγγυάται την επιβίωσή της. Μια δεύτερη ένδειξη, που βασίζεται στην παρατήρηση ότι υπάρχουν πολλών ειδών συγκρούσεις μεταξύ των κυβερνώντων και των κυβερνώμενων, είναι ότι οι δούλοι, οι μισθωτοί εργαζόμενοι, οι εκμεταλλευόμενοι και γενικά οι καταφρονημένοι κάθε συστήματος (της γης οι κολασμένοι), εκδηλώνουν μια μόνιμη τάση να αρνούνται την ταξική τους υπόσταση.

Όλα αυτά απ΄ την άποψη των αντικειμενικών στόχων, σημαίνουν ότι οι οραματικές βλέψεις για χειραφέτηση μπορούν να πραγματωθούν μόνο με την κατάργηση των τάξεων, με το μετασχηματισμό της κοινωνίας προς την

κατεύθυνση της ισότητας και της ελευθερίας. Η ιστορία της επανάστασης και των εξεγέρσεων παρέχει απειράριθμα παραδείγματα που αποδεικνύουν το γεγονός ότι οι μάζες που υφίστανται την εκμετάλλευση, κάθε φορά που μπορούν να οργανώσουν την κοινωνία σύμφωνα με τις βλέψεις τους, την οργανώνουν με βάση την ισότητα και την ελευθερία.

Ένα επιπλέον σημαντικό στοιχείο που μας αποκαλύπτει η ιστορία της ταξικής πάλης, αναφέρεται σ΄ αυτές ακριβώς τις πρακτικές αποδείξεις, σ΄ αυτές τις λαϊκές ‘’ουτοπίες’’ που πραγματώνονται κατά καιρούς (μολονότι με αποσπασματικό τρόπο), σε μια δημιουργικότητα που έχει καθαρά ελευθεριακό χαρακτήρα, σ΄ αυτά τα παραδείγματα που ανακαλύπτουν πως αντιλαμβάνονται οι καταπιεζόμενες και εκμεταλλευόμενες μάζες τη συλλογική χειραφέτησή τους. Ο αναρχισμός απορρέει από αυτή τη μακραίωνη κοινωνική ένταση που επιζητεί την πραγμάτωση της ισότητας και της ελευθερίας, αναπτύσσει τους αντικειμενικούς στόχους των καταπιεζόμενων και τις παραδειγματικές υποδείξεις τους σ΄ ένα σύστημα σκέψης και δράσης που αντιπροσωπεύει το ανώτερο μέχρι στιγμής επίπεδο επαναστατικής θεωρίας και πρακτικής. Παρόλα αυτά, η ταξική πάλη και αναρχικός επαναστατικός αγώνας δεν είναι συνώνυμα. Πρώτον, η ταξική πάλη έχει τη δυνατότητα να εκφραστεί και με ρεφορμιστικό τρόπο και στην πραγματικότητα αυτή είναι η κυρίαρχη μορφή που παίρνει σε μη επαναστατικές περιόδους. Δεύτερο, η κοινωνική σύγκρουση δεν εξαντλείται με την ταξική πάλη αλλά, εκφράζεται με ένα σωρό άλλες εξεγερσιακές καταστάσεις που σ΄ ένα περίπλοκο και επιτηδευμένο ιεραρχικό σύστημα, πηγάζουν από μορφές ανισότητας και κυριαρχίας οι οποίες δεν

έχουν τόσο άμεση σχέση με την ταξική πάλη : σεξουαλική καταπίεση, εθνική, φυλετική κτλ, καταπίεση. Όλες αυτές οι εξεγερσιακές καταστάσεις έχουν κάποια κοινή δυναμική ισότητας που παραλληλίζεται με την ταξική πάλη, μολονότι όχι κατ΄ ανάγκη, ούτε και απόλυτα. Απ΄ όλες αυτές τις εξεγερσιακές καταστάσεις, όπως και από την εξέγερση του ατόμου, ο αναρχισμός έχει τη δυνατότητα να αντλήσει νέα θεωρητικά και πρακτικά δεδομένα και να επανεντάξει αυτά τα κινήματα ή τις βλέψεις για επιμέρους χειραφέτηση στο επαναστατικό του πρόγραμμα για την ολική χειραφέτηση του ανθρώπου.

Μόνο μ΄ αυτό το επαναστατικό πρόγραμμα και μ΄ αυτή την επανένταξη είναι εφικτό να πραγματωθεί η επαναστατική δυναμική της ταξικής πάλης. Πέρα από αυτό το εφικτό υπάρχει μόνο η ιστορική πραγματικότητα μιας συνεχούς μεταμόρφωσης της εκμετάλλευσης και της καταπίεσης, με την οποία η ταξική πάλη των εκμεταλλευόμενων δεν μπορεί να ‘’γράψει ιστορία’’, δηλαδή, δεν μπορεί να επιφέρει καμιά δομική αλλαγή, εκτός και αν κάτι τέτοιο ωφελεί μια νέα ανερχόμενη άρχουσα τάξη. Στην Ιταλία (σημ. :αναφέρεται στο 1978) στο άμεσο μέλλον, κάτι τέτοιο σημαίνει ότι η ταξική πάλη των εκμεταλλευομένων θα εξυπηρετήσει, θέλοντας και μη, τα συμφέροντα της ‘’τεχνογραφειοκρατίας’’ εκτός και αν η ελευθεριακή επανάσταση αποκτήσει αρκετή επιρροή.

ΤΡΟΠΟΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

Εκτός απ΄ τις ελάχιστες εκείνες περιπτώσεις όπου πρόκειται για πολύ στοιχειώδης κοινωνίες, μπορούμε γενικά

να εντοπίσουμε αναρίθμητες κι αρκετά πλατιές κατηγορίες στην κοινωνική στρωμάτωση. Η πολυπλοκότητα αυτών των κατηγοριών μετατρέπεται γενικά σε ιδεολογία απ΄ την ‘’κοινωνιολογία’’ εκείνη που επιδιώκει να απαλύνει τη σκληρή πραγματικότητα της ταξικής πάλης και να τη μετατρέψει σε πολλαπλές μικροσυγκρούσεις οι οποίες με κανένα τρόπο δεν έρχονται σε αντίθεση με τη διαιώνιση του συστήματος. Αυτές οι κοινωνιολογικές σχηματοποιήσεις αποτελούν αντανάκλαση σε ιδεολογικό επίπεδο της τωρινής τάσης του συστήματος να αδρανοποιεί τον ταξικό ανταγωνισμό με τη μέθοδο του πολλαπλασιασμού των διαχωρισμών, που αποσκοπεί στη συνεχή κλιμάκωση της εκμετάλλευσης και των προνομίων.

Αλλά, ακόμη και σε μια συνεχώς κλιμακούμενη δομή είναι εφικτό να εντοπίσουμε την ταξική πάλη με τα ουσιαστικά χαρακτηριστικά της, εφόσον πρόκειται για ένα επαναστατικό πρόγραμμα και μια επαναστατική ανάλυση. Αρκεί να εντοπίσουμε στην κορυφή και τη βάση της κοινωνικής πυραμίδας τις τάξεις εκείνες που βρίσκονται σε σύγκρουση μεταξύ τους και μ΄ αυτό τον τρόπο εντοπίζουμε εκείνες τις κατηγορίες που έχουν ανάλογες λειτουργίες όσον αφορά τον κοινωνικό καταμερισμό της εργασίας. Μπορούμε, λόγου χάρη, ν΄ απλοποιήσουμε τον τρόπο ερμηνείας με το να καταφύγουμε σ΄ ένα διπολικό σύστημα στο οποίο θα εντοπίσουμε, απομονωμένα βέβαια σε σχέση με την πολυπλοκότερη κοινωνική πραγματικότητα, τον ασυμβίβαστο ανταγωνισμό ανάμεσα σε δύο ταξικούς πόλους που αξιωματικά ορίζεται ως ο θεμελιακός ανταγωνισμός. Η διπολική αυτή σχηματοποίηση έχει, βέβαια, κάποια βάση στην πραγματικότητα – όσο επιμέρους και αν είναι η ερμηνεία – και αποτελεί μια χρήσιμη

μέθοδο κυρίως για τον εντοπισμό του φορέα του επαναστατικού κινήματος , δηλαδή της τάξης (ή των ταξικών ομαδοποιήσεων) που υφίσταται την κυριαρχία και την εκμετάλλευση. Παρόλα, αυτά θα πρέπει πάντα να λαμβάνονται υπόψη οι θεωρητικές και πρακτικές αδυναμίες αυτής της σχηματοποίησης.

Μια από αυτές τις αδυναμίες αναφέρεται στο ότι είναι δυνατό να εφαρμοστεί μόνο σε σχετικά ''στατικά'' κοινωνικά συστήματα (π.χ. ο καπιταλισμός του 19ου αι. και ενδεχόμενα ο ρωσικού τύπου ''κρατιστικός σοσιαλισμός''). Στα συστήματα αυτά, η εντοπιζόμενη διπολική σύγκρουση είναι η κυρίαρχη σύγκρουση – μια και αναφέρεται στον κυρίαρχο τρόπο παραγωγής – και η μεσαία τάξη ειδικά είναι απλά ένα ανενεργό ''διάφραγμα'' που λειτουργεί ανάμεσα σε δύο ανταγωνιζόμενες τάξεις και δεν είναι συνολικά ή εν μέρει, παράγοντας οικονομικού και κοινωνικού μετασχηματισμού, δηλαδή, δεν μπορεί να θεωρηθεί τάξη καθεαυτή που αγωνίζεται για την κατάληψη της εξουσίας.

Στις μεταβατικές φάσεις της ιστορίας, όπως αυτή στην οποία ζούμε σήμερα, το σχήμα των δυο τάξεων είναι πια άχρηστο, στο μέτρο που δεν επιτρέπει να αντιληφθούμε και να κατανοήσουμε τις νέες μορφές εξουσίας και εκμετάλλευσης που απορρέουν και αναδύονται από το εσωτερικό των παλιών δομών. Στη χειρότερη περίπτωση, μπορεί να συμβάλλει σε παραπέρα μυθοποιήσεις στο μέτρο που αποκρύπτει την πραγματικότητα της ταξικής σύγκρουσης ανάμεσα σε δύο κοινωνικές ομάδες που ανταγωνίζονται για την κατάκτηση δύναμης και εξουσίας.

Για να μπορέσουμε να καταλήξουμε σε μια θεμελιακή ανάλυση γι΄ αυτές τις περιόδους δυναμισμού είναι ουσιαστικό να αντιληφθούμε αυτή τη σύγκρουση ως σύγκρουση που συντελείται μεταξύ τριών τάξεων που μάχονται η μια ενάντια στην άλλη ταυτόχρονα, δηλαδή, μεταξύ της κυρίαρχης τάξης, της κυριαρχούμενης τάξης και μιας ‘’ανερχόμενης’’ τάξης. Με αυτό τον τρόπο μπορούμε να εντοπίσουμε τις δύο μορφές ταξικής πάλης οι οποίες συνυπάρχουν : δύο μορφές που έχουν διαφορετική και αντίθετη σημασία μολονότι ενδέχεται να υπάρχει κάποια περιστασιακή σύνδεση μεταξύ τους.

Η ΤΑΞΙΚΗ ΠΑΛΗ

Με τη στρωμάτωση που δημιουργείται χάρη στην εκμετάλλευση, οι κοινωνικές ομαδοποιήσεις, οι τάξεις, έχουν διαφορετικά και αντίθετα συμφέροντα. Η ταξική πάλη είναι γενικευμένα υπαρκτή σε κάθε ιεραρχική κοινωνία, μολονότι σε διαφορετικό βαθμό έντασης και με διαφορετικές μορφές και επίπεδα συλλογικής συνείδησης. Είναι η διαπάλη ανάμεσα στους εκμεταλλευόμενους και τους εκμεταλλευτές, ανάμεσα σ΄ εκείνους που ασκούν οικονομική εξουσία και σ΄ εκείνους που την υφίστανται. Είναι επίσης η διαπάλη ανάμεσα σ΄ εκείνους που κατέχουν προνόμια και σε κείνους που αποβλέπουν σ΄ αυτά, ανάμεσα στα αφεντικά και σ΄ εκείνους που αποβλέπουν να γίνουν αφεντικά, ανάμεσα στην κυρίαρχη τάξη και στην τάξη που ανέρχεται και ωθείται προς νέες μορφές κυριαρχίας.

Υπάρχουν, λοιπόν, δύο είδη ταξικής πάλης. Δυστυχώς, η εξέλιξη του ανθρώπου στην ιστορία έχει χαρακτηριστεί από το τελευταίο είδος : η ιστορία έχει να επιδείξει τη διαδοχική

άνοδο διαφόρων κυρίαρχων τάξεων, που ασκούν εξουσία ποικιλότροπα και εφαρμόζουν ποικιλοειδώς την εκμετάλλευση. Η άλλη ταξική πάλη, που η πορεία της διαπερνά ολόκληρη την ιστορία είναι η πάλη των κατώτερων τάξεων, των δούλων, των πληβείων, των σκλάβων, των μισθωτών εργατών, που αποσκοπεί στη συνεχή επιδίωξη της χειραφέτησης τους ή τουλάχιστον στο ξαλάφρωμα τους απ΄ τον ασήκωτο ζυγό της εκμετάλλευσης.

Και οι δύο μορφές σύγκρουσης παρουσιάζουν ενδιαφέρον για κάθε αναρχικό : η μια επειδή ο αναρχικός αντλεί, άμεσα ή έμμεσα, όλες τις αξίες του και βασίζει το εφικτό μιας αναρχικής επανάστασης στις βλέψεις για χειραφέτηση που εκφράζουν όσοι υφίστανται την εκμετάλλευση. Η άλλη επειδή ακριβώς με τη μελέτη μιας τέτοιας πάλης, μπορούμε να κατανοήσουμε τη δυναμική της ανισότητας, δηλαδή, των μηχανισμών με τους οποίους μετασχηματίζεται και διαιωνίζεται η ταξική κοινωνία.

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΤΑΞΕΙΣ

Η τωρινή μεταβατική φάση της ιστορίας επισφραγίζει το πέρασμα από το κλασικό καπιταλιστικό σύστημα σ΄ ένα νέο σύστημα εκμετάλλευσης. Αυτό ακριβώς αποτελεί και το κλειδί για την κατανόηση της περίπλοκης κοινωνικοοικονομικής και πολιτικής κατάστασης και των ανακατατάξεων της, μιας κατάστασης που δεν απορρέει μόνο από τα διαφορετικά ιμπεριαλιστικά συμφέροντα αλλά και από την ύπαρξη υστεροκαπιταλιστικών (σημ. : αναφέρεται στις χώρες του πρώην υπαρκτού σοσιαλισμού), νεοκαπιταλιστικών και

ενδιάμεσων κοινωνικών συστημάτων που αντιστρατεύονται το ένα το άλλο – επιπλέον, η κάθε κατηγορία παρουσιάζει μεγάλη ποικιλομορφία.

Με βάση αυτό το μοντέλο των τριών τάξεων μπορεί κανείς να απομονώσει τους δύο κυριότερους παράγοντες κοινωνικού μετασχηματισμού – τα παλιά και τα νέα αφεντικά – τόσο σε διεθνές επίπεδο , όσο και στο επίπεδο των μεμονωμένων εθνικών δομών σ΄ εκείνες τις περιοχές όπου δεν έχει ακόμη ξεπεραστεί η φάση του κλασικού καπιταλισμού, όπως στις χώρες του ‘’κρατιστικού σοσιαλισμού’’ και ως ένα βαθμό στις λεγόμενες ‘’τριτοκοσμικές’’ χώρες. Μπορεί κανείς να απομονώσει την τάξη που υφίσταται την κυριαρχία και την εκμετάλλευση η οποία, όπως συμβαίνει πάντα στις μεταβατικές φάσεις της ιστορία, επιτείνει τη δική της ταξική πάλη, εν μέρει επειδή η αλλαγή αδρανοποιεί ως ένα βαθμό τα ψυχολογικά και ιδεολογικά όπλα της υποταγής και εν μέρει επειδή η τάξη στην ‘’ανοδική της πορεία’’, κάνει ιδιαίτερη προσπάθεια για να υποκινήσει την εξεγερσιακή ενεργητικότητα των εκμεταλλευόμενων ως μέσο για την πραγμάτωση των δικών της βλέψεων.

Η τάξη των εκμεταλλευόμενων αποτελείται απ΄ όλους εκείνους που στον κοινωνικό καταμερισμό της εργασίας, εκτελούν χειρονακτική εργασία – με την ευρύτερη έννοια του όρου. Σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό, ανάλογα με τη συγκεκριμένη οικονομική δομή σε εθνικό επίπεδο η ταξική σύνθεση των εκμεταλλευομένων περιλαμβάνει προλετάριους (εργάτες γης, βιομηχανικούς εργάτες, εργάτες και μισθωτούς εργαζόμενους στον τομέα παροχής υπηρεσιών, όπως και υπαλλήλους που έχουν καθαρά εκτελεστικά καθήκοντα), τα

κατώτερα στρώματα των ελεύθερων επαγγελματιών, που η ελευθερία τους έχει περιοριστεί σε μια απλή αυτοδιαχείριση της ίδιας τους της εκμετάλλευσης και τελικά το υποπρολεταριάτο των πόλεων και της υπαίθρου – άνεργοι, υποαπασχολούμενοι, περιθωριακοί κτλ. Από αντικειμενική άποψη, όλες αυτές οι κατηγορίες και οι κοινωνικές ομάδες υφίστανται την εκμετάλλευση ανεξάρτητα απ΄ τον μηχανισμό απ΄ τον οποίο εκδηλώνεται (και δεν είναι καθόλου αναγκαίο να είναι ο αντιπροσωπευτικός ή κυρίαρχος τρόπος εκμετάλλευσης) και ανεξάρτητα, μάλιστα, από την υποκειμενική επίγνωση για την εκμετάλλευση.

Τα ‘’παλιά αφεντικά’’, είναι οι καπιταλιστές μπουρζουάδες των οποίων τα προνόμια βασίζονται στην ιδιωτική ιδιοκτησία των μέσων παραγωγής και οι οποίοι ασκούν την εκμετάλλευση πρωταρχικά (μολονότι όχι αποκλειστικά) με βάση τη χαρακτηριστική τους σχέση με την παραγωγή, δηλαδή, στην από μέρους τους απόσπαση της υπεραξίας σ΄ ένα καθεστώς αγοράς ως προς το εργατικό δυναμικό και τα προϊόντα.

Τα ‘’νέα αφεντικά’’ στις υστεροκαπιταλιστικές χώρες έχουν κατορθώσει να ασκούν την κυριαρχία τους από κοινού με την μπουρζουαζία στα πλαίσια μιας δυναμικής ισορροπίας η οποία κλίνει συνεχώς προς τη μεριά τους – είναι οι τεχνογραφειοκράτες.

ΤΑ ΝΕΑ ΑΦΕΝΤΙΚΑ

Η νέα κυρίαρχη τάξη η τεχνογραφειοκρατία, προσδιορίζεται από την πνευματική εργασία που εκτελεί και τις διευθυντικές λειτουργίες που έχει ως προς το ιεραρχικό καταμερισμό της κοινωνικής εργασίας. Τα ''νέα αφεντικά'' εκτελούν αυτές τις λειτουργίες και από αυτές αντλούν τα προνόμια και τη δύναμή τους, όχι βέβαια λόγω κάποιου δικαιώματος ιδιωτικής ιδιοκτησίας των μέσων παραγωγής αλλά δυνάμει ενός είδους πνευματικής ιδιοκτησίας των μέσων παραγωγής, δηλαδή με την κατοχή της γνώσης που απαιτείται για τη διεύθυνση των μεγάλων οικονομικών και πολιτικών συγκροτημάτων.

Στις αναπτυγμένες καπιταλιστικές κοινωνίες της δύσης, τα νέα αφεντικά δεν έχουν τόσο ξεκάθαρα προσδιορισμένες λειτουργίες και καθήκοντα και ο συγκεκριμένος ρόλος τους όσον αφορά την εκμετάλλευση συνδέεται με την καπιταλιστική εκμετάλλευση γενικά. Τόσο από ιστορική, όσο και από λειτουργική άποψη, προέρχονται από την υπαλληλική μεσαία τάξη που είναι στην υπηρεσία της καπιταλιστικής αστικής τάξης. Η ανάπτυξη των μετοχικών εταιριών των εμπορικών και οικονομικών τραστ και των πολυεθνικών εταιριών, μαζί με τη σταθερή επέκταση της κρατικής παρέμβασης στον κοινωνικοοικονομικό τομέα, δημιούργησαν (και εξακολουθούν να δημιουργούν) τις συνθήκες για την ενίσχυση του ρόλου και

της δύναμης των τεχνικών και διαχειριστικών αφεντικών των επιχειρήσεων και των αφεντικών των κρατικών ιδρυμάτων.

Οι γραφειοκράτες (διευθυντές του κράτους) και οι τεχνοκράτες (διευθυντές των ιδιωτικών επιχειρήσεων) είναι οι δύο πλευρές της νέας τάξης. Ωστόσο, μολονότι έχουν ακόμη ορισμένες διαφορές, η καλύτερη έκφραση αυτού του συνδυασμού μπορεί να εντοπιστεί στην ενδιάμεση υβριδική μορφή του διευθυντή μιας δημόσιας επιχείρησης. Οι τεχνογραφειοκράτες ιδιοποιούνται τα ταξικά τους προνόμια, δηλαδή τους καρπούς που αποδίδει η εκμετάλλευση, με τη μορφή πολύ μεγάλων μισθών, των ειδικών αμοιβών, ευεργετημάτων, ειδικών επιδομάτων κτλ. Στην περίπτωση των διευθυντών των ιδιωτικών επιχειρήσεων, οι ποικιλόμορφες αυτές αμοιβές μπορούν να θεωρηθούν κεκαλυμμένο επιχειρησιακό κέρδος, δηλαδή, καπιταλιστική υπεραξία. Οι προνομιακές αμοιβές που δίνονται στους διευθυντές του κράτους είναι αντίθετα , χαρακτηριστικά τεχνογραφειοκρατικές. Οι αμοιβές των διευθυντών των δημόσιων επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων στις οποίες συμμετέχει το κράτος εμφανίζονται εν μέρει σαν κέρδος (υπόλειμμα του εμπορικού καπιταλιστικού μηχανισμού) και εν μέρει σαν αληθινά προνομιακό δικαίωμα σ΄ ένα ποσοστό του παραγόμενου πλούτου, όχι τόσο σε επίπεδο επιχείρησης όσο σε εθνικό πια επίπεδο.

ΟΙ ΜΕΤΟΧΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΟΛΥΕΘΝΙΚΕΣ

Στις μεγάλες μετοχικές εταιρείες, η δύναμη των τεχνογραφειοκρατών εκφράζεται με όρους ''διεύθυνσης''. Δεν μειώνεται απλά η δύναμη απόφασης της πλειοψηφίας των καπιταλιστών – μετόχων χάρη στην αυξανόμενη συνεχώς μεριδιοποίηση της ιδιοκτησίας αλλά και επιπλέον η ιδιαίτερη πολυπλοκότητα των προβλημάτων διεύθυνσης και η απαιτούμενη ''ικανότητα'' για την επίλυσή τους μεταβιβάζει στην τάξη των διευθυντών τον ουσιαστικό έλεγχο των οικονομικών μηχανισμών – πράγμα που με τη σειρά του μειώνει τη δύναμη ακόμα και των μεριδιούχων της λεγόμενης πλειοψηφίας, εκτός και αν κατά τύχη είναι ταυτόχρονα διευθυντές και μεριδιούχοι, συνδυάζοντας με αυτό τον τρόπο τα χαρακτηριστικά και τις προϋποθέσεις τόσο των παλιών όσο και των νέων αφεντικών : αυτό το τελευταίο παρατηρείται συχνά στις μεταβατικές φάσεις της ιστορίας.

Διαπιστώνουμε ολοένα, και πιο πολύ την παρουσία μιας διάστασης ανάμεσα στην ιδιοκτησία και τον έλεγχο. Η παραδοσιακή καπιταλιστική δυάδα διχάζεται ολοένα και πιο πολύ : οι ιδιοκτήτες εξακολουθούν να ενδιαφέρονται για τις υποθέσεις της εταιρείας αλλά είναι πια οι τεχνογραφειοκράτες που, στην ουσία αλλά και δικαιωματικά (με τη λεγόμενη ''μεταβίβαση δικαιωμάτων''), ασκούν τον οικονομικό έλεγχο. Η βάση του νόμου ιδιοκτησία των μέσων παραγωγής, ενώ εξακολουθεί να αποτελεί πηγή προνομιακού εισοδήματος, δεν είναι υποχρεωτικά και οικονομική ιδιοκτησία.

Η ανεξαρτησία των τεχνογραφειοκρατών είναι ακόμη μεγαλύτερη στην περίπτωση των πολυεθνικών εταιρειών. Η

δύναμη των μεριδιούχων να καθορίζουν την τύχη της εταιρείας ‘‘τους’’ είναι στην ουσία ανύπαρκτη. Οι διαδικασίες παραγωγής και διανομής είναι τόσο πολύπλοκες και έτσι διαρθρωμένες που μόνο το ανώτερο διευθυντικό προσωπικό μπορεί να τις ελέγχει και να τις συντονίζει. Επιπλέον, οι πολυεθνικές εταιρείες είναι δομημένες με τέτοιον τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται ένας ιεραρχικός καταμερισμός της εργασίας μεταξύ των διάφορων γεωγραφικών περιοχών ανάλογα με τον κάθετο καταμερισμό της εργασίας μέσα στην ίδια την εταιρεία : η δύναμη λήψης των αποφάσεων και οι ανώτερες βαθμίδες της ιεραρχίας είναι συγκεντρωμένες στις μητροπόλεις των αναπτυγμένων χωρών (με ορισμένα υποκατάστατα στις όχι και τόσο αναπτυγμένες χώρες) ενώ στις καθυστερημένες χώρες αναπτύσσονται οι δραστηριότητες που δεν προϋποθέτουν υψηλό τεχνολογικό επίπεδο ειδίκευσης. Πρόκειται για μια μορφή διεθνούς εκμετάλλευσης που δεν αφορά μόνο τις αναπτυγμένες και τις καθυστερημένες χώρες, αλλά και τις πολυεθνικές εταιρείες που αναλαμβάνουν άμεσα τη λειτουργία των νέων αποικιοκρατών.

ΤΟ ΑΝΑΠΤΥΓΜΕΝΟ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ

Το κράτος παίζει θεμελιακό ρόλο σε μια αναπτυγμένη καπιταλιστική οικονομία. Πρώτα, άμεσα ή έμμεσα έχει στην κατοχή του ένα τεράστιο δίκτυο από βιομηχανίες και υπηρεσίες – ιδιαίτερα μάλιστα στους λεγόμενους νευραλγικής σημασίας τομείς. Επιπλέον ρυθμίζει, ελέγχει, σχεδιάζει και συντονίζει, σ΄ ολοένα μεγαλύτερο βαθμό τη γενικότερη επιχειρηματική δραστηριότητα, χάρη στη νομοθεσία , στις

πιστώσεις, τη φορολογία κτλ. Τέλος, είναι βασικά ο κυριότερος πελάτης του ιδιωτικού τομέα.

Ο κρατικός παρεμβατισμός στην οικονομία δεν είναι κάτι καινούριο για τον καπιταλισμό : συνόδευε πάντα και υποστήριζε συνεχώς τον καπιταλισμό από το ξεκίνημά του. Παρόλα αυτά η ένταση και η τελειότητα με την οποία το κράτος σήμερα και στο μέλλον (μια και αυτή είναι η κυρίαρχη τάση του), παρουσιάζεται στην οικονομία μαζί με την τρομακτική ανάπτυξη των κοινωνικών υπηρεσιών που διευθύνονται από το κράτος, μεταβάλλουν ταχύτατα τη σημασία αυτής της παρουσίας. Όταν το 30 – 40% Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος των αναπτυγμένων καπιταλιστικών χωρών απορροφάται από τη δημόσια διοίκηση, μπορεί κανείς να πει ότι το όλο ζήτημα από ποσοτικό έγινε ποιοτικό.

Το κράτος όσον αφορά το ρόλο του σαν μηχανισμός υπεράσπισης των καπιταλιστικών συμφερόντων, αλλάζει και γίνεται ένα είδος θερμοκηπίου για την άνδρωση της νέας τάξης, συγκεντρώνοντας στις ανώτερες βαθμίδες της ιεραρχίας του ένα ιδιαίτερα μεγάλο και ολοένα αυξανόμενο ποσοστό οικονομικής εξουσίας που με τη σειρά της συγχωνεύεται με την πολιτική εξουσία. Έτσι λοιπόν, καταλήγει η δεύτερη να χάνει σταδιακά τον υποδεέστερο ρόλο της. Ενώ η τεχνογραφειοκρατικοποίηση των μεγάλων ιδιωτικών επιχειρήσεων κερδίζει συνεχώς έδαφος, στις δημόσιες επιχειρήσεις και τον κρατικό μηχανισμό οι τεχνοκράτες και οι γραφειοκράτες εκφράζουν πια ολοένα και λιγότερο τα συμφέροντα των παλιών αφεντικών και ολοένα περισσότερο τα δικά τους συμφέροντα.

Με παρόμοιο τρόπο, η ασκούμενη πολιτική εξουσία περνάει απ΄ τα νομοθετικά σώματα στα εκτελεστικά όργανα και από κει στους επικεφαλείς της διοίκησης. Οι περισσότερες αναπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες έχουν δημοκρατικές κοινοβουλευτικές δομές αλλά σε καμιά περίπτωση το κοινοβούλιο, ο επίσημος ''εκφραστής'' της λαϊκής κυριαρχίας δεν είναι ο θεσμός που διοικεί πραγματικά το κράτος.

Η εξουσία του κράτους είναι μόνιμη εξουσία και ασκείται από ορισμένους ανεπηρέαστους θεσμούς που δεν υπόκεινται στην ασταθή επιρροή της ψήφου : θα πρέπει να εξετάσουμε αυτούς ακριβώς τους οργανισμούς για να αντιληφθούμε που εδράζει η πραγματική εξουσία. Οι κυβερνήσεις έρχονται και παρέρχονται, ο κρατικός μηχανισμός όμως εξακολουθεί να λειτουργεί.

Το κράτος αποτελείται πρώτα και κύρια απ΄ αυτούς τους μόνιμους, ανεπηρέαστους θεσμούς από τις εναλλαγές των κυβερνήσεων : το στρατό (μόνιμοι αξιωματικοί, ειδικές στρατιωτικές μονάδες, επίλεκτα σώματα), την αστυνομία, τα υπουργεία, τα ΝΠΔΔ, τους οργανισμούς κοινωνικών ασφαλίσεων και πρόνοιας, το δικαστικό σώμα κτλ. – δηλαδή αποτελείται απ΄ τους αποκαλούμενους ''εκτελεστικούς'' θεσμούς που δε δεσμεύονται από τα εκλογικά αποτελέσματα αλλά δέχονται κυβερνητική επιρροή αλλά, στην ουσία καμιά απολύτως επιρροή από το κοινοβούλιο. Η εκτελεστική εξουσία ενισχύεται συνεχώς. Κάθε ένας από αυτούς τους θεσμούς αναπαράγει στη δομή του την ιεραρχική πυραμίδα του κράτους : απ΄ την κορυφή αυτών των ιεραρχιών (καθώς και από τις διευθύνσεις μεγάλων δημόσιων και ιδιωτικών επιχειρήσεων και σε βαθμό που ποικίλει επίσης, απ΄ την

ηγεσία των κομμάτων και των συνδικαλιστικών οργανώσεων) γίνονται εκείνες οι επιλογές τις οποίες παρουσιάζει το κοινοβούλιο στη σκηνή των πολιτικών θεσμών.

Αυτή η εξέλιξη της πολιτικής εξουσίας συνδέεται επιπλέον με την αυξανόμενη πολυπλοκότητα και πολλαπλότητα των ρόλων που διαδραματίζει το αναπτυγμένο καπιταλιστικό κράτος με τις ολοκληρωτικές τάσεις του – συνέπεια της αναγκαιότητας να ελεγχθούν , με τη διοχέτευσή τους σε νέους θεσμούς, οι κεντρόφυγες δυνάμεις που συνεχώς δημιουργούνται από την μεγιστοποίηση (σε διάσταση, πολυπλοκότητα και βαθμό) του κρατικού παρεμβατισμού : ένας φαύλος κύκλος που αποσκοπεί στην απεριόριστη ενίσχυση των λειτουργιών, στην αύξηση του αριθμού και της δύναμης των τεχνογραφειοκρατών.

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

Η αναρχική δραστηριότητα μπορεί και πρέπει να είναι διεθνής όχι μόνο χάρη των θεμελιακά διεθνιστικών πεποιθήσεων των αναρχικών αλλά και επειδή η ελευθεριακή επανάσταση, αν γίνει σε εθνική κλίμακα, δε μπορεί να αποφύγει την ήττα και τη συντριβή' όχι απλά επειδή η εκμετάλλευση και η κυριαρχία έχουν υπερεθνικό χαρακτήρα, που είναι ιδιαίτερα έκδηλος σε χώρες με εύθραυστη οικονομία, όπως η Ιταλία, αλλά και λόγω του γεγονότος ότι η κοινωνική σύγκρουση και η πολιτική κατάσταση παρουσιάζουν αρκετές αναλογίες σ΄ αρκετές ευρωπαϊκές χώρες. Μ΄ αυτή την έννοια

οι άλλες ‘’λατινικές’’ χώρες της Ευρώπης (Ισπανία, Πορτογαλία, ακόμη και η Γαλλία) παρουσιάζουν κάποια ομοιότητα με την Ιταλία : οι χώρες αυτές τόσο λόγω του επιπέδου της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης, όσο και λόγω της ιστορικής παράδοσης παρουσιάζουν κάποιο ανώτερο επίπεδο εργατικής αγωνιστικότητας και εξεγερσιακές τάσεις ενάντια στην ιεραρχία που χαρακτηρίζουν τις αναπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες.

Ιδιαίτερα σημαντική για το αναρχικό πρόγραμμα είναι η Ισπανία όπου το αναρχικό κίνημα διατήρησε τις προλεταριακές ρίζες του παρά τα σαράντα χρόνια φρανκισμού, όπως δείχνει η αναγέννηση της CNT, και όπου η μεταφρανκική μεταβατική περίοδος, με όλες τις οικονομικές και πολιτικές δυσκολίες της, ενδέχεται να προσφέρει ευνοϊκές ευκαιρίες και επάρκεια χώρου για τις ελευθεριακές δυνάμεις – πράγμα που εν μέρει οφείλεται και στον κυνικά ρεφορμιστικό χαρακτήρα του ισπανικού ΚΚ.

ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

Με λίγα λόγια, η αναρχική δραστηριότητα σήμερα – ξεκινώντας απ΄ την άμεση πραγματικότητα και τις αντιφάσεις της, χωρίς να καταφεύγει σε ψευδαισθήσεις ή στον πεσιμισμό πρέπει να στραφεί ενάντια στη φυσική εξέλιξη του συστήματος, που είναι ολοκληρωτική και ταυτόχρονα να διαφυλάξει κάθε τι που τείνει προς την ισότητα και την ελευθερία στα εργοστάσια, στα σχολεία, στις εργατικές γειτονιές, σ΄ όλη την ύπαιθρο , σε κάθε πεδίο της κοινωνικής σύγκρουσης, υποστηρίζοντας ενισχύοντας και διευρύνοντας

τους υπάρχοντες αγώνες και υποκινώντας νέους. Στο άμεσο μέλλον το καθήκον μας πρέπει να είναι να κρατήσουμε ζωντανό το πνεύμα της εξέγερσης που έχει αναπτυχθεί ιδιαίτερα μεταξύ των νέων τα τελευταία χρόνια και να τονίσουμε, να διασαφηνίσουμε τον αρχικό και ουσιαστικό ελευθεριακό χαρακτήρα της.

Πρέπει να οργανώσουμε ή μάλλον να συμβάλλουμε στην οργάνωση των τάσεων για ισότητα και ελευθερία σε ένα πρόγραμμα και σε δομές με συνοχή για να αποφευχθεί η αφομοίωση ή η εκμετάλλευσή τους από το θεσμοποιημένο αντίπαλο. Τέλος, πρέπει να οργανώσουμε τα ανώτερα επίπεδα της συνείδησης για ισότητα και ελευθερία σε αναρχικά προγράμματα και αναρχικές δομές.

Το αρχικό μας καθήκον, λοιπόν, θα είναι να καταπολεμήσουμε τη δυναμική ισορροπία της εξέλιξης του αναπτυγμένου καπιταλισμού, την ανεμπόδιστη παγίωση των κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών μεταρρυθμίσεων που φέρουν τη σφραγίδα της τεχνογραφειοκρατίας και τις νέες ιδεολογίες συναίνεσης : για να διευρύνουμε και να υπερασπίσουμε το πεδίο της δράσης που αναπτύσσεται έξω από όλα τα θεσμικά πλαίσια, για να κρατήσουμε ζωντανή τη σύγκρουση, για να διαδώσουμε ένα πιο συνειδητό πνεύμα εξέγερσης, για να ετοιμαστούμε τελικά για την αποφασιστική επαναστατική κοινωνική σύγκρουση.

Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΩΝ ΟΜΟΣΠΟΝΔΩΝ ΑΝΑΡΧΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΙΤΑΛΙΑΣ (Ο.Α.Ο.)

1. Οι Ο.Α.Ο. είναι μια ομοσπονδία συγγένειας, δηλαδή, μια ομοσπονδία ομάδων που έχουν παρόμοιες αντιλήψεις όσον αφορά την ανάλυση, την στρατηγική και την οργάνωση του αναρχικού κινήματος στην Ιταλία. Οι αναγνωρισμένες βάσεις αυτής της συγγένειας είναι το πρόγραμμα και οι τρόποι οργάνωσης, όπως εκφράζονται με την παρούσα συμφωνία.

2. Υπάρχουν άμεσες επαφές μεταξύ των ομάδων. Η κάθε ομάδα συνδέεται με όλες τις άλλες με τακτικές ανταλλαγές ιδεών και όταν είναι χρήσιμο και εφικτό με την αλληλοβοήθεια.

3. Η αλληλογραφία με τις άλλες ομοσπονδίες, πρωτοβουλίες, ομάδες και συντρόφους μέσα στο κίνημα θα γίνεται διαμέσου μιας κοινής ταχυδρομικής διεύθυνσης που μπορεί να προϋποθέτει αλλά δεν υποκαθιστά την άμεση και ενεργό παρουσία των ξεχωριστών ομάδων.

4. Η δραστηριότητα κάθε ομάδας ή μελών της ομάδας δεν προϋποθέτει την ανάληψη ευθύνης από ολόκληρη την ομοσπονδία γι΄ αυτές της δραστηριότητες, Καμιά ομάδα δεν μπορεί να ενεργεί ή να υιοθετεί θέσεις στο όνομα της

ομοσπονδίας, εκτός και αν υπάρχει συγκεκριμένη εντολή της ομοσπονδίας.

5. Απ΄ την εγγύτητα, τη συχνότητα και την τακτικότητα των σχέσεων μεταξύ των ομόσπονδων ομάδων πηγάζει φυσικά μια γενικότερη συμφωνία όσο αφορά τη δραστηριότητα των διάφορων ομάδων. Η συμφωνία αυτή μπορεί να εκφράζεται με τη σύνταξη κοινών προγραμμάτων δράσης για μικρές ή μεγάλες περιόδους.

6. Οι διάφορες της ομάδες μπορούν να συνεργάζονται της πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται από μια ή περισσότερες ομάδες της ομοσπονδίας στη βάση που αποφασίζεται κάτι τέτοιο. Οι ομάδα ή οι ομάδες που προωθούν αυτή τη δραστηριότητα θα εξακολουθήσουν να λειτουργούν με πλήρη αυτονομία, αλλά θα έχουν και την υποχρέωση να σέβονται πιστά όσες συμφωνίες έχουν συνάψει.

7. Οι συνελεύσεις της ομοσπονδίας, στις οποίες θα πρέπει να συμμετέχουν όσο γίνεται περισσότεροι σύντροφοι, θα γίνονται τρεις φορές το χρόνο τουλάχιστον. Η οργάνωση και η διατύπωση των αποφάσεων των συνελεύσεων θα γίνεται εκ περιτροπής από τις διάφορες ομόσπονδες ομάδες. Στις συνελεύσεις αυτές θα γίνεται ανταλλαγή πληροφοριών, θα εξετάζονται πρακτικά και διάφορα ζητήματα, θέματα θεωρίας αλλά και στρατηγικής, με εισήγηση μιας ή και περισσοτέρων ομάδων.

8. Ύστερα από πρόσκληση μιας ομόσπονδης ομάδας μπορούν να συμμετέχουν στις συνελεύσεις σύντροφοι και ομάδες που δεν ανήκουν στην ομοσπονδία.

9. Οι ομόφωνες αποφάσεις είναι δεσμευτικές για όλη την ομοσπονδία, ενώ εκείνες που λαμβάνονται από ορισμένες ομάδες είναι δεσμευτικές μόνο γι΄ αυτές και για κείνους που τις αποδέχονται. Οι αποφάσεις των συνελεύσεων θα πρέπει να επικυρώνονται από τις ομάδες και θα θεωρούνται επικυρωμένες όταν δεν αμφισβητούνται μέσα σε δεκαπέντε μέρες από τη λήξη της συνέλευσης.

10. Μια επιτροπή αυτοάμυνας, θα πρέπει να αποτελείται από τέσσερις τουλάχιστον συντρόφους και οι οποίοι θα πρέπει να αντιπροσωπεύουν διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές, θα ασχολείται με την αντιμετώπιση της καταστολής. Ο κάθε σύντροφος είναι υπόλογος στην ομάδα του, η επιτροπή σαν σύνολο είναι υπόλογη της συνελεύσεις της ομοσπονδίας.

11. Η κάθε ομάδα συνεισφέρει 10% του ταμείου της στο ομοσπονδιακό ταμείο – του οποίου η διαχείριση καθορίζεται από τη συνέλευση.

12. Μια ομάδα μπορεί να προσχωρήσει στην ομοσπονδία αν συμφωνεί με το παρόν πρόγραμμα και αν υπάρχει συμφωνία σχετικά με αυτό το θέμα από τις ομάδες που έχουν ήδη προσχωρήσει στην ομοσπονδία. Παρόμοια, μια ομάδα μπορεί να πάψει να ανήκει στην ομοσπονδία για

τους αντίθετους λόγους και με την ομόφωνη γνώμη των άλλων ομάδων.

13. Η παρούσα συμφωνία και το πρόγραμμα μπορούν να τροποποιηθούν με την ομόφωνη απόφαση της συνέλευσης και τη συνακόλουθη επικύρωση απ΄ τις ομάδες ακόμα και ως προς όλα τα άρθρα τους.

Σημειώσεις:

1. Τι ήταν οι Ομόσπονδες Αναρχικές Ομάδες ; Ήταν η μικρότερη και νεαρότερη από τρεις εθνικές ομοσπονδίες του ιταλόφωνου αναρχικού κινήματος – οι άλλες δύο ήταν η Αναρχική Ομοσπονδία Ιταλίας (FAI) και οι αναρχικές ομάδες Ιταλίας (GIA) – και ιδρύθηκε το 1965. Λίγους μήνες πριν από την ίδρυση των Ο.Α.Ο., ύστερα από μια διάσπαση στην Ομοσπονδία, δημιουργήθηκαν οι Αναρχικές Ομάδες. Ορισμένες αυτόνομες ομάδες νεαρών αντιεξουσιαστών, που είχαν ήδη συνεργαστεί στη δράση και είχαν κοινές απόψεις για πολλά βασικά θέματα, δημιούργησαν μια άλλη ομοσπονδία – τις Ομόσπονδες Ομάδες Νέων Αναρχικών (GGAF). Το 1969, η ομοσπονδία αυτή μετονομάστηκε σε Ομόσπονδες Αναρχικές Ομάδες (GAF). Εννιά χρόνια αργότερα, στις αρχές του 1978 οι Ο.Α.Ο. αυτοδιαλύθηκαν σαν ομοσπονδία, χωρίς όμως να αποσυρθούν από την ενεργό δράση μέσα στα πλαίσια του ιταλόφωνου αναρχικού κινήματος.

2. Το πρόγραμμα αυτό είναι το αποτέλεσμα δεκάχρονων κοινών εμπειριών και συζητήσεων και αποτελεί απλά τη σχηματικά οργανωμένη έκφραση ενός τρόπου ερμηνείας του αναρχισμού, το 1976 στην Ιταλία και της σύγχρονης κοινωνικοοικονομικής πραγματικότητας – μολονότι ορισμένα θεωρητικά συμπεράσματα και ορισμένες γενικότερες πλευρές της ανάλυσης θα έχουν σίγουρα ευρύτερη σημασία από άποψη τόπου και χρόνου.

3. Το πρόγραμμα έχει σκόπιμα ΑΝΟΙΧΤΟ χαρακτήρα, ανοιχτό όχι μόνο σε τροποποιήσεις και διορθώσεις ως προς τις αναλύσεις του, φυσική συνέπεια των αντικειμενικών δομικών αλλαγών και μιας ολοκληρωμένης θεωρητικής εξέτασης, αλλά και σε νέες ιδέες και τροποποιήσεις όσον αφορά την πρακτική για νέους πειραματισμούς και νέες εμπειρίες. Επομένως, σύμφωνα με το χαρακτήρα των Ομόσπονδων Αναρχικών Ομάδων, είναι ένα πρόγραμμα που πρέπει να επαληθεύεται συνεχώς και να επιβεβαιώνεται ή να αναδιαμορφώνεται κατά περιόδους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΜΙΛΩΝΤΑΣ ΓΙΑ ΔΟΜΕΣ

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΟΜΑΔΕΣ ΣΥΓΓΕΝΕΙΑΣ *

Λουίς Μέρθιε Βέγα

Τα περισσότερα κείμενα που αναφέρονται στις ομάδες συγγένειας στα πλαίσια του αναρχικού κινήματος - εννοώ εκείνα που έχουν γραφτεί από αγωνιστές του κινήματος – είναι μάλλον μαρτυρίες παρά θεωρητικοί ορισμοί. Και επειδή οι πραγματικές καταστάσεις είναι απειράριθμες και σπάνια ταυτόσημες, είναι επόμενο τα χαρακτηριστικά που συνήθως προβάλλονται να μην είναι πάντα τα ίδια. Ας δούμε, όμως, ποια είναι τα κοινά σημεία στα οποία συμπίπτουν πολλοί συγγραφείς – απ΄ αυτούς, τουλάχιστον, που εγώ γνωρίζω – όταν προσπαθούν να ορίσουν τις ομάδες συγγένειας.

Αυτή καθαυτή η ιδέα της συγγένειας δεν έχει διευκρινιστεί εντελώς. Συγγένεια ιδεών ή συγγένεια ιδιοσυγκρασιών ; Ή αναγκαστικά και τα δύο ; Στους κύκλους των αναρχικών, λέει ο Σεμπαστιάν Φορ**1**, η λέξη συγγένεια ‘’εκφράζει την

***** *Το κείμενο του Louis Mercier Vega, Sur les groupes d ‘affinité , δημοσιεύτηκε το 1978 στο τεύχος 13 του περιοδικού Interrogations, Τορίνο.* Αναδημοσίευση από το αντιεξουσιαστικό περιοδικό ‘’ Μαύρος Ήλιος ‘’1/10/1981

τάση που ωθεί τους ανθρώπους να συσπειρώνονται με βάση την ομοιότητα των επιθυμιών, τη συμφωνία ως προς την ιδιοσυγκρασία και τις ιδέες τους.

Και μέσω της ελευθεριακής σκέψης και δράσης, οι αναρχικοί αντιπαραθέτουν τον αυθορμητισμό και την αυτονομία, στοιχεία με βάση τα οποία πραγματοποιούνται αυτές οι προσεγγίσεις και δημιουργούνται αυτές οι ομάδες, στην υποχρεωτική συνοχή και την καταναγκαστική συνένωση που καθορίζονται από το υφιστάμενο κοινωνικό περιβάλλον''. Ωστόσο, δεν είναι τόσο ξεκάθαρη αυτή η εξήγηση ' γιατί μπορεί να κανείς να αναρωτηθεί : πώς, δηλαδή, ξεφεύγουν οι αναρχικοί από το ''υφιστάμενο κοινωνικό περιβάλλον'' ;

Ο Μάρραιη Μπούκτσιν αναζητά την ιστορική καταγωγή της ομάδας συγγένειας και κατά παράδοξο τρόπο, την ανακαλύπτει σε μια σχετικά πρόσφατη εποχή, στην Ισπανία : '' Η αγγλική έκφραση affinity group αποτελεί μετάφραση του grupo de affinidad, που στην Ισπανία σήμαινε το βασικό οργανωτικό κύτταρο της Ιβηρικής Αναρχικής ομοσπονδίας, του πυρήνα των πιο ιδεαλιστών αγωνιστών της CNT, της μεγάλης αναρχοσυνδικαλιστικής συνομοσπονδίας''. **2** Ο ορισμός του είναι πολύ πρωτότυπος : '' ένα είδος διευρυμένης οικογένειας, στην οποία οι δεσμοί συγγένειας αντικαθίσταται με τις στενές ανθρώπινες σχέσεις που βασίζονται στις κοινές επαναστατικές ιδέες και στην κοινή επαναστατική πρακτική'' Εδώ επανεμφανίζεται η συγγένεια των ιδεών, ενώ η συγγένεια ως προς τη συμπεριφορά εκδηλώνεται σαν '' επαναστατικός τρόπος καθημερινής ζωής''.

Η ομάδα δημιουργεί έναν ελεύθερο χώρο όπου οι επαναστάτες μπορούν να ξαναφτιάξουν τους εαυτούς τους, τόσο ως άτομα όσο και ως κοινωνικά όντα''. Πράγμα που μας ξαναφέρνει, με μεγαλύτερη ακρίβεια, στις παρατηρήσεις του γερο – Σεμπαστιέν : η ομάδα κατορθώνει να ξεφύγει από το ''κοινωνικό περιβάλλον''. Ο Μπούκτσιν βεβαιώνει ότι μπορεί να συγκρίνει την ομάδα συγγένειας, όπως λειτουργούσε κατά τη δεκαετία του ΄30 στην Ισπανία (τηρουμένων όλων των αναλογιών και λαμβανομένων υπόψη των συγκυριών), με τις μορφές οργάνωσης που υιοθετήθηκαν από τους βορειοαμερικανούς ''ριζοσπάστες'', ''κοινόβια'', ''οικογένειες'', ''κολεκτίβες''

Στην περίπτωση των αγωνιστών των Ομόσπονδων Αναρχικών Ομάδων Ιταλίας, η έμφαση δίνεται στις κοινές ιδέες : οι παραδοσιακές ομάδες συγγένειας ''έχουν κοινές ιδέες από γενική όσο και ειδική άποψη, μπορούν … να έχουν συνοχή ως προς τις βασικές αρχές του αναρχισμού και να είναι ταυτόχρονα αποτελεσματικές … ως προς τη λήψη των αποφάσεων '' **3** . Ωστόσο, προσθέτουν: '' η ομάδα συγγένειας έχει συγγένεια ως προς τις ιδέες και απαιτεί επίσης και την πλήρη ανάμιξη σε προσωπικό επίπεδο – πράγμα που είναι απαραίτητο αν λάβουμε υπόψη μας ότι η ομάδα δεν είναι μια ''επιχείρηση'' αλλά η από κοινού βίωση των αγώνων και των συγκρούσεων και σαν τέτοια αφορά και απασχολεί μεγάλο μέρος της προσωπικής ζωής του ατόμου''. Ξανασυναντάμε εδώ το διπλό χαρακτήρα της ομάδας συγγένειας, αν και οι Ο.Α.Ο. αντιλαμβάνονται αυτή την ομάδα ως το ''θεμελιακό οργανωτικό βήμα'' του αναρχισμού, δηλαδή, ένα βασικό στοιχείο για τη δημιουργία

μιας ομοσπονδίας, ενώ ο Μάρραιη Μπούκτσιν λέει : '' (οι ομάδες) μπορούν εύκολα να ομοσπονδοποιηθούν ...''

Μια πρώτη παρατήρηση : οι συγγραφείς αυτοί αντιλαμβάνονται την ομάδα συγγένειας ως φυσική μορφή οργάνωσης και δεν εξετάζουν τα πιθανά μειονεκτήματά της. Ξεκινούν από μια διαπιστωμένη πραγματικότητα και έχουν την τάση ν΄ αποκαλύπτουν σ΄ αυτή μόνο προτερήματα. Δεν τους τίθεται το πρόβλημα να εξετάσουν αν είναι η κοινότητα των ιδεών που χρησιμεύει ως πόλος οργανωτικής συσπείρωσης ή οι προσωπικές σχέσεις. Αν όμως, το βασικό είναι η κοινότητα των απόψεων, δεν μπορούμε να καταλάβουμε σε τι διαφέρει – περιοριζόμαστε αποκλειστικά και μόνο στον τρόπο συνένωσης - μια αναρχική ομάδα από οποιαδήποτε άλλη οργάνωση ιδεολογικού χαρακτήρα. Αν αυτό που κυριαρχεί είναι οι συναισθηματικοί δεσμοί, με βάση μια περισσότερο ή λιγότερο καθαρή ελευθεριακή άποψη, τότε η εσωτερική λειτουργία και ο λόγος ύπαρξης μιας ομάδας θα έχουν πολύ ειδικό χαρακτήρα.

Πράγματι η αοριστία όσον αφορά την καταγωγή και τους σκοπούς της ομάδας συγγένειας καθορίζει και το διφορούμενο ρόλο της : είναι στοιχείο επέμβασης στην κοινωνία ή αντικοινωνία; Μέσα στην κοινωνία ή έξω από αυτή ; Ερώτηση που δεν είναι κατ΄ ανάγκη κριτική ούτε και επιθετική, αλλά απλά ζητά περισσότερες διευκρινίσεις.

Ένα δεύτερο στοιχείο για τον ορισμό των ομάδων συγγένειας είναι το μέγεθός τους. Ο Μπούκτσιν λέει : ''Κάθε ομάδα συγγένειας σκόπιμα κρατιέται μικρή ώστε να επιτρέπει όσο γίνεται πιο στενές σχέσεις ανάμεσα στα μέλη της '', και ,''λόγω των χαρακτηριστικών της η ομάδα συγγένειας

έχει την τάση να ενεργεί με τρόπο μοριακό''. Οι Ομόσπονδες Αναρχικές Ομάδες, λένε; ''… ένας πυρήνας αγωνιστών που είναι αρκετά μικρός ώστε να διασφαλίζεται η ενεργός συμμετοχή όλων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και αρκετά ευρύς για να περιλαμβάνει ποικιλία προσωπικών εμπειριών και αγώνων ''. Επίσης :''μόνο οι μικροί πυρήνες … μπορεί να είναι συνεπείς και να έχουν συνοχή …''.
Νέα παρατήρηση και νέο ερώτημα: εφόσον οι ομάδες συγγένειας, για να λειτουργούν καλά, δηλαδή, για να μπορούν τα μέλη τους να συμμετέχουν ουσιαστικά στις αποφάσεις και τις δραστηριότητες, πρέπει να είναι μικρές, να περιλαμβάνουν πολύ μικρό αριθμό μελών – μήπως αυτό συμβαίνει γιατί κάθε πολυμελής οργάνωση εγκυμονεί τους κινδύνους της ιεραρχικοποίησης και της γραφειοκρατικοποίησης; Είναι πιθανό. Τότε, λοιπόν, αυτή η διαπίστωση θα πρέπει να ισχύει για κάθε ''λαϊκή'' οργάνωση και, επομένως, θα έχει πολύ σημαντικές συνέπειες για τον καθορισμό μιας ελευθεριακής τακτικής ή στρατηγικής. Γιατί, τέλος, αν μεταξύ συντρόφων πρέπει να λαμβάνονται όλα τα μέτρα ώστε να αποφεύγεται ο εκφυλισμός κυρίαρχοι / κυριαρχούμενοι, τότε ποιες προφυλάξεις θα πρέπει να λαμβάνονται στις οργανώσεις που συγκεντρώνουν χιλιάδες ανθρώπινα όντα τα οποία δεν υποψιάζονται τους εξουσιαστικούς κινδύνους;

Ο Μπούκτσιν, λογουχάρη, λέει σχετικά με τις ομάδες συγγένειας: ''…μπορούν να δημιουργούν προσωρινές επιτροπές δράσης (σαν αυτές των γάλλων φοιτητών και εργατών το 1968) για να συντονίζουν συγκεκριμένους

στόχους. Πάνω από όλα, όμως, οι ομάδες συγγένειας είναι ριζωμένες στο λαϊκό κίνημα''. Ένα λαϊκό κίνημα αδιάφθορο, αθώο; Χωρίς κόμματα, χωρίς συγκεντρωτικά συνδικάτα, χωρίς ηγέτες;
Επομένως, ερχόμαστε στο τρίτο κοινό σημείο των περισσότερων ορισμών: στο ρόλο των ομάδων συγγένειας μέσα στην κοινωνική ζωή. Κατά κάποιον τρόπο, συμπεραίνεται η – ιδεώδης – πρακτική των ομάδων συγγένειας μέσα από την – εξιδανικευμένη – εικόνα των λαϊκών κινημάτων. Σεμπαστιέν Φορ: ''…άνθρωποι που ανήκουν στην ίδια τάξη, που συνδέονται αναγκαστικά χάρη στα κοινά τους συμφέροντα, που υφίστανται τους ίδιους εξευτελισμούς, τις ίδιες στερήσεις, που έχουν τις ίδιες ανάγκες, τις ίδιες επιθυμίες, που επομένως διαμορφώνουν σιγά – σιγά την ίδια ιδιοσυγκρασία και την ίδια νοοτροπία, που η καθημερινή τους ύπαρξη καθορίζεται από την υποδούλωση και την ίδια εκμετάλλευση, που τα όνειρά τους, κάθε μέρα και πιο συγκεκριμένα, καταλήγουν στο ίδιο ιδανικό, που πρέπει να αγωνιστούν ενάντια στους ίδιους εχθρούς, που βασανίζονται από τους ίδιους τυράννους, που βλέπουν τους εαυτούς τους να στενάζουν κάτω από το νόμο των ίδιων των αφεντικών και να γίνονται θύματα της απληστίας των ίδιων κερδοσκόπων.

Οι άνθρωποι αυτοί καταλήγουν σιγά – σιγά να σκέφτονται, να αισθάνονται, να θέλουν, να ενεργούν σε συμφωνία και αλληλεγγύη μεταξύ τους, να εκπληρώνουν τα ίδια καθήκοντα, να αναλαμβάνουν τις ίδιες ευθύνες, να κάνουν τον ίδιο αγώνα και να ενώνουν τα πεπρωμένα τους σε τέτοιο

σημείο ώστε, τόσο στη νίκη όσο και στην ήττα, η τύχη του καθένα να είναι στενά συνδεδεμένη με την τύχη των υπολοίπων: εκούσια συνοχή, εθελοντική συνένωση με την τύχη των υπολοίπων: εκούσια συνοχή, εθελοντική συνένωση, κοινά αποδεκτή συσπείρωση. Εδώ ακριβώς εκδηλώνεται όλη η δυναμική της συγγένειας που απορρέει από την αναλογία των ιδιοσυγκρασιών, τη συγγένεια των επιθυμιών, τη συμφωνία των ιδεών''. Ο Μπούκτσιν: ''Οι ομάδες συγγένειας θέλουν να λειτουργούν ως καταλύτες μέσα στα πλαίσια του λαϊκού κινήματος...''.

Οι Ο.Α.Ο. προσφέρουν περισσότερες διευκρινήσεις τόσο ως προς τη σχετικότητα του ''αυθόρμητα ελευθεριακού'' χαρακτήρα των λαϊκών κινημάτων όσο και ως προς τον ιδιαίτερο ρόλο των αναρχικών ομάδων: ''το ξέσπασμα των λαϊκών τάσεων για ισότητα και ελευθερία είναι βραχύχρονο φαινόμενο, εκτός και αν αποκτήσει τη δυνατότητα αυτοέκφρασης με αρκετές αυτόνομες οργανώσεις'' ***4***. Πιο κάτω: ''Οι αναγκαίες υποκειμενικές συνθήκες για μια ελευθεριακή κοινωνική επανάσταση μπορούν σχηματικά να περιγραφούν σαν η μάξιμουμ εφικτή ποσοτική και ποιοτική ανάπτυξη του αναρχικού κινήματος... και της οργανωμένης ελευθεριακής παρουσίας στην κοινωνική σύγκρουση και η μάξιμουμ εφικτή διάδοση της κριτικής επίγνωσης και του εξεγερσιακού πνεύματος ενάντια στην εξουσία'' ***5***.
Και έτσι, στις διαφορετικές αυτές ερμηνείες, εντοπίζουμε ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά: η ομάδα συγγένειας είναι βασικό στοιχείο του αναρχικού κινήματος. Η συγγένεια είναι διπλή: ιδέες και δεσμοί συντροφικότητας· συσπειρώνει μικρό

αριθμό αγωνιστών· συνδέεται με τα λαϊκά κινήματα χειραφέτησης.

Παρ’ όλες αυτές τις ομοιότητες, όμως, καταλαβαίνουμε ότι οι σημασίες που δίνονται στον όρο είναι διαμετρικά αντίθετες, οι σκοποί διαφορετικοί, οι προοπτικές ανόμοιες. Όλοι παραδέχονται μια πραγματική κατάσταση: την ύπαρξη μιας παράδοσης ομάδων συγγένειας. Και ξεκινούν από αυτή την διαπίστωση για να προσδώσουν στις ομάδες συγγένειας έναν ιδιαίτερο χαρακτήρα, συγκεκριμένους σκοπούς, διαφορετικούς τρόπους λειτουργίας. Εδώ ακριβώς υπάρχει μια ασάφεια που είναι καλό να την ξεκαθαρίσουμε.

Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Η διαχωριστική γραμμή δε φαίνεται να βρίσκεται στις ερμηνείες αλλά, πολύ περισσότερο, στο εσωτερικό της ομάδας συγγένειας. Ανάλογα με το αν χαρακτηρίζεται από μια έντονη εσωτερική ζωή ή από μια δραστηριότητα που, κατά βάση, στρέφεται προς τον εξωτερικό κόσμο, η ομάδα συγγένειας είναι χώρος, καθαυτό κοινωνία, ή όργανο πάλης ενάντια στην υφιστάμενη κοινωνία, με άλλα λόγια: παράγοντας οικοδόμησης μιας άλλης κοινωνίας.
Θα αναφέρουμε δυο ακραία παραδείγματα: η ομάδα – οικογένεια του Μπούκτσιν έχει ελάχιστη σχέση με την ομάδα ακτιβιστών των Ο.Α.Ο. Η διαπίστωση αυτή δεν υπονοεί ότι η ομάδα – οικογένεια δεν μπορεί να δράσει προς τα έξω, ούτε ότι η ομάδα ακτιβιστών δεν υφίσταται την επίδραση των προσωπικών σχέσεων που υπάρχουν ανάμεσα στα μέλη της.

Το σημαντικό είναι να καταλάβουμε ότι έχουν διαφορετικούς λόγους ύπαρξης και αντικειμενικούς στόχους. Ωθώντας την ανάλυσή μας μέχρι τα άκρα, αλλά εξακολουθώντας να αναφερόμαστε σε παρατηρήσιμες εμπειρίες ή συμπεριφορές: η ομάδα – οικογένεια μπορεί τελικά να ατονήσει σε τέτοιο σημείο ώστε να γίνει ένας χώρος περιστασιακής συνάντησης για ''απελευθερωμένα'' άτομα. Ενώ η ομάδα ακτιβιστών μπορεί κάλλιστα να μετασχηματιστεί σε μικροκόμμα.
Όταν ο Ρισάρ Γκομπέν ***6*** επιχειρεί να αντιπαραθέσει την έννοια, και την πρακτική, της προπολεμικής αναρχικής ομάδας σε αυτήν του α τ ό μ ο υ που συμμετέχει στο ''ριζοσπαστικό'' κίνημα της δεκαετίας του 1960, αποσαφηνίζει ορισμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πρώτης (κάπως γελοιογραφικά, βέβαια): ''Μόνον η ο μ ά δ α θεωρείται ως δομή αμφισβήτησης ή εξέγερσης. Στις συνθήκες του μεσοπολεμικού καπιταλισμού, μόνο η ε π έ μ β α σ η της ομάδας στην κοινωνία, στην κοινωνική πραγματικότητα, έδειχνε να έχει κάποια πιθανότητα επιτυχίας… Η επανάσταση εθεωρείτο ως γεγονός που αφορούσε το απώτερο μέλλον, αλλά η ομάδα ζούσε μόνο σε σχέση με αυτό το υποτιθέμενο γεγονός… Τόσο λόγω των προκαταλήψεων και των παραδόσεων της όσο και λόγω των π ρ ο σ ω π ι κ ώ ν σχέσεων των μελών της – στάση απέναντι στις γυναίκες, τα παιδιά, την ομοφυλοφιλία, την ηθική γενικά. Οπωσδήποτε, υπήρχαν και μεμονωμένες εμπειρίες ομαδικής ζωής, ελεύθερης ερωτικής ζωής, κτλ. Επρόκειτο όμως για περιθωριακές και όχι αντιπροσωπευτικές περιπτώσεις''.

Ενώ ‘’ο αντιεξουσιαστής επαναστάτης έχει μια αμφισβητησιακή πρακτική ως ά τ ο μ ο και σε όλα τα επίπεδα της ζωής του… θ΄ αμφισβητήσει την εξουσία και τις επιθέσεις του αφεντικού ή τις πατριωτικές εκκλήσεις των πολιτικών, συνδικαλιστικών ή πνευματικών αρχηγών. Στο μέτρο που θα συναντήσει άτομα που σκέφτονται και δρουν όπως αυτός (στο σχολείο, στον έρωτα, στη δουλειά, στις διακοπές), θα αισθάνεται λιγότερο την ανάγκη της ομάδας’’. Και καταλήγει: ‘’Γενιές και γενιές αναρχικών θεωρούσαν την επανάσταση κάτι σαν μια μεγάλη γιορταστική βραδιά, σαν ένα αποκαλυπτικό, μοναδικό γεγονός που θα οδηγούσε στην εμφάνιση μιας εντελώς καινούριας κοινωνίας. Η επανάσταση από δω και πέρα, νοείται ως μια σειρά πράξεων άρνησης, ρήξης και αναγκαίας δημιουργίας. Το τελικό γεγονός που θα ανατρέψει την παλιά τάξη πραγμάτων φαίνεται δευτερεύον. Δευτερεύον γιατί το περίβλημα της καταπιεστικής κοινωνίας (το κράτος της, οι αρχές της, οι θεσμοί της) θα σπάσει πολύ φυσικά όταν θα έχει αλλάξει το περιεχόμενό της: το ζήτημα της εξουσίας που ασκείται από τα πάνω προς τα κάτω θα λυθεί με την ανάληψη όλων των εξουσιών από τη βάση’’. Δεν πρόκειται πια για μια μεγάλη γιορταστική βραδιά αλλά για μια εποχή από θριαμβευτικά πρωινά!

Ας προσπαθήσουμε να δούμε αν η συμμετοχή σε μια ομάδα, κατά τη δεκαετία του ΄30, σήμαινε και την αποδοχή κάποιων καθαρά αστικών προκαταλήψεων, παραδόσεων και ηθικών συμπεριφορών · θα πρέπει να θυμηθούμε ότι η ανυποταξία, η λιποταξία, η παρανομία, οι αντισυλληπτικές πρακτικές, οι αγώνες στα εργαστήρια και τα εργοστάσια, οι σώμα-με-σώμα

συμπλοκές με τους σταλινικούς και τις ακροδεξιές ομάδες κτλ., ήταν στοιχεία της καθημερινής ζωής των αγωνιστών και όχι απλά θέματα στείρων συζητήσεων για κυριακάτικες συγκεντρώσεις. Το σημαντικό σ΄αυτή τη συλλογιστική είναι ότι σήμερα θεωρείται εφικτό να βιώσει κανείς την αμφισβήτηση ως άτομο και ότι η συσσώρευση των αρνήσεων θα έχει σαν αποτέλεσμα να καταστήσει εντελώς ανίσχυρη την εξουσία.

Για άλλη μια φορά, πρόκειται για ένα είδος θ ε ω ρ η τ ι κ ο π ο ί η σ η ς μιας συμπεριφοράς. Μιας συμπεριφοράς που είναι πραγματική, τόσο σε ατομικό επίπεδο όσο και σε αυτό των ομάδων- οικογενειών, αλλά μόνο σε περιστασιακές και περιορισμένες συνθήκες: σε μια ανεκτική κοινωνία με σχετική αφθονία, δηλαδή, σε ορισμένες βιομηχανικές και μεταβιομηχανικές περιοχές του κόσμου. Δεν πρόκειται για το άτομο ή την ομάδα-οικογένεια που αγωνίζεται, επιβάλλεται, και καταβάλει την εξουσία, αλλά για την κοινωνία που επιτρέπει και κατέχει τα μέσα για να επιτρέπει κάτι τέτοιο. (Σε μια χώρα όπως η Γαλλία, όπου η γενική επιστράτευση εθεωρείτο η βάση της εθνικής άμυνας, η λιποταξία ήταν αδίκημα που επέφερε αυστηρότατες ποινές, ακόμη και σε καιρό ειρήνης. Σήμερα, οι νέες συνθήκες μιας ένοπλης σύγκρουσης συντελούν ώστε να είναι εφικτή η διαπραγμάτευση της θέσης των αντιρρησιών συνείδησης. Αυτό δεν σημαίνει ότι ο αγώνας των ανυπότακτων και των αντιρρησιών συνείδησης δεν είναι χρήσιμος ή δύσκολος, αλλά ότι η ελευθεριακή τακτική και στρατηγική δεν μπορούν να αγνοούν την πρακτική λειτουργία της κοινωνίας.)

Ακόμη πιο σημαντική είναι η τάση που υπάρχει προς μια κάποια α-κοινωνία· αυτή την αντίληψη και τη συμπεριφορά την ξαναβρίσκουμε σε αρκετές από τις υπάρχουσες ομάδες-οικογένειες. Πρόκειται για την ιδέα και την πρακτική ότι δε χρειάζεται να καταπολεμήσουμε την ιεραρχική και καταπιεστική κοινωνία αλλά να την αγνοήσουμε, να την παρακάμψουμε, να την αποφύγουμε όσο είναι δυνατό. Και έτσι καταλήγουμε εύκολα σε ένα είδος carpe diem, ‘‘απεριόριστης απόλαυσης’’, πράγμα που δεν είναι, βέβαια, καθόλου καταδικαστέο, αλλά δε δίνει καμιά απάντηση στα προβλήματα του αγώνα ενάντια σε μια κοινωνία που, τόσο στη Δυτική Ευρώπη όσο και στη Βόρειο Αμερική, δε δίνει την παραμικρή προσοχή σ΄ αυτήν τη μορφή περιθωριοποίησης, υποπροϊόν της κοινωνίας της αφθονίας.
Μόνο όταν η άρνηση δεν είναι υποχώρηση ή φυγή αλλά συνειδητή θέληση για μιαν άλλη κοινωνία και σαφής άρνηση της υπάρχουσας κοινωνίας, μόνο τότε γίνεται ξεκάθαρος ο αγώνας. Αντίληψη που συσκοτίζεται τόσο πολύ ώστε να εξαφανίζεται εντελώς όταν οι συνέπειες της αφθονίας και η εκμετάλλευσή τους επιτρέπουν να γίνεται σύγχυση ανάμεσα στην πάλη ενάντια στην υπάρχουσα κοινωνία – που είναι ικανή να ενσωματώνει όσους της αντιπαρατίθενται και να μετασχηματίζεται χωρίς να οφείλει το παραμικρό στις επαναστατικές επιθέσεις – και σε μια περιφρονητική αλλά ασήμαντη περιθωριοποίηση που δεν μπορεί να φανταστεί τον εαυτό της σε άλλες περιοχές του κόσμου.

Μια άλλη υπερβολή είναι η ομάδα ακτιβιστών που φαντάζεται ότι μπορεί να επηρεάσει ‘’την πορεία της Ιστορίας’’ χάρη σε ένα είδος μακιαβελικής πρακτικής. Θα αναφέρουμε ένα παράδειγμα: η περίεργη νοοτροπία που επικρατούσε στις τάξεις της Ελευθεριακής Κομμουνιστικής Ομοσπονδίας Γαλλίας (F.C.L.), κατά τη δεκαετία του 1950, και η οποία εξέφραζε τη θέληση – και την πρακτική – χειραγώγησης του ελευθεριακού κινήματος από ένα μικρό πυρήνα αγωνιστών οι οποίοι ήταν μάλλον συνένοχοι στις ραδιουργίες παρά σύντροφοι με κοινές και ξεκάθαρες ιδέες.
Τα πρόβλημα, λοιπόν, είναι να δούμε μήπως η συγγένεια μας κάνει τελικά να ξεχνάμε τους λόγους ύπαρξης της ομάδας, όπως και – αντίστοιχα – μήπως η ομαδική δουλειά καταλήγει τελικά σε ένα άλλο είδος παραίτησης.

Η ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Ας αφήσουμε τους ορισμούς, κλασικούς ή και νεώτερους, και ας δούμε τι συμβαίνει συνήθως στις ίδιες τις ομάδες (οι οποίες ασπάζονται, γενικά, πολύ λίγα από τα θεωρητικά προηγούμενα).
Το μεγαλύτερο μειονέκτημά τους είναι η σχεδόν ακατάσχετη τάση τους να μετατρέπονται σε κλειστή κοινωνία, δηλαδή, να ξεχνούν πολύ γρήγορα αυτό καθαυτό το λόγο ύπαρξης τους, με άλλα λόγια: την επέμβαση στην κοινωνική σύγκρουση, την προσπάθεια κατανόησης της κοινωνίας και

της εποχής ώστε να δρουν με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα, την προπαγάνδα. Είναι αλήθεια, βέβαια, ότι οι ομάδες σπάνια δημιουργούνται με βάση συγκεκριμένους σκοπούς. Το πιο συνηθισμένο είναι η δημιουργία ενός πυρήνα που ‘’θέλει να κάνει κάτι’’ και σιγά-σιγά μετατρέπεται σε ένα είδος οικογένειας όπου εμφανίζονται ένα σωρό προβλήματα προσωπικών σχέσεων, παρόλο που καλύπτονται από υπεράριθμες, ιδεολογικές ή τακτικές, διαφωνίες ή συμμαχίες. Το παράδοξο είναι ότι παρουσιάζεται το φαινόμενο της γραφειοκρατίας. Η ομάδα καταλήγει να ζει κλεισμένη στον εαυτό της, για τον εαυτό της, σεβόμενη ταυτόχρονα ορισμένες τυπικότητες : συμμετοχή στις γενικές καμπάνιες, πώληση και διανομή των εντύπων, συμμετοχή (με την ιδιότητα του παρατηρητή) στα συνέδρια.

Η ομάδα αυτή καθαυτή γίνεται το ουσιαστικό και οι εσωτερικές συγκρούσεις γίνονται γρήγορα το επίκεντρο όλων των συναντήσεων, όπως ακριβώς η ίδια η ασθένεια γίνεται το επίκεντρο του ενδιαφέροντος – της ζωής – ορισμένων ασθενών. Αξίζει επίσης να παρατηρήσουμε ότι τα φαινόμενα για τα οποία καταγγέλουμε την κοινωνία κάνουν ξανά την εμφάνισή τους: ο ηγετισμός σε όλες τις μορφές του, η γεροντοκρατία, ο διαχωρισμός σε ομιλούντες και ακούοντες.

Σε ένα τεύχος του Lanterne Noire ***7*** , ένας αρθρογράφος, που φαίνεται ότι έχει μεγάλη πείρα από τη ζωή των ομάδων και τις εξετάζει από τη σκοπιά του ειδικού, υπογραμμίζει: ‘’…η

ομάδα συγγένειας δεν αποτελεί εναλλακτική λύση ενάντια στους κινδύνους της οργάνωσης. Η κυριαρχία, που διώχνεται από την πόρτα, ξαναμπαίνει από το παράθυρο''. Παρακάτω όμως: ''… είναι γεγονός ότι ορισμένες δραστηριότητες προπαγάνδας και ιδεολογικής επεξεργασίας διευκολύνονται χάρη στην ύπαρξη της μικρής ομάδας συγγένειας · ταυτόχρονα, έχουμε το πολύ θετικό γεγονός της από κοινού δραστηριότητας των ατόμων που συσπειρώνονται τόσο λόγω ενός κοινού επαναστατικού προγράμματος όσο και λόγω ιδιοσυγκρασίας ή συναισθηματισμού''. Πρόκειται για διαπίστωση (μόνο τα συγκεκριμένα παραδείγματα θα μπορούσαν να την αποσαφηνίσουν) ή για ευχή; ΄Η πάλι, για συγκεκριμένη αναφορά σε μια παράδοση που ξέρουμε ότι είναι δύσκολη να αλλάξει;

Οι άμεσες παρατηρήσεις που ακολουθούν είναι, στην ουσία, ελάχιστα αρεστές: ''… Αυτή καθαυτή η δομή της ομάδας συγγένειας , όπως και κάθε πρωτογενούς ομάδας – οικογενειακής ή ιδεολογικής – αναπτύσσει διαπροσωπικούς δεσμούς έντονα φορτισμένους συναισθηματικά – στους οποίους ο έρωτας και το μίσος παίζουν το συνηθισμένο τους κρυφτό – όπου το φαντασιωσικό περιεχόμενο (ασυνείδητο, απωθημένο) δομείται πάνω στην πατριαρχική κυριαρχία''. …''Ο αγώνας για την εξουσία στα πλαίσια της ομάδας είναι κάπως αφανής και συνήθως ασυνείδητος. Ο ηγετισμός φαίνεται ότι κεντροθετείται στα προς εκτέλεση καθήκοντα και όλοι οι ανταγωνισμοί έχουν την τάση να παίρνουν ιδεολογική μορφή. Η βιαιότητα, όμως, των συγκρούσεων που ξεσπούν και η συχνότητα που χαρακτηρίζει τη διάλυση αυτών

των ομάδων δείχνουν ότι βασίζονται αποκλειστικά σε συναισθηματική βάση''.

Αυτά όσον αφορά την κατάσταση στο εσωτερικό των ομάδων. Αν εξετάσουμε τη συμπεριφορά της ομάδας σε σχέση με τον έξω κόσμο, θα συναντήσουμε άλλα φαινόμενα. Το πρώτο από αυτά αναφέρεται στη σχεδόν ανυπέρβλητη δυσκολία να διευρυνθεί ο αρχικός πυρήνας: τόσο γιατί, παρά τη δεδηλωμένη επιθυμία για επιδίωξη της διεύρυνσης ή της προσχώρησης νέων μελών, η ίδια η ζωή του πυρήνα προκαλεί την απόρριψη, το φόβο ότι η διεύρυνση θα διαταράξει την ''οικειότητα'' των παλιών μελών, όσο και γιατί έχει γίνει η συγκεκριμένη επιλογή της μη διεύρυνσης.
Το άλλο φαινόμενο μπορεί να χαρακτηριστεί σαν το οδυνηρό ξύπνημα. Εμφανίζεται όταν τα γεγονότα τοποθετούν την ομάδα μπροστά στην αναγκαιότητα να έλθει σε επαφή με τη συνολική κοινωνία, να λάβει πολύ απλά υπόψη της τις φιλικές ή εχθρικές πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις. Τότε αυτή η ανακάλυψη καταστρέφει την ενότητα, την αλληλεγγύη, την εσωτερική συνοχή και ανοίγει το δρόμο σε ένα σωρό παλινδρομήσεις - πολλές φορές συλλογικές, αν αυτό που προέχει είναι η συγγένεια - ή οι προσαρμογές που δεν έχουν σχεδόν καμιά σχέση με τις διακηρυγμένες ιδέες. Η ακτινοβολία της ομάδας δεν έχει την ίδια ένταση με εκείνη της κοινωνίας. Όσο για αυτό που ονομάζεται προδοσία, τις περισσότερες φορές δεν είναι παρά η επιστροφή του αγωνιστή στον εξωτερικό κόσμο, ενός αγωνιστή που είναι τόσο γυμνός και τυφλός όσο και κάθε άλλος άνθρωπος, και επίλεκτο θύμα των εξωτερικών μηχανισμών προπαγάνδας

που είναι ικανοί να υπερθεματίζουν ως προς τα μεγάλα ανθρωπιστικά ιδανικά και ταυτόχρονα να στήνουν τις ίδιες αιώνιες παγίδες για τους ηλίθιους.

Επιπλέον, ακόμη και όταν τα ίδια τα γεγονότα συμβάλουν στην εμφάνιση ισχυρών ελευθεριακών κινημάτων, που αναδύονται από τις αντιθέσεις μιας πραγματικά αποπνικτικής κοινωνίας, οι ομάδες σπάνια ''βρίσκονται μέσα στα πράγματα''. Συνήθως, ζουν κλεισμένες στον εαυτό τους και όχι σαν μέλη της κοινωνίας που καιροφυλακτούν ενάντιά της. Αυτό έγινε το 1968 και αναμφίβολα το 1977. Στη Γαλλία και στην Ιταλία.

ΕΝ ΕΙΔΗ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΟΣ

Ας αφήσουμε τις επικρίσεις και τις θρηνολογίες. Ελλείψει ξεκάθαρου ορισμού όσον αφορά το τι είναι τελικά οι ομάδες συγγένειας, μπορούμε να πούμε ότι υπάρχουν και δρουν σύμφωνα με τη θέληση των αγωνιστών που τις αποτελούν – αλήθεια που υπάρχει η τάση να ξεχνιέται στις διάφορες πολεμικές που γίνονται με βάση δογματικά επιχειρήματα. Μπορούμε επίσης να υποστηρίξουμε ότι η αξία τους όσον αφορά τον αναρχισμό υπολογίζεται με ηθικά κριτήρια και κριτήρια αποτελεσματικότητας, ακόμη και όταν η έμφαση δίνεται στις ''συγγένειες''. Σε τελευταία ανάλυση, απ΄ τις αναρχικές ομάδες της Βαρκελώνης, κατά τη δεκαετία του '30, αναδείχθηκαν τόσο αγωνιστές που στάθηκαν στο ύψος των καλύτερων παραδόσεων του αναρχισμού όσο και υπουργοί και συνταγματάρχες. Εξαιτίας αυτών των προηγούμενων, η

άκριτη γενίκευση της συναισθηματικής αλληλεγγύης γίνεται ύποπτη. Η συγγένεια μπορεί να θριαμβεύσει σε βάρος των πεποιθήσεων.

Το καλύτερο είναι να αρχίσει μια προσπάθεια για τη διάλυση της σύγχυσης που δε χρησιμεύει σε κανέναν. Είμαστε απόλυτα δεκτικοί και μερικές φορές ενθουσιώδεις όταν βλέπουμε να δημιουργούνται κοινότητες που επιδιώκουν, μέσα από τις προσωπικές εμπειρίες των μελών τους, να διαμορφώσουν μια όσο γίνεται πιο ελεύθερη και χειραφετημένη συλλογική ζωή. Στην προκειμένη περίπτωση, αντιμετωπίζουμε ελευθεριακά πειράματα με αναμφισβήτητη αξία. Είναι μορφές αντικοινωνίας στο παρόν, όπου η συμπάθεια, η φιλία και η αλληλεγγύη είναι ουσιαστικοί παράγοντες για τη λειτουργία τους. Τα μέλη τους, σε καμιά περίπτωση, δεν αποκλείονται από τις άλλες μορφές οργάνωσης που έχουν άλλους σκοπούς, μολονότι τίθεται, φυσικά, το πρόβλημα της προτεραιότητας ως προς τις επιλογές και το πρόβλημα της ''εξάρτησης'' που συνεπάγεται η κοινοβιακή ζωή.

Θα πρέπει να ελπίζουμε ότι τα μέλη αυτών των ομάδων θα έχουν ξεκάθαρη αντίληψη όσον αφορά τη νοοτροπία και τη συμπεριφορά τους και ότι καθένας τους θα κατανοεί τη σημασία καθώς και τα όρια του τρόπου ζωής του και των προσπαθειών του.

Όπως και όταν η προτίμηση στρέφεται προς την ομάδα ακτιβιστών, είναι χρήσιμο για όλους να ξέρουν ποιοι είναι οι άμεσοι, καθώς και οι μακροπρόθεσμοι, σκοποί της οργάνωσης. Πρέπει να φροντίσουμε, σε όλες τις περιπτώσεις, να μην συγχέουμε την εκούσια δράση πάνω και

μέσα στην κοινωνία με τη θεωρητικοποίηση μιας αντανάκλασης ή ενός υποπροϊόντος αυτής της κοινωνίας.
Παρατήρηση που ισχύει για όλες τις επιτροπές, τις ενώσεις, τις κολεκτίβες και όλων των ειδών τις ομάδες, που δημιουργούνται για να πραγματώσουν κάποιο σκοπό. Κάτι τέτοιο επιτρέπει τη σύγκριση σκοπών και αποτελεσμάτων.

Σημειώσεις:

1. *Encyclopédie Anarchiste.* Βλ. Λήμμα *Affinité (συγγένεια).*

2. Μ. Μπούκτσιν, ''Άκου Μαρξιστή!'' Μετ.: ''Όμιλος Βανδάλων Θεσ/κης, Εκδόσεις Διεθνής Βιβλιοθήκη, Αθήνα 1974, σελ. 66-69 (Σημείωση πάνω στα grupos de afinidad).

3. Πρόγραμμα των Ομόσπονδων Αναρχικών Ομάδων Ιταλίας, κεφ. : Ομάδες και Ομοσπονδίες.

4. Πρόγραμμα των Ομόσπονδων Αναρχικών Ομάδων Ιταλίας, κεφ. : Η Ελευθεριακή Επανάσταση.

5. Στο ίδιο.

6. *Société et Contre-société,* Lidrairie Adversaire, Communauté de Travail du CIRA.

7. ''Η Ειδική Αναρχική Οργάνωση'', *La Lanterne Noire* Νοέμβριος 1976.

ΟΙ ΟΜΑΔΕΣ ΧΟΡΙΣ ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΟΥΣ *

Τζο Φρημαν

Οι ‘’ομάδες χωρίς φόρμα’’, οι ‘’ομάδες χωρίς δομή’’, όπως ονομάζονται, άρχισαν να διαμορφώνονται όταν το Κίνημα Απελευθέρωσης Γυναικών (ΚΑΓ) παίρνει πια μορφή. Θεωρούνται σαν οι κύριες, αν όχι οι μοναδικές, οργανωτικές μορφές του κινήματος. Πηγή αυτής της ιδέας ήταν μια φυσική αντίδραση ενάντια στην υπερδομημένη κοινωνία, που μέσα της βρεθήκαμε. Αντίδραση ενάντια στη δυνατότητα ελέγχου που αναπόφευκτα αυτή η δομή έδωσε σε άλλους πάνω στις ζωές μας, στην τάση ελιτισμού που έχουν οι αριστερές και παρόμοιες ομάδες, που υποτίθεται ότι πολεμούν αυτή την υπέρ-δόμηση.

Είναι βέβαιο ότι η ιδέα της ‘’ομάδας χωρίς δομή’’ ήταν μια υγιής αντίδραση σε αυτές τις τάσεις. Όμως κατάντησε να γίνει αυτοσκοπός. Παρόλο που η ιδέα έχει εξεταστεί τόσο λίγο όσο ο όρος έχει χρησιμοποιηθεί πολύ, έχει γίνει ουσιαστικό και αναμφίβολο μέρος της ιδεολογίας του γυναικείου κινήματος. Γιατί από νωρίς καθόρισε για κύριο σκοπό του και βασική μέθοδο τη συνειδητοποίηση. Η ‘’αδιάρθρωτη ομάδα κρούσης’’ ήταν ένα έξοχο μέσο για να πετύχει αυτό το σκοπό.

***** Πρωτοδημοσιεύτηκε με τον τίτλο «Η Τυραννία της απουσίας δομής», Κίνγκστον ΗΠΑ, από την **Ένωση Αναρχικών Εργατών το 1975**. Στα ελληνικά δημοσιεύτηκε το 1984, στο περιοδικό «Κείμενα», ενώ με τον τίτλο «Οι ομάδες χωρίς δομή και τα όρια τους», αναδημοσιεύτηκε από την

Πρωτοβουλία Αναρχικών Πειραιά στην μπροσούρα «Το Ζήτημα της Οργάνωσης», το 2006.

Το γεγονός ότι η ομάδα ήταν χαλαρή και ‘’ανεπίσημη’’, ενθάρρυνε τη συμμετοχή στη συζήτηση και η συχνά ευχάριστη ατμόσφαιρα υποβοηθούσε την προσωπική επαφή και την γνωριμία. Αν σε τίποτα άλλο πιο δεμένο δεν κατάληγαν αυτές οι ομάδες, δεν είχε καμιά σημασία, μια και ο σκοπός τους δεν επεκτεινόταν πέρα από αυτή την προσωπική γνωριμία.

Τα βασικά προβλήματα παρουσιάστηκαν μόνο όταν διάφορες ομάδες κρούσης εξάντλησαν τα καλά της συνειδητοποίησης και αποφάσισαν ότι ήθελαν να κάνουν και άλλα πράγματα πιο συγκεκριμένα. Σε αυτό το σημείο συνήθως βρίσκανε δυσκολίες γιατί οι περισσότερες ομάδες δεν ήθελαν να αλλάξουν τη διάρθρωσή τους, όταν άλλαζαν τα καθήκοντά τους, να πούμε, που έβαζαν μπροστά. Οι γυναίκες είχαν εντελώς αποδεχτεί την ιδέα της ‘’αδιαρθρωσίας’’ χωρίς να συνειδητοποιήσουν τα όρια χρησιμοποίησής της. Προσπαθούσαν να χρησιμοποιήσουν την ‘’χωρίς δομή’’ ομάδα και την ανεπίσημη, ας πούμε, επαφή για σκοπούς που τα μέσα αυτά ήταν ακατάλληλα, και αυτό γιατί τυφλά πίστευαν πως οτιδήποτε άλλο δεν μπορεί παρά να είναι καταπιεστικό.

Εάν το κίνημα πρόκειται να προχωρήσει πέρα από αυτά τα στοιχειώδη στάδια εξέλιξης, θα πρέπει να ξεκολλήσει από μερικές προκαταλήψεις του για την οργάνωση και τη δομή. Δεν υπάρχει κανένα σύμφυτο κακό και στα δύο. Και στα δύο μπορεί να γίνει κακή χρήση, αλλά να τα απορρίπτουμε γιατί μόνο τους γίνεται κακή χρήση, είναι σαν να αρνούμαστε στους εαυτούς μας τα απαραίτητα εργαλεία για να

εξελιχτούμε περισσότερο. Χρειάζεται, επομένως, να κατανοήσουμε γιατί η έλλειψη δομής δεν μπορεί να δουλέψει, δηλαδή να αποδώσει.

Επίσημες και ανεπίσημες δομές

Αντίθετα με αυτό που θα θέλαμε να πιστεύουμε, δεν υπάρχει ομάδα χωρίς διάρθρωση. Άνθρωποι, που για κάποιο χρονικό διάστημα σμίγουν και βάζουν οποιοδήποτε στόχο, αναπόφευκτα δημιουργούν μια ομάδα που, οποιαδήποτε και αν είναι η φύση της και όποιος ο στόχος της, οπωσδήποτε θα πάρει μια δομή.

Η δομή αυτή μπορεί να είναι ελαστική, μπορεί να μεταβάλλεται με το χρόνο, μπορεί να μοιράζει τη δουλειά, τη δύναμη και τους πόρους αμερόληπτα ή όχι ανάμεσα στα μέλη της ομάδας. Αλλά θα φτιαχτεί ανεξάρτητα από τις ικανότητες, την προσωπικότητα και τους σκοπούς των ανθρώπων που παίρνουν μέρος. Το ίδιο το γεγονός ότι είμαστε άτομα με διαφορετικά ταλέντα, προδιαθέσεις και υπόβαθρα, κάνει αυτή την κατάσταση αναπόφευκτη. Μονάχα αν αρνηθούμε να έρθουμε σε οποιαδήποτε επαφή και αλληλεπίδραση μπορούμε να πλησιάσουμε την ολοκληρωτική έλλειψη δομής, αλλά αυτή δεν είναι η φύση της ανθρώπινης ομάδας.

Αυτό σημαίνει ότι το να αγωνίζεσαι να φτιάξεις μια ομάδα χωρίς δομή είναι τόσο ‘’χρήσιμο’’ και τόσο απατηλό όσο το να σκοπεύεις σε ένα ‘’αντικειμενικό’’ ρεπορτάζ, μια χωρίς αξίες κοινωνική επιστήμη ή μια ‘’ελεύθερη’’ οικονομία.

Μια ομάδα που κάνει ό,τι θέλει είναι τόσο ρεαλιστική όσο και μια κοινωνία που κάνει ό,τι θέλει. Η ιδέα αυτή χρησιμεύει σαν ένα θολό γυαλί για αυτούς που έχουν τη δύναμη ή την τύχη να εγκαθιδρύουν την αυθαίρετη ηγεμονία τους πάνω στους άλλους. Αυτή η ηγεμονία μπορεί εύκολα να εγκαθιδρυθεί γιατί η ιδέα της ''έλλειψης δομής'' δεν εμποδίζει το σχηματισμό ανεπίσημων δομών· εμποδίζει τον σχηματισμό μονάχα των επίσημων. Κατά τον ίδιο τρόπο η φιλοσοφία της ελεύθερης οικονομίας δεν εμπόδισε τους οικονομικά δυνατούς να εγκαθιδρύσουν τον έλεγχό τους στα ημερομίσθια, στις τιμές και στη διανομή των αγαθών· το μόνο που εμπόδισε ήταν να τα κάνει αυτά η κυβέρνηση. Έτσι, η ''έλλειψη δομής'' καταντάει να είναι ένας τρόπος για να κρύβεται η δύναμη πίσω από μια μάσκα. Και μέσα στο γυναικείο κίνημα, συνήθως πιο πολύ συνηγορούν για αυτή εκείνες που είναι πιο δυνατές (είτε έχουν συνείδηση της δύναμής τους είτε όχι). Όσο η ομάδα είναι ανεπίσημη, οι κανόνες για το πώς παίρνονται οι αποφάσεις είναι γνωστοί μονάχα σε μερικές, και η επίγνωση της δύναμης περιορίζεται σε αυτές που ξέρουν τους κανόνες. Αυτές που δεν ξέρουν τους κανόνες και δεν έχουν διαλεχτεί να μυηθούν σε αυτούς, πρέπει να παραμείνουν σε σύγχυση, ή υποφέρουν από απατηλές ψευδαισθήσεις ότι κάτι συμβαίνει για το οποίο δεν είναι αρκετά ενήμερες.

Η δομή μιας ομάδας πρέπει να είναι σαφής και όχι να υπονοείται, έτσι ώστε να έχει καθεμιά την ευκαιρία να παίρνει μέρος στις δραστηριότητές της. Οι κανόνες για τον τρόπο που παίρνονται οι αποφάσεις πρέπει να είναι ελεύθερα

στη διάθεση της καθεμιάς. Και αυτό είναι δυνατό μονάχα αν πάρουν μια σαφή μορφή. Αυτό δεν σημαίνει ότι αναγκαστικά η επισημοποίηση της δομής μιας ομάδας θα εξαλείψει την ανεπίσημη δομή της. Συνήθως δεν την εξουδετερώνει. Εμποδίζει όμως αυτή την ανεπίσημη δομή να ελέγχει τα πράγματα, και προσφέρει μερικά μέσα για να χτυπηθεί.
Η έλλειψη δομής είναι οργανωτικά αδύνατη. Δεν μπορούμε να αποφασίσουμε αν θα έχουμε μια οργανωμένη ομάδα ή όχι, αλλά μονάχα για το αν θα είναι ΕΠΙΣΗΜΑ οργανωμένη. Έτσι λοιπόν, η έκφραση ''έλλειψης δομής'' δεν θα χρησιμοποιηθεί παραπέρα μόνο για να αναφερθεί στην ιδέα που αντιπροσωπεύει. Η λέξη ΑΝΟΡΓΑΝΩΤΗ θα αναφέρεται σε εκείνες τις ομάδες που δεν έχουν οργανωθεί συγκεκριμένα, και κατά ένα ορισμένο τρόπο, ενώ η λέξη ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗ θα αναφέρεται σε εκείνες που έχουν.
Μια οργανωμένη ομάδα έχει πάντα μια επίσημη οργανωτική δομή, και μπορεί να έχει και μια ανεπίσημη. Μια ανοργάνωτη ομάδα έχει πάντα μια ανεπίσημη οργανωτική δομή. Αυτή ακριβώς η ανεπίσημη οργανωτική δομή είναι εκείνη η οποία ειδικά στις ανοργάνωτες ομάδες, γίνεται η βάση για τις διάφορες ελίτ (= αυτός που ξεχωρίζει. Εδώ σημαίνει ομάδες που ξεχωρίζουν, που επιβάλλονται).

Η φύση του ελιτισμού

Η λέξη ''ελιτίστρια'' είναι ίσως η πιο χρησιμοποιημένη στο κίνημα της απελευθέρωσης των γυναικών. Χρησιμοποιείται τόσο συχνά και για τους ίδιους λόγους, όπως η λέξη ''μετριοπαθής'' στη δεκαετία του '50. Ποτέ δεν

χρησιμοποιείται σωστά. Μέσα στο κίνημα, συνήθως, αναφέρεται σε διάφορα άτομα που τα προσωπικά χαρακτηριστικά και οι δραστηριότητές τους μπορεί να διαφέρουν κατά πολύ. Ένα άτομο, σαν άτομο, ποτέ δεν μπορεί να είναι η ''ελίτ'' γιατί η μόνη σωστή εφαρμογή του όρου είναι σε ομάδες. Κανένα άτομο όσο γνωστό και να είναι το ''ποιόν'' του, δεν μπορεί να είναι ''ελίτ''.

Στη σωστή της έννοια, η ελίτ αναφέρεται σε μια μικρή ομάδα ανθρώπων που έχουν τη δύναμη πάνω σε μια άλλη μεγαλύτερη, της οποία είναι μέρος, συνήθως χωρίς άμεση ευθύνη για αυτή τη μεγαλύτερη ομάδα, και συχνά χωρίς οι άλλοι να το ξέρουν ή να συμφωνούν. Κάποια ή κάποιος γίνεται ελιτίστρια ή ελιτιστής με το να είναι μέλος ή να συνηγορεί στην κυριαρχία μιας τέτοιας μικρής ομάδας, άσχετα με το αν αυτό το πρόσωπο είναι πολύ γνωστό ή εντελώς άγνωστο. Το να είναι κάποιος άνθρωπος διάσημος δεν σημαίνει ότι είναι και ελιτιστής (οπαδός της υπεροχής των ξεχωριστών ανθρώπων πάνω στους άλλους ή της δημιουργίας ξεχωριστών ομάδων από εκλεκτούς). Οι πιο ύπουλες ελίτ συνήθως αποτελούνται από ανθρώπους τελείως άγνωστους στο πλατύ κοινό. Οι έξυπνοι ελιτιστές έχουν συνήθως αρκετή επίγνωση, ώστε οι ίδιοι να μην αφήσουν να γίνουν πολύ γνωστοί. Όταν γίνουν γνωστοί, παρακολουθούνται, και η μάσκα που κρύβει τη δύναμή τους είναι έτοιμη να πέσει.

Το ότι οι ελίτ είναι ανεπίσημες δεν σημαίνει ότι είναι και αόρατες. Σε οποιαδήποτε συγκέντρωση μιας μικρής ομάδας, όποιας κόβει το μάτι και ξέρει να ακούει, μπορεί να πει ποιες

επηρεάζουν ποιες. Τα μέλη μιας φιλικής ομάδας θα κάνουν περισσότερη παρέα μεταξύ τους παρά με τις υπόλοιπες. Ακούν προσεκτικότερα και διακόπτουν λιγότερο. Επαναλαμβάνουν ο καθένας τα θέματα του άλλου και υποχωρούν φιλικά. Τους ‘’απέξω’’ τείνουν να τους αγνοούν ή να αρπάζονται μαζί τους. Η έγκριση των ‘’απέξω’’ δεν είναι αναγκαία για να παρθεί μια απόφαση. Είναι αναγκαίο, όμως, οι ‘’απέξω’’ να τα έχουν καλά με τους ‘’μέσα’’. Βέβαια, οι διαχωριστικές γραμμές δεν είναι τόσο ακριβείς όσο τις σκιαγράφησα. Πρόκειται για αποχρώσεις αλληλεπίδρασης και όχι προδιαγραφές. Αλά είναι ευδιάκριτες και έχουν τα αποτελέσματά τους. Από τη στιγμή που κάποια ξέρει με ποια πρέπει να ‘’τσεκάρει’’ πριν παρθεί μια απόφαση, και ποιας η έγκριση είναι σφραγίδα αποδοχής, τότε ξέρει ποια έχει την κατάσταση στα χέρια της μέσα στην ομάδα.

Οι ελίτ δεν είναι συνομωσίες. Σπάνια φτιάχνεται μια μικρή ομάδα ανθρώπων που προσπαθεί να επιβληθεί στη μεγαλύτερη για τους δικούς της σκοπούς. Οι ελίτ, δεν είναι τίποτα άλλο από ομάδες φίλων που τυχαίνει επίσης να παίρνουν μέρος στις ίδιες πολιτικές δραστηριότητες. Πιθανότατα θα συνέχιζαν τη φιλία τους ακόμη και αν δεν έπαιρναν μέρος και πιθανότατα θα έπαιρναν μέρος ακόμη και αν δεν συνέχιζαν τη φιλία τους. Είναι ακριβώς η σύμπτωση αυτών των δύο φαινομένων που δημιουργεί τις ελίτ σε κάθε ομάδα και κάνει δύσκολη τη διάλυσή τους.

Αυτές οι φιλικές ομάδες λειτουργούν σα δίκτυα επικοινωνίας έξω από οποιαδήποτε κανονικά κανάλια για παρόμοια

επικοινωνία που μπορεί να έχει φτιάξει μια ομάδα. Αν δεν έχουν φτιαχτεί τέτοια κανάλια στην ομάδα, τότε λειτουργούν σαν τα ΜΟΝΑ δίκτυα επικοινωνίας. Οι άνθρωποι που είναι ανακατεμένοι σ΄ αυτά τα δίκτυα έχουν περισσότερη δύναμη στην ομάδα από εκείνους που δεν είναι, επειδή, δε, σαν φίλοι συνήθως έχουν τις ίδιες αξίες και προσανατολίζονται προς τις ίδιες κατευθύνσεις κι επίσης γιατί μιλάνε μεταξύ τους και συμβουλεύονται ο ένας τον άλλο όταν πρέπει να παρθούν κοινές αποφάσεις. Και σπάνια υπάρχει ομάδα που δεν διαμορφώνει ανάλογα δίκτυα επικοινωνίας διά μέσου των φίλων που δημιουργούνται σ΄ αυτή.

Μερικές ομάδες ανάλογα με το μέγεθος τους, μπορεί να έχουν περισσότερα από ένα τέτοια ανεπίσημα δίκτυα επικοινωνίας. Μπορεί ακόμα τα δίκτυα αυτά να συμπίπτουν. Όταν υπάρχει μόνο ένα τέτοιο δίκτυο αποτελεί την ελίτ μιας κατά τα άλλα ανοργάνωτης ομάδας, είτε αυτοί που παίρνουν μέρος θέλουν να είναι ελιτιστές είτε όχι. Αν είναι το μόνο δίκτυο σε μια οργανωμένη ομάδα, τότε μπορεί να είναι ή να μην είναι ελίτ, ανάλογα με τη σύνθεση και τη φύση της επίσημης οργανωτικής δομής. Αν υπάρχουν δύο ή περισσότερα τέτοια δίκτυα φίλων μπορεί να συναγωνίζονται για το ποιο θα πάρει τη δύναμη μέσα στην ομάδα, δημιουργώντας έτσι φράξιες ή μπορεί ένα από όλα ν΄ αποφασίσει με τη θέλησή του να εγκαταλείψει το συναγωνισμό αφήνοντας έτσι το άλλο ή τα άλλα να είναι η ελίτ. Σε μια οργανωμένη ομάδα, δύο ή περισσότερα τέτοια φιλικά δίκτυα, συναγωνίζονται συνήθως μεταξύ τους για το ποιο θα έχει την ισχύ. Συχνά αυτή είναι η πιο υγιής κατάσταση, γιατί τα υπόλοιπα μέλη είναι σε θέση να

διαλέξουν κάποιον από τους συναγωνιστές και να έχουν απαιτήσεις από την ομάδα στην οποία προσωρινά υπακούουν.

Μια και οι διάφορες ομάδες του κινήματος δεν έχουν αποφασίσει σταθερά για το ποια θα ασκεί εξουσία μέσα σ΄ αυτές χρησιμοποιούνται πολλά διαφορετικά κριτήρια μέσα στο χώρο. ΄΄Όπως έχει αλλάξει το κίνημα με το πέρασμα του χρόνου, ο γάμος έχει σχεδόν πάψει να είναι ένα γενικό κριτήριο για να πάρει κάποια αποτελεσματικά μέρος αν και όλες οι ανεπίσημες ελίτ ακόμη βάζουν κριτήρια με τα οποία μπορούν να γίνουν μέλη μόνο γυναίκες που έχουν ορισμένα υλικά ή προσωπικά χαρακτηριστικά. Αρκετά συχνά αυτά τα κριτήρια περιλαμβάνουν το να έρχεται κάποια από τη μεσαία τάξη (παρόλη τη ρητορική γύρω από την εργατική τάξη), το να είναι κάποια παντρεμένη, το να μην είναι παντρεμένη, αλλά, να ζει με κάποιον, το να είναι ή να προσποιείται ότι είναι λεσβία, να είναι ανάμεσα στα 20 – 30, να΄ χει τελειώσει ή να έχει παρακολουθήσει κάποια σχολή, να χιπίζει ή να μην χιπίζει και τόσο, να έχει κάποια πολιτική γραμμή ή να ταυτίζεται με τους ‘’ριζοσπαστικούς’’, να΄ χει ορισμένα ‘’θηλυκά’’ χαρακτηριστικά στην προσωπικότητά της : π.χ. να είναι ‘’ευχάριστη’’, να ντύνεται σωστά (είτε στο παραδοσιακό ή στο αντιπαραδοσιακό στυλ) κλπ. Υπάρχουν ακόμη, μερικά χαρακτηριστικά που σχεδόν πάντα χαρακτηρίζουν κάποια σαν παρεκτρεπόμενη (από τη γραμμή) και που δεν θα έπρεπε να έχουν οι άλλες σχέση μαζί της. Αυτά περιλαμβάνουν : να είναι κάποια σε μεγάλη ηλικία, να δουλεύει κανονικά (ειδικά αν είναι αφιερωμένη σε μια

καριέρα), να μην είναι ''ευχάριστη'', και να είναι ομολογημένα μοναχή (δηλαδή, ούτε ενεργά ετερόφυλη ούτε ομοφυλόφιλη.

Και άλλα κριτήρια θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν, αλλά τα θέματα είναι κοινά σε όλα. Οι χαρακτηριστικές προϋποθέσεις για να πάρει κάποια μέρος στις ανεπίσημες ελίτ του κινήματος, κι έτσι να ασκήσει εξουσία, έχουν να κάνουν με το κοινωνικό περιβάλλον από το οποίο προέρχεται, την προσωπικότητά της ή τον καταμερισμό του χρόνου. Δεν συμπεριλαμβάνουν την ικανότητα, την αφοσίωση στο φεμινιστικό κίνημα, ταλέντα ή τη μεγάλη προσφορά. Τα πρώτα είναι κριτήρια που βάζει κάποια για να αποφασίσει ποιες θα είναι οι φίλες της. Τα δεύτερα είναι κριτήρια που θα πρέπει να βάζει κάθε κίνημα ή οργάνωση αν πρόκειται να έχει πολιτικά αποτελέσματα.
Μολονότι αυτή η διχοτόμηση της διαδικασίας σχηματισμού ελίτ μέσα στις μικρές ομάδες περιείχε πολύ κριτικές απόψεις, αυτό δεν έγινε πιστεύονται ότι αυτές οι ανεπίσημες δομές είναι αναπόφευκτα κακές – απλώς είναι αναπόφευκτες. Όλες οι ομάδες δημιουργούν ανεπίσημες δομές σαν αποτέλεσμα των αλληλεπιδράσεων ανάμεσα στα μέλη και τέτοιες ανεπίσημες δομές μπορούν να κάνουν πολύ χρήσιμα πράγματα. Μόνο αυτές οι ανεπίσημες ομάδες κυβερνώνται εντελώς από αυτές. Όταν οι ανεπίσημες δομές συνδέονται με έναν μύθο ''αδιαρθρωσίας'' τότε δεν μπορεί να γίνει καμιά προσπάθεια να μπουν όρια στη χρήση δύναμης, που πια παίρνει μια δικιά της ιδιότροπη μορφή.

Αυτό έχει δυο δυνητικά αρνητικές συνέπειες που πρέπει να ξέρουμε. Η πρώτη είναι ότι η ανεπίσημη δομή της λήψης αποφάσεων θα είναι σαν σε μια ‘’αδελφότητα’’, όπου ακούνε τις άλλες επειδή τους αρέσουν κι όχι επειδή λένε σημαντικά πράγματα. Εδώ, όσο το κίνημα δεν κάνει σημαντικά πράγματα αυτό δεν πολυπειράζει. Αλλά, για να μη σταματήσει η ανάπτυξή του σ΄ αυτό το προκαταρκτικό στάδιο, αυτή η τάση πρέπει να αλλαχθεί. Η δεύτερη είναι ότι οι ανεπίσημες δομές δεν έχουν καμιά υποχρέωση να είναι υπεύθυνες απέναντι στην ομάδα γενικά. Τη δύναμή τους δεν τους την έδωσε κανείς και άρα κανείς δεν τους την παίρνει πίσω. Η επιρροή τους δεν βασίζεται σε αυτά που κάνουν για την ομάδα, άρα δεν μπορούν να επηρεαστούν άμεσα από αυτήν. Αυτό δε σημαίνει αναγκαστικά ότι οι ανεπίσημες είναι ανεύθυνες. Εκείνες που τις απασχολεί να κρατήσουν την επιρροή τους στην ομάδα, συνήθως θα προσπαθούν να είναι υπεύθυνες. Η ομάδα απλώς δεν μπορεί να αναγκάσει κάποια να πάρει μια τέτοια υπευθυνότητα ‘ εξαρτάται από τα συμφέροντα της ελίτ.

Το σύστημα των αστέρων

Η ιδέα επίσημων οργανωτικών δομών έχει δημιουργήσει το σύστημα των ‘’*αστέρων*’’. Ζούμε σε μια κοινωνία που περιμένει από τις πολιτικές ομάδες να παίρνουν αποφάσεις και να επιλέγουν ανθρώπους που θα μεταφέρουν αυτές τις αποφάσεις στο πλατύ κοινό. Ο τύπος και το κοινό δεν έχουν

μάθει να ακούν σοβαρά κάθε γυναίκα σαν γυναίκα, θέλουν να ξέρουν πως αισθάνεται η ομάδα. Τρεις τεχνικές έχουν αναπτυχθεί για να ακούγεται η μαζική γνώμη της ομάδας : η ψήφος και το δημοψήφισμα, το ερωτηματολόγιο σφυγμομέτρησης κοινής γνώμης και η επιλογή της ομάδας ομιλητών σε συγκεντρώσεις.

Το κίνημα απελευθέρωσης των γυναικών δεν έχει χρησιμοποιήσει καμιά από αυτές για να επικοινωνήσει με το κοινό. Ούτε το κίνημα σα σύνολο, ούτε και οι περισσότερες από την πληθώρα των ομάδων μέσα σ΄ αυτό έχουν καθιερώσει κάποιο μέσο για να εξηγήσουν τη θέση τους σε διάφορα θέματα. Το κοινό έχει μάθει στο μεταξύ να ψάχνει για ομιλητές.

Αν και το κίνημα δεν έχει διαλέξει συνειδητά ομιλητές, έχει εντούτοις ξεπετάξει πολλές γυναίκες που για διάφορους λόγους έχουν γίνει γνωστές στο κοινό. Οι γυναίκες αυτές δεν αντιπροσωπεύουν καμιά συγκεκριμένη ομάδα ή καθιερωμένη γνώμη κι αυτό το ξέρουν και συνήθως το λένε. Αλλά αφού δεν υπάρχουν ούτε επίσημοι ομιλητές ούτε κανένα σώμα που να παίρνει αποφάσεις και απ΄ όπου θα μπορούσε ο τύπος να παίρνει συνέντευξη, ας πούμε, όταν θέλει να ξέρει τη θέση του κινήματος σε κάποιο θέμα, καταλήγει να παίρνει αυθαίρετα αυτές τις γυναίκες σαν ομιλητές. Έτσι, είτε το θέλουν είτε όχι αυτές και το κίνημα, οι γυναίκες που το κοινό διακρίνει και μαθαίνει παίρνουν το ρόλο του ομιλητή από σπόντα.

Αυτός είναι και ένας λόγος που πολλές φορές αισθάνεται κανείς κάποια συμπάθεια να πούμε γι΄ αυτές που παίρνουν

την ετικέτα ‘’αστέρας’’. Οι γυναίκες δυσφορούν απέναντί τους όταν ο τύπος συμπεραίνει ότι μιλάνε εκ μέρους του κινήματος, γιατί ακριβώς εν είχαν επιλεγεί από τις γυναίκες του κινήματος για να αντιπροσωπεύουν τις θέσεις του. Έτσι, η εχθρική αντίδραση στο σύστημα των ‘’αστέρων’’, τελικά ενθαρρύνει εκείνο το είδος της ατομικιστικής ανευθυνότητας που το κίνημα καταδικάζει. Ξεκόβοντας και απομακρύνοντας μια αδελφή σαν ‘’αστέρι’’, το κίνημα χάνει οποιονδήποτε έλεγχο που θα μπορούσε να είχε πάνω στο πρόσωπο, το οποίο μετά είναι ελεύθερο να κάνει όλες τις ατομικιστικές ‘’αμαρτίες’’ για τις οποίες είχε κατηγορηθεί.

Πολιτική ανικανότητα

Οι ομάδες που δεν έχουν επίσημες οργανωτικές δομές μπορεί να είναι πολύ αποτελεσματικές στο να κάνουν τις γυναίκες να μιλάνε για τη ζωή τους, όμως δεν είναι ικανές να κάνουν πράγματα στην πράξη. Εκτός και αν αλλάξουν τον τρόπο λειτουργίας τους, οι ομάδες ‘’κολλάνε’’ σε σημείο που να κουράζεται ο κόσμος από τα λόγια και να θέλει να κάνει κάτι παραπέρα. Επειδή το πλατύτερο κίνημα στις περισσότερες πόλεις είναι τόσο ανοργάνωτο όσο και οι μικρές ομάδες, δεν είναι αποτελεσματικότερο από τις μικρές ομάδες χωριστά σε συγκεκριμένα καθήκοντα. Η ανεπίσημη δομή σπάνια είναι τόσο κοντά ή έχει αρκετή επαφή με τον κόσμο, ώστε να είναι σε θέση να ενεργεί αποτελεσματικά. Έτσι, το κίνημα δημιουργεί πολλή κίνηση και λίγα αποτελέσματα. Δυστυχώς, οι συνέπειες όλης αυτής της κίνησης δεν είναι τόσο αβλαβείς

όσο τα΄ αποτελέσματα και το θύμα τους είναι το ίδιο το κίνημα.

Μερικές ομάδες το΄χουν ρίξει στην τοπική δράση κι αυτές είναι εκείνες κυρίως που δεν έχουν πολύ κόσμο και δουλεύουν σε μικρή κλίμακα. Αυτή η μορφή όμως περιορίζει τη δράση του κινήματος σε τοπικό επίπεδο και δε μπορεί να αναπτυχθεί σε επαρχιακό ή εθνικό επίπεδο. Ακόμα, για να λειτουργούν καλά οι ομάδες πρέπει να ελαττωθούν αριθμητικά σ΄ εκείνη την ανεπίσημη ομάδα φίλων που ξεκίνησαν τη δουλειά στην αρχή. Αυτό αποκλείει πολλές γυναίκες στο να πάρουν μέρος. Όσο ο μόνος τρόπος για να πάρουν οι γυναίκες μέρος στο κίνημα παραμένει το να γίνουν μέλη μιας μικρής ομάδας, εκείνες που δεν είναι πολύ κοινωνικές βρίσκονται σε καθαρά μειονεκτική θέση. Όσο οι φιλικές ομάδες είναι το κύριο μέσο για τη δραστηριότητα της οργάνωσης, ο ελιτισμός θεσμοποιείται.

Για εκείνες τις ομάδες που δεν μπορούν να βρουν κάποια τοπική δράση για να αφιερωθούν, το γεγονός και μόνο που δεν διαλύονται γίνεται ο λόγος που παραμένουν μαζί. Όταν μια ομάδα δεν έχει κανένα συγκεκριμένο καθήκον (και τέτοιο είναι και η συνειδητοποίηση), ο κόσμος μέσα σ΄ αυτή με τη σειρά του συγκεντρώνει την ενέργειά του στο να ελέγχει τις άλλες στην ομάδα. Αυτό δε γίνεται και τόσο με την κακή πρόθεση να κάνουν τις άλλες ό,τι θέλουν (αν και καμιά φορά γίνεται), όσο επειδή δεν έχουν να κάνουν τίποτα καλύτερο με τα ταλέντα τους. Άνθρωποι ικανοί με αρκετό χρόνο στη διάθεσή τους και με την ανάγκη να δώσουν κάποια

δικαιολογία για το γεγονός ό,τι είναι μαζί, συγκεντρώνουν τις προσπάθειες τους στον προσωπικό έλεγχο και περνάνε την ώρα τους κριτικάροντας τις προσωπικότητες των άλλων μελών της ομάδας.

Η μέρα περνάει με καυγάδες και ‘’παιχνίδια’’ προσωπικής δύναμης μέσα στην ομάδα. Όταν μια ομάδα είναι απασχολημένη με κάποιο συγκεκριμένο καθήκον, τα μέλη μαθαίνουν να τα πηγαίνουν καλά μεταξύ τους και αν υποτάσσουν τις προσωπικές αντιπάθειες για χάρη των μεγαλύτερων στόχων. Υπάρχουν όρια στην εσωτερική παρόρμηση να αναπλάθουμε κάθε πρόσωπο ανάλογα με τη δικιά μας ιδέα για το πώς θα έπρεπε να είναι.
Το τέλος της διαδικασίας συνειδητοποίησης και η έλλειψη δομών αφήνει τα μέλη στο κενό και δεν ξέρουν πού ούτε πώς να πάνε. Οι γυναίκες του κινήματος είτε στρέφονται προς τους εαυτούς τους και τις αδελφές τους ή ψάχνουν για εναλλακτικές δραστηριότητες. Λίγες, όμως, εναλλακτικές λύσεις υπάρχουν. Μερικές γυναίκες, απλά, κάνουν αυτό που θέλουν. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μεγάλο βαθμό ατομικής δημιουργικότητας, αρκετή από την οποία είναι χρήσιμη για το κίνημα, αυτή, όμως, δεν είναι βιώσιμη εναλλακτική λύση για τις περισσότερες γυναίκες και σίγουρα δεν δημιουργεί ένα πνεύμα συνεργασίας στις προσπάθειες της ομάδας. Άλλες γυναίκες φεύγουν τελείως, από το κίνημα, γιατί από τη μια δε θέλουν να αναπτύξουν κάποιο ατομικό σχέδιο και από την άλλη δεν έχουν βρει τρόπο να ανακαλύψουν, να αρχίσουν ή να πάρουν μέρος σε σχέδια της ομάδας που τις ενδιαφέρουν.

Πολλές στρέφονται προς άλλες πολιτικές οργανώσεις για να τους δώσουν το είδος της οργανωμένης αποτελεσματικής δραστηριότητας που δε βρήκαν στο γυναικείο κίνημα. Έτσι, εκείνες οι πολιτικές οργανώσεις που βλέπουν την απελευθέρωση της γυναίκας σαν ένα μόνο θέμα ανάμεσα σε όλα τ΄ άλλα, βρίσκουν στο κίνημα ένα τεράστιο έδαφος για να στρατολογούν καινούρια μέλη. Δεν είναι ανάγκη να κάνει κανείς εισοδισμό σ΄ αυτές τις οργανώσεις (αν και αυτό δεν αποκλείεται). Η επιθυμία για μια πολιτική δραστηριότητα με νόημα, που έχει γεννηθεί στις γυναίκες με το να γίνουν μέλη του κινήματος απελευθέρωσης των γυναικών, είναι αρκετή για να τις κάνει να γίνουν μέλη άλλων οργανώσεων. Το ίδιο τους το κίνημα δεν τους δίνει διεξόδους για τις καινούριες τους ιδέες και ενέργειες.

Οι γυναίκες εκείνες που γίνονται μέλη άλλων πολιτικών οργανώσεων, ενώ συγχρόνως παραμένουν στο κίνημα απελευθέρωσης των γυναικών ή που γίνονται μέλη του κινήματος ενώ παραμένουν μέλη άλλων πολιτικών οργανώσεων, γίνονται με τον καιρό ο σκελετός για καινούριες ανεπίσημες δομές. Αυτά τα δίκτυα φιλίας βασίζονται στις κοινές πολιτικές ιδέες έξω από τις φεμινιστικές περισσότερο, παρά στα χαρακτηριστικά που συζητήσαμε προηγούμενα. Σε πολλά σημεία, όμως, το δίκτυο δουλεύει κατά τον ίδιο τρόπο. Λόγω του ότι οι γυναίκες έχουν κοινές αξίες, ιδέες και πολιτικές ιδεολογίες, γίνονται κι αυτές ανεπίσημες, απρογραμμάτιστες, μη εκλεγμένες ανεύθυνες ελίτ – είτε το ήθελαν είτε όχι.

Οι παλιές ανεπίσημες ελίτ που είχαν δημιουργηθεί πριν μέσα σε διαφορετικές ομάδες του κινήματος, συχνά αντιλαμβάνονται αυτές τις καινούριες ανεπίσημες ελίτ σαν απειλές. Αυτή είναι σωστή αντίληψη. Παρόμοια δίκτυα με πολιτικό προσανατολισμό σπάνια είναι πρόθυμα να είναι απλώς ''αδελφότητες'', όπως ήταν πολλά από τα παλιά και θέλουν να προσηλυτίσουν τις άλλες στις φεμινιστικές αλλά και πολιτικές τους ιδέες. Αυτό, βέβαια, είναι φυσικό. Όμως η συνέπειες που έχει για την απελευθέρωση των γυναικών δεν έχουν ποτέ συζητηθεί όσο πρέπει. Οι παλιές ελίτ σπάνια είναι πρόθυμες να φέρουν στο φως τέτοιες αντιγνωμίες, γιατί έτσι θα έπρεπε να βγάλουν στη φόρα τη φύση της ανεπίσημης δομής της ομάδας.

Πολλές από αυτές τις ανεπίσημες ελίτ κρύβονταν κάτω από την παντιέρα του αντιελιτισμού και της ανοργανωσιάς. Για να αντιμετωπίσουν τον ανταγωνισμό με κάποια άλλη ανεπίσημη δομή, θα έπρεπε να γίνουν γνωστές κι αυτή η πιθανότητα έχει πολλές επικίνδυνες συνέπειες. Για να κρατήσουν, λοιπόν, τη δύναμή τους, είναι πιο εύκολο να δικαιολογήσουν τον αποκλεισμό των άλλων ανεπίσημων ομάδων με μέσα όπως : κατηγορώντας τους για κομμουνιστές, ρεφορμιστές, λεσβίες ή μη λεσβίες. Η μόνη εναλλακτική λύση είναι να δομηθεί επίσημα η ομάδα κατά τέτοιο τρόπο ώστε η αρχική δύναμη να θεσμοποιηθεί. Αυτό δεν είναι ,βέβαια, πάντα δυνατό. Αν οι ανεπίσημες ελίτ ήταν καλά οργανωμένες και είχαν εξασκήσει την ισχύ τους σε αρκετά μεγάλο βαθμό στο παρελθόν, ο σκοπός αυτός είναι πραγματοποιήσιμος. Ιστορικά, οι ομάδες αυτές ήταν πολιτικά αρκετά

αποτελεσματικές, μια και η στεγανότητα της ανεπίσημης δομής αποδείχθηκε καλό υποκατάστατο για την επίσημη δομή.

Το να οργανωθούν επίσημα, δεν πολυαλλάζει τον τρόπο λειτουργίας τους αν και η θεσμοποίηση της δομής της δύναμης, την κάνει ανοικτή σε επίσημη πρόκληση. Ακριβώς εκείνες οι ομάδες που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη οργάνωσης είναι συχνά οι λιγότερο ικανές να τη δημιουργήσουν. Οι ανεπίσημες δομές τους δεν έχουν και τόσο καλά διαμορφωθεί και η προσκόλληση στην ιδεολογία της ''έλλειψης επίσημων οργανωτικών δομών'' , τις κάνει απρόθυμες να αλλάξουν τακτική.

Όσο πιο ανοργάνωτη είναι μια ομάδα τόσο περισσότερη έλλειψη ανεπίσημων δομών έχει. Όσο πιο πολύ προσκολλείται στην ιδεολογία της ''ανοργανωσιάς'', τόσο περισσότερο κινδυνεύει να ελέγχεται από κάποια ομάδα πολιτικών συντρόφων.
Μια και το κίνημα σαν σύνολο είναι τόσο ανοργάνωτο όσο οι περισσότερες από τις ομάδες που το αποτελούν, είναι το ίδιο ευαίσθητο σε άμεσες επιδράσεις. Αλλά το φαινόμενο εκδηλώνεται διαφορετικά. Σε τοπικό επίπεδο οι περισσότερες ομάδες μπορούν να λειτουργούν αυτόνομα, αλλά οι μόνες ομάδες που μπορούν να οργανώσουν μια δραστηριότητα σε εθνική κλίμακα είναι εκείνες που είναι οργανωμένες σε ολόκληρη τη χώρα. Έτσι είναι συχνά οι οργανωμένες φεμινιστικές οργανώσεις που δίνουν κατευθύνσεις σε εθνική

κλίμακα και αυτές οι κατευθύνσεις αποφασίζονται ανάλογα με τις προτεραιότητες αυτών των οργανώσεων.

Ομάδες όπως η Εθνική Οργάνωση Γυναικών (ΕΟΓ) και η ένωση δράσης για την ισότητα των γυναικών (ΕΔΙΓ) και μερικές γυναικείες οργανώσεις της παραδοσιακής αριστεράς είναι οι μόνες ικανές να στήσουν μια εθνική καμπάνια. Η πληθώρα των ανοργάνωτων ομάδων για τη γυναικεία απελευθέρωση μπορούν να υποστηρίζουν ή όχι τις εθνικές καμπάνιες, αλλά από την άλλη είναι ανίκανες να στήσουν τις δικές τους. Έτσι, λοιπόν, τα μέλη τους γίνονται οι στρατιές κάτω από την αρχηγία των οργανωμένων οργανώσεων. Δεν έχουν τρόπο να αποφασίζουν ούτε και για ποιοι θα είναι οι στόχοι που έχουν προτεραιότητα.

Όσο περισσότερο ανοργάνωτο είναι ένα κίνημα, τόσο λιγότερο μπορεί να ελέγχει τις κατευθύνσεις προς τις οποίες αναπτύσσεται και τις πολιτικές δραστηριότητες που ασχολείται. Αυτό δε σημαίνει πώς δεν διαδίδονται οι ιδέες του. Αν δεχτεί ένα κάποιο ενδιαφέρον από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και οι κοινωνικές συνθήκες είναι κατάλληλες, οι ιδέες θα έχουν πλατιά διάδοση. Αλλά η διάδοση των ιδεών δε σημαίνει ότι εφαρμόζονται. Σημαίνει μονάχα ότι γίνεται κουβέντα γι΄ αυτές. Έτσι όσο μπορούν να εφαρμόζονται από τα άτομα, τόσο αυτά μπορούν να ενεργούν σύμφωνα μ΄ αυτές. Όσο χρειάζεται συντονισμένη πολιτική δύναμη για να εφαρμοστούν, δε θα εφαρμόζονται.

Όσο το κίνημα για την απελευθέρωση των γυναικών παραμένει προσκολλημένο σε μια μορφή οργάνωσης που δίνει έμφαση στις μικρές, αδρανείς ομάδες συζήτησης μεταξύ φίλων, τα χειρότερα προβλήματα της έλλειψης οργανωτικών δομών δε θα γίνουν αισθητά. Αλλά αυτό το είδος οργάνωσης έχει τα όριά του. Είναι πολιτικά ανεπαρκές, περιοριστικό και κάνει διακρίσεις κατά των γυναικών εκείνων που δεν είναι ή που δεν μπορούν να μπουν μέσα στα φιλικά δίκτυα. Αυτές που δεν ταιριάζουν σε ότι ήδη υπάρχει λόγω κοινωνικής τάξης, ράτσας, απασχόλησης, επειδή είναι ή δεν είναι μητέρες ή παντρεμένες ή λόγω προσωπικότητας, θα αποθαρρυνθούν αναπόφευκτα από το να προσπαθήσουν να πάρουν μέρος. Αυτές που ταιριάζουν θα αναπτύξουν κεκτημένα δικαιώματα για να κρατήσουν τα πράγματα όπως είναι.

Σημείωση:

Παραθέτουμε απόσπασμα από το βιβλίο του MurrayBookchin«*Κοινωνικός Αναρχισμός ή LifeStyle Αναρχισμός: Ένα αγεφύρωτο χάσμα*»:

{…} Αν η ατομική «αυτονομία» προέχει οποιασδήποτε στράτευσης σε μια «συλλογικότητα», δεν υπάρχει οποιαδήποτε βάση για έναν κοινωνικά θεσπισμένο συντονισμό λήψης αποφάσεων ή ακόμη και διοικητικό συντονισμό. Το κάθε άτομο, που περιέχεται στη δική του «αυτονομία» είναι ελεύθερο να κάνει ότι θέλει – προφανώς, ακολουθώντας την παλιά φιλελεύθερη φόρμουλα, αν δεν εμποδίζει την «αυτονομία» των άλλων. Ακόμη και η δημοκρατική λήψη αποφάσεων απορρίπτεται ως εξουσιαστική. «*Η δημοκρατική διακυβέρνηση παραμένει διακυβέρνηση*» προειδοποιεί η Brown. «*Ενώ επιτρέπει μεγαλύτερη συμμετοχή των ατόμων στην κυβέρνηση απ' ότι επιτρέπεται στη μοναρχία ή στην ολοκληρωτική δικτατορία, αφορά εγγενώς ακόμη την καταπίεση των βουλήσεων κάποιων ανθρώπων. Αυτό έρχεται ξεκάθαρα σε ρήξη με το υπαρξιακό άτομο, που πρέπει να διατηρήσει την ακεραιότητα της βούλησής του ώστε να είναι υπαρξιακά ελεύθερο*». Όντως, τόσο υπερβατολογικά ιερή είναι η βούληση του αυτόνομου ατόμου, κατά την άποψη της Brown που παραθέτει επιδοκιμάζοντας τον ισχυρισμό του PeterMarshall ότι, σύμφωνα με τις αναρχικές αρχές, «*η πλειοψηφία δεν έχει πλέον δικαίωμα να επιβάλλεται στη μειοψηφία, ακόμη και στην μειοψηφία του ενός, παρά η μειοψηφία στην πλειοψηφία*».

Υποτιμώντας τις ορθολογικές, διαμεσολαβητικές από το λόγο και άμεσο-δημοκρατικές διαδικασίες για τη συλλογική λήψη

αποφάσεων ως «επιβολή» και «διακυβέρνηση», επιβραβεύει το δικαίωμα μιας μειοψηφίας ενός ηγεμονικού εγώ να απορρίπτει την απόφαση της πλειοψηφίας. Αλλά το γεγονός παραμένει ότι μία ελεύθερη κοινωνία είτε θα είναι δημοκρατική ή δεν θα επιτευχθεί καθόλου. Στην ίδια την υπαρξιακή κατάσταση, αν θέλετε, μιας αναρχικής κοινωνίας – μια άμεση ελευθεριακή δημοκρατία – οι αποφάσεις θα παίρνονταν σίγουρα ακολουθώντας μια ανοιχτή συζήτηση. Έπειτα η μειοψηφία που θα καταψηφίζονταν – ακόμη και η μειοψηφία του ενός – θα είχε όσες ευκαιρίες ήθελε να αντιπαραθέσει επιχειρήματα για να προσπαθήσει να αλλάξει αυτή την απόφαση. Η λήψη αποφάσεων με ομοφωνία, από την άλλη μεριά, καθιστά αδύνατο ένα συνεχιζόμενο διάλογο – την πολύ σημαντική διαδικασία της συνεχούς ανταλλαγής απόψεων, της διαφωνίας, της πρόκλησης και της αντί-πρόκλησης, χωρίς τις οποίες η κοινωνική καθώς και η ατομική δημιουργικότητα θα ήταν αδύνατες.

Το να λειτουργείς στη βάση της ομοφωνίας, αν σημαίνει κάτι για τη σημαίνουσα λήψη αποφάσεων είναι το εξής: είτε θα χειραγωγηθεί από μία μειοψηφία είτε θα καταρρεύσει εντελώς. Και οι αποφάσεις που παίρνονται ενσωματώνουν το χαμηλότερο κοινό παρανομαστή απόψεων και συγκροτούν το ελάχιστο δημιουργικό επίπεδο συμφωνίας. Μιλώ εδώ μέσα από μακρές και επίπονες διαδικασίες με τη χρήση της ομοφωνίας στην ClamshellAlliance της δεκαετίας του 1970. Ακριβώς τη στιγμή που το ημι-αναρχικό αντί-πυρηνικό κίνημα ήταν στην ακμή του, με χιλιάδες ακτιβιστές, καταστράφηκε μέσα από τη χειραγώγηση της ομοφωνίας από μία μειοψηφία. Η «τυραννία της απουσίας δομών» που η ομόφωνη λήψη αποφάσεων επέτρεψε σε κάποιους λίγους που ήταν καλά οργανωμένοι να ελέγξουν τους δυσκίνητους, αποθεσμοποιημένους και ευρέως ανοργάνωτους πολλούς μέσα στο κίνημα.

Η εμμονή για την επίτευξη της ομοφωνίας εμπόδιζε την ανταλλαγή απόψεων και τη δημιουργική τόνωση της συζήτησης, μέσα από ιδέες που θα μπορούσαν να αποφέρουν νέες προοπτικές για εξέλιξη. Σε οποιαδήποτε κοινότητα, ο διάλογος – και τα αντιφρονούντα άτομα – εμποδίζουν την κοινότητα να μένει στάσιμη. Υποτιμητικές λέξεις όπως «επιβάλλομαι» και «κυριαρχώ» κανονικά αναφέρονται στη σιωπή των διαφωνούντων, όχι στην εφαρμογή της δημοκρατίας. ειρωνικά θα έλεγα, ότι είναι η ομόφωνη «γενική βούληση» που θα μπορούσε, κατά την αξιομνημόνευτη φράση του Ρουσσώ από το Κοινωνικό Συμβόλαιο, «*να εξαναγκάσει τους ανθρώπους να είναι ελεύθεροι*» {…

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ. Α

ΔΥΟ ΑΝΑΡΧΟΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ

I. ΑΝΑΡΧΙΚΟΙ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΜΑΖΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ *

(Ομοσπονδία Κομμουνιστών Αναρχικών Ιταλίας-FDCA)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι μαζικές οργανώσεις διαφέρουν από τις αναρχικές κομμουνιστικές πολιτικές οργανώσεις στο ότι έχουν διαφορετικές βάσεις και σκοπούς. Δεν έχουν εκείνη την σαφήνεια σχετικά με τον τελικό στόχο που μπορεί να έχει η πολιτική οργάνωση, αν και, ενδεχομένως, έχουν τον ίδιο στόχο με μια πολιτική οργάνωση. Η ιστορία καταδεικνύει ότι αυτός ο στόχος (ο αναρχικός κομμουνισμός) αποτελεί παράγοντα που προέρχεται από έναν ορισμένο τύπο πρακτικής και συνείδησης στο εσωτερικό των μαζικών οργανώσεων. Ο παράγοντας αυτός βασίζεται σε δύο αρχές, αυτή της κοινωνικής αυτοδιεύθυνσης που οικοδομείται μέσα στον αγώνα, και αυτή της εξισωτικής και αδιάλλακτης υπεράσπισης

---

* Αναδιμοσιευση από το site *«Ούτε Θεός-Ούτε Αφέντης»* .

εκείνων που αγωνίζονται για το καλό της κοινωνίας. Και οι δύο αυτές αρχές είναι λογικές, τόσο ώστε να φαίνονται αυτόματες, αλλά η ιστορία έχει δείξει ότι οι κυρίαρχες τάξεις έχουν ενεργήσει πάντα με τέτοιο τρόπο ώστε η λογική αυτή να καταστεί αποσπασματική και εύκολη σε οποιαδήποτε καταστολή. Η απώτερη πολιτική σαφήνεια είναι, επομένως, απαραίτητη και πρέπει να εφαρμοστεί για την ικανοποίηση των πραγματικών αναγκών των προλετάριων που είναι μέλη μαζικών οργανώσεων.

Από την άλλη πλευρά, η ιστορία έχει, επίσης, δείξει ότι η επανάσταση δεν θα πραγματοποιηθεί, εκτός αν μπει σε εφαρμογή από τις ίδιες τις προλεταριακές μάζες, των οποίων τα μέλη, ως προλετάριοι οι ίδιοι, ανακαλύπτουν την επαναστατική δυνατότητά τους μέσω των πρακτικών των μαζικών οργανώσεων και αποφασίζουν να θέσουν σε κίνηση τις επαναστατικές πρακτικές. Κατά συνέπεια, η αναρχική κομμουνιστική επανάσταση θα είναι επιτυχής καθ’ όσον οι μαζικές οργανώσεις εφαρμόζουν αυτή την επαναστατική λογική, η οποία δεν αποτελεί απαραίτητο προνόμιό τους, αλλά το οποίο είναι, συγχρόνως, εγγενές σ’ αυτές.

ΟΧΙ ΣΤΟΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΣΜΟ

Το πρώτο εμπόδιο που πρέπει να εκλείψει είναι εκείνοι οι τύποι ιδεών και πρακτικών που χρησιμεύουν στο να μειώσουν τις μαζικές οργανώσεις σε έναν a priori ρόλο, προβάλλοντας μόνο κάποια αιτήματα. Αυτό το εμπόδιο μπορεί να πάρει τη μορφή της διαταξικότητας (inter-classism) ή του λενινισμού.

Η διαταξικότητα είναι η πεποίθηση ότι οι μαζικές οργανώσεις αναγνωρίζουν το κράτος ως αμερόληπτο και αντιπρόσωπο όλων των ανθρώπων, η ουσία των (καθαρώς οικονομικών) τάξεων με τις οποίες μπορεί να διακριθεί ένας πολίτης από ένα άλλο. Αυτό σημαίνει ότι οι μαζικές οργανώσεις υπάρχουν για την οικονομική υπεράσπιση οποιασδήποτε κατηγορίας πολιτών και, επομένως, μπορούν να συμμετάσχουν στον οικονομικό προγραμματισμό της κοινωνίας, αλλά χωρίς να μπορούν να υποβάλλουν επερωτήσεις στο Κράτος ή να αντιτίθενται στις αποφάσεις του - οι εργαζόμενοι και το προλεταριάτο μπορούν μόνο να υπερασπίσουν τον εαυτό τους, δεν μπορούν να αλλάξουν την τρέχουσα οικονομική κατάσταση ή να συμμετέχουν στην πολιτική εκείνη πρακτική με την οποία μπορεί να μεταβληθεί η πολιτική του κράτους.

Συνεπώς, αυτός ο τύπος ένωσης αποκλείεται από τη διαδικασία ανάληψης πολιτικών αποφάσεων και, κατ’ αυτόν τον τρόπο, συνεπάγεται την αποδοχή του συστήματος. Τα χαρακτηριστικότερα παραδείγματα γι’ αυτό είναι οι ενώσεις που εμπνέονται από τις πολιτικές εκείνες δυνάμεις που βρίσκονται κοντά στις κυρίαρχες κατηγορίες στις χώρες με κλασσικά κεφαλαιοκρατικά συστήματα.

Οι λενινιστικής έμπνευσης πολιτικές θεωρίες, αφ' ετέρου, δεν μπορούν να συλλάβουν την ύπαρξη μαζικών οργανώσεων που δεν είναι ρητώς πολιτικές – άρα και φαινομενικά αντίθετες στη διαταξικότητα. Στην πραγματικότητα, οι θεωρίες αυτές, δεν επιβάλλουν μόνο την πολιτική της κυρίαρχης τάξης ή του κόμματος στις μαζικές οργανώσεις. Επιζητείται, επίσης, μέσω

αυτών των θεωριών η συμμετοχή των μαζών στην πολιτική δραστηριότητα μόνο μέσα από την πολιτική οργάνωση και το ότι η μαζική αυτή οργάνωση πρέπει να ακολουθήσει την πολιτική γραμμή. Αυτό το χαρακτηριστικό είναι, επίσης, γνωστό ως «συνδικαλισμός» (trade-unionism). Η διαταξικότητα και ο λενινισμός συγκλίνουν σε ένα σημείο: η μοίρα της μαζικής οργάνωσης έχει προαποφασιστεί και, εάν είναι απαραίτητο, επιβάλλεται.

Το αποτέλεσμα είναι ο οικονομισμός (economicism): το προλεταριάτο με τα ιστορικά του συμφέροντα επιτρέπεται να ασχοληθεί μόνο με τα οικονομικά ζητήματα. Αλλά δεδομένου ότι είναι, προφανώς, παράλογο για κάποιον να ενδιαφέρεται μόνο για τα χρήματα που παίρνει χωρίς, επίσης, να ενδιαφέρεται για το λόγο ύπαρξης του χρήματος και πώς αυτό διανέμεται στην κοινωνία, τότε πίσω από τον οικονομισμό υπάρχει μια ρητή ή υπονοούμενη πολιτική επιβολή. Με τη χρησιμοποίηση αυτού του γεγονότος διακωμωδείται οποιαδήποτε αυτονομία των καθαρώς οικονομικών συμφερόντων με το να περιορίζεται πολιτικά (αυτονομία). Ο κύκλος έχει κλείσει με τον αναγκαστικό διαχωρισμό του προλεταριάτου από την πολιτική. Ο οικονομικός αγώνας σημαίνει απλώς πολιτική δουλοπρέπεια και έχει ως αποτέλεσμα την οικονομική δουλοπρέπεια.

Η ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΜΑΣ

Οι μαζικές οργανώσεις του προλεταριάτου είναι και θα συνεχίσουν να είναι σημαντικές ιστορικές οντότητες που δεν

μπορούν να αγνοηθούν. Είναι διαφορετικές από τις πολιτικές οργανώσεις και δεν πρέπει να αρνηθούμε αυτήν τη διαφορά ούτε να τις υποβιβάζουμε σε επαναστατικές οργανώσεις δευτερεύοντος ρόλου και να επιζητούμε να τις εξουσιάσουμε. Ούτε πρέπει, επίσης, να υποβιβάζουμε σε δεύτερη θέση το δικό μας ρόλο ή να υποκύπτουμε στις μαζικές οργανώσεις. Η σχέση που έχουμε με τις μαζικές οργανώσεις πρέπει να είναι μια συνεχής διαλεκτική αντιπροσωπεύοντας μια πραγματική ανταλλαγή και να μην περιορίζεται σε μια μονόδρομη ροή. Ο πρωτίστως ουσιαστικός, αλλά όχι μοναδικός, όρος για να υπάρχει μια πραγματική ανταλλαγή είναι ότι και οι δύο οντότητες πρέπει να είναι αληθινά αυτόνομες.

Όταν πρόκειται για τις μαζικές οργανώσεις, αυτό σημαίνει ότι πρέπει να εκφράσουν αυτόνομα τα συμφέροντα και τη συνείδηση (των προλεταρίων) μελών τους. Με άλλα λόγια, πρέπει να βασιστούν στην αυτοδιεύθυνση εκείνων οι οποίοι, φυσιολογικά, ανήκουν σε αυτές. Κατά την εξέλιξη της αναρχικής κομμουνιστικής επανάστασης είναι ουσιαστική προϋπόθεση η επιχειρησιακή και πολιτική ανάπτυξη των μαζικών οργανώσεων στην κατεύθυνση της διάθεσης από μέρους τους της μέγιστης δυνατότητας έκφρασης της δύναμης και συνείδησής τους, κάτι που είναι απαραίτητο για την ίδια την ζωή της αναρχικής κομμουνιστικής επαναστατικής διαδικασίας.

Οι μαζικές οργανώσεις θα πρέπει, επίσης, να καταστούν περισσότερο ικανές στο να αξιολογούν πολιτικά τις δραστηριότητές τους και τις προοπτικές που ανοίγονται από

αυτές. Εάν ικανοποιούνται αυτοί οι όροι, τότε θα είμαστε σε θέση να πραγματοποιήσουμε τα πολιτικά μας καθήκοντα, αυτά της προώθησης της πολιτικής συνείδησης μέσα στις μαζικές οργανώσεις και, σε αντάλλαγμα, της επιβεβαίωσής τους ή μη προς εμάς. Οι όροι αυτοί είναι απαραίτητοι εάν οι μάζες πρόκειται προσβλέπουν στην πιθανότητα - από την εμπειρία της προηγούμενης επαναστατικής δράσης τους - μιας πιο προηγμένης επανάστασης και της πραγματοποίησής της με όλες τις διαθέσιμες δυνάμεις. Έτσι, προκύπτει το θεμελιώδες πρόβλημα της διπλής πτυχής των μαζικών οργανώσεων: αφ' ενός η συνολική τους αυτονομία - και στην εμπειρία τους στον αγώνα και στην αξιολόγηση αυτής της εμπειρίας – και, αφ' ετέρου, η αντικειμενική ανάγκη να αξιολογηθεί οτιδήποτε κάτω από το φως των ιστορικών αναγκών των μαζών. Καμία από αυτές τις δύο πτυχές του ζητήματος δεν μπορεί να αγνοηθεί.

ΛΑΘΗ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΠΟΦΕΥΓΟΝΤΑΙ

Στο παρελθόν πολλοί σύντροφοι και οργανώσεις έχουν διαπράξει και συνεχίζουν να διαπράττουν λάθη, όταν πρόκειται για τις μαζικές οργανώσεις, ακόμα και αν η προοπτική τους είναι ειλικρινά ελευθεριακή και επαναστατική. Μπορούμε να χωρίσουμε τα λάθη αυτά σε δύο βασικές κατηγορίες: στον «αυθορμητισμό» και στην «ιδεοληψία» («ideologism»).

Η πρώτη περιλαμβάνει τις αντιλήψεις εκείνες σύμφωνα με τις οποίες οι μαζικές οργανώσεις διαθέτουν μια αυτόματη

δυνατότητα να στηρίξουν ολοκληρωτικά την επαναστατική διαδικασία. Η βάση αυτής της αντίληψης είναι ότι οι εσωτερικές αντιφάσεις της κεφαλαιοκρατίας οποιασδήποτε δεδομένης περιόδου μπορούν να αποτελέσουν το σπινθήρα μιας διαδικασίας αγώνων με τους οποίους θα καταστεί δυνατό να δημιουργηθούν οι πολιτικές εκείνες βάσεις πάνω στις οποίες μπορεί να οικοδομηθεί μια κοινωνική επανάσταση. Είναι σαν να λέμε ότι για να φθάσουμε στην επανάσταση είναι αρκετό να διεξάγουμε τον αγώνα του προλεταριάτου για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων εργασίας του με όσο το δυνατόν πιο ακραία μορφή γίνεται. Μια δραστηριότητα εναντίον ενός εργοδότη δεν είναι το ίδιο πράγμα με ένα οργανικό, περιεκτικό πρόγραμμα εναντίον των αφεντικών. Ένας προλετάριος που υπερασπίζεται τον εαυτό του, που επιτίθεται, ή που ο θυμός του οποίου κατευθύνεται εναντίον του εκμεταλλευτή του σε μια μεμονωμένη δράση, δεν είναι απαραιτήτως συνειδητό μέρος ενός οργανικού, περιεκτικού προγράμματος δράσης. Μια τέτοια δραστηριότητα δεν βασίζεται απαραιτήτως σε ένα πρόγραμμα ούτε παράγει απαραιτήτως ένα πρόγραμμα. Ούτε και το πρόγραμμα ενός συνδικαλιστικού αγώνα αποτελεί απαραιτήτως ένα επαναστατικό ελευθεριακό πρόγραμμα. Στην πραγματικότητα, το πιο απίθανο είναι ότι μια σειρά οργανωμένων συνδικαλιστικών αγώνων αντιστοιχεί σε ένα συνειδητό πρόγραμμα με σκοπό την έναρξη μιας ελευθεριακής σοσιαλιστικής επανάστασης. Η ιστορία έχει καταδείξει σαφώς αυτά τα σημεία και ο καθένας που σκέφτεται ότι τα συνδικάτα έχουν φυσιολογικές αναρχικές και επαναστατικές τάσεις απατάται οικτρά.

Ιστορικά μιλώντας, ακόμη και το συνεχές κήρυγμα για άμεση δράση και αυτοδιεύθυνση στους κόλπους των συνδικάτων έχει αποτύχει όσον αφορά τους επαναστατικούς στόχους του όταν, περιορισμένο σε μια στείρα συνδικαλιστική μέθοδο και έχοντας απολέσει το εναλλακτικό, δηλαδή το ελευθεριακό περιεχόμενό του, ήρθε σε σύγκρουση με προτάσεις αγώνα που υποστηρίχθηκαν μέσω οργανικών πολιτικών προγραμμάτων ή όταν ήρθε σε σύγκρουση με το ξεκάθαρο και απλό γεγονός ότι οι κυρίαρχες τάξεις ήταν σε θέση να αναλάβουν αυτά θεωρούντο έως τότε κενές μεθοδολογίες οι οποίες συχνά περιορίζονταν στον καθαρό εξτρεμισμό. Αυτή η κατάρρευση έχει συμπαρασύρει από τότε ΄και ελευθεριακές μεθόδους μαζί της, μεθόδους οι οποίες φαίνονταν συχνά να είναι μεν θαυμάσιες, αλλά που, όμως, δεν περιείχαν έναν πρακτικό ιστορικό σύνδεσμο με την όλη κατάσταση ή γενικές προοπτικές.

Από την άλλη πλευρά, υπάρχει ο δεύτερος τύπος λάθους που είναι πραγματικά το αντίθετο του πρώτου και που δηλώνει ότι μόνο οι αναρχικοί μπορούν να παλέψουν ως επαναστάτες προλετάριοι και ότι, επομένως, η μόνη σωστή μορφή ένωσης είναι αυτή που αποτελείται από τους ανθρώπους που έχουν πλήρη επίγνωση της ελευθεριακής κοινωνικής επανάστασης.

Η σύλληψη αυτή παράγει απομονωτικές θέσεις και αποστειρωμένη πρωτοπορία. Η απομόνωση προέρχεται από το ξεκάθαρο και απλό γεγονός ότι δεν έχει συμβεί ποτέ το προλεταριάτο να γίνει πρώτα αναρχικό κομμουνιστικό προτού μπορέσει να κινηθεί ενάντια στο κεφάλαιο και να το

αποδυναμώσει, να επιτεθεί σε αυτό και (κατά περιόδους) να προτείνει μια ελευθεριακή εναλλακτική λύση. Το να περιμένει αυτήν την κατάσταση, επομένως, σημαίνει ότι καταδικάζεται στην απομόνωση. Σαφώς, κατ' αυτό τον τρόπο υπάρχει ένας μεγάλος κίνδυνος ανάπτυξης πρωτοπορίας: η λογική αντίδραση εκείνων οι οποίοι έχουν απομονωθεί από τις μάζες, αναμένοντας να αποτελέσουν γι' αυτές το μοντέλο.

Δεν είναι τυχαίο το ότι ο «αυθορμητισμός» και η «ιδεοληψία» μολονότι δείχνουν τεράστιο ενδιαφέρον για τις μαζικές οργανώσεις και οι δύο καταλήγουν στο να συντρίβουν αυτές τις ίδιες μαζικές οργανώσεις αναγκάζοντάς τις σε ρόλους που τους επιβάλλουν σ' αυτές και χωρίς αυτές. Ο αυθορμητισμός υποστηρίζει ότι όλες οι εκδηλώσεις και τα γεγονότα που είναι θεμελιώδη για την επαναστατική διαδικασία (αυτά δηλαδή που συνδέονται φυσιολογικά με το πρόβλημα της επανάστασης) είναι επαναστατικά από μόνες τους. Η ιδεοληψία, αφ' ετέρου, προσδοκά αυτές τις εκδηλώσεις και τα γεγονότα να αυτοχρησθούν επαναστατικά πριν ακόμη εγκαθιδρυθεί η ανάγκη αυτή σταδιακά και μέσω της πρακτικής. Ο αυθορμητισμός αποτρέπει το ζήτημα της αντιμετώπισης της σταθεροποίησης της επαναστατικής συνείδησης των μαζικών οργανώσεων με ένα σοβαρό τρόπο. Η ιδεοληψία αποτρέπει τις μαζικές οργανώσεις από το να εκπληρώσουν το έργο τους που είναι η ενοποίηση του προλεταριάτου και της βαθμιαίας ανάπτυξής του μέσω του αγώνα, κάτι που είναι απαραίτητο για τη μετάβαση στον αναρχικό κομμουνισμό.

ΡΟΣ ΜΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Η βασική ιστορική ανάγκη των μαζικών οργανώσεων για μια ελευθεριακή κοινωνική επανάσταση δεν μπορεί να αμφισβητηθεί. Ούτε μπορούν να αμφισβητηθούν οι κίνδυνοι που συνδέονται με το μαζικό αγώνα. Η συνθήκη ότι οι μαζικές οργανώσεις είναι αυτόνομες εγγυάται τη δυνατότητα ότι θα είναι οι μάζες οι ίδιες και μόνο αυτές οι οποίες πραγματοποιούν την αναρχική κομμουνιστική επανάσταση. Εντούτοις, αυτό καθιστά πιθανό για την επανάσταση να υποστεί σοβαρές ήττες.

Η κατάσταση αυτή δεν είναι απέλπιδα: η δύναμή της είναι η αδυναμία της. Έχει γίνει ένας πλούσιος διάλογος σχετικά με το θέμα αυτό μέσα στο αναρχικό κίνημα – διάλογος ο οποίος συχνά ήταν βίαιος αλλά, πάνω απ’ όλα, ήταν ανοικτός. Στην πραγματικότητα, η λύση δεν μπορεί να βρεθεί μόνο ή πάνω απ’ όλα από το κίνημα των πολιτικών αγωνιστών. Πρέπει να το γνωρίζουμε πολύ καλά αυτό. Κάθε φορά που εξακριβώνεται η ανάγκη για μια μαζική ελευθεριακή οργάνωση, μια οργάνωση που να μπορεί να γεννήσει μια πρακτική επαναστατική διαδικασία που να οδηγήσει έξω από την ύπαρξη εκμετάλλευσης και εκμεταλλευόμενων, το γεγονός ότι ο συνδικαλισμός δεν είναι απαραιτήτως επαναστατικός καταδείχθηκε κατ' επανάληψη. Πολλοί σύντροφοι έχουν προσπαθήσει να καταδείξουν ότι τα συνδικάτα είναι είτε μεταρρυθμιστικά είτε επαναστατικά. Πολλοί σύντροφοι θεωρούν ότι η σωστή λύση βρίσκεται σε κάποιο απ’ αυτά τα δύο θεωρητικά συμπεράσματα.

Πιστεύουμε ότι είναι βασικά λανθασμένο να δεχτούμε αυτή τη γραμμή σκέψης - για να ξεχωρίσουμε κάποιες αυστηρές κατηγορίες κινδύνων, δυνατοτήτων και πιθανών τάσεων. Είναι μια συνταγή του πώς να οπισθοχωρήσουμε στον αυθορμητισμό και την ιδεοληψία. Προσπαθούμε να είμαστε σαφής, για να μπορέσουμε να δεχτούμε τα σύνθετα, μη κατηγορηματικά γεγονότα έτσι όπως είναι. Προσπαθούμε, με άλλα λόγια, να βασιστούμε σε βεβαιότητες και είναι πάνω στις βεβαιότητες αυτές που πρέπει να χτίσουμε, στο μέτρο που εξαρτάται από μας. Πρέπει να είμαστε έτοιμοι για να δεχτούμε νέες, πιο προηγμένες έννοιες.

ΟΙ ΒΕΒΑΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΣΤΗΡΙΧΤΟΥΜΕ

Αντίθετα με τις πολιτικές οργανώσεις, οι μαζικές οργανώσεις δεν είναι βασισμένες σε μια επίκτητη συνείδηση ούτε και επιδιώκουν ρητά να προωθήσουν μια τέτοια συνείδηση. Είναι βασισμένες στις άμεσες και αντικειμενικές υλικές βάσεις που ξυπνούν τις αναμφισβήτητες φυσικές ανάγκες. Συνεπώς, τα μέλη των μαζικών οργανώσεων ζουν την κατάσταση αυτή για την οποία οργανώθηκαν σε αυτές. Ο οικονομικός ρόλος τους είναι η βάση πάνω στην οποία μπορούν να συνεργασθούν και, δεδομένου ότι η εκμετάλλευση αποκαλύπτει κάθε είδος ανικανοποίητων αναγκών (αλλοτρίωση), συνεργάζονται για να ικανοποιήσουν αυτές τις ανάγκες όσο καλύτερα μπορούν. Η βάση αυτή αποτελεί την αφετηρία, τη βάση για ταξική αυτονομία των μαζικών οργανώσεων. Αλλά προκειμένου να αναπτυχθεί, η αυτονομία αυτή πρέπει να προβληθεί μέσω της δράσης και σύμφωνα με τις πραγματικές δυνατότητες αυτών

των οργανώσεων. Εάν θέλουμε, μπορούμε να χωρίσουμε την κατάσταση αυτή σε δύο κατηγορίες: στον οικονομικό αγώνα και στην πολιτική ανάπτυξη.

Ο οικονομικός αγώνας αφορά κάθε δραστηριότητα που έχει αναληφθεί με σκοπό να αποκτηθούν οι καλύτεροι υλικοί όροι για τους εργαζόμενους και να τεθούν υπό διαχείριση οι οικονομικοί μηχανισμοί μετά από την καταστροφή της κεντρικής εξουσίας. Η πολιτική ανάπτυξη απαιτείται για να καταστήσει συνειδητούς τους εργαζόμενους, μέσω του οικονομικού αγώνα, όσον αφορά την ταξική πάλη, τις δυνατότητες και ανάγκες της κοινωνικής επανάστασης και να τους επιτρέψει αργότερα να οικοδομήσουν συνειδητά τη νέα κοινωνία.

Σαφώς και ο οικονομικός αγώνας και η πολιτική ανάπτυξη είναι τόσο στενά συνδεδεμένα, ακολουθώντας τις πρώτες ενέργειες οικονομικής άμυνας που γεννιούνται από τις ανάγκες της τρέχουσας κατάστασης που ενοποιούνται ακόμα και με βάση μια μίνιμουμ θέληση για να υπερασπισθεί κάποιος, που μπορούν να αλληλοϋποστηριχθούν και να συντηρηθούν μεταξύ τους αμοιβαία. Η αυτονομία διαδραματίζει θεμελιώδη ρόλο, δεδομένου ότι οι εργαζόμενοι πρέπει να είναι σε θέση να αναπτύξουν μια σαφή επίγνωση όσον αφορά το πώς η βασική εκμετάλλευση αποτελεί μέρος της κοινωνικής κυριαρχίας και πρέπει, επίσης, να είναι σε θέση να αναπτύξουν ελεύθερα την ανάγκη για την ισότητα και τη ριζική αλλαγή που θα εμφανιστούν ως οι μόνες οριστικές λύσεις στο πρόβλημα της εκμετάλλευσης. Δεν υπάρχει κανένας λόγος για τους

εκμεταλλευόμενους να συνεργάζονται εάν δεν υπάρχει καμία δυνατότητα πλήρους ανάπτυξης του αγώνα εναντίον της εκμετάλλευσης – ένας αγώνας που θα εξαφανίσει τις εκμεταλλευτικές κοινωνικές σχέσεις. Οι κυρίαρχες τάξεις ίσως δεχτούν όλα αυτά δεδομένου ότι, ναι μεν, συμβαδίζουν με την υπεράσπιση των εργατικών δικαιωμάτων, αλλά δεν θα δεχτούν την ανάπτυξη αυτού του αγώνα και την τάση του να εξαλείψει την πρωταρχική ανάγκη γι' αυτήν την υπεράσπιση.

Η αυτονομία είναι συγχρόνως μέθοδος και περιεχόμενο. Μέθοδος επειδή μπορεί να παράγει το αυτόνομο ταξικό περιεχόμενο και περιεχόμενο επειδή αποτελεί το σταθερό προϊόν των επεξεργασιών ανάμεσα στους ίδιους τους εργαζόμενους. Πρέπει να ειπωθεί ότι η αυτονομία ως βάση είναι απαραίτητη για την επαναστατική ανάπτυξη των μαζικών οργανώσεων, για την κατάργηση της εκμετάλλευσης και της ανάπτυξης των εξισωτικών κοινωνικών σχέσεων.

Πολλοί σύντροφοι και οργανώσεις έχουν προσπαθήσει να καθορίσουν την αυτονομία των μαζικών οργανώσεων από την άποψη της καθαρής μεθόδου ή του καθαρού περιεχομένου. Κάνοντας αυτό, όταν πρόκειται για την πρώτη περίπτωση, δεν μπορούν να εξηγήσουν το λόγο για τον οποίο οι μέθοδοι αυτονομίας είναι απαραίτητες και θεμελιώδεις για την επανάσταση στο μαζικό αγώνα, και εκείνοι που το ξεχνούν αυτό υποβιβάζουν συχνά αυτήν την έννοια στο επίπεδο ενός ξεκάθαρου εξτρεμισμού. Στη δεύτερη περίπτωση, από την άλλη πλευρά, το πρόβλημα της συνέπειας ανάμεσα στα μέσα και τους σκοπούς δεν λαμβάνεται υπόψη και καταλήγουμε

στην ανοργανωσιά του μαζικού αγώνα από τα διάφορα εξουσιαστικά προγράμματα, και έτσι σταματούν οι αυτόνομες ενέργειες των εργαζόμενων για την οικοδόμηση ενός αυτόνομου εργατικού προγράμματος. Και αυτό το πρόγραμμα είναι ο κύριος στόχος, σύμφωνα με την αναρχική κομμουνιστική άποψη.

Η αυτονομία δεν είναι ένα περιεχόμενο που συνδέεται με ορισμένους συγκεκριμένους στόχους, αλλά είναι η ιστορική σημασία της επαναστατικής δράσης των εργαζομένων. Η σπουδαιότητα της αυτονομίας των μαζικών οργανώσεων είναι ότι οι μάζες μπορούν να μάθουν να οικοδομήσουν ένα επαναστατικό πρόγραμμα μόνο εάν έχουν την πλήρη ελευθερία να θέσουν τους στόχους του αγώνα τους σε δράση, να τους επιλέξουν και να τους αξιολογήσουν για τον εαυτό τους και χωρίς επιβολή από εξωτερικές δυνάμεις. Στο σύστημα της κοινωνικής κυριαρχίας αυτή η ελευθερία σημαίνει ότι τα μόνα εμπόδια στη μαζική δράση πρέπει να εμφανίζονται και να προσβληθούν από τις ίδιες τις μάζες ως παράγοντες σύγκρουσης, ως όπλα του ταξικού εχθρού, ως προϊόντα της ταξικής κοινωνίας. Είναι εξαιρετικά επικίνδυνο να ριζώσει η ιδέα ότι υπάρχει κάποιος που ξέρει περισσότερα από τους άλλους, που μπορεί να αναγκάσει τον αγώνα να εγκαταλειφθεί ή να καθοδηγηθεί με έναν συγκεκριμένο τρόπο, με δικαιολογίες τις οποίες η μεγάλη πλειοψηφία των μαζών δεν μπορεί να καταλάβει. Το μονοπάτι αυτό εισάγει την «αντικειμενική» υπεροχή που πρέπει να γίνει σεβαστή, όχι επειδή δεν υπάρχει η απαιτούμενη θέληση ή η καθαρότητα που θα την καταστρέψει, αλλά για μη κατανοητούς και

διαστρεφόμενους λόγους. Πρέπει πάντα να είναι σαφές ότι ο δρόμος προς την κοινωνική χειραφέτηση είναι σπαρμένος με εμπόδια και όχι σοφίσματα και ότι είτε εμείς παραμερίζουμε τα εμπόδια αυτά είτε αυτά μας σταματούν.

Μαζί με αυτή την πορεία της αυτονομίας μπορούν να γεννηθούν και τα αυτόνομα προγράμματα. Συνεπώς, οι μαζικές οργανώσεις πρέπει να είναι ικανές να διαμορφώνουν τους στόχους τους και τις απαραίτητες μεθόδους αγώνα βασιζόμενες στις ανάγκες και στη συνείδηση των φυσικών τους μελών. Επιπλέον, πρέπει να είναι σε θέση να αξιολογούν οποιαδήποτε δράση βασιζόμενες στα ίδια κριτήρια. Ιστορικά μιλώντας, όταν διαμορφώθηκαν οι κύριες ιδέες του αναρχικού κομμουνισμού ήταν επειδή υπήρξαν μαζικές οργανώσεις που είχαν αυτές τις δυνατότητες τέτοιας δράσης. Δράση η οποία, στη συνέχεια, μπορεί να καταστήσει το προλεταριάτο συνειδητό του ότι είναι η μόνη τάξη που φέρει μέσα της τους σπόρους της κοινωνικής επανάστασης.

Η αυτονομία είναι επομένως παράγοντας της ελευθερίας των μαζών και ως τέτοιος δεν παρέχει την απαραίτητη εγγύηση ότι θα παραμείνει έτσι υπό αυτή τη μορφή ή ότι θα οδηγήσει στην κοινωνική επανάσταση. Η ελευθερία δεν γνωρίζει καμία εξωτερική επιβολή. Η άσκηση της αυτονομίας στις μαζικές οργανώσεις δεν έχει κανέναν αλάθητο εξωτερικό φύλακα άγγελο. Επομένως, στο ίδιο μέτρο στο οποίο η αυτονομία μπορεί να ανοίξει το δρόμο στην κοινωνική επανάσταση, απελευθερώνεται η ίδια από οποιαδήποτε αναπόφευκτη επαναστατική μοίρα. Για τους αναρχικούς κομμουνιστές δεν

μπορεί να υπάρξει καμία εναλλακτική λύση σε αυτό. Ακριβώς όπως οι μεταρρυθμιστές δεν πρέπει να επιβάλουν αστικές συμβατότητες στις μαζικές οργανώσεις ούτε και οι επαναστάτες δεν πρέπει να επιθυμήσουν ή να είναι σε θέση να επιβάλουν τα επαναστατικά τους προγράμματά. Αλλά έχουμε ένα πλεονέκτημα σε σχέση με τους αντεπαναστάτες: το ότι η ανάπτυξη και άσκηση της αυτονομίας των μαζικών οργανώσεων έχει αποτελούσε πάντα έναν τρομερό επαναστατικό παράγοντα. Δεν το φοβόμαστε, το υποστηρίζουμε.

Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΜΑΖΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

Εμείς οι αναρχικοί κομμουνιστές εξετάζουμε τις μαζικές οργανώσεις κάτω από ένα πολύ ευρύτερο και πιο σύνθετο επίπεδο απ’ ό,τι οι δυνάμεις της διαταξικότητας και της κοινωνικής δημοκρατίας. Δεχόμαστε τέσσερις θεμελιώδεις ιστορικές λειτουργίες για τις μαζικές οργανώσεις που βασίζονται στην αυτονομία:

1. υπεράσπιση και συντήρηση μέσα στους κόλπους της ταξικής κοινωνίας,
2. υλικές επιθέσεις ενάντια στην εκμετάλλευση,
3. οικοδόμηση μιας εναλλακτικής διαχείρισης της κοινωνίας,
4. ανάπτυξη της ελευθεριακής επαναστατικής συνείδησης.

Υπεράσπιση και συντήρηση μέσα στους κόλπους της ταξικής κοινωνίας

Η πρώτιστη ανάγκη για τους εκμεταλλευόμενους είναι να υπερασπιστούν τον εαυτό τους από την εκμετάλλευση που κατατρώγει σταδιακά τα ζωτικά τους μέρη και προσπαθεί να τους δέσει πιο σφιχτά στο άρμα της ακόμα και με περισσότερο εκλεπτυσμένους τρόπους όσον αφορά τις οικονομικές ανάγκες της κυρίαρχης τάξης. Η σωστή ανάπτυξη της μαζικής οργάνωσης βασίζεται στην πρώτη αυτή λειτουργία της υπεράσπισης της εργασίας. Από αυστηρά οικονομική άποψη, είναι θέμα των υλικών όπλων που χρησιμοποιεί η κυρίαρχη τάξη ενάντια στους εργαζόμενους. Η βάση στην οποία ένας ή περισσότεροι εκμεταλλευόμενοι εργαζόμενοι καθορίζουν το δρόμο του κοινωνικού αγώνα μπορεί μόνο να είναι η υπεράσπιση από την αυξανόμενη αλλοτρίωση που προκαλείται από την εκμετάλλευση. Από την άλλη πλευρά, από τη στιγμή που μια τάξη κατέχει την εξουσία, οι μαζικές οργανώσεις πρέπει να είναι σε θέση να υπερασπίσουν επιτυχώς την εργασία τους προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι η εργατική τάξη δεν υποκύπτει από μια υλική επίθεση στη στιγμή κατά την οποία η ταξική πάλη γίνεται πιο πολιτική. Μπορούμε αληθινά να πούμε τότε, ότι μέσα στην ταξική κοινωνία η υπεράσπιση της εργασίας είναι η βάση στην οποία συγκροτήθηκαν οι μαζικές οργανώσεις. Και είναι σε αυτή τη φάση που η ανάγκη για την αυτονομία γίνεται πολύ πιο ξεκάθαρη.

Για να είμαστε σε θέση να αποφασίσουμε από τι και πώς πρέπει να υπερασπιστούμε, είναι ουσιαστικό:

- να είμαστε αντικείμενα των ίδιων πραγμάτων από τα οποία υπερασπιζόμαστε
- να γνωρίζουμε και να κατανοούμε τους τρόπους με τους οποίους αυτά τα πράγματα δημιουργούν την αλλοτρίωση
- να επιλέγουμε μαζί με τον τρόπο και τις σημαντικότερες γραμμές υπεράσπισης
- να γνωρίζουμε άμεσα τι πρέπει να υιοθετηθεί απολύτως και τι να εγκαταλειφτεί
- να γνωρίζουμε πραγματικά τον εχθρό μας, τα όπλα του, τη δύναμή του και τις αδυναμίες του
- να γνωρίζουμε τη δύναμή μας και να είμαστε πρόθυμοι να την χρησιμοποιήσουμε.

Τις προϋποθέσεις αυτές τις κατέχουν μόνο τα μέλη της εκμεταλλευόμενης τάξης. Αυτοί είναι οι μόνοι που μπορούν να τις αναπτύξουν και να τις χρησιμοποιήσουν σωστά. Κανείς δεν γνωρίζει για την αλλοτρίωση εκτός εάν έχει εμπειρία από αυτήν. Το να γνωρίζει κάποιος την αλλοτρίωση από μια κάποια απόσταση δεν σημαίνει τίποτα. Η αλλοτρίωση δεν μπορεί να υπάρξει εάν το άτομο δεν είναι απαραίτητο να ζήσει μ' αυτήν και να αντιδράσει σ' αυτήν (θετικά ή αρνητικά, διανοητικά ή φυσικά) και επομένως να συμβάλει στον προσδιορισμό του.

Εκείνοι που αντιλαμβάνονται μόνο την κοινωνική αλλοτρίωση της εκμεταλλευόμενης τάξης μπορούν μόνο να έχουν μια στάση αλληλεγγύης προς αυτούς (κάτι που μπορεί να είναι χρήσιμο και ειλικρινές), αλλά δεν μπορούν ποτέ να αντικαταστήσουν το προλεταριάτο στην αλλοτρίωσή τους ούτε να αποφασίσουν πόσο καλύτερα μπορούν να το υπερασπιστούν. Ακόμα και όταν ο αγώνας γίνεται πολιτικός, δεν υπάρχει κανένας μηχανισμός από τον οποίο η αλλοτρίωση να γίνεται αισθητή από τους μη εργαζομένους – ο αγώνας πολιτικοποιείται μόνο λόγω της ποιότητάς του κατά της αλλοτρίωσης. Επομένως, η αλλοτρίωση είναι κάτι που ενδιαφέρει μόνο την εκμεταλλευόμενη τάξη και μόνο αυτή είναι που μπορεί να αντιδράσει σε αυτήν. Αυτό καταδεικνύεται επίσης από την πραγματικότητα. Για το λόγο αυτό, δεν ενεργούμε επειδή υπάρχει η ευκαιρία να γίνει κάτι τέτοιο, αλλά επειδή είναι καλύτερο για τους εργαζομένους να υπερασπίσουν οι ίδιοι τον εαυτό τους από την εκμετάλλευση και επειδή αυτή η άποψη περιέχει επίσης τη δυνατότητα ότι είναι οι ίδιοι οι εργαζόμενοι που αγωνίζονται και αποφασίζουν. Η ανάλυσή μας αυτή μας αναγκάζει να πούμε ότι οι εκμεταλλευόμενοι είναι οι μόνοι που μπορούν να παλέψουν ενάντια στην εκμετάλλευση. Πρέπει επίσης να συμπεράνουμε ότι η εκμεταλλευόμενη τάξη είναι μοναδική. Καθένας που δεν είναι αντικείμενο εκμετάλλευσης μπορεί μόνο να εκφράσει την αλληλεγγύη του.

Υλικές επιθέσεις ενάντια στην εκμετάλλευση

Η υλική επίθεση ενάντια στην εκμετάλλευση αφορά, πρώτα απ' όλα, την ανάλυση που γίνεται στο προηγούμενο τμήμα. Ορισμένες σημαντικές εκτιμήσεις πρέπει να ακολουθήσουν. Για τους αναρχικούς κομμουνιστές η μόνη διαδικασία μέσω της οποίας το προλεταριάτο αποδυναμώνει και καταστρέφει τους μηχανισμούς της ταξικής κοινωνίας είναι αυτή που συμβαίνει εκεί όπου ασκείται η εκμετάλλευση. Οι δραστηριότητες που μπορούν να αμβλύνουν τα όπλα της εκμετάλλευσης καθώς και της δομής που την υποστηρίζει μπορούν μόνο να πραγματοποιηθούν στο χώρο εκείνο όπου η αλλοτρίωση προκαλείται από την εργασία και τη δημιουργία της υπεραξίας. Οι μόνες οργανώσεις που μπορούν να επιφέρουν αυτήν την επίθεση είναι οι μαζικές οργανώσεις.

Και υπάρχει επίσης ένας άλλος παράγοντας που παρέχει μια σταθερότητα σε αυτό που έχει ειπωθεί ήδη εδώ: εάν η επίθεση ενάντια στην εκμετάλλευση πραγματοποιείται από την ίδια την εκμεταλλευόμενη τάξη, αυτό μας δίνει μια ισχυρή εγγύηση μιας παράλληλης αύξησης της συνείδησής της (της εκμεταλλευόμενης τάξης) δεδομένου ότι μόλις καταλάβει την ανάγκη να επιτεθεί, θα έχει ήδη μια στερεά βάση στην οποία θα αναπτύξει ένα νέο επίπεδο επαναστατικής συνείδησης.

Οικοδόμηση μιας εναλλακτικής διαχείρισης της κοινωνίας

Οι μαζικές οργανώσεις πρέπει να είναι σε θέση να χτίσουν τις νέες δομές για την επαναστατική διαχείριση της κοινωνίας. Κυρίως, αυτό σημαίνει τρία πράγματα:

- την ανάγκη για μια τριχοειδή επέκταση των μαζικών οργανώσεων
- την ανάγκη αυτές οι οργανώσεις να είναι σε θέση να αποκτήσουν βαθμιαία τις προοπτικές και τη δυνατότητα ελέγχου και διαχείρισης όλων των κοινωνικών δομών
- το προλεταριάτο να πάρει την ευθύνη διαχείρισης της κοινωνίας με άμεσα δημοκρατικά μέσα.

Η διαχείριση που βασίζεται στις μαζικές οργανώσεις δεν είναι το απατηλό όνειρο κάποιου μυαλού, αλλά μια πρακτική ένδειξη των μεγάλων προλεταριακών επαναστατικών αγώνων.

Αυτό που ειπώθηκε παραπάνω όσον αφορά την υπεράσπιση της εργασίας και την επίθεσης έχει τον ακριβή στόχο να καταστήσει δυνατό για τις μαζικές οργανώσεις να μετασχηματιστούν από συνδικαλιστικές οργανώσεις που αφιερώνονται στον εργατικό αγώνα σε οργανώσεις που μπορούν να αποτελέσουν την εστία της επαναστατικής διαδικασίας. Αυτή η σύνδεση καταδεικνύει για άλλη μια φορά, το γεγονός ότι δεν οδηγούμαστε από καιροσκοπικά κίνητρα όταν δηλώνουμε ότι ο εργατικός αγώνας πρέπει να βασιστεί

στην άμεση δράση και τις άμεσες διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Αυτή η μέθοδος αγώνα - που είναι απαραίτητη ιδίω δικαιώματι - γίνεται επίσης ένας σκοπός και ένα εναλλακτικό περιεχόμενο σε μια στιγμή κατά την οποία το προλεταριάτο αρχίζει να χρησιμοποιεί τις μαζικές οργανώσεις για να χτίσει τη νέα κοινωνία και καθιστά δυνατό για όλους τους εργαζομένους να συμμετέχουν στη λήψη των αποφάσεων. Αυτή η προοπτική, εντούτοις, δημιουργεί μερικά μεγάλα προβλήματα στον πρακτικό τομέα. Η εγγύηση της δυνατότητας για μια αυτόνομη πολιτική ανάπτυξη συνδέεται με την ανάγκη και για την πολιτική ανάπτυξη. Εάν πάμε στην καρδιά του ζητήματος, θα ανακαλύψουμε, εντούτοις, ότι δεν αρκεί να συνεχίσουμε μόνο με τη λογική του αγώνα μέσω ενός εργατικού συνδικάτου για να φθάσουμε ομαλά στην επαναστατική διαχείριση της κοινωνίας από τις μαζικές οργανώσεις.

Εφ' όσον είμαστε σε μια φάση μιας πολύ καλά δομημένης και κυρίαρχης ταξικής κοινωνίας μπορούμε άμεσα να βεβαιώσουμε στην πράξη μόνο μια σύνδεση: αυτή μεταξύ του εκμεταλλευόμενου και του φυσικού πρωταγωνιστή του αγώνα κατά της εκμετάλλευσης. Είναι μια κατάσταση που οδηγεί από μόνη της στην άμεση παρατήρηση και την επαλήθευση σε μια φάση που προηγείται μιας μελλοντικής επαναστατικής μετάβασης. Επιπλέον, τα προβλήματα του εργατικού αγώνα απαιτούν έναν ορισμένο τύπο μαζικής οργάνωσης, προ πάντων βασισμένο σε εκμεταλλευτική. Αντί αυτού, όταν κινούμαστε από τον αγώνα ενάντια στην εκμετάλλευση προς την κατασκευή των νέων κοινωνικών δομών, πιστεύουμε ότι

πρέπει να γίνει ένα τεράστιο βήμα. Ένα βήμα για το οποίο ψάχνουμε μόνο επειδή το προλεταριάτο το έχει κάνει αυτό στην ιστορία του.

Με άλλα λόγια, ξέρουμε ότι είναι απαραίτητο ότι εάν η κοινωνική επανάσταση πρόκειται να πραγματοποιηθεί, πρέπει επίσης να ξέρουμε ότι αυτό απαιτεί ένα τεράστιο άλμα στην πολιτική συνείδηση και τη λειτουργική ικανότητα των μαζικών οργανώσεων.

Υπάρχει ένας μεγάλος κίνδυνος ότι οι μαζικές οργανώσεις αποδυναμώνουν την ταξική κοινωνία στα όριά της, απογυμνώνοντάς την από την εξουσία της, αλλά θα είναι ανίκανες έπειτα να αναδημιουργήσουν την κοινωνία με την απαραίτητη σαφήνεια και δυνατότητα. Εάν αυτό επρόκειτο να συμβεί, το επαναστατικό κίνημα θα γευόταν βαριές ήττες. Είναι, επομένως, ουσιαστικό να αναλυθεί πώς μπορούν οι μαζικές οργανώσεις να φθάσουν στη στιγμή της επανάστασης και να είναι σε θέση να ασχοληθούν επιτυχώς με αυτήν. Από την άλλη πλευρά, πρέπει να σημειωθεί ότι το προλεταριάτο, στις μεγαλύτερες απόπειρές του στην επανάσταση, ήταν σε θέση να κάνει αυτό το μεγάλο άλμα. Απαίτησε μια αλλαγή από μαζικές οργανώσεις που έχουν ως στόχο παραχωρήσεις από την κυρίαρχη κεντρική εξουσία σε μαζικές οργανώσεις οι οποίες αποτέλεσαν οι ίδιες μορφές εξουσίας (ή μη-εξουσίας, εάν προτιμά κάποιος) που ήταν διαφορετικές από εκείνες των εκμεταλλευτών, όσον αφορά την καταστολή της εξουσίας (τουλάχιστον δυνητικά). Άλλες σημαντικές στιγμές παρέχουν επίσης τα πολύτιμα μαθήματα - τα «Δύο Κόκκινα Χρόνια»

(1919-20) στην Ιταλία, η εμπειρία στη Χιλή στα δεκαετία του ‘70 και στην Πορτογαλία το 1974.

Τα «Δύο Κόκκινα Χρόνια» στην Ιταλία φόβισαν την αστική τάξη, δεδομένου ότι το προλεταριάτο οργανώθηκε άμεσα από τα κάτω και αυτορυθμίστηκε, δημιουργώντας αμέσως μια εναλλακτική δομή παραγωγής. Η κυβέρνηση είχε δεχτεί ότι το προλεταριάτο αντιπροσωπεύεται από ένα κόμμα (ή πολλά άλλα κόμματα), αλλά δεν θα μπορούσε να δεχτεί ότι αντιπροσωπεύθηκε από μόνο του. Η απάντηση που δόθηκε στις μαζικές οργανώσεις από τις δυνάμεις της αντεπανάστασης ήταν σαφής και ενδεικτική: θα αμφισβητούνταν τα όργανα της αυτονομίας και της λειτουργίας τους. Θα αμφισβητείτο οποιαδήποτε πολιτική λειτουργία και όλες οι δυνάμεις και οι πληροφορίες λήψης αποφάσεων, από το γάντζο ή από τον απατεώνα, θα μεταφέρονταν σε συνδικαλιστές ηγέτες και τους πολιτικούς. Η δραστηριότητα αυτή ήταν κατά πολύ αποτελεσματικότερη, ψαλιδίζοντας τα φτερά του προλεταριάτου.

Γιατί υποστηρίχθηκε, για παράδειγμα, η *Unidad Popular* (UP) στη Χιλή και γιατί απέτυχε; Έξω και πέρα από αυτό το σοσιαλδημοκρατικό κυβερνητικό συνασπισμό υπήρχαν αυτόνομες δυνάμεις που συνεργάζονταν με την UP μόνο σε ορισμένα ζητήματα. Ολόκληρο το κίνημα των μαζικών οργανώσεων των αγροτών και των εργαζομένων των πόλεων είχε ισχυρές διαφωνίες με την UP και με τις ενώσεις σε ένα κύριο σημείο: εάν η εξουσία πρέπει ή όχι να μεταβιβαστεί στο Κράτος. Αυτή η νέα δύναμη των μαζικών οργανώσεων διέθετε

μορφές και περιεχόμενο που δεν θα μπορούσαν να ακολουθηθούν από τον καθένα: όχι από την αστική τάξη που γκρεμιζόταν από την εξουσία ούτε από την UP που διατηρείτο από τους ανθρώπους αλλά που δεν θα μπορούσε να περιμένει τους ανθρώπους να αυτοκυβερνηθούν. Η UP διατήρησε την εξουσία της ακόμα και όταν η αστική τάξη δεν την υποστήριζε πλέον δεδομένου ότι ήταν οι προλεταριακές δύυνάμεισ που την υποστήριζαν. Και όταν η UP έπεσε, αυτό ήταν αποτέλεσμα της προλεταριακής δραστηριότητας που ήταν υπό εξέλιξη, παρά της στρατηγικής της UP.

Η αστική τάξη αντέδρασε επειδή το προλεταριάτο έχτιζε ήδη μια επαναστατική εξουσία που δεν είχε καμία σχέση με την κεντρική εξουσία. Και η αστική τάξη κέρδισε επειδή αυτή η νέα εξουσία - και όχι η UP - δεν ήταν ακόμα αρκετά ισχυρή ώστε να υπερασπίσει τις κατακτήσεις της.

Στην Πορτογαλία, η επαναστατική διαδρομή προς το σοσιαλισμό απέτυχε προτού καν γεννηθεί, και οι λόγοι είναι απλοί: οι δυνάμεις που είχαν συμβάλει στην πτώση του φασισμού δεν είχαν αρκετή σαφήνεια και/ή έτρεφαν απλώς εκτίμηση για την προλεταριακή αυτοδιεύθυνση από τα κάτω. Το προλεταριάτο, όμως από την άλλη πλευρά, είχε αναπτύξει αυτήν την ανάγκη μόνο σε ένα εξαιρετικά πρωτόγονο και «αφελές» επίπεδο. Αφέθηκε στα αντεπαναστατικά κόμματα – θιασώτες της διαταξικότητας και της σοσιαλδημοκρατίας – να σβήνουν τις φωτιές της προλεταριακής αυτονομίας των μαζικών οργανώσεων, έτσι ώστε θα μπορούσαν να «σχιστούν»

αφήνοντας κατά μέρος τον κρατικιστικό δρόμο στη «δημοκρατία».

Μπορούμε να δούμε σήμερα σε αυτά τα σαφή παραδείγματα ότι, από τον καιρό της Κομμούνας του Παρισιού μέχρι σήμερα, ο δρόμος προς την επανάσταση περνά μέσω των μαζικών προλεταριακών οργανώσεων και ότι το προλεταριάτο επιλέγει φυσιολογικά αυτόν τον τρόπο καθώς είναι πρακτικά δυνατό. Για να εξάγουμε συμπεράσματα, αποτελεί ιστορικά έγκυρο γεγονός ότι οι μαζικές οργανώσεις στο δρόμο προς την κοινωνική επανάσταση προορίζονται να κάνουν ένα άλμα, να μετακινηθούν από το ζήτημα της αποδοχής ορισμένων πραγμάτων - από τη διαπραγμάτευση, από την πάλη ενάντια στην κεντρική εξουσία, ενάντια σε μια εχθρική κυβέρνηση την οποία οι ίδιες οι οργανώσεις αναγνωρίζουν ως την απόλυτη κυρίαρχη δύναμη – στο ζήτημα της αντικατάστασης αυτής της κυβέρνησης, ώστε να γίνουν αυτές η εξουσία (ή η μη-εξουσία). Κατ' αυτό τον τρόπο, οι μαζικές οργανώσεις πρέπει να αντιμετωπίσουν αυτήν τη μετάβαση σε όλη το συνειδησιακό πεδίο έτσι ώστε να μπορέσουν να αποκτήσουν τις απαραίτητες λειτουργικές δυνατότητες.

Οι θεμελιώδεις αντικειμενικές ανάγκες είναι:

α) η σταθερότητα των μαζικών οργανώσεων, οι οποίες δεν πρέπει να υποβάλλονται σε μερικούς στόχους, σε κομματικές ντιρεκτίβες ή τη λογική του κράτους,

β) η πλήρης εφαρμογή της άμεσης δημοκρατίας,

γ) οι ομοσπονδιακές σχέσεις μεταξύ των μαζικών οργανώσεων, όσο το δυνατόν λειτουργικές και πλήρως επιχειρησιακές εάν είναι δυνατόν.

Οι υποκειμενικοί όροι που απαιτούνται απαιτούν την προλεταριακή συνείδηση των μαζικών οργανώσεων. Από τη πλευρά μας, πρέπει να κατευθύνουμε την προσοχή μας σε αυτό το πρόβλημα όσον αφορά όλες τις στρατηγικές και την ιστορική τακτική που αναπτύσσουμε, για την πλήρη συνειδητοποίηση της πρωταρχικής ανάγκης αυτού του σημείου. Ένα άλλο ζήτημα προέρχεται από την παρατήρηση της ιστορίας: η σπουδαιότητα των μαζικών οργανώσεων που προετοιμάζονται για μια αντικατάσταση της κρατικής εξουσίας έτσι ώστε να μπορούν να προχωρήσουν παραπέρα, έχοντας ήδη προετοιμάσει τι να κάνουν και πώς να υπερασπίσουν τους εαυτούς τους. Με άλλα λόγια, να προετοιμάσουν την ικανότητά τους για μια εναλλακτική διαχείριση της κοινωνίας και τη φυσική αυτοάμυνα. Αυτό σημαίνει την προετοιμασία εκ των προτέρων (αν όχι, τουλάχιστον τη γρήγορη προετοιμασία) όλων εκείνων των λειτουργιών που απαιτούνται για να διαδραματίσουν έναν πολύ πιο σημαντικό ρόλο και να τον υπερασπίσουν από τους εχθρούς. Να γνωστοποιήσουν τα σχέδιά τους αυτά σε πιθανούς συμμάχους. Αυτό το γεγονός είναι αποτέλεσμα απλώς της ιστορίας, προπάντων από τις σημαντικότερες στιγμές των κινημάτων της δεκαετίας του '70, τα οποία θα δούμε επίσης ότι συμφωνούν με τα θεωρητικά μας συμπεράσματα.

Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ

Ως συνέπεια των όσων είπαμε ανωτέρω καθώς και της θεωρίας μας, είμαστε υποχρεωμένοι, επίσης, να θεωρήσουμε τις μαζικές οργανώσεις, πάνω απ’ όλα, ως όργανα όπου μπορεί να διευρυνθεί η πολιτική συνείδηση του προλεταριάτου. Πώς διευρύνεται αυτή η πολιτική συνείδηση; Ξέρουμε ότι δεν υπάρχει καμία αυτόματη συσκευή για να μετακινηθούμε από την υπεράσπιση της εργασίας προς μια συνειδησιακή ανάπτυξη της ελευθεριακής κοινωνικής επανάστασης. Ξέρουμε επίσης, ότι εάν κάποιος δεν υφίσταται την εκμετάλλευση, είναι αδύνατο να αρχίσει αυτή η διαδικασία η οποία (αρχίζοντας από την υπεράσπιση της εργασίας) μπορεί να φθάσει σε αυτή του επαναστατικού αγώνα. Επομένως, πρέπει να λάβουμε υπόψη αυτά τα δύο σημεία.

Υπάρχουν τρεις επακόλουθες γραμμές δράσης:

α) η δράση και οι στοιχειώδεις στόχοι των μαζικών οργανώσεων, **β)** ο εμπλουτισμός των αυτόνομων πολιτικών χαρακτηριστικών των μαζικών οργανώσεων και **γ)** η δράση των πολιτικών οργανώσεων μέσω των μελών τους που είναι τα φυσικά μέλη των μαζικών αυτών οργανώσεων και επίσης μέσω της σαφούς πολιτικής προπαγάνδας.

α) Στους στοιχειώδεις στόχους και στο στοιχειώδη ρόλο της μαζικής οργάνωσης, οι πρώτοι αντικειμενικοί παράγοντες της πολιτικής ανάπτυξης υπάρχουν ήδη στα μέλη της. Αυτό είναι ένα πρώτο πολύ σημαντικό σημείο και αυτό που χαρακτηρίζει τις ενέργειες των μελών της οργάνωσης, αρχίζοντας με τις απλούστερες αποφάσεις. Αυτό συμβαίνει με τα βασικά σημεία των ανοικτών συνελεύσεων, της άμεσης δημοκρατίας, του ομοσπονδισμού, της πρακτικής της ελεύθερης συζήτησης και της πρακτικής παρατήρησης, όσον αφορά τη λειτουργία. Αντίθετα, όταν πρόκειται για τους στόχους, είναι ένα θέμα υπεράσπισης και φυσικής επιβεβαίωσης από το μόνο ενδιαφερόμενο, την εκμεταλλευόμενης τάξης, και της συνολικής της χειραφέτησης από την επιβληθείσα εκμετάλλευση και την εξουσία.

β) Καθώς οι μαζικές οργανώσεις αποκτούν πολιτική εμπειρία, ανακύπτουν περιπτώσεις πολιτικής αξιολόγησης κάτι που γίνεται έπειτα μέρος της κληρονομιάς των μαζικών οργανώσεων, με τα ισχυρά στοιχεία της αυτονομίας.

Αυτή η πολιτική κληρονομιά πρέπει (υπό το φως της πρακτικής) να διευκρινίσει το ρόλο των δυνάμεων της αντεπανάστασης (διαταξικότητα, σοσιαλδημοκρατία και συνδικαλισμός) και της ανάγκης για ένα αυτόνομο μέτωπο των μαζών που να έχει αυτά τα χαρακτηριστικά τα οποία είναι ουσιαστικά για να προωθήσουν την όλη διαδικασία, ενώ με βάση την εμπειρία πρέπει επίσης να διευκρινίζεται βαθμιαία η ανάγκη για μια ελευθεριακή σοσιαλιστική επανάσταση εάν πρόκειται να εξαλείψουμε οριστικά την εκμετάλλευση. Τα

διδάγματα αυτά πρέπει να γίνουν μαθήματα, επίσης, για τους συντρόφους μας, τα μέλη των μαζικών οργανώσεων, που θα τα μάθουν μέσω της πρακτικής τους - όχι προσωπικά, αλλά μέσω των συλλογικών οργανωτικών προσπαθειών - έτσι ώστε να αποτελούν μέρος της επίσημης πολιτικής κληρονομιάς της οργάνωσης και, τελικά, να γίνουν το πολύτιμο υλικό για τη συνεχή πολιτική εκπαίδευση των μελών της, παλαιών και νέων.

γ) Η πολιτική οργάνωσή μας δεν έχει καμία εξουσία, πέρα από τις αυτόνομες μαζικές οργανώσεις, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι πρέπει να σταματήσει να προβαίνει στις αξιολογήσεις του. Αυτό μπορεί μόνο να πραγματοποιηθεί μέσω των μαχητών μας οι οποίοι είναι, επίσης, φυσικά μέλη των μαζικών οργανώσεων, και μέσω της προπαγάνδας της ίδιας της οργάνωσης. Ούτε θα πρέπει να ξεχνάμε ότι αυτές οι μαζικές οργανώσεις είναι ιδανικός χώρος μάθησης για τους μελλοντικούς πολιτικούς αγωνιστές, για τους προφανείς λόγους της κοινωνικής θέσης των μελών και της σύνθεσης των μαζικών οργανώσεων.

Οι πολιτικοί αγωνιστές-μέλη των μαζικών οργανώσεων, πρέπει, κατά πρώτον, να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη των σημείων **Α)** και **Β)** ανωτέρω και, κατά δεύτερον, να εκφράσουν τις πολιτικές ιδέες τους συνδέοντάς τις με συνέπεια με την εμπειρία της μαζικής οργάνωσης.

Η πολιτική οργάνωση, από την άλλη πλευρά, πρέπει να επιτελέσει αυτήν την εργασία και να επικεντρωθεί σε δύο

στόχους ειδικότερα: α) τη βαθμιαία και με συνέπεια ενθάρρυνση της διάδοσης της πολιτικής συνείδησής μας μεταξύ των φυσικών μελών των μαζικών οργανώσεων, με την πειθώ και την επίδειξη και όχι με τον εξαναγκασμό ή την πονηριά και β) την ενθάρρυνση όσο το δυνατόν περισσότερων μελών να προσχωρήσουν στην πολιτική οργάνωση. Μιλήσαμε ήδη προηγουμένως για την ανταλλαγή μεταξύ των πολιτικών και των μαζικών οργανώσεων. Αλλά για να κρίνουμε από αυτά που μόλις είπαμε, φαίνεται ότι το μόνο πρόβλημα που υπάρχει πραγματικά είναι αυτό σχετικά με τη ροή της πολιτικής συνείδησης από τις αναρχικές κομμουνιστικές πολιτικές οργανώσεις στις μαζικές οργανώσεις.

Αλλά δεν είναι αυτό το θέμα, για δύο λόγους: Αρχικά, ο στόχος της πολιτικής οργάνωσης είναι να παράσχει μόνο στις μαζικές οργανώσεις τους καρπούς της ιστορικής συνείδησης του επαναστατικού προλεταριάτου (οι οποίοι δεν περιλαμβάνουν οποιαδήποτε λεπτομερή γραμμή όσον αφορά τη μετάβαση στην επανάσταση). Πρέπει να είναι ελεύθερες (οι οργανώσεις αυτές) στο να χρησιμοποιήσουν την ιστορική συνείδηση που παρέχεται από την πολιτική οργάνωση και να την συγκρίνουν ελεύθερα με τη δική τους συνείδηση και τις ανάγκες τους ώστε να γίνουν οι καλύτερες δυνατές επιλογές. Οι μαζικές οργανώσεις πρέπει, στην πραγματικότητα, να απολαμβάνουν την αυτόνομη δυνατότητά τους να κάνουν τις πολιτικές τους αξιολογήσεις. Επιπλέον, είναι επίσης ελεύθερες όταν πρόκειται για λειτουργικές αποφάσεις, καθώς δεν έχουν - a priori - καμία θεσμική σύνδεση με την πολιτική οργάνωση. Ο δεύτερος λόγος αφορά το γεγονός ότι η πολιτική οργάνωση

πρέπει, επίσης, να είναι σε θέση και πρόθυμη να διδαχθεί από τη μαζική οργάνωση. Κι αυτό επειδή οι πολιτικοί μαχητές δεν είναι το προλεταριάτο - είναι απλώς μέρος του. Ο στόχος τους είναι, επίσης, να συγκρίνουν συνεχώς το περιεκτικό πολιτικό όραμά τους με την τρέχουσα εμπειρία της τάξης (του προλεταριάτου). Ακόμα ένα θεμελιώδες καθήκον της πολιτικής οργάνωσης είναι να κοινοποιήσει και να βοηθήσει στη διάδοση της εμπειρίας των αυτόνομων μαζικών οργανώσεων.

Η ανταλλαγή βρίσκεται στο αξίωμα ο καθένας μαθαίνει από τον άλλο και υποστηρίζει τον άλλο - μέσω των αυτόνομων αποφάσεων - στην έκταση στην οποία κάθε οργάνωση βρίσκει μια ομοιότητα και συμπληρώνει στη συνείδηση και τη γνώση της άλλης . Είναι μια ανταλλαγή που και οι δύο οργανώσεις πρέπει να αναπτύξουν με έναν συνεπή τρόπο και κάτι που μπορεί να διακοπεί ή να πάψει να υπάρχει για διάφορους λόγους. Κι αυτό επίσης, επειδή η μαζική οργάνωση οφείλει την ύπαρξή της στους ολοκληρωτικά διαφορετικούς λόγους από εκείνους της πολιτικής οργάνωσης.

II. Η ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙ - ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΠΑΡΕΚΚΛΙΣΗ (1)

Adriana Dada

Ο αναρχισμός ορίστηκε ως αντιεξουσιαστικός κομμουνισμός κατά την περίοδο της Α' Διεθνούς, όταν ο Μπακούνιν και η πλειοψηφία των τμημάτων-μελών της οργάνωσης έθεσαν τα θεμέλια της αναρχικής κομμουνιστικής θεωρίας· τον οργανωτικό δυϊσμό, δηλαδή τον ρόλο των μαζών ως την μόνη επαναστατική δύναμη και τον ρόλο της συνειδητής μειοψηφίας ως τον «αφανή οδηγό» που εισέρχεται στην μαζική οργάνωση, την Διεθνή Ένωση Εργαζομένων και την αναρχία ως την ουτοπιστική διεύθυνση μιας ελευθεριακής κοινωνίας ισότητας την οποία και επιζητούμε.

Ο Κάρλο Καφιέρο συνόψισε τον καταφανή κομμουνιστικό χαρακτήρα του αναρχισμού ως ακολούθως: «δεν είναι αρκετό να δηλώσουμε ότι ο κομμουνισμός είναι κάτι που μπορεί να πραγματοποιηθεί. Ούτε μπορεί κάποιος να είναι κομμουνιστής. Πρέπει να είναι, ακόμα κι αν υπάρχει κίνδυνος να αποτύχει η επανάσταση»· «όταν ονομαστήκαμε κάποτε «κολεκτιβιστές» για να ξεχωρίσουμε από τους ατομικιστές και από τους εξουσιαστές κομμουνιστές, βασικά ήμασταν αντιεξουσιαστές κομμουνιστές και ονομάζοντας τους εαυτούς μας «κολεκτιβιστές» νομίζαμε ότι θα μπορούσαμε να εκφράσουμε την αντίληψή μας ότι κάθε τι πρέπει να είναι κοινό, χωρίς να υπάρχει καμία διαφορά ανάμεσα στα μέσα και στις πηγές της εργασίας και της παραγωγής της συλλογικής εργασίας»· «Δεν

μπορεί να είναι κάποιος αναρχικός χωρίς να είναι κομμουνιστής»· «Πρέπει να είμαστε κομμουνιστές, επειδή στον κομμουνισμό μπορεί να επιτευχθεί η πραγματική ισότητα»· «Πρέπει να είμαστε κομμουνιστές επειδή ο λαός που δεν καταλαβαίνει τα κολεκτιβιστικά σοφίσματα, καταλαβαίνει τον κομμουνισμό θαυμάσια»·
«Πρέπει να είμαστε κομμουνιστές, επειδή είμαστε αναρχικοί, επειδή αναρχία και κομμουνισμός είναι οι δύο απαραίτητοι όροιτηςεπανάστασης».**(2)**

Ενώ ο αναρχισμός γεννήθηκε αναμφισβήτητα κομμουνιστικός, είναι αλήθεια ότι η ποινικοποίηση της Διεθνούς από τις κυβερνήσεις εκείνης της περιόδου οδήγησε σε παρεκκλίσεις της Μπακουνικής θεωρίας, παρεκκλίσεις οι οποίες άφησαν τα σημάδια τους στην ιστορία του αναρχικού κινήματος, πάνω απ' όλα στο Ιταλικό κίνημα. Μαζί με την «προπαγάνδα με το παράδειγμα» (propaganda be the deed) - που ήταν μια προσπάθεια να ωθήσει τις μάζες σε εξέγερση και είχε ως αποτέλεσμα να τις αναπλήρωσει · ένα άλλο ρεύμα που αναπτύχθηκε και ανατράφηκε ήταν το αντι-οργανωτικό ρεύμα, το οποίο, κατά κάποιο τρόπο, είχε τις ρίζες του στις θεωρίες του Κροπότκιν. Στην πραγματικότητα, στην αναρχο-κομμουνιστική θεωρία του Κροπότκιν, ο στόχος της επαναστατικής δράσης είναι πάντα μια κοινωνία όπου «ο καθένας δίνει ανάλογα με τις ικανότητές του και ο καθένας παίρνει ανάλογα με τις ανάγκες του», με άλλα λόγια, κομμουνισμός. Αλλά ο κομμουνισμός αυτός αντιλαμβάνεται ως μια φυσιολογικά αρμονική κατάσταση στην οποία μπορεί να

στραφεί η ανθρωπότητα, ως αποτέλεσμα δύο παράλληλων υποθέσεων: της έμφυτης φυσιολογικής αλληλεγγύης του ανθρώπου και της ιδέας της βασικής καλοσύνης της ανθρώπινης ψυχής που οδηγεί στην προτίμηση για κάθε μορφή αυθόρμητου. Παραπέρα, από την στιγμή που απελευθερωθεί από την καπιταλιστική κυριαρχία, η επιστημονική πρόοδος (την οποία η καπιταλιστική κυριαρχία χρησιμοποιεί για να κρατά μακριά τον Άνθρωπο από την φύση) θα είναι ο πιθανός παράγοντας της διαμόρφωσης του κομμουνισμού.

Καθώς ο κομμουνισμός είναι το αναπόφευκτο αποτέλεσμα της ανθρώπινης ιστορίας, υπό την προϋπόθεση ότι έχει επεκταθεί αυθόρμητα ως αποτέλεσμα ορισμένων αναπόφευκτων παραγόντων, όπως οι κλίσεις του Ανθρώπου και οι νόμοι της φύσης, υπάρχει μια συνολική απουσία στον Κροπότκιν κάθε ίχνους πολιτικής στρατηγικής. Πάντως, για τον Κροπότκιν και τους μιμητές του, κάθε μορφή οργάνωσης, πολιτική ή συνδικαλιστική, πρέπει να απορριφθεί ως τρόπος για να τεθεί σε ένα κανάλι το αυθόρμητο το οποίο ουσιαστικά είναι καλό και αυτόματα οδηγεί στον κομμουνισμό. Για τους αναρχικούς κομμουνιστές, από την άλλη πλευρά, η οργάνωση είναι απαραίτητη για τους αγώνες μας και εγγύηση για το επαναστατικό αποτέλεσμα αυτών των αγώνων.

Για τους αναρχο-κομμουνιστές, η οργάνωση είναι ένα «αστικό» φαινόμενο, το οποίο, με το να συμπυκνώνει τον αυθορμητισμό, μας φέρνει πέρα από το τελικό αποτέλεσμα και εμποδίζει την ανάπτυξη της καλοσύνης της ανθρώπινης φύσης

και την τάση της προς μια θετική αυτο-οργάνωση. Καθώς το σπουδαιότερο πράγμα είναι η γνησιότητα της θεωρίας όσον αφορά το αρμονικό της όραμα για τον κόσμο, με άλλα λόγια ο στόχος τον οποίο ο Άνθρωπος επιθυμεί να πετύχει, η ταξική πάλη είναι περισσότερο ένα εργαλείο που χρησιμοποιείται για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος. Κατ' αυτόν τον τρόπο, ο αναρχο-κομμουνισμός απέχει από το ιστορικό μονοπάτι του αναρχικού κομμουνισμού (που κατανοείται ως θεωρία για την χειραφέτηση των καταπιεσμένων τάξεων και γι' αυτό συνδέεται αξεχώριστα με την ταξική πάλη) και γίνεται, αντίθετα, μια θεωρία, η οποία ισχύει για τον καθέναν. Αυτό οδηγεί σε μια απόρριψη της ταξικής πάλης, η οποία εκλαμβάνεται ως μια θεωρία που περιορίζεται στο να ισχύει για πάντα, τη οποία βασίζεται στην φιλοδοξία της προσωπικής ελευθερίας κάθε ανθρώπου, μια προφορά που τοποθετείται μόνο στις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων.

Τότε ξανά αυτοί οι οποίοι βλέπουν την ταξική πάλη μόνο ως ένα χρήσιμο εργαλείο για την χειραφέτηση απογοητεύονται από την βραδύτητα και την ασυνέχεια με την οποία ανταποκρίνεται το εργατικό κίνημα στην έκκληση για κοινωνική δικαιοσύνη, για τη διαρκή ανάγκη να κερδίσουν μέρα με την μέρα καλύτερες συνθήκες διαβίωσης μέσα σ' αυτή την κοινωνία. Οι αναρχο-κομμουνιστές αυτού του είδους, είναι, γι' αυτό, επιρρεπείς σε μια βαθιά δυσπιστία προς τις, αναπόφευκτα, ρεφορμιστικές μάζες, οι οποίες επηρεάζονται από τον οικονομισμό και είναι ανίκανες για ευρύτερα πλεονεκτήματα. Από τη βάση αυτή προέρχονται δύο μορφές πολιτικής συμπεριφοράς. οι οποίες είναι πολύ κοντά μεταξύ

τους και συχνά ανακατεύονται, αλλά οι οποίες, πάντως, αντιπροσωπεύουν έναν εκφυλισμό των αρχών του αναρχικού κομμουνισμού.

Στην πρώτη περίπτωση, το μόνο αποτέλεσμα είναι η αδιάκριτη ιδεολογική προπαγάνδα η σχεδιασμένη να κερδίσει περισσότερο κόσμο στις τάξεις μιας θεωρίας, ένα είδος εκπαίδευσης με το οποίο προσδοκάται ότι οι άνθρωποι αργά ή γρήγορα θα καταλάβουν την εγγενή ομορφιά του ιδανικού.

Στην δεύτερη περίπτωση, η δράση των επαναστατών αντικαθιστά αυτή των μαζών, πιστεύοντας ότι αυτή η ηρωική δράση θα ανάψει την σπίθα της αυθόρμητης εξέγερσης και ότι κάθε δράση, ακόμα και αυτή που δεν αποτελεί μέρος της σχεδιασμένης στρατηγικής, μπορεί να οδηγήσει σε ένα περαιτέρω στάδιο προς έναν αρμονικό κομμουνισμό, απλώς επειδή είναι συνδεδεμένη με τους στόχους και την συνείδηση των επαναστατών. Εάν η επανάσταση πρέπει να είναι ένοπλη και να καταστρέψει το Κράτος, το οποίο εκλαμβάνεται ως το κέντρο της καταπίεσης, τότε αντικειμενικά οι επαναστάτες πρέπει να αναλάβουν ένοπλη δράση ενάντια στο Κράτος τώρα. Ως επακόλουθο, η δεύτερη αυτή παράδοση και ιστορικά περιπλέκεται σε περιπετειώδεις πρακτικές, οι οποίες δεν αποκλείουν απαραίτητα την πιθανότητα της τρομοκρατίας και συνδέεται και με τους προπαγανδιστές της ατομικής δράσης, οι οποίοι, όμως, δεν έχουν και την απάντηση σε κάθε είδος μαζικήςοργάνωσης.

Αρχίζοντας από αυτές τις βάσεις, οι αναρχο-κομμουνιστές επιφορτίζονται, ως συνειδητοί επαναστάτες, με το καθήκον να σπάσουν τα δεσμά της ανθρωπότητας, χωρίς να ενοχλούνται για την διαδικασία της προλεταριακής διάθεσης για γνώση, με την πεποίθηση ότι η πτώση του Κράτους θα προκαλέσει (με καμιά προηγούμενη προετοιμασία) την αυθόρμητη επιβίβαση της απελευθερωμένης ανθρωπότητας στο όχημα για τον κομμουνισμό.

Μετά την παρακμή του αναρχισμού στα τέλη του 19ου αιώνα, σε μια περίοδο περιθωριοποίησης με τις τρομοκρατικές πράξεις, ο αναρχισμός ανακάλυψε ξανά την μαζική του βάση, σε μια σειρά χώρες, διαμέσου του αναρχο-συνδικαλισμού, δηλαδή σε εκείνες τις εργατικές οργανώσεις, οι οποίες έφεραν σιγά-σιγά τον αναρχισμό πίσω στις κομμουνιστικές ρίζες. Και δεν ήταν ευκαιριακές οι ισχυρές αναρχοσυνδικαλιστικές οργανώσεις (όπως η UGT στην Γαλλία, η FORA στην Αργεντινή, η CNT στην Ισπανία και η USI στην Ιταλία, για να απαριθμίσουμε μερικές γνωστότατες από αυτές), οι οποίες πλαισιώθηκαν από αποφασιστικές αναρχικές κομμουνιστικές οργανώσεις όπως η Ομοσπονδία Επαναστατών Κομμουνιστών στην Γαλλία, η Αναρχική Ομοσπονδία Ιβηρικής στην Ισπανία και η Ένωση Κομμουνιστών Αναρχικών (η οποία αργότερα έγινε Αναρχική ΙταλικήΈνωση)στηνΙταλία. Ας προσπαθήσουμε να κάνουμε μια περίληψη των χαρακτηριστικών γνωρισμάτων του αναρχικού κομμουνισμού, τα οποία ακόμα και σήμερα μας διακρίνουν από τις άλλες τάσεις του αναρχισμού. Αναφερόμενοι στην θεωρία του Μπακούνιν, ο αναρχικός κομμουνισμός διακρίνεται ξεκάθαρα ανάμεσα στο ταξικό

πολιτικό κίνημα (την επαναστατική μειοψηφία) και στο ταξικό οικονομικό κίνημα (την μαζική οργάνωση).

Η πρώτη οργανώνει όλους εκείνους τους μαχητές σε μια μαζική οργάνωση και οι οποίοι έχουν την ίδια θεωρία, την ίδια πολιτική στρατηγική και μια πολύ καλά αρθρωμένη και ομοιογενή τακτική. Το καθήκον αυτής της οργάνωσης είναι να δράσει ως μια «αποθήκη» της ταξικής μνήμης, από την μια και να επεξεργαστεί, από την άλλη, μια κοινή στρατηγική, με την οποία οι διάφορες στιγμές του αγώνα θα ενωθούν μέσα στα πλαίσια του ταξικού κινήματος, ενώ θα αποτελέσει έναν ωθητικό οδηγό γι’ αυτό. Ο Μπακούνιν, στο γράμμα του προς τους Ιταλούς συντρόφους, έγραφε: «εάν ο καθένας σας δρα σε απομόνωση, μόνο με τις δικές σας πρωτοβουλίες, σίγουρα θα παραμείνετε αδύναμοι. Ενωμένοι, οργανώνοντας τις δυνάμεις σας, άσχετα με το πόσο ελάχιστες είναι, μπορείτε να κάνετε μια αρχή, μέσα σε μια και μόνη συλλογική δράση, εμπνεόμενη από την ίδια ιδέα, τον ίδιο στόχο, την ίδια θέση, τότε θα είστε ορατοί».(3)

Από την άλλη πλευρά, η μαζική οργάνωση είναι εκείνη την οποία μπορεί να χρησιμοποιεί το προλεταριάτο για να προστατεύει τα δικαιώματά του και γι’ αυτό η οργάνωση αυτή είναι ετερόκλιτη, η οποία έχει ως στόχο της την χειραφέτηση της εργατικής τάξης διαμέσου της άμεσης δράσης, της αυτο-οργάνωσης και της οποίας η δράση είναι συνεχής. Ο στόχος της πραγματικά αυτόνομης δράσης είναι η απαλλοτρίωση του κεφαλαίου από τους ενωμένους εργάτες, δηλαδή η επιστροφή στους παραγωγούς και τους συνδέσμους τους όλων αυτών που

παράγονται από την εργασία της εργατικής τάξης ανά τους αιώνες.

Ο άμεσος στόχος είναι η συνέχιση της ανάπτυξης του πνεύματος της αλληλεγγύης ανάμεσα στους εργάτες και η αντίσταση ενάντια στους καταπιεστές, το να παραμένει το προλεταριάτο σε μια συνεχή δράση με διάφορες μορφές και το να κατακτά εδώ και τώρα κάθε ελευθερία και πλούτο που μπορεί να αποσπαστεί από τον καπιταλισμό, άσχετα από το πόσο μικρό κι αν είναι. Ακόμα και από τον πρώτο-πρώτο ορισμό του ρόλου της πολιτικής οργάνωσης και, επίσης, αυτού της μαζικής οργάνωσης, είναι φανερό ότι το καθήκον της αναρχικής κομμουνιστικής οργάνωσης δεν είναι κάτι τέτοιο όπως αυτό μιας λενινιστικής οργάνωσης. Η πολιτική αυτή οργάνωση δεν αναγνωρίζεται ανάμεσα στο μαζικό κίνημα ως ένα επίσημο όργανο. Δεν είναι και δεν πρέπει να είναι μια επίσημη και θεσμοθετημένη ηγεσία, η οποία επιβάλλει τις δικές της απόψεις της και προσδοκά να είναι αυτή ο αντιπρόσωπος των «πραγματικών» ταξικών ενδιαφερόντων, στο στυλ των λενινιστών. Απλώς είναι ένας χώρος διαλόγου και επεξεργασίας, όπου οι πολιτικά ομοιογενείς σύντροφοι προετοιμάζονται και οριστικοποιούν τη δράση τους και τις προτάσεις όσον αφορά την ανάλυση και την ιδεολογία τους, χωρίς να περιμένουν πότε αυτές θα γίνουν δεκτές από το μαζικό κίνημα. Είναι απλώς ο χώρος όπου πολιτικά συγγενείς σύντροφοι μπορούν να συζητήσουν ο ένας με τον άλλον, να προετοιμάσουν και να θέσουν τους στόχους της δράσης τους καθώς και τις προτάσεις τους, οι οποίες πρέπει να είναι συνεκτικές.

Με βάση αυτή την αντίληψη όσον αφορά το ρόλο της

οργάνωσης είναι που πρέπει να ειδωθεί η διαφορά των προτεραιοτήτων από τους μαρξιστές, από την μια πλευρά, αλλά επίσης και από τις διάφορες παρεκκλίσεις του αναρχικού κομμουνισμού.

Σημειώσεις:

1. Cafiero C., Anarchia e comunismo. Περίληψη ομιλίας του Κάρλο Καφιέρο στο Συνέδριο της Ομοσπονδίας του Ιούρα. (Στο A. Dada, L' anarchismo in Italia: fra movimentro e partito, Milan 1984,p.187-190).

2. Το ντοκουμέντο αυτό δημοσιεύτηκε από τον Μπακούνιν με την μορφή επιστολής στον Celso Ceretti και αναδημοσιεύτηκε στο παραπάνω βιβλίο της A. Dada, op. Cit., p. 152-165.

***** *Το κείμενο αυτό της Adriana Dada δημοσιεύτηκε αρχικά στα ιταλικά στο παλιό περιοδικό της FdCA (της ιταλικής Ομοσπονδίας Κομμουνιστών Αναρχικών) «Comunismo Libertario» («Ελευθεριακός Κομμουνισμός», τεύχος 6, Απρίλης 1992, σελίδες 32-33. Η παρούσα μετάφραση έγινε από το αγγλικό κείμενο, που το βρήκαμε στην ιστοσελίδα της NEFAC (Βορειοανατολική Ομοσπονδία Αναρχικών Κομμουνιστών), η*

οποία καλύπτει γεωγραφικά τις βόρειες ΗΠΑ και τον Καναδά .Μεταφραση, αποδοση«Ούτεθεόςούτεαφέντης».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ. Β

ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΑΡΧΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ

Α.ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η **γεωπολιτική** είναι η επιστήμη που εξετάζει, την αλληλεξάρτηση μεταξύ φύσης(γεωγραφικού χώρου) και των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων και κατά συνέπεια μελετά την πολιτισμική και κοινωνική σχέση του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον. Η γεωπολιτική όμως όπως θα δούμε στη συνέχεια πιο περιληπτικά περιορίστηκε στη μελέτη της αλληλεξάρτησης κράτους και χώρου(ενώ επιρροή στη διαμόρφωση του χώρου έχουν βέβαια και οι απλοί άνθρωποι και όχι μόνο τα κράτη και οι γενικότεροι εξουσιαστικοί μηχανισμοί) καθώς η κοινωνία ταυτίστηκε γενικά από τους ακαδημαϊκούς (κοινωνιολόγους, γεωγράφους, ανθρωπολόγους κλπ) με το κράτος παρά τις αντίθετες απόψεις αρκετών ακαδημαϊκών (βλέπε το κλασσικό ανθρωπολογικό έργο -ΚΡΑΤΟΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ-του Πιερ Κλαστρ).

Έτσι καθώς τον τελευταίο αιώνα κυρίαρχη πολιτική οργάνωση υπήρξε το κράτος-κομμουνιστικό ή καπιταλιστικό-οι επιστήμονες της γεωπολιτικής βάλανε στο μικροσκόπιο τα κράτη και τη σχέση τους με τον χώρο. Τι γίνεται όμως με τους χώρους που δεν κυριαρχήθηκαν από το αστικό ή το κομουνιστικό κράτος? Τις αυτόνομες περιοχές που για κάποιο χρονικό διάστημα μπόρεσαν και υπήρξαν στη βάση της αυτοδιάθεσης, της άμεσης δημοκρατία, της αναρχίας ή ακόμα και του λαικού καπιταλισμού? Τι γίνεται με τη σχέση αυτών

των πολιτικών ,βραχύχρονων έστω, υπάρξεων και του γεωγραφικού χώρου? Η σχέση αυτή έχει μελετηθεί από τους ακαδημαϊκούς γεωγράφους ?

Η απάντηση σε γενικές γραμμές είναι όχι. Και ο λόγος απλός. Η γεωπολιτική όπως και η χαρτογραφία εξυπηρετούν σαν επιστήμες την εκάστοτε κυρίαρχη πολιτική ιδεολογία. Φανταστείτε ένα χάρτη που να δείχνει πάνω την Αφρική....και μία γεωπολιτική που μελετά τους αγώνες των κάτω για τη συμβολή τους στη διαμόρφωση του σύγχρονο χώρου και όχι τις αποφάσεις τις εκάστοτε ελίτ. Έχει την εντύπωση κανείς διαβάζοντας αυτούς τους αναλυτές ότι αποφασίζουν αποκλειστικά τα κράτη και οι πολυεθνικές για τον χώρο στον οποίο ζούμε.

Πιστεύω οτι η ανάλυση του χώρου και η αλληλεξάρτηση με την κοινωνική πραγματικότητα είναι ουσιώδης για την κατανόηση(και γιατί όχι και την αλλαγή) του κοινωνικού status.Δύσκολο εγχείρημα βέβαια αλλά ας αναλογιστούμε την ανατροπή που φέρνει στην πολιτική γεωγραφία ο γεωγράφος Κροπότκιν και ο Ρεκλυ τον 19ο αιώνα.Ο κόσμος της επιστήμης δε θα είναι ποτέ ο ίδιος. Σωστά ο Ζιν είπε για την ιστορία οτι η σωστή γνώση της είναι απαραίτητη για μια μελλοντική επανάσταση. Το ίδιο μπορούμε να πούμε για την άλλη μεγάλη επιστήμη των ανθρώπινων δραστηριοτήτων την γεωγραφία.

Ας πάρουμε όμως τα πράγματα από την αρχή. Ο όρος Γεωπολιτική σαν επιστημονικός όρος εφαρμόστηκε από τον Σουηδό καθηγητή Rudolf Kjellén to 1899.Ως επιστήμη όμως, η γεωπολιτική δημιουργήθηκε στις αρχές του 20ου αιώνα στην κεντρική Ευρώπη. Η γεωπολιτική στη διάρκεια του μεσοπολέμου αποτελεί εργαλείο της Στρατηγικής με κεντρικό σημείο την εθνική ισχύ .Κυρίαρχο σκεπτικό είναι ότι κράτη που

είναι ισχυρότερα σε μεγαλύτερες αποστάσεις, αποτελούν τα κυρίαρχα κράτη σε κάθε ιστορική περίοδο .Η γεωπολιτική ως όργανο σχεδίασης κρατικής επιβολής στον χώρο προϋποθέτει τη σχεδίαση σε διάφορους τομείς, πχ της στρατιωτικής ισχύος -γεωστρατηγική, της οικονομίας , της δημογραφίας κτλ. Αναφορά πρέπει να γίνει σε αυτό το σημείο στον άνθρωπο που ταύτισε την γεωπολιτική με τον ολοκληρωτισμό Karl Haushofer και τη Γερμανική σχολή. Οι απόψεις του Karl Haushofer βρήκαν μεγάλη ανταπόκριση στη Ναζιστική ηγεσία και οι ιδέες του χρησιμοποιήθηκαν για να δικαιολογήσουν την γερμανική επεκτατικότητα. Κεντρικό σημείο στην κοσμοθεωρία της ναζιστικής γεωπολιτικής είναι η πολιτισμική διαίρεση της υδρογείου. Κάθε έθνος με βάση την πολιτισμική ανωτερότητα πρέπει να διεκδικεί περισσότερο χώρο απο τους κατώτερους πολιτισμικά και φυλετικά λαούς(έννοια του ζωτικού χώρου).

Πρίν όμως τους ναζιστές γεωγράφους έχουμε τον πρωτοπόρο κρατιστή γεωγράφο Friedrich Ratzel (1844 – 1904), ο οποίος ανέπτυξε την έννοια της «Πολιτικής Γεωγραφίας/Politische Geographie».Συμφώνως λοιπόν προς τον Ratzel η Γεωπολιτική είναι «Η Γεωγραφία στην Υπηρεσία της Πολιτικής του Κράτους».Βλέπουμε λοιπόν ότι σύμφωνα με τον Ratzel την διαμόρφωση του γεωγραφικού χώρου έχει αναλάβει αποκλειστικά το αστικό κράτος(βέβαια το πόσο έξω θα πέσει θα φανεί με την μπολσεβίκικη επανάσταση που θα οδηγήσει στη Σοβιετική ένωση...) Πάντως ο Ratzel ξέφυγε από τα στεγανά των γεωγράφων της εποχής και δημιούργησε μια γεωγραφία με ξεχωριστή θέση στην «χωρική τεχνολογία» που θα αποτελούσε πολύτιμο εργαλείο ανάλυσης στα χέρια πολιτικών, στρατιωτικών και διπλωματών. Με άλλα λόγια ο χώρος δεν διαμορφώνεται μόνο απο τους ανθρώπους αλλά διαμορφώνει εξίσου τις ανθρώπινες δραστηριότητες.

Οπότε η γνώση του είναι απαραίτητη για το σχεδιασμό της μακροπολιτικής. «Το κράτος πρέπει να ζήσει από το έδαφος. Μπορεί να βασιστεί μόνο σε εκείνα τα πλεονεκτήματα, επί των οποίων ασκεί εδαφική κυριαρχία. Η Πολιτική Επιστήμη διατυπώνει την ίδια άποψη κάπως πιο άχρωμα όταν αναφέρει: Η περιοχή (Gebiet) ανήκει στη φύση του κράτους. χαρακτηρίζει την κυριαρχία ως το εδαφικό δίκαιο (Jus terittoriale) και διατυπώνει τον κανόνα, ότι οι εδαφικές αλλαγές μπορούν να συντελεστούν μόνο μέσω νόμων. Η ζωή των λαών μας διδάσκει να αναγνωρίζουμε πολύ στενότερες σχέσεις: βλέπουμε στην ιστορική πορεία όλες τις πολιτικές δυνάμεις να κυριαρχούν επί του εδάφους, δημιουργώντας έτσι κράτη. Λαό ονομάζω συνεπώς ένα πολιτικά συνδεδεμένο σύνολο, ομάδων και ατόμων, που δεν έχουν κατ’ ανάγκη ούτε φυλετική ούτε γλωσσική συγγένεια, αλλά συνδέονται οπωσδήποτε χωρικά μέσω του κοινού τους εδάφους . Κοινωνικές τάξεις και κοινωνίες, το εμπόριο και η θρησκεία αντλούν από αυτήν την πηγή πολιτική εξουσία και διάρκεια, δημιουργώντας με τη σειρά τους κράτη. Κατά τον τρέχοντα αιώνα συνωστίζονται σ’ αυτή τη διαδικασία και οι εθνικές ιδέες.

Πολλοί χρησιμοποιούν τον όρο εθνική πολιτική, αντί του όρου εδαφική, μιλώντας για την άσκηση πολιτικής, κατανοούσας την αξία του εδάφους. Η διατύπωση: Οι Γερμανοί ένοιωσαν την ανάγκη να δημιουργήσουν μία πολιτική μορφή για το σύνολό τους, αποκτάει στην Πολιτική Γεωγραφία την έννοια ότι: επιδίωξαν εδαφική συνάθροιση (Zusammenschließung) και οροθέτηση (Abgrenzung), προκειμένου να τοποθετήσουν την ύπαρξή τους σε κατά το δυνατόν σίγουρο και ευρύ, δικό τους έδαφος.»

Όσο αφορά την Αγγλοσαξονική Γεωγραφική Σχολή της Γεωπολιτικής , η οποία επηρεάστηκε βαθύτατα από την Γερμανική Γεωγραφική Σχολή σκέψης, ιδρυτής της υπήρξε ο επίσης Γεωγράφος Sir Halford Mackinder.Οι αγγλοσάξονες θέτουν τη Γεωγραφία στο επίκεντρο της διαδικασίας διαχρονικής διαμόρφωσης των διεθνών σχέσεων. Ένας αγγλοσάξονας ο Saul Cohen έγραφε ότι:«Η πεμπτουσία της Γεωπολιτικής είναι η μελέτη της υφισταμένης σχέσεως μεταξύ της διεθνούς πολιτικής της ισχύος και των αντιστοίχων γεωγραφικών χαρακτηριστικών, κυρίως δε αυτών των γεωγραφικών χαρακτηριστικών επί των οποίων αναπτύσσονται οι πηγές της ισχύος» . Ο Robert Harkavy: θεωρεί ότι: «Η Γεωπολιτική είναι η χαρτογραφική αναπαράσταση των σχέσεων μεταξύ των κυρίων αντιτιθεμένων δυνάμεων».Συμφώνως προς τον Ladis Kristof:«Ο σύγχρονος θεωρητικός της Γεωπολιτικής δεν επισκοπεί το γεωγραφικό χάρτη της Γης για να διακρίνει τι μας υπαγορεύει η φύση να κάνουμε, αλλά τι μας συμβουλεύει η φύση να κάνουμε με δεδομένες τις προτιμήσεις μας» .

Όσο για τη γαλλική Γεωγραφική Σχολή της Γεωπολιτικής επικρατούν οι ίδιες αντιλήψεις με παραπάνω. Δεν είναι σύμπτωση βέβαια ότι την γεωπολιτική σαν επιστήμη την ανάπτυξαν αποικιακές δυνάμεις ή και ολοκληρωτικά καθεστώτα .Μην ξεχνάμε όμως ότι και η ανθρωπολογία-εθνολογία(που στις μέρες μας έχει ταυτιστεί με τον μαρξισμό)αναπτύχθηκαν αρχές του 19ου αι. πάλι υπό την πίεση της αποικιοκρατίας και την αναγκαιότητα μελέτης και κατανόησης των υπόδουλων τριτοκοσμικών πληθυσμών....ώστε η γνώση των άγνωστων αυτών κοινωνιών να βοηθήσει στον πιο γρήγορο εκπολιτισμό και υποταγή τους.

Βλέπουμε λοιπόν ότι η γεωπολιτική σαν επιστήμη δίνει προτεραιότητα στα κρατη. Οι λαϊκοί αγώνες έρχονται σε δεύτεροι μοίρα. Που θα ήταν όμως ο κόσμος χωρίς τον Ζαπατα και τους μάρτυρες του Σικάγου? Σύμφωνα με τις παραπάνω σχολές γεωπολιτικής το μόνο κοινωνικό μόρφωμα που μπορεί να επηρεάσει τον χώρο και να επηρεαστεί από αυτόν είναι το κράτος. Τι γίνεται όμως με τα κινήματα βάσης, τους συνδικαλιστές, τα ους αντάρτες πόλεων αλλά και τα αντάρτικα στον τρίτο κόσμο? Η επανάσταση γενικά επηρεάζει τον χώρο όπως και επηρεάζεται απο αυτόν. Το Παρίση απόκτησε αυτό το κέντρο μετά την παρισινή κουμούνα. Ο λόγος προφανές. Οι επαναστάτες δεν πρέπει να ξεφεύγουν στα στενά πρέπει να κυκλώνονται απο το στρατό. Τέτοια παραδείγματα είναι άπειρα. Ο χώρος διαμορφώνεται και διαμορφώνει αλληλένδετα και την επανάσταση μέσα από το πέρασμα των αιώνων. Με αυτό δεν αμφισβητούμε ότι κυρίαρχη μορφή παραγωγής του χώρου είναι το κράτος. Είναι όμως το μόνο?.... Ας επιστρέψουμε όμως στον Κροπότκιν. Εκείνη την εποχή οι πολιτικοί επιστήμονες προσπαθούσαν να κατανοήσουν την κοινωνία μέσω της μελέτης του κράτους.

Ο Κροπότκιν μελετά αντίθετα την πορεία της κοινωνίας ξεχωριστά και σε αντίθεση με το κράτος. Προτεραιότητα δίνει στις κοινότητες του μεσαίωνα και στο πως αυτές στο πέρασμα του χρόνου υποτάχθηκαν στα κράτη και τους βασιλιάδες. Με το ίδιο σκεπτικό η γεωπολιτική μπορεί να μελετηθεί ανάποδα. Ας δούμε πως τα κινήματα βάσης, ο αναρχισμός, η αυτονομία κλπ επηρέασαν τον χώρο και επηρεάστηκαν από αυτόν. Με άλλα λόγια ας γυρίσουμε τον χάρτη ανάποδα όπως έκαναν στη δεκαετία του 60 οι καταστασιακοί (βλέπε ψυχογεωγραφία) αλλά και ο Λεφέβρ στην ανάλυση του πως η εξουσία μέσω της πολεοδομίας προσπαθεί να ελέξει τις μάζες.

Το 1910 ο Ζαπάτα λοιπόν ξεκινά την εκπληκτική του επαναστατική πορεία στο Μεξικό. Η διακήρυξη του έχει επηρεαστεί απο τον Μεξικάνο αναρχικό Μαρον και τον ρώσο γεωγράφο Κροπότκιν.Ο ζαπάτα με το στρατό του πετυχαίνει σαρωτικές νίκες όμως θα πεθάνει απο προδοσία το 1919.Το κίνημα του γεωπολιτικά δε θα επιβιώσει. Η κληρονομιά του όμως τεράστια. Βλεπουμε σήμερα το κίνημα των ζαπατίστας στην περιοχή των Τσιάπας όπου έχει εγκαθιδρύσει μια αυτόνομη ζώνη με κυρίαρχη ιδεολογία την άμεση δημοκρατία,μία άμεση δημοκρατία βασισμένη σε συγκερασμό αναρχικών και αυτόνομων μαρξιστικών απόψεων.Έτσι λοιπό το **1983 ι**δρύεται ο EZLN (Ζαπατιστικός Εθνικοαπελευθερωτικός Στρατός) και το **1994 έχουμε την** Πρώτη Διακήρυξη της Ζούγκλα Λακαντόνα. Ο EZLN παίρνει τα όπλα διεκδικώντας εκπαίδευση, υγεία, γη, εργασία, ανεξαρτησία, δικαιοσύνη, ελευθερία, δημοκρατία. Καταλαμβάνει 7 πόλεις-διοικητικά κέντρα στην Τσιάπας. Η κοινωνία των πολιτών κινητοποιείται και ο πρόεδρος της χώρας αναγκάζεται να ανακοινώνει κατάπαυση του πυρός. Συντάσσεται η Δεύτερη Διακήρυξη της Ζούγκλας Λακαντόνα. Ο EZLN καλεί μία πανεθνική συνάντηση στη Ζούγκλα Λακαντόνα στην οποία συμμετέχουν 7.000 άνθρωποι και από την οποία γεννιέται η Εθνική Δημοκρατική Εθνοσυνέλευση (CND).Το **1995:** Ανακοινώνεται η Τρίτη Διακήρυξη της Ζούγκλας Λακαντόνα, η οποία καλεί στη δημιουργία ενός Κινήματος Εθνικής Απελευθέρωσης, που μέσω της CND θα αγωνιζόταν για την εγκαθίδρυση μιας κυβέρνησης μετάβασης προς τη δημοκρατία.

Ο πρόεδρος Ερνέστο Σεδίγιο εξαπολύει στρατιωτική επίθεση στον EZLN. Η χώρα στα πρόθυρα πολέμου. Υπογράφονται οι συμφωνίες του Σαν Μιγκέλ και ξεκινούν οι διάλογοι του Σαν Αντρές. Ο EZLN καλεί σε Εθνική Διαβούλευση για την Ειρήνη

και τη Δημοκρατία. Συμμετέχουν 1.088.000 πολίτες από το Μεξικό και 100.000 ξένοι από 50 χώρες. Το **1998 ο** ομοσπονδιακός στρατός, μετά από έναν χρόνο σκληρής καταστολής, επιτίθεται βίαια στους Αυτόνομους Ζαπατιστικούς Δήμους. Ο δήμος Ρικάρδο Φλόρες Μαγόν διαλύεται και στην κοινότητα εγκαθίσταται ο στρατός. . Το **2001 ξ**εκινά η Πορεία του Χρώματος της Γης. Επί 37 μέρες η ζαπατιστική αντιπροσωπεία διατρέχει 13 πολιτείες και καταλήγει στην πρωτεύουσα, όπου, στην κεντρική πλατεία, συγκεντρώνονται πάνω από μισό εκατομμύριο άτομα. .Το**2003 ε**δραιώνεται η ζαπατιστική αυτονομία.

Το 2006 ο υποδιοικητής Μάρκος, ως «Απεσταλμένος Μηδέν» ξεκινάει πολύμηνη περιοδεία στη χώρα. Η περιοδεία διακόπτεται για μήνες από τα γεγονότα στο Ατένκο και την Οαχάκα(εξέγερση με έντονα αναρχικά στοιχεία). Βλέπουμε λοιπόν οτι την γεωπολιτική δε την παράγει μόνο το κράτος με τις εξωτερικές σχέσεις του αλλά και τα επαναστατικά κινήματα με την δυναμική τους δράση. Αν ο ορισμός του Robert Harkavy είναι σωστός «Η Γεωπολιτική είναι η χαρτογραφική αναπαράσταση των σχέσεων μεταξύ των κυρίων αντιτιθεμένων δυνάμεων» βλέπουμε την εφαρμογή του στο Μεξικό όπου αντιτιθέμενες δυνάμεις είναι τα δυναμικά αυτόνομα κινήματα από τη μία και το αστικό κράτος από την άλλη.

Ενα άλλα ιστορικό παράδειγμα αναρχικού κινήματος με τεράστια γεωπολιτική επιρροή και ουσιαστικά παντελώς αγνοημένη απο την κυρίαρχη ιστοριογραφία(μαρξιστική και αστική) αποτελεί το κίνημα του Νεστωρ Μάχνο.Κατά την Αυστρογερμανική εισβολή του 1918 ο στρατός κατοχής άρχισε να λεηλατεί την ύπαιθρο. Ο Μάχνο οργάνωσε μια ένοπλη αντίσταση και παρενοχλούσε τις δυνάμεις κατοχής. Μετά από

σκληρές και νικηφόρες μάχες στον Μάχνο δόθηκε ο τίτλος Μπάτκο (πατέρας) από τους στρατιώτες του.

Όταν οι στρατιωτικές επιχειρήσεις των Γερμανών κατέρρευσαν το Νοέμβρη, η Ουκρανία έγινε πεδίο μάχης του εμφυλίου.Από τη μία ο στρατός των Λευκών επεδίωκε να επιβάλει δικτατορία από την άλλη οι Αναρχικοί αγωνίζονται για την επιβολή των ελεύθερων σοβιέτ. Οι Μαχνοβικοί επέδειξαν εξαιρετικές τακτικές ανταρτοπολέμου. Αργότερα, βρέθηκαν σε μεγαλύτερες μάχες. Ο στρατός του Μάχνο κυμαινόταν σε μέγεθος από μερικές εκατοντάδες μέχρι δεκάδες χιλιάδες και βάδιζε κάτω από τα λάβαρα «Ελευθερία ή θάνατος» και «Η γη στους αγρότες, τα εργοστάσια στους εργάτες».

Ο Μάχνο συμμάχησε με τους Μπολσεβίκους ενάντια στις δυνάμεις της αντίδρασης, αλλά αυτές οι συμμαχίες επανειλημμένα κατέρρεαν . Τελικά, ο Κόκκινος Στρατός νίκησε τον αναρχικό στρατιωτικό σώμα και ο Μάχνο με άλλους αναρχικούς έφυγε στην εξορία. Να ξεκαθαρίσουμε εδώ ότι ο Μάχνο για κάποιο διάστημα έλεγχε και πόλεις εκτός απο ύπαιθρο όπου προσπάθησε να εφαρμόσει αναρχικές κοινωνικές πρακτικές όπως η κολλεκτιβοποίση.Με άλλα λόγια αναπτύχθηκε ένας αναρχικός μικρόκοσμος με επιτυχία σχετική(δεν είναι λίγοι αυτοί που καταδικάζουν το μαχνοβίτικο κίνημα σαν αποτυχημένο).

Η ήττα του μαχνοβίτικου κινήματος οδήγησε όμως αυτή την προσπάθεια στη λήθη. Η συνεισφορά του Μαχνο όμως στην γεωπολιτική διαμόρφωση της μεταεμφυλιακής Ουκρανίας όπως και να έχει είναι μεγάλη κάτι που έχει αρχίσει τα τελευταία χρόνια να αναγνωρίζεται και από τους ιστορικούς. Χωρίς τον Μάχνο ίσως η Ουκρανία να μην σοβιετοποιούνταν

ποτέ καθώς η στρατός του ουσιαστικά συνέτριψε πρώτα τον γερμανικό στρατό κατοχής και μετά τους λευκούς αντεπαναστάτες.

Το πιο γνωστό όμως παράδειγμα αναρχικής δράσης που διαμόρφωσε ξεκάθαρα το γεωπολιτικό τοπίο της εποχής δεν είναι άλλο απο τη συμμετοχή των αναρχικών στον ισπανικό εμφύλιο. Πιο συνοπτικά λίγα πράγματα για την ιστορία της CNT-FAI είναι απαραίτητα. Στο πρώτο της συνέδριο το 1911 η CNT υιοθέτησε τον ελευθεριακό κομμουνισμό και κύριο όπλο την γενική απεργία, κάτι που είχε συνέπεια να τεθεί εκτός νόμου μέχρι το 1914. Στο δεύτερο συνέδριο της το 1919 συζητήθηκε η πρόταση η προσχώρηση της CNT στην λεννινιστική Γ' Διεθνή κάτι που τελικά δεν έγινε.

Τα πιο μαχητικά της μέλη ίδρυσαν στην Βαλένθια την FAI (Federacion Anarquista Iberica - Αναρχική Ομοσπονδία Ιβηρικής). Μετά την πτώση της δικτατορίας το 1930 συχνά οι απεργίες που διοργάνωνε κατέληγαν σε αιματηρές συγκρούσεις με την αστυνομία και τον στρατό, με αποκορύφωμα την εξέγερση στις Αστούριες το 1934.

Στις εκλογές του 1936 κάλεσε τα μέλη της σε αποχή και να μην στηρίξουν το Λαϊκό Μέτωπο, το οποίο συγκρότησαν το Σοσιαλιστικό Κόμμα και το Κομμουνιστικό Κόμμα . Ο Αγγλος ιστορικός Χιού Τόμας στο έργο του «Η ιστορία του Ισπανικού Εμφυλίου Πολέμου» παραδέχεται ότι την υποστήριζαν περισσότεροι απο..2 εκ... εργάτες. Ο ρόλος της **CNT-FAI στον** στον ισπανικό εμφύλιο (1936-1939) ήταν ουσιώδης. Η πολιτοφυλακή της υπό της καθοδήγηση του Μπουεναβεντούρα Ντουρρούτι κατέστειλε μέσα σε μια μέρα το φασιστικό πραξικόπημα που εκδηλώθηκε στη Βαρκελόνη στις 19 Ιουλίου του 1936. Οι νίκες της «Ταξιαρχίας Ντουρρούτι» στο μέτωπο

της Αρραγωνίας οδήγησαν στην εγκαθίδρυση αναρχικών κολεκτίβων στην Καταλονία και στην Αρραγωνία. Ο αναρχισμός για δεύτερη φορά εφαρμοζότανε στην πράξη. Ο θάνατος, όμως, του Ντουρρούτι, αλλά και η αντεπανάσταση των σταλινικών τον Ιούλιο του 1937 οδήγησαν τους αναρχικούς στην ήττα. Πάντως αναρχικές κολεκτίβες, λειτούργησαν μέχρι το τέλος του εμφυλίου και χιλιάδες αναρχικοί πολέμησαν στις γραμμές του δημοκρατικού στρατού.

Μετά τη νίκη του Φράνκο το 1939 η αντίσταση στο φασισμό, , συνεχίστηκε με σαμποτάζ και ένοπλες συγκρούσεις. Μέχρι το 1960 που έλαβε τέλος το αντάρτικο των γκουερίλας έγιναν 1.866 μάχες με τις δυνάμεις ασφαλείας, 535 σαμποτάζ, σκοτώθηκαν 2.173 μαχητές, 420 δηλώθηκαν αγνοούμενοι και 19.340 αντιστασιακοί φυλακίστηκαν. Η απώλειες του φρανκικού καθεστώτος ήταν 307 νεκροί και 372 αγνοούμενοι. Περιβόητοι αναρχικοί ήταν ο Φραντσίσκο Σαμπατέρ Λιόπαρτ (γνωστός ως Τσίκο Σαμαπατέ) και ο Χοσέ Λουΐς Φασέριας, οι οποίοι και σκοτώθηκαν το 1960. Το βαρύ κόστος του αίματος και οι χιλιάδες συλλήψεις αγωνιστών στην Ισπανία οδήγησαν την CNT να εγκαταλείψει την ένοπλο δράση .Παρόλαυτα μαζί με την ETA υπήρξαν ουσιαστικά οι μόνες οργανώσεις που αντιστάθηκαν στον Φράνκο. Πάντως η επιρροή της CNT-FAI στην εδραίωση του δημοκρατικού αντιφασιστικού μετώπου είναι γεγονός αναμφισβήτητο άσχετα αν η τελική κατάληξη ήταν η νίκη των Φρανκιστών. Όσο αφορά την επιρροή των παραπάνω κινημάτων στη διαμόρφωση του αστικού χώρου να τονίσω ότι λόγω της βραχυβιότητας τους δεν επηρέασαν το αστικό τοπίο σε δημιουργικό επίπεδο(με κτίσιμο κτιρίων όπως έκαναν οι μπολσεβίκοι μετά τη νίκη τους ακολουθώντας το ρεύμα του κυβοφουτουρισμού αρχικά και κατόπιν του σοβιετικού ρεαλισμού στην αρχιτεκτονική).Αντίθετα

επηρέασαν αρνητικά(?) το αστικό τοπίο με την καταστροφή των αστικών κτιρίων-συμβόλων όπως οι εκκλησίες και οι τράπεζες κάτι άλλωστε που γίνεται σχεδόν από όλους τους επαναστάτες διαχρονικά απο τα αρχαία χρόνια.

Η συνεισφορά λοιπόν των αναρχικών κινημάτων στον πόλεμο ενάντια στον καπιταλισμό αλλά και τα φασιστικά καθεστώτα είναι αναμφισβήτητη. Παρόλαυτα στην Ισπανία οι φασίστες κέρδησαν.Το ίδιο μπορεί να λεχθεί για το κίνημα της μαχνοβίτσας που ηττήθηκε απο τους τελικούς του πολέμιους, τους μπολσεβίκους. Παρόλαυτα υπήρξαν κινήματα με τεράστια επιρροή για αρκετά χρόνια σε γεωπολιτικό επίπεδο τόσο τοπικό(εθνικό) όσο και παγκόσμιο .Επίσης τελειώνοντας την αναφορά στη γεωπολιτική επιρροή του αναρχισμού ξεκαθαρίζουμε ότι η επιρροή του δεν πρέπει να μετράται με γνώμονα αποκλειστικά τη νίκη ή την ήττα.Η ήττα του σε πολιτικό και στρατιωτικό επίπεδο υπήρξε γεγονός. Απο την άλλη δεν πρέπει να μετρούνται τα γεγονότα αποκλειστικά έτσι .Το κλασσικό παράδειγμα είναι ο Ζαπάτα που η ήττα του δε σήμαινε και πολλά ιδιαίτερα αν αναλογιστούμε τους επίγονους του .Ας αναλογιστούμε τους Ζαπατίστα στο σήμερα.Έδειξαν λοιπόν αυτά τα κινήματα ,σε περιορισμένο χρονικό έστω διάστημα , ότι ένα διαφορετικό μάχιμο μοντέλο οργάνωσης της κοινωνίας μπορεί να υπάρξει και αυτό είναι κάτι που μπορεί να έχει μιμητές στο μέλλον. Αντίθετα άλλα ανταγωνιστικά μοντέλα του αναρχισμού που κυριάρχησαν γεωπολιτικά σε ολοκληρωτικό επίπεδο κάποτε(βλέπε ναζισμός, φασισμός, σταλινισμός) έχουν περάσει στη λήθη και την καταδίκη.

Β.ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Όσο αφορά την ιστορία των πολεμικών συγκρούσεων τα αναρχικά κινήματα παίξανε σημαντικό ρόλο στις αρχές του 20ου αιώνα μέχρι και την έκρηξη του 2ου παγκοσμίου πολέμου. Μάλιστα οι νίκες του Νέστωρ Μάχνο τον έχουν κάνει αποδεκτό ως στρατηγό ακόμα και απο αναλυτές και στρατιωτικά περιοδικά που κινούνται βέβαια σε διαφορετικό πολιτικό πεδίο(βλέπε περιοδικά στρατιωτική ιστορία, στρατηγική κλπ)

Ο Μαχνοβίτικος στρατός λοιπόν δεν είχε καμία στρατιωτική ήττα εκτός από αυτή που υπέστη από τον Τρότσκυ λόγω της άριστης γνώσης των μεθόδων του ανταρτοπόλεμου που οι μαχνοβίτες είχαν. Οι Μαχνοβίτες φροντίζουν πάντα να έχουν διέξοδο διαφυγής όταν εμπλέκονται σε κάποια μάχη -κλασσική μέθοδος των ανταρτών απο τα αρχαία χρόνια. Επίσης, οι αντάρτες είχαν καλή σχέση με τον ντόπιο πληθυσμό (τουλάχιστον αρχικά) και δεν έχουν ανάγκη ανεφοδιασμού σε αντίθεση με τους εχθρούς τους. Οι Μαχνοβίτες σημείωσαν νίκες επειδή βρίσκονταν στην έδρα τους και επέλεγαν πάντα εκείνοι τη στιγμή της μάχης.

Η συμμετοχή των οπλιτών στις αποφάσεις, τακτικής και στρατηγικής, αντί να παρουσιάσει τα μειονεκτήματα απειθαρχίας είχε αρχικά επιτυχία. Η μεγάλη συνεισφορά του Μάχνου σε τακτικό επίπεδο είχε να κάνει ότι σε πολλές μάχες επιτίθονταν στους εχθρούς του με το ιππικό, υποχωρούσε και ξαφνικά αντεπιτεθόνταν(παραπλανητική υποχώρηση μέθοδος των αρχαίων Πάρθων που έτσι συνέτριψαν τους Ρωμαίους).Επίσης χρησιμοποιούσε άγνωστες ως τότε μεθόδους

όπως αγροτικά άρματα εξοπλισμένα με πολυβόλα, αυτοσχέδιους εμπρηστικούς μηχανισμούς με άχυρο. Το κυριότερο όμως όπλο του Μαχνοβίτικου στρατού ήταν το στοιχείο του αιφνιδιασμού από περιοχές που ήταν απρόσιτες στους αντεπαναστάτες αλλά προσιτές στους αντάρτες .

Οι αντάρτες χρησιμοποιούσαν οποιοδήποτε μέσο ώστε να μετακινούνται γρήγορα και να φτάνουν ξεκούραστοι στο πεδίο της μάχης. Σε μια μάχη, ολόκληρος ο Μαχνοβίτικος στρατός, μαζί με τα άλογα και τα άρματα μεταφέρθηκαν με τραίνο (βλέπεvideo-ντοκουμέντο http://www.youtube.com/watch?v=H1aYxFTOkZQ), αιφνιδιάζοντας τους αντεπαναστάτες που διέσχισαν την απόσταση αυτή με τα πόδια και νικόντας τους κατα κράτος λόγω της φυσικής κατάστασης που είχαν.

Επίσης ο Μάχνο με τη βοήθεια των χωρικών και στρατιωτών του εχθρού που αυτομολούσαν (υπήρχαν αρκετοί τέτοιοι), συγκέντρωναν πληροφορίες για τη δυναμική του εχθρικού στρατεύματος(βασική αρχή του πολέμου, κερδίζει αυτός που έχει τις περισσότερες πληροφορίες. Μεγαλύτερη στιγμή του αναρχικού ουκρανέζικου αναρχικού υπήρξε η μάχη **του Peregonovka όπου οι Μαχνοβίτες συνέντριψαν τους λευκούς.**

Όσο αφορά τώρα την Ισπανία μεγάλες νίκες πέτυχαν οι αναρχική στην αρχή όταν οι φασίστες δεν ήταν τόσο καλά οργανωμένοι και ο ρόλος του αυθορμητισμού έπαιζε μεγάλη σημασία. Στα υπόλοιπα χρόνια του εμφυλίου οι αναρχικοί πολιτοφύλακες υπηρέτησαν στον λαϊκό στρατό υπό τις διαταγές μπολσεβίκων αξιωματικών. Πιο συγκεκριμένα λοιπόν οι αναρχικοί κατέπνιξαν την φασιστική εξέγερση κατά

την μάχη της Βαρκελώνης και στις Αστούριες. Η πιο εμβληματική μορφή των αναρχικών στην Ισπανία υπήρξε ο Ντουρούντι.

Πιο συγκεκριμένα στις αρχές Νοέμβρη του 1936, οι τέσσερις στρατιές του φράνκο, που αποτελούνταν κυρίως από Μαυριτανούς και άντρες της Λεγεώνας των Ξένων, επιτέθηκαν εναντίον της Μαδρίτης. Η μάχη άρχισε στις 8 Νοέμβρη.Ο στρατός του Φράνκο υποστηριζόταν από Γερμανικά και Ιταλικά βομβαρδιστικά .Στη Μαδρίτη οι κομμουνιστές ήταν σχετικά ισχυρότεροι σε σχέση με τη Βαρκελώνη.Ο Φράνκο είπε ότι θα προτιμούσε να καταστρέψει τη Μαδρίτη ολοκληρωτικά, παρά να την αφήσει στους <..>. . Από τις 16 Νοέμβρη και μετά, η Μαδρίτη βομβαρδιζόταν συνεχώς και είχε αποκοπεί από την υπόλοιπη Ισπανία. Σ' αυτή την απελπιστική κατάσταση , ο Ντουρρούτι αποφάσισε ν' αποσύρει από το μέτωπο της Αραγονίας 4000 μέλη της Ταξιαρχίας του, προκειμένου να βοηθήσει την Μαδρίτη. Η άφιξη του αναπτέρωσε φοβερά το ηθικό των πολιορκημένων κατοίκων της πόλης. . Όμως, σης 20 Νοέμβρη, καθώς έβγαινε από ένα αυτοκίνητο, μια αδέσποτη σφαίρα τον έπληξε στο πίσω μέρος του κεφαλιού, σκοτώνοντας τον ακαριαία.

Το σημαντικό στον τρόπο σκέψης του Ντουρούντι ήταν ότι μπόρεσε μέσα στην ομίχλη εκείνου του πολέμου να δει καθαρά. Αν η Μαδρίτη έπεφτε θα έπεφτε και η Βαρκελώνη μετά. Ο Ντουρούντι επέλεξε πρώτα η νίκη και μετά την επανάσταση κάτι που δεν έβρισκε σύμφωνους όλους τους αναρχικούς στην Βαρκελώνη.

Επίσης δε θα πρέπει να παραβλέπεται και η συνεισφορά αναρχικών που επηρεασμένοι από τον Μπακουνισμό και τις

εθνοτικές-απελευθερωτικές του τάσεις πολέμησαν ενάντια στις αυτοκρατορίες στα τέλη του 19ου αι. Είναι γνωστή η περιπέτεια του Μπακούνιν που με άλλους αναρχικούς προσπάθησαν να ξεκινήσουν εξέγερση στην Ιταλία με πλήρη αποτυχημένα αποτελέσματα.Όπως είναι γνωστή η συνεισφορά των Προυντονικών αναρχικών στην Παρισσινή κουμούνα

Ο Αμιλκάρε Τσιπριάνι είναι μια άλλη περίπτωση αναρχικού που πολέμησε όπως ο Μπακούνιν στην πρώτη γραμμή(βλέπε για Μπακούνιν τη συμμετοχή του στην εξέγερση της Δρέσδης).Ο Τσιπριάνι δραστηριοποιήθηκε μάλιστα και στην Ελλάδα. Το 1862 στην διάρκεια της αντιοθωνικής εξέγερσης βρισκόταν στην Αθήνα, καταδιωκόμενος από την αυστριακή αστυνομία. Ο Τσιπριάνι συμμετείχε στα γεγονότα του 1862 από την πρώτη στιγμή. Μάλιστα, στην περιοχή της Καπνικαρέας, ύψωσε με άλλους οδοφράγματα, όπου κυμάτισε για πρώτη φορά στον «ελλαδικό» χώρο η κόκκινη σημαία. Μετά τα γεγονότα, ήρθε σε επαφή με τον αναρχικό Εμμανουήλ Δαούδογλου, αλλά συνελήφθη και απελάθηκε. Το 1868 πήγε στην Κρήτη και συμμετείχε στην εξέγερση εναντίον της τουρκικής εξουσίας. Έπειτα, πήγε στο Παρίσι όπου συνεργάσθηκε με διάφορους αναρχικούς κύκλους καθώς και με μια αναρχική ομάδα που αποτελείτε κυρίως από Έλληνες και της οποίας η σημαντικότερη φυσιογνωμία ήταν ο Παύλος Αργυριάδης.

Κατά τη διάρκεια του Γάλλο-πρωσικού πολέμου του 1870, είχε πολεμήσει για την άμυνα του Παρισιού, ενώ το 1871 ήταν ένας από τους πρωτεργάτες της Παρισινής Κομμούνας. Όταν απελευθερώθηκε, δραστηριοποιήθηκε και πάλι στο αναρχικό κίνημα του Παρισιού. Το 1897 βρέθηκε ξανά στην Ελλάδα, παίρνοντας μέρος ως εθελοντής στον ελληνοτουρκικό πόλεμο μαζί με άλλους Ιταλούς αναρχικούς(Νικόλα Μπαρμπάτο,

Ριτσιότι Γαριβάλδη ,γυιος του Γαριβάλδη, Αντόνιο Φράττι, Φερρούτσιο Τολομέϊ και Τσιουζέππε Εβανγκελίστι). Όσοι αναρχικοί επαναστάτες, κυρίως Ιταλοί, πολέμησαν ως εθελοντές στο Δομοκό και πιο πριν στην Κρήτη, το έκαναν γιατί πίστευαν ότι εκεί επικρατούσε λαϊκός ξεσηκωμός που μπορούσε να οδηγήσει όχι μόνο στην εθνική απελευθέρωση αλλά και στην ταξική(βλέπε Μπακούνιν τις ιδέες του για εθνική απελευθέρωση). Οι αναρχικοί στην Ελλάδα είχαν διαφορετική θέση εκείνη την εποχή όπως οι σοσιαλιστές ειρηνιστές εκείνης της εποχής. Στην εξέγερση της Κρήτης το 1897, πήρε μέρος ένα σώμα Ιταλών αναρχικών και σοσιαλιστών (ομάδα του Μπερτέτι).

Αναφορά πρέπει να γίνει και στον στρατηγό της CNT τον Μερα ο οποίος πολέμησε στον ισπανικό εμφύλιο και είναι υπεύθυνος μαζί με το τάγμα του για τη συντριβή του σταλινομπολσεβίκικου πραξικοπήματος στη Μαδρίτη το 1939.Όταν ο Νέγκρυ αρνήθηκε να παραδοθεί στον Φράνκο κατόπιν διαταγής του Στάλιν ο Μέρα στήριξε τον δημοκρατικό στρατηγό Κασάντο και τον σοσιαλιστή Μπεστέιρο σε ένα αντισταλινό *πραξικόπημα*. Οι δυνάμεις του Μέρα ήταν ουσιαστικές στην επικράτηση του Κασαντο ενάντια στη στρατό που είχε σταλεί από τον Νέγκρυ για να πατάξει το πραξικόπημα.

Να τονίσω εδώ ότι ο Μέρα και η CNT δεν επιθυμούσαν την περαιτέρω συνέχιση του πολέμου για να αποφευχθεί η αιματοχυσία σε ένα πόλεμο που ήταν ήδη χαμένος. Αντίθετα ήταν προς το γεωπολιτικό συμφέρον του Στάλιν η συνέχιση της αντίδρασης στον Φράνκο καθώς ο 2ος παγκόσμιος πόλεμος μόλις ξεκινούσε και ήταν προς το συμφέρον της ΕΣΣΔ ένα μέτωπο ζωντανό δίπλα στην Ιταλία και την Γερμανία. Πολλοί Ισπανοί αναρχικοί φυγάδες επίσης πολέμησαν στην

Γαλλία στην αντίσταση ενάντια στους Ναζί. Στην Ιταλία αναρχικές ομάδες πολέμησαν στον αντιφασιστικό αγώνα στη Ιταλία, κατά τη διάρκεια του 2ου παγκοσμίου πολέμου.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ Μετά τον 2ο παγκόσμιο πόλεμο το αναρχικό κίνημα υποχωρεί. Τα ισχυρά μαρξιστικά-λενινιστικά αντάρτικα χρηματοδοτούμενα από τον Στάλιν και τον Μάο κυριαρχούν παγκοσμίως. Την ιστορία την γράφουν οι νικητές. Η ιστορία των αναρχικών λοιπόν περνά στο περιθώριο. Η επιρροή των τελευταίων στη παγκόσμια γεωπολιτική και γεωστρατηγική μένει άγνωστη. Η άνοδος όμως αμεσοδημοκρατικών κινημάτων στο Μεξικό επηρεασμένα απο την Αναρχία ,το κίνημα της αντιπαγκοσμοποίησης και η διεθνής εξέγερση που ξεκινά τον δεκέμβρη του 2008 απο την Ελλάδα δείχνει ότι η επιρροή των αναρχικών κινημάτων κάθε άλλο παρά έχει πεθάνει.Αντίθετα μέσα απο παγκόσμια δίκτυα αλληλεγκύης και δράσης δείχνουν τα δοντια τους και τη διάθεση τους να επιβιώσουν. Άλλωστε είναι αμφίβολο αν οι Ζαπατίστας κατάφερναν να επιβιώσουν χωρίς την διεθνή κινητοποίηση συμπαράστασης. Προφανώς οι σύγχρονοι διαμορφωτές της γεωπολιτικής σε παγκόσμιο επίπεδο(βλέπε ακαδημαικούς, υπουργεία εξωτερικών, αναλυτές, πανεπιστήμια, στρατιωτικούς κλπ) έχουν αναγκαστεί να εισάγουν ένα παίκτη ακόμα στο παγκόσμιο παιχνίδι εξουσίας και αυτός ο παίκτης αφορά τα μαζικά λαϊκά αντιεξουσιαστικά κινήματα και τη διεθνή τους διάσταση.

«...Ο αυθορμητισμός δεν αποκλείει την οργάνωση και τη δομή. Αντίθετα γεννάει συνήθως μη ιεραρχικές μορφές οργάνωσης, μορφές που είναι πραγματικά οργανικές, αυτοδημιουργημένες και βασισμένες στον εθελοντισμό. Το μόνο σοβαρό πρόβλημα που προκύπτει σε σχέση με τον αυθορμητισμό, έγκειται στο αν είναι πληροφορημένος ή όχι...»

Μ. Μπούκτσιν,
«Αυθορμητισμός και οργάνωση»

«Δεν φαντάζονται ότι μια κοινωνία μπορεί να λειτουργήσει χωρίς αφέντες και υπηρέτες, χωρίς αρχηγούς και στρατιώτες.
ΚΑΤΩ ΟΙ ΑΡΧΗΓΟΙ»

J. Dejacques

